

ALLAH DOSTU DER Kİ 1.

01- ÖNSÖZ

- 02- HER MADDİ OLAN CİSMİN SONU GELECEKTİR
- 03- MERHABA
- 04- MANEVİYAT BAHÇESİ I
- 05- MANEVİYAT BAHÇESİ II
- 06- BİR ALLAH DOSTU RÜYASINDA GÖRMÜŞ DE ANLATIYORDU.
- 07- MANEVİYAT BAHÇESİNDEN
- 08- ALLAH DOSTLARI DİYORLAR Kİ
- 09- VEYSEL KARANİ (Tabiinin En Büyüğü)
- 10- RÜHANİYET-İ RESÛLULLAH'IN HAKİKÎ MÜMİNE İLTİFATI
- 11- KADİR GECESİ
- 12- DUA
- 13- PEYGAMBERİMİZ (s.a.) İN SAĞLIĞA DAİR DÜŞÜNCE VE BUYRUKLARI
- 14- TAAHHÜD ŞUDUR
- 15- ORUÇ
- 16- PENİSİLİN...
- 17- ORUÇ'UN ESRARI
- 18- KÂBE
- 19- İMAN (BU SIR, PERDE ARKASINDA GİZLİDİR VE GİZLİ KALACAKTIR.)
- 20- TEKRAR DİRİLECEĞİZ
- 21- HAMD VE ŞÜKÜR
- 22- KAZÂ VE KADER
- 23- RIZA VE HUZUR
- 24- GENÇ BİR FRANSIZ PAPAZININ İSLÂMİYET HAKKINDAKİ

DÜŞÜNCELERİ

- 25- BAY ENVER ÇALIŞ
- 26- BİR SUALE CEVAP
- 27- ALLAH DOSTLARINDAN HATIRALAR
- 28- KENDİNİ ÖRSELEME YAZIKTIR
- 29- MUHTEREMLER

ÖN SÖZ

ÖN SÖZ

"BEN insanın sırrıym
İnsan BEN'im sırrım..."
ALLAH (c.c.)

**Gece değmemiş semâ
Dalga görmemiş deniz gibi
Gönlü olanalara selâm olsun!..
Bizden...**

İnsanın süsü hayâ duygusudur.
Dil ile öğüt verene uyma,
Fiili ile öğüt verene uy.
Nefsinle hasımlarınma o senin değildir
Sahibine bırak.
Hâlini gizleyen velîdir.
Gıpta, haset, tamah hisleri ile, fazilet, doğruluk, adalet, şefkat
süslerine toz kondurma.
Dünyada tek bir mabet vardır.
O da insan vücudu.
Bu vücut bir mekândır.
Kendini temiz tut.
Kudret âlemine cehâlet ayağı ile vurma.
Beyazla olduğun zaman siyahı unutma.
İsbata uğraşma inançlarını; isbat, varlığından şüphe edilen meçhullerin
aranma, yoludur.
Kireç taşdır,
Su da sudur,
Fakat su onu eritir,
Su yumuşaktır,
Taş serttir,
Sen de yumuşak ol.
Sertler, geç de olsa önünde diz çöker.
Sabır, hilesi olmayanın hilesidir.
Sabırlı ol....
Yaptığımızdan utanırız, elimizde bir ihtiyar olduğunun delilidir.
Söze dikkat edin.
Gelişi güzel lâkırdı değildir.
Yapıp yapmamada ihtiyacınız varsa, o hâlde utanma nedir?
Bu bir edeb mes'elesidir, cevabı söylenemez.

Duvara dayanma yıkılır.
Ağaca dayanma, kurur.
İnsana dayanma ölür.
ALLAH'a dayanan ne yıkılır, ne kurur, ne ölür.
Bu sözleri, noksanlarımızı düzeltmek için söylüyoruz.
Bağırıyoruz.
Bağırsak iş değişir.
Bu kubbenin altında bir göz ara!
Seni sevsin.
Kör, görenin koluna girerse çabuk yol alır.
Deniz korkunçtur ama balıklar için değil.
Kurt zâlimdir ama düzeni, hilesi yoktur.
Resûller Resûlü buyurur:

"Helâk olacağınızı bilseniz dahi doğruluktan ayrılmayınız, kurtulmak için tek ümit dahi olsa yalana baş vurmayınız!"

Vicdanı ferahlandıran şey sevaptır, içi kemiren şey, gûnahtır.

Gül kokan bir cesed, semâlar kadar temiz bir ruh.

Büyük nehirler gibi coşkun iç âlemleri olanlara,

Bağrını secde-yi Rahmâna koyanlara söylüyoruz.

Şişmeyi Semizlik sayanlara sözümüz yok.

Bu sözler rasgele kimselerin kulağına girmekten çok yücedir.

İrfan sahibinin makamı yükseldikçe, halk gözünden düşerler.

Yıldızlar da böyledir.

"Kabahat kimsede değil yıldızlarda mı?"

"Hayır!"

"Halkta mı?"

"Hayır!"

"Ne onda ne bunda. Bütün ayıp ve kabahat tam görmeyen gözlerdedir!"

Tek elle alkışlanmaz.

Boş tarafınız varsa onu ALLAH ile doldurun.

Söz bağladık.

Huzur içinde kalın...

Hayâ: Hicab, utanma, edeb, ar, namus. Allah korkusu ile gûnahtan kaçınmak.

Hasım: Kesip atma, kesme, kat'etme. * Kat'i olarak bir mes'eleyi hâlledip neticeye varma. Kavgalı olanlar.

Velî: Sahib, mâlik. * Evliya. * Muin. Muhafaza eden. * Küçük çocukların hâinden mes'ul kimse. *

Siddık. * Baba. Babanın babası, cedde de denir. * Fık: Hayatını mücadelelerle ve azimet ve

fevkalâde bir zühd ve takva ile ibadet ve taata sarfederek kendisinden Allah'ın (C.C.) izniyle

gaybdan haber vermek ve gaybî ahvali keşfetmek gibi ilmî ve kevnî hârikalar zuhura gelen zât.

Allah'a (C.C.) manevî yakınlık kesbetmiş olan şerif zât. * Cenab-ı Hakk'ın (C.C.) isimlerinden birisi.

Hased: Başkasının iyi hallerini veya zenginliğini istemeyip, kendisinin o hallere veya zenginliğe

kavuşmasını istemek. Çekememezlik. Kıskaçlık. Kıskaçmak.

Tamah: (Tımah - Tumuh) Bir şeye göz dikip bakma.

Ma'bed: (Mâbet) (İsm-i mekân) İbadet edilen yer. (Mescid, câmi gibi)

Hile: Sed. Hâil. * Çare. * Maslahat ve hayırlı işlerde tedbirli ve tecrübeli olmak. * Aldatacak tarz ve

tedbir. Fend. Mekir. Dabara. * Zeval ve intikal. * Sahtekârlık, yalancılık, düzenbazlık.

İhtiyar: Yaşlanmış kimse. Yaşlı. * Ist: İstek, arzu. Rız olmak. Katlanmak. Seçmek. Tensib etmek.

Seçilmek. (Bak: İrade)

Lakırdı : Boş söz, konuşulan laf

İrade: İstek, arzu. Dilemek. Emir. Ferman. * Bir şeyi yapmak veya yapmamak için olan iktidar,

güç.(İrade, ihtiyardan daha geniştir, umumidir. İhtiyar, taraflardan birini diğerine tafdil ile beraber

tercihtir. İrade; yalnız tercihtir. Müttekellimler bazan iradeyi ihtiyar mânasında kullanmışlardır.

İradenin zıddı kerâhet; ihtiyarın zıddı icâb ve ıztıradır. İrade, hakikatte dâima ma'duma taalluk

eder. Çünkü, bir emrin husûl ve vücudu için o, tahsis ve takdir eder.) * Fık: Cenab-ı Hak irade sıfatı

ile muttasıftır ve iradesi ezeldir. Yaratacağı şeyleri bu irade sıfatı ile kendi hikmeti ile birer veche

tahsis buyurur ve onun irade buyurduğu mutlak olur.(Âdetullah üzerine irade-i külliye-i İlâhiye,

abdin irade-i cüz'iyesine bakar. Yani, bunun bir fiile taallukundan sonra o taalluk eder. Öyle ise

cebir yoktur. İ.İ.) (Bak: Vicdan)

Her Maddi Olan Cismin Sonu Gelecektir

HER MADDİ OLAN CİSMİN SONU GELECEKTİR

“Gözlerin tahammül hududunun kamaştığı, kamerin tutukluğu, güneşin kamere girdiği zaman bunlar diyecekler: Nereye kaçacağım?”
Güneşin gittikçe parlaklığı fazlalaşmaktadır.
Ömrünün sonuna doğru parlaklığı 100 misli artacaktır.
Ondan sonra buharlaşıp patlayacaktır.
Bu hâl her zaman gezegenlerde olan bir olaydır.
Bu işaretle evrende her şey güneş tarafından alt üst edilecektir. (Dünya'nın biyografisi)
Geoide Guimov. Fizik âlimi 1968

“Kıyamet”

“Her an var, her an yok ve tekrar var oluş vardır.” (âyet)

İşte Kur'ân'ın bildirdiği kâinatın sonu...

İşte fennin bildirdiği kâinatın sonu....

Biri ruha hitap...

Diğeri maddeye sapanan akla hitap...

Her ikisi de aynı...

Özet:

“İlimsiz inanç kör, inançsız İlim topaldır!”

Einstein

“Ben filozofların düşünürlerin, matematik ve fizikçilerin akıl buldukları ALLAH'a değil, mukaddes kitapların, Peygamberlerin haber verdiği ALLAH'a ve vahye inamyorum.”
(Paskal).

“Kâinat bir düştür!” diye haykıranlar vardır.

Bu şarkı korosuna iştirak ederseniz:

“Atomlardan galaksilere kadar milyonlarca yıldızların uzayın düzen ve varlığı bir çok tesadüflerin, bir araya gelmesi ile olmuştur!” şarkısını söylemiş olursunuz,

Bu düşünüş protoplazmadan başlayıp aya ve diğer gezegenlere gidecek kadar insan, zekasının tekevvününü milyonlarca tesadüf bir araya gelme zinciri olarak düşünmek ve kabul etmek olacaktır bu insanı maskara hâle getirir.

Fikirler, düşünceler ilim çemberi içinde kaldığı müddetçe dünya ve kâinat, bize düzgün bir nizam ve kanunlara tabi' bir mekan ma gibi görünür.

Fakat bu nizamın oluşu mes'elesinde düşüncenin artık değeri kalmaz.

Bu hususta söz söylemek için, bu noktada katılaşmamak gerekir, ilmin bilmediği,

inancın tefsir ettiği şeyleri bilmek ve onlara edeble kulak vermek icab eder.

Bu yönü düşünmek, ne gerilik, ne taassub ne de aptallıktır.

Fisagor, Delfes Ma'bedi'nin kapısına altın kakma ile şu yazıları yazdırmıştır:

“Adet kâinatın,

Tekâmül hayatın,

Birlik ALLAH'ın Kanunudur....”

İhsan idrak ve zihninin kolaylıkla kavrayıp içine biraz olsun nüfuz edemeyeceği ucu bucağı bilinmez bir uzayda milyonlarca yıldızlarla birlikte dönüp duruyoruz. Duygu organlarımızın kuvvetini artırmaktan başka bir şeye yaramayan bir takım âletler, teleskoplar ve analogi, matematik yardımı ile bir çok şeyler biliyoruz. Bunlar, hareket, zaman, mekân, sayı gibi yer yüzü mukayese Ölçülerimize esas olan her türlü kavramın özünü kaybettiği uçsuz bucaksız, bir vasat içinde idrakimizin muktedir olmadığı ilâhi bir kanuna taht olarak cereyan eder.

İki yıldız arasındaki mesafeyi, saat, gün, sene, asırlarla ifâde etmekten aciz bir hâldeyiz...

Ancak ışık seneleri kullanmak mecburiyetindeyiz.

Bunlar sonsuzluğa doğru kayan kâinatın teleskoplarımıza çarpan ve astronomların müşahede ve şahsi takdir ve tahminlerine dayanan bir kâinat modelidir, kaba duygularımıza ulaşan bilgiler toplumdur.

Kâinatın diğer yönleri ise bizler için tamamen meçhul, enginlik ve belirsizliktir.

Bilgisizliğimizin ve aklın inanç ile tamamlanması lâzımdır.

Aklın durduğu yerde, aklın ötesine hürmet, edip, boyun eğmek, aczini anlamak ALLAH'a inanmak demektir.

Akıl, ta'zim, hürmet ve edeb içinde söylersek, Tanrı'nın üç büyük vasfı vardır; akıl ve idrâk ölçümüzde:

"Halkeder, idame ettirir, yok eder."

Onun mahiyetini tâyin ve teşhis edecek hücre insan dimağında yoktur...

Bugünkü matematik, fizik, uzay ilmi karşısında bunu inkâr değil şüphe kapıları tamamen kapanmıştır.

Halk eder yani başlangıcı yoktur, idame ettirir.

Bütün kâinat kanunlarının değişmiyen icabları cereyan eder.

Yok eder, her maddî cismin sonu gelir demektir.

İlim malzemesi ile konuşursak:

Başlangıcı olmayan, sadece yaratılmamış olandır.

Başlangıcı olmayan hiç olandır.

Her şey hiçlik içindedir.

Dünyanın dışında hiçlik vardır.

Hiçlik her yerde hazır ve nazırdır.

Gerçekler vardır.

İmkânlar vardır.

Kavramlar vardır.

Şekiller vardır.

Gerçek maddedir.

Şekil de maddenin tanrılaşmasıdır.

Şekil veren prensip Tanrı'dır.

Tanrı herşeyden ayrı ve "Tek"'dir.

Çok görünüşlüdür. Bir gülün iki ayna arasında görüldüğü gibi.....

Taş maddedir.

Balık maddedir.

İnsanlar da maddedir.

Tanrı'dan başka herşey maddedir.

Tanrı önsüz, sonsuzdur.

Uzay sınırlıdır.

Çünkü belli bir cismin sınıridir.

Cisimsiz uzay yoktur.

Boş uzay da olamaz.

Cisim olmadan da uzay olamaz.

Memleketsiz sınır yok olduğu gibi...

Oluş ve yok oluş yalnız yer yüzündedir.

Gezenler yokluk içinde dönerler.

Var olan herşey hiçlik içindedir.

Tanrı yaratmış olduğu evren sistemini yeniden hiçliğe çevirdiği zaman, onun yerinde hiçlikten, dünyanın başlangıcından önce olduğu gibi yaratılmamış olandan başka bir şey kalmayacaktır.

Bu cümleler olgun olmayan dimağlar için bir ihtilâldir...

Izdırab insanlığın hem mutluluğu, hem de derdidir.

Hem kaderi hem de büyüklüğüdür.

Bu, maddeye bakan insan gözünün, kulağının, düşüncesinin, mantık ve idrakinin, ilmi görüşünün son hudududur.

Bunun manevî ifâdesi şudur:

Ne bir ses ne bir nefes,

Duyulan sadece uçsuz bucaksız yalnızlık...

Bomboşluk vardı veya yoktu.
Toprak yoktu.
Güneş yoktu.
Gün yoktu.
Ay yoktu.
Daha yıldızlar da yoktu...

Saman yolu yoktu.
Aydınlık yoktu.
Galaksiler de yoktu...

Yalnız bir "SU" vardı, altta üstte.
"Var" bile yoktu.
Bu yokların sonsuzluğunu kavrayan yalnız tek "O" vardı.
"O"nun mahiyetini tâyin ve teşhis edecek ve kavram hududuna sokacak hücre insan
dimağında yoktur.

Ondan sonra Tanrı bir gülün iki ayna arasında görüldüğü gibi göründü. Yoklar var oldu.
Ve ondan sonra Tanrı, Âdemi gömlek etti.
Ve üstüne giydi.
Dünyayı insan şeklinde kendi süsleri ile süsledi.

İnsan, nereden geldiği bilinmez.
Ana ve baba perdesi altına gizlenerek doğar, büyür, yaşar, ihtiyarlar. Tekrar ölüm
denilen sonsuz diyara kayar gider.
Bir yıldız gibi....

Bu ne hâldir anlaşılmaz.
Bilinmez.
Fakat devran böyle kurulmuş döner.
Varlıktan yokluk, yokluktan varlık oluyor sanır insan.
Hâlbuki her an var oluyor her an yok oluyor!
Buyurmuş "Resûl":
"Dünya bir andan ibarettir."
Tanrı bildirir kelâmında:
"Her an her şey yok olur, yeniden tekrar yaratılır."
Böyle kurulmuştur bu evren....

Tanrı iki haslet vermiştir insana:
Utanma ve unutkanlık.
Biri edebin hududu, diğeri yeniden kuvvet bulma kaynağı.
Edeb, herşeyin insan için sınırır.
Aklın durduğu, kavramın takati kesildiği, başın secdeye geldiği, insanın kendine
kendinden yakın olanla burun buruna geldiği hudud..
"Bir yay arası kadar"....
Aradaki perde utanma perdesidir.
Tahammül hududunu haber veren haslet....

İnsanda irade, ihtiyar vardır.
Her şeyi yapmak veya yapmamak kuvveti..
Utanma bu hududun dışındadır.
Utanma bakalım!..
Bu hududda irade yoktur.
"Sıfır" bile değildir insan iradesi..
Yaptığı işten içi burkulan günâh işlemiştir.
Edeb hududunu rencide etmiştir.
Yaptığı işten haz duymuştur.
Ferahlamıştır.
Sevap işlemiştir.
Edeb içindedir, demektir.
İnsan kendi kıymetine ulaşabilmesi için Tanrı "Alın terini" zahmeti şart koşturmuştur....
Çünkü, Tanrılık taslayıp şirke girmesin diye...
Tanrı şirki istemez.

Şirk sana senden yakın, "seni gömlek diye giyenin" kendi kendisinin inkârı oluyor.
Aklın, kuvvetin, düşüncenin hududuna hayâ duygusu ile varılır.
Hayâ duygusunun korunması, vücut, ruh ve his çıplaklığından kurtulmakla olur.
Bunların yardımı ile:
Birlikte sevin!
Birlikte üzülmün!
Birlikte yoksulluk çekin!
Birlikte sıkıntılı yıllar yaşayın!
Ve birbirinizden hiç bıkmayın!
Birbirinizi teselli edin!
Fakat tek olduğunuzu unutmayın!..
"ALLAH tektir!.."

فَإِذَا بَرَقَ الْبَصَرُ وَخَسَفَ الْقَمَرُ وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَيْنَ الْمَقَرُّ

"Feiza berikalbesaru. Ve hasefelkameru. Ve cumi'aşşemsu velkameru. Yekulul'insanu yevmeizin eynelmeferru. : İşte, göz kamaştığı, ay tutulduğu, güneşle ay biraraya getirildiği zaman! O gün insan, «Kaçacak yer neresi!» diyecektir." (Kıyâmet 75/7-10)

Kamaşmak: Gözün ışıktan rahatsız olup doğrudan bakamamamsı.

Evren : Kâinât.

Tesadüf : Rastgelme. Bir şey kendiliğinden olma. Tedbirsiz meydana gelme. (Bak: Delil-i inayet).

Televvün : (Levn. den) (C.: Televvünât) Renkten renge girme. Renk değiştirme. * Döneklik, kararsızlık.

Maskara: Herkese karşı rezil olan kişi.

Tefsir : Mestur, gizli bir şeyi aşikâr etmek. Mânâyı izhâr etmek. * Anladığını anlatmak. Bildiği kadar açıklamak. * Kur'ân-ı Kerim'in mânâsını anlatan kitab. * Ehl-i Hadis istilâhında Tefsire dâir hadis-i şeriflere Tefsir denilir.

İcâb : Lâzım. Gerekli. Lüzum. Sebeb olmak. * Ist: Akitlerde ilk söylenen söz. Bir mal sahibinin müşteriye karşı, "Bu malımı sana şu kadar paraya sattım" demesidir. Müşterinin de kabul etmesine dair olan sözüne "kabul" denir. Şer'i istilâhta buna "icâb ve kabul" denir.

Taassub : (Asab. dan) Bir şeye veya bir kimseye taraflı olma. * Din bakımından fazla salâbetli olma. * Kendi dinini çok üstün görmek. * Haksız yere husumet etmek. * Bir düşünüşe, bir inanışa körü körüne bağlanıp ondan başkasını düşünmemek hâli. (Bak: Dimağ)

Tekâmül : Kemâl bulma. Olgunlaşma. (Zihn) Anlama, bilme, hatırlama kuvveti. Anlama kuvvet ve istidadı. Hıfz kabiliyeti. (Bak: Dimağ)

Dimağ : Beyin. Kafanın içi. (Bak: Kalb)

Kalb : Vücudun kan dolaşımı merkezi. Yürek. * Gönül. * Herşeyin ortası. * Bir halden diğer bir hale çevirme. Değiştirme. * İmanın mahalli. * Fuâd, sıkt-ül ilim, tâbut-ül ilim, beyt-ül hikmet, via-i ilim de denilir. (Dâima değiştiği ve hareket halinde olduğu için kalb ismi verilmiştir.) Bir şeyi geri döndürmek ve çevirmek. * Yüreğe vurmak veya dokunmak. Gönüle dokunmak. * Bir şeyin içini dışına ve dışını içine çevirmek. * Aks ve tahvil. Analoji : Mant. Benzetme yoluyla sonuç çıkarma. Bilinmeyen bir durum, bir hadise, bir münasebet ve bir varlık hakkında hüküm vermek için bilinen bir benzeri hakkındaki bilgilerden faydalanılarak muhakeme yürütülmesidir. Bu tarz düşünce çok defa düşüneni yanlış sonuca götürür. Muhtemel olanın muhakkak zannedilmesine sebep olur. Hataya düşmemek için dikkatli olmak gerekir.

Âciz : Beceriksiz. Eli ermez. Kabiliyetsiz. Gücü yetmez olan.

Astronomi : yun. Kozmoğrafya. Gök ilmi. Felekiyat. Astronomi ilmi dünyanın birgün hareketinin duracağını; coğrafya, karaların alçalarak dünyanın sularla kaplanacağını, iklimin değişerek canlılar için yaşanmaz hâle geleceğini; fizik, güneşin birgün söneceğini, kâinattaki enerjinin artık kullanılamaz, işe yaramaz hâle geleceğini, kâinatın öleceğini açıklamaktadır. İnsanların yaşanmaz hâle gelecek dünya ve güneş sisteminden başka sistemlere göç edeceklerini hayâl etsek bile, kâinatın genel çöküşü karşısında kaçacak yer bulamayacaklardır. Sonunda kıyamet kopması muhakkaktır ve Allah'ın vaadi olan âhiret, şüphesiz gelecektir.

Takdir : Kıymet vermek. Değerini, kıymetini, lüzumunu anlamak. * Kader. * Düşünmek. * Öyle saymak.

Tahmin : (Hamn. dan) Aşağı yukarı bir fikir söylemek. İhtimallere dayanan düşünce. Zayıf delil ile hüküm ve kıyas etmek.

Mechul : Bilinmeyen. Belli olmayan.

Ta'zim : Hürmet. Riayet. İkramda bulunmak. Bir zât hakkında büyük sayıldığına delâlet edecek surette güzel muâmelede ve hürmet ifâde eden tavırda bulunmak.

İdame : Devam ettirmek. Dâim ve bâki kılmak.

Ta'yin : Yerini belli etmek. * Vazifeye göndermek, vazifelendirmek. * Ayırmak. * Tayin, erzak.

Cereyan : Akma, akış, gidiş. Hareket. Akıntı. Gezme. Mürûr. Vuku, vâki olma. * Mc: Aynı fikir ve gaye etrafında toplananların meydana getirdikleri faaliyet ve hareket. Bu hareket; dinî, fikrî veya siyasî hareketler gibi birbirlerinden farklı sahalarda olabilir. İhtilâl : (C.: İhtilâlât) Ayaklanma, devlete isyan. Bozukluk, karışıklık. * Şerre çalışmak, düzensizlik.

Izdirab : Acı çekmek.

Manevî : (Ma'nevi) Mânaya âit. Maddî olmayan. Mücerred. Ruhani. İfade : Anlatmak. Söylemek. * Fayda vermek, fayda tutmak.

Teşhis : Şahıslandırma. Şekil ve suret verme. Seçme, ayırma, ne olduğunu anlama. Tanıma. * Hastalığın ne olduğunu anlayıp bilmek. * Edb: Canlılandırmak, suretlendirmek. * Eşyaya şahsiyet vermek.

Diyar : (Dâr. C.) Memleket.

Devran : Devir, felek, zaman, deveran, dünya. Zikir halakası kurlan yer. Tahammül : Yüklenmek. Bir yükü üstüne almak. * Sabretmek. Katlanmak. * Kaldırmak.

Haslet : Huy. Ahlâk. Yaradılıştan olan tabiat.

İrade : İstek, arzu. Dilemek. Emir. Ferman. * Bir şeyi yapmak veya yapmamak için olan iktidar, güç. (İrade, ihtiyardan daha geniştir, umumidir. İhtiyar, taraflardan birini diğerine tafdil ile beraber tercihtir. İrade; yalnız tercihtir. Mütakellimler bazan iradeyi ihtiyar mânasında kullanmışlardır. İradenin zıddı kerâhet; ihtiyarın zıddı icâb ve ıztırardır. İrade, hakikatte dâima ma'duma taalluk eder. Çünkü, bir emrin husûl ve vücudu için o, tahsis ve takdir eder.) * Fık: Cenab-ı Hak irade sıfatı ile muttasıftır ve iradesi ezeldir. Yaratacağı şeyleri bu irade sıfatı ile kendi hikmeti ile birer veche tahsis buyurur ve onun irade buyurduğu mutlak olur.

Günah : f. Cezayı gerektiren amel. Dine aykırı iş. Allah'ın emirlerine uymayan hareket. (Bak: Kebâir-Cünha).

Rencide : f. İncinmiş, kırılmış.

Hazz : Sevinç duyma. Hoşlanma. Zevklenme. Saâdet. Tali'. Nasib. Nimet ve süruru mucib şey.

Zahmet : Sıkıntı, eziyet. Yorgunluk. * Zor, güç.

Taslamak : Olmadığı hâlde öyle gözükmek.

Şirk : En büyük günah olan Allah'a (C.C.) ortak kabul etmek. Allah'tan (C.C.) ümidini keserek başkasından meded beklemek. (Şirkin mânası mutlak küfürdür.) (Politeizm)

İnkâr : Reddetmek, kabul etmememek.

Hiss : Duymak. Farkına varmak. Duygu. * Bir kimsenin haline acıyıp rikkat ve şefkat eylemek. * Bir şeyi idrak edip şuur hâsıl eylemek. Bedendeki his uzuvlarından birisini müteessir eden bir şeyin mevcudiyetini idrak eylemek.

Merhaba

MERHABA

İnsanlar yalnız ekmekle değil, iyi söz ve nasihatlarla da beslenir.
Hasır kamışından şeker olmaz.
Şeker fabrikası mütehassıslarına sorunuz bakalım.
Karga bülbülün sırnı bilmez, hiç bir zaman bilemez.
Bilseydi onun gibi öterdi. O da kuş, o da kuş.
Gülün kokusunun gözü burundur.
Sesin gözü kulaktır.
Acı ve tatlının gözü damak ve ağızdır,
İnsanın yüzünü kulakla görmek imkânsızdır.
Gözle ses işitilmez.
Şükrün sesini zâhiri kulak işitmez.
Semi' ve âlim olan işitir.
Pişmiş etin, az pişmiş etin yüzleri ve tatları başka başkadır.
Köfte, pirzola, kızartma, döner, şiş.
Hepsinin tadları, şekilleri de başka başka.
Yüzleri zâhirdir, tadları da batındadır.
Görülmez...

Hayvanlar o zâtı görünce kaçmışlar.
Yanındaki mübârek:
"Buna niçin şaştın?" demiş ve hemen sormuş:
"Sen ne yedin?"
"Biraz et yemiştım."
"Sen onların etini yerken onlar sana dost olurlar mı?.."

O hâlde, yorganın altından çık!
Yatağında oturma!..
Kilitli kapılarını aç, düşün!..
Gayb hazinesinin âlem gözüne kapalı kapısının aralığında birlikte bakalım:

Göz bir âlettir, dışardaki bir cisimden gelen ziyâ dalgaları o cismin şeklini göz içine ve oradan dimağa götürür, biz o cismi görürüz...
Nasıl gördüğümüz, o belli değil...
Belli olur; göreni bilersen...
Fakat cismin dışarıda olduğunu görürüz, içimizde değil...

Kulak bir âlettir, dışardan ses dalgalan kulağa, oradan dimağa gider, nasıl duyarız meçhul..
Fakat sesi daima çıktığı yerde duyarız, kulağımızda değil...

Burun bir âlettir, bir yerden koku dalgaları burnumuza kadar gelir, kokuyu burnumuzda duyarız, görme ve işitme gibi dışarıda değil..

"Gören", "duyan", "kokuyu alan" kim?..
"Ben kulum ilegörür, işitirim" buyuruluyor, "kokuyu alırım" değil...

Bu küçük misali hâletmeye bak...
Bunun hâlinde fetih vardır.
Fetih demek, kuvvetin bilinen sırrı..
Bu sırrı kim bilirse, yahut ona bildirmeğe izin olursa o kimseden keramet zuhur eder.
Görünmede hüner yoktur, görünmeyeni görmede hüner vardır.

İnsanın anlama hududuna ilâhi sır ve kuvvetlerin varlığı ancak mu'cize, büyük tesadüf, şans kelimeleri ile girer.
Ve insan yine bunu, gaflet hududundan çıkamadığı için şüphe içinde, bocalama hâlinde idrâk eder, reddedemez..

Hâdisе vardır; anlayamadığı hâdiseleri garip ifâdelerle mırıldanır durur.
Bu hâdiselerin arkasında ALLAH'ın dostuna verdiği bilinmeyen kuvveti gizlidir.
Bunları anlamak için, başıboşları, mıknaşın demir tozlarını çekişi gibi toplayıp derleyecek adam lâzım...
Nerede bu?
Hâlâ anlayamadı iseniz sizle işim yok...
Su bulunmadan boru döşenmez.
Nefer Razî ile Rıza Paşa arasında çok fark vardır..

Biraz uykusuz kal!..
Uykusuzluk bir şey yapmaz.
Uyku ilâcı alıp da uyuyanlara bakma!..
Onlar zâten uyanık değillerdir.
Alıştıklarından ayrılmak istemezler de ondan ilâç alırlar.
Görmede işiğa ihtiyaç var; işitmede lüzum yok..
Görmeden efdaldır duymak...
"Es SEMİ'Ü'l- BASÎR"; tekaddüm vardır...

Bir dağdan büyük bir kaya kopar yuvarlanırsa, arkasından birçok küçük taşlar düşer.
Taşlar kadar bile olamayanlara yazıklar olsun!..

Hakiki imanlı insan yalan bilmez, ölümden korkmaz, kadere boyun eğer, herkese kardeş nazarı ile bakar, böyle oldu mu, onda riyâ yok..
Midesine haram giremez.
"Girmez değil" dikkat..
Bunlardan mahfuzdur. "Ma'sum değil"..
Bu hâle bir anlık sabır yüzünden gelmişlerdir.
İşte bu gibilerden; ne gökteki kuş, ne denizdeki balık kaçır, sokulurlar yanına kırk yıllık dostmuş gibi.
Bütün eşya ve mahlûkata karşı bir edeb içindedirler.
Bu edeb, bağlı oldukları nizam, kâinatın kanunudur.
Buhar soğuğa maruz kaldığı zaman ona emrolunan yağmur olmak edebine girer, itaat eder.
Bu edeb ALLAH'a itaattir, secdedir.

İlk bahar gelir, ağaçlar, çimenler yeşil olma emrinin edebine bürünürler.
Her türlü hâdisat ve hayat tezahürleri yekdiğerine muhtaç bir edebe bağlıdır.
Bu edebin devâmını Rahîm olan ve yekdiğerine hürmet eden hâdisat temin eder...

Bu edebe girene mahlûkat ve mevcudat, eşya hürmet eder ki, işte tasavvuf dedikleri budur...
Velîlerin kerameti bu edebin, kendilerine, gösterilen hürmetin tezahürleridir.

Köpeğe iyi bakan adama köpek kul köle olur.
Sebeb: Köpeğe yardım etmek, köpeğin hürmet edeceği hududa girmek demektir.
Köpek habersiz olarak sahibinin tasarrufuna girmiş olur.
Bunun döndürülmüş ve kaybolmuş sırrı insanlar tarafından "Sadakat" kelimesiyle ifâde edilir.
Her türlü mahlûkat ve eşya da böyledir,
"İyilikle yılan bile deliğinden çıkar" sözü bunun başka türlü, uzaktan görünen bir ifâdesidir.

Velîler, yanındaki müridlerini, bu edebe sokmağa çalışırlar.
Bu edebe girdiler mi, onların da paslı, rutubetli olan kalb pencereleri açılır.
Onlar da onlardan olurlar...
"Ahlakı itmam için gönderildim." hadis-i şerifinin en basit izahı buradan başlar.
Bu çok uzun bir hudud mes'elesidir.
Söz, yazı, izahla olmaz.

Sonra ne çıkar.
Bilen zâten biliyor.
Bilmeyen, daha olgun değil.
Bu kadar yeter...

Benim çocukluğumda insanlar dikenî olmayan güller gibi idi.
Şimdi gülü olmayan diken hâlinedirler.
ALLAH'a şükür, başlılarsa benim güzel bir gülüm var...

Nasihat : İbret verici ders, tavsiye, ihtar, öğüt.

Hasır : (Hasr. dan) Muhâsara eden, etrafını çeviren, hasreden. Bir bataklık otunun kurusundan örülen ve yere serilen yaygı.

Sırr : Gizli olan ana bilgi.

Şükr : (Şükür) Allah'ın (C. C.) nimetlerine karşı memnunluk göstermek. Allah'a teşekkür. (Bak: Ni'met).

Semi' : İşiten, duyan. * Fık: Allah'ın (C.C.) insanlar gibi zamana, âlete muhtaç olmayarak her şeyi işitmesi ve duyması. (O'nun işitip duymayacağı hiç bir şey yoktur.)

Basîr : Basiret sâhibi ve anlayışlı olan. Hakikatları anlayan. En iyi ve en çok anlayışlı. Kalb gözü ile gören. * Fık: Allah'ın (C.C.) insanlar gibi zamana, âlete muhtaç olmayarak her şeyi görmesi.

Âlim : Bilen, bilgili. * Çok şey bilen. * Çok okumuş, bilgiç. * İlim ile uğraşan. Hoca.(Âlim-i mürşid, koyun olmalı; kuş olmamalı. Koyun, kuzusuna süt; kuş, yavrusuna kay verir. M.).Esmâü'l-Hüsna'dan birisi.

Gayb : Gizli olan. Görünmeyen. Belirsiz. * Güman. Hislerle veya akıl ile bilinmeyen şey. (Bak: Ahbar-ı gayb)

Keramet : Allah (C.C.) indinde makbul bir velî abdin (yâni, âdi beşerîyyetten bir derece tecerrüd edebilen zatların) lütf-u İlâhî ile gösterdiği büyük mârifet. Velâyet mertebelerinde yükselen bir abdin hilaf-ı âdet hâlî. * Başış, kerem. * İkrâm, ağırlama.

Zuhur : Meydana çıkmak. * Ansızın meydana gelmek. * Baş göstermek. Görünmek. * Hulul. * Galip olmak. * Âlikadr.

Hüner : f. Mârifet. Bilgililik. Ustalık, mahâret.

Mu'cize : İnsanların, yapmasında âciz kaldıkları ve ancak Allah tarafından peygamberlere nasib olan hârika. Kerametten yüksek, fevkalâde hâdis. * Mu'cize, Halik-ı Kâinat tarafından peygamberlerin hakkaniyetine ait bir tasdiktir. Sahih hadislerle mu'cizeler haber verilmiş ve tesbit edilmiştir.

Gaflet : Dikkatsizlik, endişesizlik, vurdumduymazlık. En mühim vazifeyi düşünmeyip, Cenab-ı Hakk'a itaat gibi işleri bilmeyip, başka kıymetsiz şeylerle uğraşmak. Nefsine ve hevesâtına tâbi olarak Allahı ve emirlerini unutmak.

Hâdis : (C.: Hâdisat, Havadis) Vâkıa, olay. Yeni bir şey, ilk defa olan. Haber.

Tekaddüm : Geçmiş bulunma. * Öne geçme. İlerleme. * Birine gelmesi muhtemel bir zararın def'i için evvelceden iş'ar ve tenbih eylemek. * Fık: Mürur-u zaman olmak. Zamanı geçmiş bulunmak.

Riya : Özü sözü bir olmamak. İnandığı gibi hareket etmeyiş. İki yüzlülük etmek. Gösteriş için yapılan hareket. (Bak: İhlâs)

Mahlukat : (Mahluk. C.) Yaratılmışlar. Mahluklar. Allah'ın yarattığı şeyler.

Mevcudat : Var olan her şey. Kâinat. Yaratılmış şeyler.

Nizam : Sıra, dizi, düzen. Dizilmiş olan şey, sıralanmış. * İcaba göre yapılan kanun. Bir kaideye binaen tertib olunmak ve ona binaen tertib olundukları kaide. * Bir işin sebat ve kıyamına medar, sebep olan şey ve hâlet.

Kâinat : Var edilen şeylerin hepsi. Yaratılanlar. Mevcudat. Âlemler.

Tezahür : Meydana çıkma, belirme, görünme. Gösteriş. * Birbirini korumak, birbirine arka olmak. * Arkalaşmak; yâni birbirine yardım etmek. * Avretine zihar etmek, yani zevcesinin arkasını validesinin arkasına teşbih ederek "zuhruki kezuhri ümmî" demek.

Tasarruf : İdare ile kullanmak. Sarfetmek. Tutum. Sâhib olmak. İdare etmek. Sâhiblik. Kullanma hakkı. * (Para veya mal) artırma. * Bir şeye karışıp müdahale etme.

Sadakat : Sözünde durmak, sıdk sahibi olmak.

Sıdk : Doğru söz. Hakikata muvâfık olan. Bir şeyin her hususu tam ve kâmil olması. * Ahdinde sâbit olmak. * Peygamberlere mahsus en mühim beş hasletten birisi. * Kalb temizliği. (İslâmiyetin esası sıdktır. İmanın hassası sıdktır. Bütün kemâlâta îsal edici sıdktır. Ahlâk-ı âliyenin hayatı sıdktır. Terakkiyatın mihveri sıdktır. Âlem-i İslâmın nizamı sıdktır. Nev-i beşeri kâbe-yi kemâlâta îsal eden sıdktır. Ashab-ı Kiramı bütün insanlara tefevvuk ettiren sıdktır. Muhammed-i Hâşimî Aleyhissalâtü Vesselâm'ı meratib-i beşeriyenin en yükseğine çıkaran sıdktır. İ.İ.)

İtmam : Tamamlamak. Bitirmek. İkmal etmek. Tekmil etmek.

Zâten : Esâsen, aslında, asıl olarak.

Maneviyat Bahçesi I

MANEVİYAT BAHÇESİ - I

-Ruhları, cehd ve manevî terbiye ile yüksek idrake erişmiş, Meşhudat Âlemi'nin dışında,zaman zaman mânevî seyahatlere çıkan içleri aydın kimselere hediye.-

Madde âleminde dolaşan, gayb âleminin malı ruh, bir "Var" dır ki, yok görünür ve kimsenin madde âleminde onu görmeğe yolu yoktur.

Bu köşede anlatılacakların hakikati ve mânâsı akıl ile değil ilâhî zevk duygusu ile anlaşılır....

Kendini yorma, oku geç, içinde zevk duyarsan kâfidir.

Bu zevk aklın şuûrlu zevki değildir.

Şuûrsuz gibi görünen asıl ruhun zevkidir.

Arı ile çiçek arasında gizli olan bal peteği gibi, zevk burada gizlenmiştir.

"İlim var, Fen var, Akâdemik bilgiler var!" deme, bu hududda bunların işi yok.

Hem de bunlarla hâlledelemiyor.....

Akıl ve mantık yürümüyor.

"Bu malzeme ile de hâllederim!" deme...

Edeb haricine çıkarsın....

Gözlerin ve beş duygunun şahidliğine dayanarak bunlar hakkında bir fikir yürütme...

Aklın yetmediği yerlerde kanunlardan bahsetmek gülünç olur.

Kanun, etraflı bilgi demektir.

Mânevîyat bilgi âleminde yalnız tezahürleri ile vardır...

Ve bu böyle kalacaktır.

Bu hüküm, bu tahdid normal durum üstündeki insanlar

zaviyesinden objektif ilim hakkında, kanun mânâsındaki umumî bilgi içindir.

Normal durum üstündeki insanların enfüsî müşahedeleri, marifetleri, umumî duygular mânâsındaki bilgi için değildir.

Bu öyle bir duygudur ki, onun kendine mahsus bir uzvu yoktur.

Her uzuv onundur.

Ruhun umumî duygusudur...

Bu hâl beş duygunun dışında mühim bir ruh başarısıdır ki o duyguya erişenler bütün ruhları ile Şuhûd Âlemi'ni duyarlar.

Bizim gördüğümüz âlem, Şuhûd Âlemi zâhiren maddedir.

Batınen mânevîyattır.

Madde Âlemi'nde mihaniki kaideler, prensipler, kanunlardan bahsederken Bâtınî Âlem'e çevrildiğimizde o âlemde kanun değil, beşerî bilgi ile ancak ihtimal kelimesini ileri sürebiliriz...

Buranın idrâki; asıl aklın ve idrâkin altında, bütün ruhun bir idrâki vardır ki oraya erişmekle mümkündür.

Bu gibi olgun kimseler maddeye akseden derin mânâları şuûrlarından süzerlerken, ses, söz, şekil olur.

Bazan da herkesin anlayamayacağı bir dile, bir kalıba dökülürler...

Bu gibi aydınlar ilâhî kanun ve emirleri kendi temiz kalb ve vicdanlarında duyarlarken meleklerle tanışır, göklere çıkarlar.

Buraklara binerler ve nihâyet tamamiyle dünyevî her şeyden alâkalarını keserek perde arkasından senli benli Rabbü'l-âlemîn ile konuşurlar...

Bu güzel sözlerdeki mânâdan, aşk makamına çıkamayan, henüz madde âleminin kesafetinde yürüyenler, bir şey anlayamazlar...
Zira imansızların ve her şeye çabuk inananların zannettiklerinden çok derin bir mes'eledir.

Burada:

Renkler değişmiştir.

Kokular başkalaşmıştır...

Ruh uçar hâldedir...

Bütün: Ben, sen, o, manevî morfin tesiri altındadır.

Okuyucularım bir an için cesedlerinden ruhlarının ayrıldığını farz etsinler, ruhlarla yürümeğe devâm ediyoruz.

Tüy kıpırdatmayan bir sükûn...

Göz almayan tatlı bir nûr içinde gidiyoruz...

Etrafına bakarken hayret et, geç, ileri gitme!..

Çünkü hakikatlar bu diyarda, toprak üstünde giderken toprak altına geçen ve sonra yine toprak üstüne çıkan su cereyanları gibidir...

Hakikat nûru her tarafı kaplamıştır.

Gözün kamaşır, yuvarlanırsın...

Bu böyledir, münâkaşa etmeye kalkma..

Bu duygudur, histir, bir hâldir ki izah edilemez, ancak yaşanır...

Yüksek ve temiz duygularla dolu bir rüya âlemi gibidir...

Nice kimseler vardır ki gözleri açık, uyanık iken bu hâlin içine dalıp çıkarlar, onlar yüzlerinden bellidirler...

Onların gözlerinde hakiki doğruluk dile gelir, konuşur..

Ben de bunlara karışayım diye arzu edersen, garip gibi görünen bir seyahat yap!...

"Doğruluk ayağı ile,
Adalet asası ile,
Temizlik libasıyla,
Alinteri azığı ile,
İlim feneri ile
Vücut sahrasını aş!.. "

Sözlerimiz müphem sözlerse, onları açıklamaya kalkışmayınız!

Her şeyin başlangıcı zâten müphemdir.

Fakat sonu öyle değildir.

O hâlde bizi bir başlangıç olarak hatırlamanızı dileriz.

Her şey evvelâ bir billur değil, bir sis olarak tasavvur olunur.

Aksini iddia edebilir misiniz?

Belki billur, donmuş bir sistir...

İçinizde cılız ve bitkin görünen şey, dikkat ederseniz sizin en kuvvetli ve en sağlam cephenizdir.

Nefsinizin mümkün olsa da, bir defacık med ve cezirini görseniz başka bir şey istemezsiniz...

Yine mümkün olsa da rüyanın fısıltılarını dinleyebilseniz, başka hiç bir ses dinlemek istemezsiniz...

Fakat görmüyor ve işitmiyorsunuz ve bu da hakkınızda hayırlıdır.

Gözlerinizi bulutlandıran perdeyi ancak onu dokuyan el kaldırabilir...

O zaman göreceksiniz, o zaman işiteceksiniz...

Fakat bir zamanlar kör yaşadığınızdan dolayı kederlenmiyecek, sağır olduğunuzdan dolayı üzülmiyeceksiniz.

O gün her şeyin gizli taraflarını göreceksiniz ve karanlığın kıymetini takdir edip şükredeceksiniz....

Tatlı, nemli, insan içine hoşluk veren bir sis içindeyiz...

Bu sis ihtizazlı bir sis...

Aklı, düşünmeye bırakmıyor...

Kapının solunda şeffaf bir maddeden yapılmış bir pınar var...

Gürül, gürül billur bir su akıyor...

Pınarın oluşuna yakın bir yerinde fosfor gibi ihtizazlı ışıldayan ziyâdan yapılmış
gibi bir zincire bağlı bir su tası...
Susamayanın bile içeceği geliyor..
Bakıyoruz, yanıyoruz, içleniyoruz, birşeyler oluyoruz...

Bir tas su alın içiniz!
Temiz tasın içinde yay kavisli altı satır yazı var onu okuyunuz!..

Artık daha konuşmayacağız, zira ırmak denize kavuştu..
Kapı göründü bahçeye gireceğiz..
Tasın dibindeki yazıya bak!

Bu dünyada iken ilerdeki bahçede meclis kuranlardan birinin sözü:

"HAKK'tan gelen şerbeti
içtik Elhamdülillah
Şol kudret denizini
Geçtik Elhamdülillah

Kuru iduk yaş olduk
Ayak iduk baş olduk
Kanatlandık kuş olduk
Uçtuk Elhamdülillah

Dirildik pınar olduk
İrkildik ırmak olduk,
Artık denize dolduk
Taştık Elhamdülillah..."

Islanan ağzınızı sağ elinizin üstü ile siliniz!..
Şükrediniz yürüyünüz!..
Kapının tam önündesiniz...
Kapıda sağ taraf üstte güzel bir yazı var:
"Bu bahçeyi sessiz geziniz!.."

Kendi kendinize böyle bahçe mümkün mü değil mi diye fikir yürütmeyiniz!..
Olduğunuz gibi, olduğu gibi seyredip çıkınız!..
Yazının altında imza gibi bir yer var.
Oraya kadar uzanan gül dalları arasından görünen ince yazıları da gül dallarını ayırarak
okuyunuz!..
Yalınız dikkat edin!..
Gül dikenleri elinize batmasın!..

İbadet etmeyen, inanmayan kimse,
Ruhunun yurdunu ziyâret etmemiştir.

İnanmanın en sağlamı imandır.

İman eshabı Üçtür:

1. İman-ı gaybî eshabı,
2. İman-ı şuhûdî eshabı,
- 3- İman-ı zevkî eshabı.

Bu imanların üçüncü mertebesine gelmiş olanlar bu bahçeye gireceklerdir. Yoksa
diğerleri bir şey anlayamazlar.

Zira bahçede görülecek küçük gösteriler hep Hazreti Resûlü Ekrem'e bağlıdır.

O mübârek büyük insanı anlamak mutlaka Lutf-u ilâhiyeye bağlıdır.

Bu anlamak keyfiyeti:

Akıl, Fen, Tarih, Edebiyat, Felsefe, Mantık ile olmaz.

"O mübareğe iman ettim!" diyenler bile hakiki iman edememişlerdir.

Çünkü onun HÂLİK'ı:

"Onlar sana bakıyorlar, amma göremiyorlar" buyurmuştur.

Kapının iç tarafında uzun beyaz sakallı, geniş alınlı, nûranî, şeffaf denecek kadar temiz
bir İNSAN duruyor.

Gözlerinde uhrevî bir tatlılık, yüzünde ruhanî gülen bir nûr, gözlerine bakanlara emniyet ve ferahlık veren bir parlaklık, duruşunda sessiz bir heybet var.

Sesinde dinleyen, kulağı mest eden bir ton, sözlerinde Kâinatın mânâsı gizli.

Onu gören ve dinleyen cesedinden ayrılmış, seyyal bir şuûr, dağlar delen bir kudret hissetmekte...

Bahçeye her girenin kulağına tatlı bir ahenk hâlinde fısıldıyor:

“Kanaatkâr ol, sabırlı ol, şefkatli ol!”

Bu kelimeleri duyan kulak, mânâları şuûra götürdüğünde, ruhta dağılan mânâ helezonları insanı gasyediyor.

Tatlı bir sıcaklık, serin bir inşirah duyulmakta...

Sedef, az’a “kanaat” ettiği için ALLAH içini inci ile doldurdu...

Buğday tanesi “sabır” ile toprak altında bir kış geçirmeye tahammül ettiğinden en büyük nimet oldu.

Resûlullâh “Müşfik” olduğu için, âleme rahmet oldu.

Ey bahçeye girmek niyetiyle, temiz hislerle ve biraz da merak saikasıyla gelmiş olan insanoğlu:

Sana küçük bir el yazması kitap vereceğim..

Onu şuracıkta otur, oku ve sonra da birlikte bahçeyi gezelim...

Kitabın üstünde titrek sarı renkte bir yazı var:

“Ey insan oğlu!

Cebel-i azamet'e; aklı koy! Orada nûrdan yapılmış libası giysin...

Cebel-i kibriyâya; kalbi bağla! Orada nûr-u muhabbet libası kuşansın....

Cebeli izzete; nefsi bırak! Orada ubudiyet libasına sarılsın.

Cebel-i ezele; ruhu çıkar! Orada nûru'l-nûr libasını alsın...

Sonra aşk narasıyla bağır, bunların derhâl toplandığını görürsün...

O zaman sende fetih başlar ve “Biz” 'den olursun...”

Sahifeyi çeviriyoruz!.

Sonsuz semâları masnavi bir nûr ile dolduran ALLAH'a hamdolsun...

Ruhu, nûr âleminin ebediliği içinde azîz olan ALLAH'ın Resûlüne ve ona inananlara selât-ü selâm olsun...

Bunlar boş lâf değil dikkat et!..

Biliyor musun?

Uykuda; ilim, akıl, şuûr, evlât, mal her şey gider!..

Bahr-i Umman-ı Ahadiyete atılır...

Hiç kimsenin malı, ilmi, aklı diğerine karışmaz...

Birinin ilmi diğerinin cehliyle, diğerinin cehli ötekini ilmi ile karışmaz...

İyi düşün her uykuya daldığın zaman, vakit vakit bunlar alınıyor...

Bir gün de bu “alış veriş”, “veriş”siz kalacak, ona ecel deniliyor...

Dikkat et!..

Hepsi yüzüstü kalır...

ALLAH yüz açıklığı versin!...

Kendisine iltifât edecek hükümdarın karşısında titreyen çobanın korkusu gibi ölüm hatırına geldikçe, kalbinizin hopladığını hissedersiniz.

Fakat ölümden korkmayız...

Siz ne zaman sessizlik ırmağından su içerseniz o zaman terennüme baslarsınız...

Toprak sizin gövdenizi geri istediği zamandır ki siz hakikaten râksedersiniz...

Yekdiğerinize ekmeğinizden sununuz!..

Fakat aynı lokmayı yemeyiniz!

Birbirinizi seviniz, fakat sevginizi zincirlemeyiniz!

Sevdiğiniz, ruhunuzun kıyılarında kımıldayan bir deniz olsun...

Beraber terennüm ediniz!..

Eğleniniz, neşeleniniz, fakat tekliğinizi unutmayın!....

Çünkü bu Ud'un telleri, aynı nağme ile birlikte titrer, fakat her biri ayrı ayrı....

Câminin direkleri bir birinden uzak durur....

Meşe ile selvi birbirinin gölgesi altında yetişmez...

İbadet etmekle öğünme!..

Yalnız ibadet etmek hiç fayda vermez, ihsan ve keremi ona arkadaş et!

Zâten ibadetten maksat ihsan ve kereme kavuşmaktır...
Kur'ân okumak dilin ucundan çıkar....
İhsan ve kerem için düşmüşe yardım, canın ortasından gelir...
Bu sözler içinde doğru olanlar ALLAH'tandır.
Onun lütfü inâyetidir.
Yanlış olanlar varsa, onlar da yazanın uydurmasıdır.

Rahmet, Resûlullâh'ın kalb-i pak ve ruh-u muallâlarına mütealliktir.
Onun için Cenâb-ı HAKK Kitâb-ı Celîlinde:
"Ben ve Melâikeler Nebiyye selât-u selâm getiriyorlar, ne duruyorsunuz siz de selât-u selâm getirin, acabasız teslim olun!" buyurmuştur.
Rahmet-i ilâhiye bu makamdan tevzi olunur.
İlâhi Rahmet Hakikat-ı Muhammediyeye nazil olmadıkça anın parçaları olan hakâyika vasil olamaz.
Selât-u-selâm getirmek herkesin nefsi için rahmet taleb etmektir.
Bunu anlayan insanda basîret başlar.
Basîret; Evliyaya, Makam-ı Fuadda fetih buyrulan ruh gözüdür.

Onun için bu işlerde yürümek isteyen ALLAH'a inanır ve mümin olur.
Kendini ALLAH'a teslim eder; islâm olur.
HAKK'a teslim olmak demek, kısmet-i ezeliyesinden razı ve hoşnut olmaktır.
Kulun teslimiyetini HAKK görünce ünsiyet başlar...
O vakit âdem, "insan" olur...
Ve derakap dâvet-i ilâhiye vâki' olur...
O davete namaz denir.

HAKK buyuruyor:
"Namazın yarısı benim için yarısı kulum için..."
İşte marifetullahı bu yoldan sülûk başlar.
Bundan, bu zevkten mahrum olan insan, yaradılışındaki güzelliğin zevkinden mahrum, feyz-i fitrîsinde de mahcub olur.
Hayâl ile değil müşahede ile çalış!..
Müşahede denilen tecellî-yi ilâhi hayâl âleminin ötesinde zevkî mânâlara delâlet eder...
Bir hâl-i nûranîdir. Hayâlin orada takati kesilir.
Hayâl ancak akla mensub olan mânâları hissî kalıplara indirir.
Asıl hüner, gaflet anında ALLAH'ı bulmaktır.

"Bütün nefsanî her türlü arzulardan yok ol!.. Bundan sonra tekrar var olamazsın... Bir defa da o yoklukta var olursan artık yok olmanın imkânı yoktur. Kavuştun gitti..."

Bu iş, en ince, namütenahi ince, incelikten en ileri derecenin bile yanında çok kaba kalacağı kadar ince bir mes'eledir.
Hak ile bâtil o kadar içice ve kucak kucağa tecellî ederler ki, bunları birbirinden ayırdedebilmek için insanda, hem de insan-ı kâmilde ALLAH vergisi basîret hiddetinin en keskin olması lâzım gelir...

Mânâ helezonları esrar mıntıkasına sokuldukça "Aklın almadığı ve reddettiği mevzu'lar" üzerinde yürünmesi ve dolaşılması çok çetin bir mahiyet alır.
Niceleri, bu helezonların dönemeç noktalarından düşüp düşüp giderler, hakikatla şariat arasındaki büyük ve mutlak ahengin iltisak noktalarını birden kaybediverirler....
Düşer ve küfre yuvarlanırlar....
"İbadet yapıyorum!" derken küfre gitmemek için çok dikkatli olmak lâzımdır.

Cehd : Fazla çalışma. Güç ve kuvvetini sarfetme. İnsanın nefesine hâkim olması. * Azim, gayret, fedakârlık.* Takat.

Meşhud : Görünen. Şehadet edilen. * Resul-u Ekrem'in (A.S.M.) dünyaya teşrifinden ve risaletinden önce meleklerce ve enbiya hazerâtının dilinde nübüvvet ve risaletlerine şehâdet edilmiş olduğundan kendilerine verilen bir isim. * Suç üstü yakalanan. * Göz ile görülmüş. * Cuma günü. * Kıyâmet günü.

Meşhudat âlemi : Görünen. Şehadet edilen âlem.

Ruh : f. Yanak, yüz, çehre. * Arabçada: Efsânevi bir kuş. (Bak: Ruhsâr)RUH : Can, nefes, canlılık. * Öz, hülâsa, en mühim nokta. * His. * Kur'an. * İsa (A.S.). * Cebrail (A.S.). * Korkmak. (Bak: Vicdan)

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَنْتَظِرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمْيَ وَلَوْ كَانُوا لَا يَبْصُرُونَ

“Ve minhüm mey yenzuru ileyk e fe ente tehdil umye ve lev kanu la yübsirun : Onlardan sana bakan da vardır. Fakat -hele (gerçeği) göremiyorlarsa- körleri sen mi doğru yola ileteceksin?” (Yûnus 10/43)

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

“İnnellahe ve melaiketehu yüsallune alen nebiyy ya eyyühellezine amenu sallu aleyhi ve sellimu teslima : Allah ve melekleri, Peygamber'e çok salevât getirirler. Ey müminler! Siz de ona salevât getirin ve tam bir teslimiyetle selam verin.” (Ahzâb 33/56)

Zevk : Lezzet alma, hoş gitme, tatma. * Hoş, hoş giden. Mânevi haz. * Boş vakit geçirmek. Eğlenmek. * Alay etmek. Güzeli çirkinden ayırma kabiliyeti. (Hayatın zevkini ve lezzetini isterseniz, hayatınızı iman ile hayatlandırınız ve ferâizle zinetlendiriniz ve günahlardan çekinmekle muhafaza ediniz... S.).

Enfûs : (Nefs. C.) Nefsler, ruhlar, canlar. Yaşayanlar.

Müşahade : Şâhid olma.

Ma'rifet : Bilme, bir şeyi cüz'i vecihle bilmek. * Hüner. Üstadlık. San'at. * Tuhafılık, garib hareket. * Vasıta, tavassut. * İlim ve fenlerle tahsil olunan mâlumat. İrfan kazanmak. (Bak: İrfân)

Uzuv : (Uzv) Bir canlının vücut yapısının kısımlarından herbiri. Azâ. Organ.

Umumî : Herkesle alâkalı, herkese dâir.

Mühim : Düşündürücü. * Değeri çok fazla. Kıymetli. * Lâzım ve muktezi olan.

Bâtın : İç, dâhilî. Gizli. İçyüz. Sır, esrar. Künh ve zâtı itibarı ile gizli. (Zıddı: Zâhir'dir) (Bak: Batn)

Mihaniki kıraat : Kelimeleri, terkipleri doğru telâffuz etmekle beraber ezber dersi dinletiyormuş gibi çabuk çabuk okumaktır. Böyle okuyuş dinleyene bir şey anlatmaz. Ancak okuyanın mevzuu kavramış olduğunu anlatır. Öyle kıraet bir makinanın duygusuz işlemesine benzetilir.

Beşerî : İnsana ve insanın fitrî hallerine mensub ve müteallik. İnsanla ilgili.

İhtimal : (Haml. den) Mümkün olma, belki. Olması mümkün görünmek. * Kabul eylemek. * Yükselip götürmek. * İhsana mukabil şükretmek. * Kızma ve hiddetlenmekten dolayı yüzünün rengi değişmek.

Vicdan : İnsanın içindeki iyiyi kötünden ayırabilen ve iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his. * Kendinden geçme, dalma. * Bir şeyi bir halde görme, bulma. * Duyma, duygu. * İnanç. * Şuur. * Bâtın ile Hakkı tanımak. * Din.

Burak : İnsanın içindeki iyiyi kötünden ayırabilen ve iyilik etmekten lezzet duyan ve kötülükten elem alan manevî his. * Kendinden geçme, dalma. * Bir şeyi bir halde görme, bulma. * Duyma, duygu. * İnanç. * Şuur. * Bâtın ile Hakkı tanımak. * Din.

Nihayet : Son, uç, son derece. * Çok.

Alâka : İlişik, rabıta, merbutiyet. * Gönül bağlama, sevgi, münasebet, taalluk, irtibat, mâlikiyet. Tasarruf. Müdâhale hakkı. Hisse. * Edb: Bir kelimenin hakiki mânâsından

mecâzi mânâsına nakledilmesinin sebebidir. (Temiz ahlâklı, güzel huylu kimselere melek denildiği gibi.)

Kesafet : Bulanıklık. Kir. Açık veya berrak olmamak. * Kalınlık, yoğunluk, kesiflik, koyuluk. Şeffaf olmamak.

Farz etmek : Addetmek, saymak, tutmak.

Cereyan . Akım.

Münakaşa : Mücadele. Münazaa. Karşılıklı sözle çekişmek. Bir mes'eleyi sormayı çok ileri götürerek çekişmek. (Bak: Hakperest)

Hâl : Durum, vaziyet. Görünüş. Tavır. Suret. Keyfiyet. * Cezbe. * Dert, keder, elem. * Mecâl. Kuvvet. * Gr: Fâili, mef'ulü veya her ikisinin durumunu bildiren sözdür. Halin sâhibine zi-l hâl denir. Meselâ : \$ Reeytuhu mâşiyen: (Onu yürürken gördüm) cümlesinde Mâşiyen (yürürken) kelimesi, cümledeki mef'ulün hâlini bildirir. şimdiki zamanda olan fiilin durumuna da hâl denir.

Adalet : Zulüm etmemek. Herkese hakkını vermek ve lâıyk olduğu muâmeleyi yapmak. Mahkeme. Hak kanunlarına uygunluk. Haksızları terbiye etmek. İnsaf. Mâdelet. Dâd. Cenab-ı Hakk'ın emrini emrettiği şekilde tatbik etmek. Suçluya Allah'ın emrini icra etmek.

Libas : Giyilecek şey. Elbise. * Karı ve koca. * Mc: İctima'. * Şübhe kabul eden söz.

Mübhem : İyice belli olmayan. Mutlak âşikâr olmayan. Belirsiz. Gizli.

Tasavvur : Bir şeyi zihinde şekillendirmek. Tasarlamak. * Düşünce, tasarı. Arzu. (Bak: Dimağ)

Billur : Şeffaf, parlak taş, elmas gibi kıymetli. Cam gibi parlayan.

Cebhe : Yüz, ön taraf. Harp sahası. Muharebe edilen yer. * Alın. * Bir binanın veya o cinsten bir şeyin ön tarafı. * Gökteki ayın menzillerinden birisinin ismi olup arslan suretinin cephesidir, dört yıldız arslan alına benzetilmiştir. * Bir kavmin ve cemaatin seyyidi.

Med : Uzatma, çekme. Yayma ve döşeme. * Çoğaltmak. * Bir şeye dikkatlice bakmak. * Nihayet, son. * Sönmek. Bir şeyi söndürmek. * Yardım etmek, mühlet vermek. * Yâr ve yâver olmak. * Tarlaya fışkı ve gübre dökmek. * Sel suyu. Denizin yükselmesi.

Cezir : Kök, asıl, temel. Bünyâd. * Kesmek. * Mat: Kendi misline darbolunmakla (çarpılmakla) bir sayı meydana getiren rakam (Kare kök). Üç, dokuzun cezri'dir. Dokuz, üçün meczuru'dur. (Bak: Meczur) * Derya, deniz. * Arı kovanından bal almak. * Ay ve güneşin câzibesini te'siri ile deniz ve ırmak sularının çekilip kabarması. Buna "med ve cezir" hâdisesi denir.

İhtizaz : Titreşim.

Şeffaf : Işığa mâni olmayan, ışık geçiren parlak cisim. Saydam.

Kavis : Eğrilik.

Uhrevî : Âhirete dair, âhiretle alâkalı. Öteki dünyaya ait.

Heybet : Hürmetle beraber koruk hissini veren hal. Sakınıp korkulacak hal. Azamet.

Zaviye : Köşe. * Küçük tekke. * İki çizginin birleşmesi ile hasıl olan köşe, şekil. * Mat: Birbiriyle kesişen iki satır veya iki çizginin birleştiği yerde meydana gelen açıklık. Açı. Açı ölçü birimi 360 eşit parçaya bölündüğü takdirde "derece", 400 eşit parçaya bölündüğü takdirde "grat" tır.

Objektif : Fr. Hakikatı olduğu gibi aksettiren. * Fotoğraf makinası ve dürbün gibi cihazlardaki mercekler. * Gaye. * Fls: Varlıkla alâkalı.

Gaybî : Hazırda olmayan. Görünmeyenlere âit. Hazır olmayanlara âit. Başka âlemdekilere âit. Âhirete âit. Gayba âit ve müteallik.

Şühudî : Keşfe ve görmeğe dair. Görünebilir olana ait ve mensub. (Ehl-i şuhud dediğimizden maksad Evliyâullahtır. Zira velâyet sâhibi, avâmın itikad ettiği şeyleri gözle müşahede ediyor. M.N.)

Zevkî : Zevkle alâkalı. Zevke âit.

Mertebe : Derece. Basamak. Rütbe. Pâye.

Keyfiyet : Bir şeyin esâsı ve iç yüzü. Nasıl olduğu ciheti. * Kalite. Madde. (Kemmiyetin zıddıdır.)

Hâlik : Yoktan yaratan. Yaratıcı. Allah (C.C.)

Seyyal : Akıcı şey, su gibi sıvı olup akan. Çokça akan su. * Yer değiştiren her şey.

Gaşy : Bayılma, kendinden geçme.

İnşirah : Ferahlanmak, mesrur olmak.

SadeF-Sedef : Deniz böceklerinin kıymetli kabuğu ve onlardan yapılan şeyler. * Sert, parlak ve şeffafa yakın madde. İnci kabuğu.

Müşfik : Şefkatle seven. Acıyan, merhametli.

Rahmet : Merhamet, acımak, şefkat etmek, ihsan etmek, esirgemek. * Mc: Yağmur.

Saika : Yıldırım. Ölüm, mevt. * Nüzul ateşi. * Semadan gelen şiddetli ses. * Mühlik ve azab. * Bulutları sevke vazifeli melek.

Cebel : Dağ, yüksek tepe. * Mc: Bir kavmin meşhuru ve büyüğu, âlim ve fâzıl kimse.

Azamet : Büyüklük. Cenab-ı Hakk'ın büyüklüğu. * Kibirlik

Kibriya : Azamet. Cenab-ı Allah'ın azameti ve kudreti, her cihetle büyüklüğu.

Muhabbet : Sevgi, sevme. * Sohbet. Ruhun, kendisinden lezzet duyduğu şeye meyletmesi. (Zıddı: Buğzetme ve adavettir.)

İzzet . Bir kimse zelil iken kavi ve kudret sahibi olmak. Ziyâdelik ve üstünlük. * Değer, kıymet. Kuvvet. Muhterem ve mu'teber olmak. * Bulunmaz derecede az olan şey.

Umman : Büyük deniz. Okyanus. * Hindistan ile Arabistan arasındaki büyük deniz.

Ehadiyyet : (Ahadiyet) Allah'ın (C.C.) her bir şeyde kendine âit birlik tecellisi. (Ehadiyyet, her bir şeyde Halik-ı Külli Şey'in ekser esmâsı tecelli ediyor demektir. Meselâ: Güneşin ziyası, bütün zemin yüzünü ihata ettiği haysiyeti ile vahidiyyet misâlini gösterir ve her bir şeffaf cüz'de ve su katrelerinde, güneşin ziyası ve harareti ve ziyasındaki yedi rengi ve bir nevi gölgesi bulunması ehadiyyet misâlini gösterir. Ve her bir şeyde, hususan zi-hayatta ve bilhassa her bir insanda o Sani'in ekser esması onda tecelli ettiği cihetle ehadiyeti gösterir. M.) (Bak: Rahmaniyyet)

Cehl : Câhillik, bilmemezlik, ilimden mahrum olmaklık, nâdanlık, tecrübesizlik, gençlik.

Ecel : Her mahlukun ve canlının Allah tarafından takdir edilen ölüm vakti. Âhirete göç etmek. * İleride olacağı şüphesiz olan. * Allah'ın takdir ettiği ömür.

Terennüm : Güzel güzel anlatma. * Yavaş ve güzel sesle şarkı söyleme. * Ötmek. Musikileşmek.

Gövde : Beden.

Raks : Sıçrayarak oynamak, dansetmek.

Ud : Meşhur bir sazın adı. * Bir hoş kokulu buhur. * Ağaç parçası. * Budak.Utanma.

Nağme : (C.: Nağamât) Ahenk, güzel ses, âvaz, ezgi, teganni.

İhsan : İyilik, lütuf, bağışlamak. * Sahilik etmek, cömertlik yapmak. * Allah'ı görür gibi ibadet etmek. * Güzel bilmek. Güzel eylemek.

Kerem : Nefaset, izzet, şeref. Al-i-cenâbâne ihsan, inâyet. * Kıymetli şeyleri kemal-i rıza-i nefisle verme. * Mecd ve şeref. *Cenab-ı Hakk'a atfolunursa eltaf ve ihsan-ı İlâhî kasedilmiş olur. * İnsan hakkında vasıf sureti ile zikrolunursa; mehasin-i ahlâk ve ef'âl kasdolunur.

İnayet : Yardım, lütuf meded etmek. * Mühim bir işle karşılaşp onunla meşgul olmak.

Muallâ : Yüksek, yüce, âli. Makamı ve rütbesi yüksek.

Müteallik : Alâkalı. Bir yere bağlı, bir şeye mensub.

Cenab : (C.: Ecnibe) Evin etrafı, çevresi. * Cânib. * Nâhiye.

Celîl : Celâlet ve celâdet sâhibi. Azîm, mertebesi yüksek.

Tevzi' : Dağıtmak. Herkesin hisselerini ayırıp vermek. Pay ederek dağıtmak.

Nâzil : (Nüzul. dan) Nüzul eden, inen, yukardan aşağıya inen, bir yere konan. Bir yerde konaklayan.

Hakaik : (Hakayık) (Hakikat. C.) Hakikatler.

Vasıl- Vasl : Âşğın sevdiğine kavuşması. Kavuşmak. * Birleştirmek, ulaştırmak.

Basîret : Hakikatı kalbiyle hissedip anlama. Kalbde eşyanın hakikatlarını bilen kuvve-i kudsiyye. Ferâset. İm'ân-ı dikkat. * İbret alınacak hidâyet sebepleri. Beyyine. Hücet. * Bir evin iki tarafının arası. * Yer üstündeki kan. (Bak: Süveydâ-i kalb)

Teslim : Bir emâneti verme. * Kabul etme. * Doğru ve haklı bulma. * Selâmetle dua etme. * Karşısındakinin hükmü altına girme. * Kendini Allah'ın takdirine terketme, emri altına girme. * Belâ ve âfetten korunur olma. * Bir şeyi, yeni sâhibine verme. * Dayanamayıp pes deme. * Hakikat olduğunu söyleyip i'tiraf etme.

Ünsiyet : Alışkanlık, dostluk. Birlikte düşüp kalkmak. Ahbablık.

Feyyaz : Çok feyz veren. Çok bereket ve bolluk veren. (Bak: Feyz)

Fitrî : Doğuştan, yaradılıştan, fıtrata âit ve müteallik. Hayat kanunlarına uygun.

Delâlet : Delillik, yol gösterme.

Dalalet : İman ve İslâmiyetten ayrılmak. Azmak. Hak ve hakikatten, İslâmiyet yolundan sapmak. Allah'a isyankâr olmak. * Şaşkınlık.

Tâkat : Güç, kuvvet. İktidar.

Mensub- Mansub : Nasbolunmuş, me'muriyete konulmuş. * Konulmuş, dikilmiş. * Gr: Sonu fetha (üstün) kılınmış kelime. Meftuh olan.

Nefsânî : Bedenî arzu ve isteklerle alâkalı. Zaruret olmadığı hâlde keyf için olan istek ve arzuya ait. Kendine ait ve mensub.

Na-mütenahi : f. Sonsuz, ucu bucağı olmayan. Nihâyetsiz.

Mes'ele : Düşünülecek iş ve husus. Halledilmesi lâzım iş. Ehemmiyetli iş. * Savaş, muharebe, ceng, harp.

Hak : (Bâtılın zıddı) Doğru. Gerçek. Vâcib ve lâzım olan. Her sâbit ve doğru olan şey. Adalet. Herkesin meşru olan salahiyeti, iktidarı, bir şey üzerindeki mâlikiyeti. * Dâva ve iddia. * Hakikate uygunluk. * Geçmiş, harcanmış emek. Pay, hisse. * Münasib * Din. İslâmiyyet. * Kur'an. * Vukuu vâcib, geleceği şüphesiz olan. * Kıyamet. * Mahz-ı hakikat. * Yapacağına yalansız yapan kimse. * Musibet.

Batıl : Hakikatsız, hurafe. Hak ve doğru olmayan, yalan. Şartlarını yapmamakla kabul olmayan ibadet ve muâmele. Meselâ: Bir özür bulunmaksızın taharetsiz kılınan namaz gibi. (Bak: Fasid)

Tecellî : Görünme. Bilinme. * Kader. * Allah'ın (C.C.) lütfuna uğrama. * İlâhi kudretin meydana çıkması, görünmesi. Hak nurunun te'siriyle kulun kalbinde hakikatın bilinmesi.

Kâmil : (Kemal. den) Bütün, tam, olgun, eksiksiz, kemalde olan, kusursuz. Kemal ve fazilet sâhibi. * Resul-i Ekrem'in de (A.S.M.) bir vasfıdır. * Yaşını başını almış, terbiyeli ve görgülü kimse. * Âlim, bilgin kişi. * Bir aruz kalıbı ismi.(Büyük görünme küçülürsün...Kâmillerde, büyüklük mikyasıdır küçüklük, Nâkislarda küçüklük mizanıdır büyüklük. S.)

Hiddet : Öfke. Kızgınlık. Gadab. Dargınlık. Hışım. * Keskinlik.

Mıntika : (Mıntika) Muayyen bir yer. Havalı. Taraf. Kısım. Kuşak. Kenar. Yeryüzünde bir kısım. Bölge.

Mevzu' : Bahis. Üzerinde durulan mes'ele. * Aşağılanmış olan. * Konulmuş. Vaz olunmuş. * Uydurma. Doğru ve hakikat olmayan. * Geçer olan, muteber, işlemekte olan, câri.

Mahiyet : Bir şeyin içyüzü, aslı, esası. Bir şeyin neden ibâret olduğu, künhü, esası, hakikatı.

İltisak : Rutubetlenmek, ıslanmak.

Maneviyat Bahçesi II

MANEVİYAT BAHÇESİ – II

Hayvanlara merhamet et!..
Cenab-ı HAKK tarafından sana emânet edilmiş bir nimettir.
Emânete hiyanet Cenab-ı HAKK'a hiyanettir...

Sakin kimseye hakaret gözü ile bakayım deme!..
Unutma ki ALLAH'ın dostları bin bir şekil, kıyafet ve edâ içinde gizlidirler.

HAKK'ın nimetlerinin şükrünü ifâ et!
Nîmet gelir, şükrü görmezse gider.
İlmi var, ameli yok. Ameli var, ihsanı yok...
ALLAH'ın dostlarının yüzünü görmek nimetine erişmiş de, onlara bağlanmasını bilmez!

Denizin dalgası bazan kabarır da sahile vururken:
"Ben varım!" diye mırıldanır.
Deniz de ona:
"Sen yoksun, ben varım!" der...

Aman gururlanma, gönül kırma, tepelenirsin!
Kıyamete kadar, HAKK'ın bu misafirhanesinde, ALLAH'ın dostu eksik değildir, unutma!..

Sadaka ALLAH namınadır.
Sadakada nefsin haz duymasın... Yuvarlanırsın aman dikkat et!..
"Ben şunu yaptırdım, câmi yaptırdım, köprü yaptırdım, çeşme yaptırdım... Şu kadar fakir besledim, şunu yapıyorum!" deme!..
Diyenler zâten küfre sapmışlardır.
İbadetleri de iyilikleri de boşunadır...

Bu âlemde ALLAH'ın muhatabı insandır.
Namaz ALLAH'a yaklaşmanın merdivenidir...
Merdisensiz, iki katlı evine bile çıkamazsın.
Bu merdiveni bırakma, boşlukta kalırsın...
O merdiven çıkıldıkça nûrlaşır.
Nûrlaştıkça temizlenir....

Billur gibi bir ruh, temiz kokulu bir cesed, hikmet dolu bir akıl ile ALLAH'a kavuşursun.
Ebedî hayatta nûr âlemi içinde haşrolunursun.

Kulların tealisini isteyen Cenâb-ı ALLAH bundan, dolayı namazı kat'î bir emr-i ilâhî ile farz kılmıştır.
Şekli de Ta'lim-i İlâhî ile farzdır...

Keyf yapmak istersen; helâl hududu keyfe kâfidir.
"Haram kapısını çalayım!" deme!
Bâzan bir saatlik zevkin, bir ömre bedel azabı olur.

**Her musibetin altında, ne büyük nimetler gizlidir.
Musibetlere hakikat cephesinden bakılırsa, bir Rahmânî ihtar olduğu anlaşılır.**

Sokakta elinden düşürdüğü şekerini yerden tekrar almasını babası çocuğa meneder.

Çocuk:

“Alacağım!” diye ısrar eder, babası eline vurur, çocuk şikâyet eder, ağlar, tepinir.

Hâlbuki babanın çocuğu himaye ettiği aşikârdır.

Bu muvakkat hayat yolculuğunda, her insanın bir gayesi vardır.

Kimi maddî servet ve şöhrete, kimi manevî huzura kavuşmağa çabalar.

Kimisi beşerî perdeleri yıkıp ALLAH'a kavuşmağa uğraşır...

İnsan kendi meyline göre;

Ya nefsinin arzularına tabî' olarak kötüye gider, alçalır...

Yahut ruhun ulviyetine tabî' olup iyiyi ihtiyar eder, yükselir.

Yüksek ruha sahip insanlar vicdanlarında geniş bir tasfiye yaparak hidâyete erişmek yolunu tutmuş ve fanî hayatın hududlarını aşmak istemiştir.

Bu tekâmülû kendiliğinden sezmekle mümtaz bir insan olur.

İnsanın binlerce arzu ve emellerle yüklü nefsiyle mücadelederek, muhtelif temayüllerini, şehvî ihtiraslarını önleyip onu kötü ve mülevves olan her şeyden ayıklamak, çok güç, bununla beraber çok ulvî ve kudsî bir feragattir.

Bu sûretle elde edilen manevî varlık en yüksek bir mertebeyi ifâde eder.

Mahsusa taallûk etmeyen bu gibi kıymetlerin tâyinini müsbet ilimlerden istemek imkânsızdır.

Zâten her kıymet, izâfî olarak akıllı yoldan idrâk edilecek bir vasfa mâlik değildir.

Nitekim, bazı kıymetler vardır ki olgunlaşmış ve bir nevi hidâyete erişmiş insanlar tarafından kabul edilir ve itikad olunabilir.

Fakat isbat edilemez.

İnsanların akla uymayan şeylere karşı mukavemet edilmez bir temayülü bulunduğu da inkâr edilemez bir hakikattir.

Bazı insanlar bazı kıymetler için yaşar, hatta onun için hayatlarını fedâ eder, fakat uğrunda can fedâ edilen şeyin riyazî katiyetle isbatını kim verebilir?

Namus için, Vatan için...

Ölümü göze alabiliriz.

Bunun bir Belâgat olduğunu iddia etmek tamamiyle kıymetten âridir.

Bu kıymetler kudsî arzuların neticesidir.

Ruhî huzur ve sükûna ermek, ebedî ve sermedi hayata erişmek, için şahsî menfaate arka çevirmek çok büyük bir fazilet eseri ve çok büyük bir ruh başarısıdır.

İşte çilelerle ömür geçiren evliya mertebesine çıkan mübârek insanlar, gönül deryasının hududsuz derinliklerine kendilerini atmış, gıbtanın üstünde bir gıpta ile aranılacak büyük ve kudsî şahsiyetlerdir.

Bunlar Kur'ân âyetlerinde gördükleri ledünnî mânâ ve onun derin ve gizli mefhumlarına ermek hususundaki fikrî cehid kahramanlarıdır.

Müsbet ilim denilen kör ve tek gözle bakış mefhumu insanı beş duygunun kuru bir makinesi hâlinde görüyor ve insanın şahsiyetini hiçe sayarak onu terkip, tahlil ve tecrübe mezhebine âlet etmiş oluyor.

Bu zihniyet içinde;

Ey ziyâretçi!

İçinden geldiğin dünya ve insanlık; madde ve kuvvetin tesir ve hesabı karşısında, bilgisini, tecrübî usullerle bir asla ve bir kanuna bağlamak mecburiyetinde kalmış, tecrübe ve müşahedeye girmeyen metafizik hâdise ve kuvvetlerin karşısında, inkâra sapmıştır.

Bu müsbet ilimler çerçevesinin ortasında mahsur kalanların, îman dünyasına hakaretle arka çevirip, maddî bir uzuv olan gözün göremediği kudret-i ilâhiyeyi göremedikleri için inkâra kalkışması, aczin üstünde bir aczin ve budalalığın ifâdesidir.

Müsbet ilim sancağı altında toplanan bu sınıf calî' bir gurur ile münkir daha doğrusu

yalnız maddeye bağılı bir dinsiz tipi çıkarmış ve bu nazariye insanı zaruri olarak ye'is ve ümitsizlik çukuruna sürüklemiştir.

Onların nazarında;
Akıbet yok,
ALLAH yok,
Saâdet yok,
Mesûliyet yok...

Kalb ve ruh gözü ile kâinatı gören mübârek insanlar bunlara acıyor....

İnsanlık, tabiatın en korkunç taraf ve hadisesi olan karanlığı gidermek için çok büyük emekler sarfetti.

Çıra, mum, kandil ve nihâyet petrolü buldu...

En son, nûr hâlinde elektriğe kavuştu, fakat o kandiller, elektrikler ancak onun dışını aydınlattı.

Müsbet ilim gururlanıyor maddeyi aydınlattı, insanlığın iç âlemini tenvir edemedi, edemez, edemeyecektir de....

Ey ziyâretçi!

Canın sıkıldıysa geri dön!

Çünkü sen hâlâ:

"Bahçede ne var?" diye düşünüyorsun.

Daha çok lâflarımız var.

Seni temizliye temizliye en sonunda bahçeye sokacağız...

İnsanoğlunun HAKK'a vâsıl olması, Aşk-ı Rabbânî ile dir.

Bu aşkın tedariki için, pota-yı Muhammediye'de erimek şarttır.

Bu pota'ya girebilmek için, imandan feyz almak zarurîdir.

Tuz gölüne düşen en pis hayvanın her zerresi tuza inkılâbeder (dönüşür).

Memleha-yı Muhammediyye'ye düşen insanın her türlü şekaveti saadete, kesafeti letafete inkılâbeder.

Bundan dolayı dünyaya, imkân Âlemi demişlerdir.

Hazret-i Resûl'ün nazar-ı akdesiyle iltifâta nâil olan mücrim derhâl muhterem olur.

İman, aşkı, tedariki din ile olur.

Din; sadece namaz kılmak, oruç tutmak değildir.

Bu dinin umdeleridir.

Âlemde aslını, esasını bilmek aşkına din derler.

Müsbet ilimler bu âleme nereden geldiğimizi söyleyemez.

Fen, hâdiseler arasındaki münasebeti araştırır.

Fen, nasıl:

"Din niçin?" sualine cevap verir.

Dünyadaki büyük dinlerde vahdaniyet yalnız islâmiyet'te vardır.

Bütün mevcudat onun azameti altında toplanmağa mahkûmdur.

Dinin muallimlerine enbiyâ derler.

Bunlar ALLAH'ı isbata değil, ilâhi kelimeleri ilâna gelmişlerdir.

ALLAH, muhtac-ı isbat değildir.

Peygamberin tanıttığı gibi ALLAH'ı tanımayanların ALLAH'a îmanları doğru olamaz.

En kalpazan şöyle anlar:

"Ben içinizden biri gibiyim."

Biraz akıllısı:

"Ben sizin heyet-i mecmuanız gibiyim, içinizden biriniz gibi değilim."

Bu ne demektir?

Bu âleme gelen her ferdin diğer fert üzerine tercih olabilecek bir sıfat-ı âliyesi vardır.

Bu sıfat dolayısıyla bu âleme gelmesi iktiza-yı hikmet olmuştur.

Meselâ:

Ben sizden iyi görürüm.

Siz de benden iyi yazarsınız.

Fakat sizden daha iyi okurum.

Okuyuş sıfatım size tercihimî sağlıyan sıfattır.

O hâlde daha iyi anlıyanlar:

"Bilûmum sizdeki sıfât-ı kemâliye bende vardır!"

Resûl'ün:

"Siz dünyanızı benden iyi bilirsiniz." demesi bir iltifâttır.

Dünyada ümmetine serbestî vermiştir.Yoksa bilmek değildir.

"Ben ahlâkı tamamlamaya geldim." demeleri bunun delilidir.

Resûlullâh'ı biraz daha iyi anlıyanlar da:

"Yâ Muhammed! Onu sen atmadın biz attık!" âyetini anlıyanlardır.

O hâlde ALLAH'ı bulmanın yolu:

Bir ALLAH dostu bulmakla başlar.

Bu yola giriş Resûl'e hakikî bağlanışla başlar...

Ve bütün akıl çerçevesi içindeki hâl ve hâdiselerin bulunmadığı ve en mahrem yer olan zât-ı tecellî makamında son bulur.

Buranın ilmüne vukuf, vahiy ile gelir, Melek vasıtasıyledir.

Peygamber'e mahsustur.

İlham ile gelen ilim, siddîkiyet makamında başlar.

Bu makamda sarhoşluk yok gibidir.

Fakat burada da benlik akıl ve nefisle alâkasını kesmediği için asgarî hatâ mevcuddur.

Manevî saffet, benlik, ile başlar.

Tasavvuf, şeriatların mânevîyâtıdır.

O hâlde Nübüvvet ve Risâlet ile başlar diye kabul et...

Dünya ve Âhiret diye söylenen sözlerde bir şey gizlidir.

O da insanda şeriatı gerçekleştirmektir.

Bu gerçekleşirse insanda ALLAH'ın rızâsı karar kılar.

İşte dünya ve âhirette kıymet bu rızâdadır.

Bu rızâ da şeriat ile elde edilebilir.

İnsan şeriata bağlandığı nisbette, nefsaniyetten uzaklaşır...

Şeriata uygun olmayan ve sözde nefsin kırılmasını gaye edinen bâzı mücâhede ve riyâzatlar, nefsi kırmak yerine kuvvetlendirir.

Birçok Hintliler riyâzat ve mücâhedede hiç kusur yapmazlar, ancak nefislerini kuvvetlendirirler, başka bir şey elde edemezler.

Bâtın-ı irfana talib olan şeriata sıkı bağlanacaktır.

Aksi hakkında söz yürütmek abestir, beyhudedir.

Münakaşadan bir şey çıkmaz.

Burası münakaşa yeri değildir.

Bu iş akıl işi değildir, zevk işidir.

Onun için mevzu'umuzdaki sözlerimiz kitaplarda yoktur...

Bugünün gafil madde dünyasının sonu olmadığı; bin küsur senedir ortada bulunan Ruh İmparatorluğu'nun ebediliğindeki mânâyı idrak edenlerin azalması, dimağlara bir fiske vurup kendilerini toplamağa sessiz bir ihtardır...

Bu yazıyı okumak arzusunu merak hissi ile değil, eksiklerini tamamlamak maksat ve hevesiyle okursan oku!..

Yoksa kendini yorma, çünkü insanı sıkar...

Sevmediğin bir filmi seyrederken duyduğun üzüntüyü duyarsın...

Bu da senin için hayırlı değildir.

Anlıyamıyorsan hakikati biz gösteririz.

Vazifemizdir.

Borcumuzdur...

Tâ ki sen anlayana kadar...

Her zaman müşkillerini sor...

İnanmadığını, kimya lâboratuvarından tüp içinde inanacağın şekilde anlatırız...

"Ateş bilmem falanı yakmıyor, nasıl olurmuş?"

"Olur!"

Gel sana da göstereyim, hem de öğretelim...

Yakmadığını gör, fakat aklın sarsılmasın...

Sen, bütün şüun'u; 300 sahifelik fizik, 400 sahifelik kimya,70 sahifelik mantık kitabının

içinde mi zannediyorsun?

Kâinat orkestrasında aklın, ruhun tellerini akort edecek insanı bul! Akordunu yaptır da namütenahi ebedî konserin içinde gaşyol!..

Kâinatı anla!..

Peygamber'i bil, ALLAH'ını müşahede et!..

Lâflarım edebiyat değil.

Zevkle okunsun da diye değil.

İhtiyar-ı zahmet et gel bul!

Hakikî yolcu isen dermanını bul!..

Bir nazarla bir yakaza içinde gör!.

Ondan sonra git madde âlemine haykır!..

Haykır o budalalara..

O zavallılara!..

Madde peşinden koşan, kudsî âlemi bilemez.

İnsan ruhu kandil gibidir, ilim onun aydınlığıdır, ilâhî hikmet, kudsî âlem onun zeytinyağıdır.

Ruh ve kalbin arzularıyla, bedenin hırçın isteklerine karşı koyup, sabretmeyi kendinde hakikileştiren insana semâvîler hizmetçi olur.

Madde ve dünya için o kadar zahmet çekiyorsun.

Biraz da HAKK için zahmet çek!..

ALLAH buyuruyor:

"Benim nâmıma zahmet çeken kulun günahlarını izzetim hakkı için mahvederim!"

Sevinci, feragatte ara!..

Başkalarının mâlik olduğu şeylere göz dikme!..

Kalb arzularının kapısını kapatırsan, insaniyetin en şiddetli şuûruna mâlik olursun...

O zaman bu hâdiseler, bu tecellîler anlaşılır.

HAKİKÎ KULLUK; ibâdet, mücâdele ehlinin işidir. İlme'l- yakîn ile başlar.

UBÜDİYYET; yakınlık ehli işidir ki ayne'l-yakîn ile başlar.

Resûlullah bile Mi'râc'a bu sıfat ile kabul buyurulmuştur.

UBÜDİYYET; müşahede ehlinin işidir. Hakka'l- yakîn ile başlar.

Bu mertebe başlamadan evvel insanda hayâ denilen bir sıfatın belirmesi lâzımdır.

HAYÂ; hukuk-u İlâhiyeyi ve Rabbanî emirleri yerine getirmediğiçe ALLAH'dan bir şey istememektir.

Bu sıfat, yâni hayâ, kulun kalbi ile ALLAH arasındaki perdenin azalmasından sonra husule gelir.

Bunları vehleten anlamak güçtür.

Şunları evvelâ tefrik etmeğe çalış:

Sünnetu'llah nedir?

Âyetu'llah nedir?

SÜNNETU'LLAH; tabîî kanunlardır.

ÂYETULLAH; kâinatta hüküm süren kanunlardır.

Bunlardan âyet-i ilâhiyeyi düşünmek farzdır.

"Siz sünnetu'llâhı öğrenebildiğiniz kadar bilirsiniz. O bildiğiniz miktarda değişiklik bulamazsınız..."

Ne tebdil ne de tahvil edildiğini göremezsiniz, fakat keyfettiğiniz sünnetin zâhir eserleri de zarurî değildir.

Kâinat ALLAH'ın ihtiyâr-ı ef'alinin eserlerinden ibarettir.

Bu eserlerin bizzat tegayyür etmesine imkân yoktur.

Akıl, ALLAH'ın varlığını bildirir.

ALLAH'ın varlığını bilmekle, ALLAH'ı bilmek arasında fark çok büyüktür.

ALLAH, akıl ile bilinse idi, bulunsa idi; kitaba, nebî'ye hacet kalmazdı.

Dış âlem üzerinde elde edilen bilgi mahzun ve mükedder anlarda duyulan ahlâkî ve manevî boşluğu dolduramaz.
Fakat manevî ve ahlâkî bilgi dış âlem hakkındaki cehâleti daima teselli edecektir.
Ve böyle kalacaktır...

Başınızı semâlara kaldırınız, durduğunuz yerden ötesini tasavvurdan muhayyileniz yorulacaktır, fakat tabiatın mu'cizeleri tükenmiyecektir.
Bunlar hep sünnet-i ilâhiyedir.

Göze görülen bu âlem, kâinatın muazzam sinesinde ancak belirsiz bir izdir.
Hiçbir fikir aslına yaklaşılamaz.
Anlayış melekeleriniz tasavvurunuzun hududunu aşsa, eşyada saklı olan hakîkata kapılsa, ancak ufak zerrelere meydana çıkarmış, olursunuz.
Bu da merkezi her yerde olan, yüzü hiçbir tarafta bulunmayan namütenahi bir küredir.
Muhayyilelerinizin en nihâyet bu düşünceler içinde kayboluşu ALLAH'ın sonsuz kudretinin hissolan en büyük mümeyyiz vasfıdır.

İnsan ALLAH'a, varlığı hakkındaki delil ve isbatların sayısını artırmakla değil, ruhundaki ihtirasların sayısını azaltmakla, bir iman ve i'tikad sahibi olmağa çalışmakla yaklaşır.
Bunu bir zamanlar sizin gibi şüpheli olup her türlü dünya saadetlerini atarak hâlâsa kavuşmuş olanlardan öğreniniz!

İlk defa inanmış ve i'tikad etmiş gibi görünerek hareket ediniz, dua ediniz, ibâdet ediniz, bu hâl, tabii bir şekilde sizi îman ve i'tikada doğru götürecektir ve aklınızı yenecektir.
O zaman hakikî değerinizin ne olduğunu birbirinizden öğreniniz!
ALLAH'ın sesini dinleyiniz!

İman size, beş duygunuza aykırı bir şey göstermez.
Onların sezemediği şeyleri bildirir...
İman, beş duygunuza, aklınıza, zıt bir şey değildir, onların üstünde bir inanıştır.
Aklın muhakemesine her şeyi vurmak istersek, o zaman îman saçma ve gülünç gelir sana...
ALLAH'ı hisseden, akıl değil, kalbdır.
İşte imânın insana öğrettiği şey de budur.
Bir insandır, câhildir;
Muhakeme etmeden ALLAH'a inanmış diye hayret etmeyiniz!
ALLAH onların kalblerine sevgisini indirmiş, onlar da kendi nefislerinden nefret duymuşlar, bu da îman ve i'tikada meyil uyandırmıştır.
Ne olurdu akıl olmasaydı, insanlar his ve sevk-i tabii ile hayatlarını sürselerdi?
Başlarını secdeden kaldırmayacaklardı...
Asıl hüner, gaflet ânında ALLAH'ı bulmaktır.

Gaflete dalanlar için karanlık, aydınlık müsavidir.
Uyuyan gece ile gündüzün farkında değildir.
Karanlık ile aydınlığın müsavî olmadığını anlamağa çalış, elinde fırsat varken...

Ölüm çıktığında pişmanlık çok acı gelir.
Dünyada iken vakit kaybetmeden, güneşle deryayı ayırmağa çalış!
Bunu ayırdığın zaman gözlerin her iki dünyayı da görmeğe başlar...
Bir an gelir ki geçmiş, gelecek her şey rüya âlemi gibi olur.
Ölüm: Hikmet âleminde alâkası kesilip kudret âlemine dalış demektir. Bunu iyi öğren!..
Küfürden kurtulamazsan, hiç olmazsa zulme gitme!..
İnsan küfür ile idâme-i hayat edebilir, fakat zulüm ile, asla!..

Madde âleminde ruhu bunalmış bitkin insanoğlu!
Eğer manen hasta olduğunu hissediyorsan:
Bu da senin için bir müjdedir.
Mânevîyat hastahanesine git!
Bu hastahanenin başhekimî Resûl-i Ekrem'dir.
Asistanları Enbiyâlar, hastabakıcıları Evliyalardır.
O hastahane ücretsizdir.
Menfaatsizdir, iltimassızdır, vizitesizdir...
Hastahaneye kapıdan girerken seni memur, kapıcı karşılamaz, bizzat Başhekim Resûl-i

**Muhterem karşılar.
Oraya girdikten sonra tedavi olmadan çıkamazsın.
Şifâyı alan Saâdet yolunu bulur...**

**"ALLAH yolunda tozlanan ayaklara ALLAH cehennem ateşini haram kılmıştır."
ALLAH yolunda ayakları tozlanmak nefsinin hayrını terkederek ALLAH'ın mahlûklarına hizmetle olur.**

**Madde âlemi, radyo, telsiz, televizyon, atom, birçok buluşlarıyla bağıyor, sanki kendileri bunları yarattı.
Bunlar, Sünnetu'llahda gizli hâdiselerin, zekâ ve akıl ile bulunup terkid edilmesidir.
"Bunlar bulundukça Cenâb-ı HAKK'ın azameti idrâk ediliyor." demektir.
Bu buluşlarınla gururlanma, inkâra gitme!
Evvelâ Ölümü kaldır, zevali dünyadan zeval et!
Fakir insanı kaldır.
Mezar kapısını kapa!
Bunları yapabiliyorsan, gel konuşalım!
Çâresi varsa söyle dinleyelim...
Yoksa:
Mırıltıyı bırak!.. Cırcır etme!..
Daha beyazlaşan saçının rengini, kırışan yüzünün buruşuğunu gideremiyorsun!..**

**Emanet : Eminlik. İstikamet üzere bulunmak. * Birisine koruması için teslim edilen şey. Birisine bir şeyi koruması için teslim edilen şey. Birisine bir şeyi koruması için bırakma. Emniyet edilip inanılan şey. * Başkasının hukuku emniyet edilip, inanılabilen. * Osmanlılar Devrinde bazı devlet dairelerine verilen isim. Şehr emâneti, Rusumat emâneti gibi...
Hıyanet : Hâinlik. Vefasızlık. İtimadı kötüye kullanmak. Sözünde durmayıp oyun etmek.**

Hakaret : Küçüklük. İtibarsızlık. Hor ve hakir görmek. Küçümseme. Küçük görme. Tâzimsizlik.

Edâ : Yerine getirmek. Ödemek. Borcunu vermek. Vazifesini yapmak. * Tarz. Üslub. * Şive. * Tekebbür. * Fık: Namazı vaktinde kılmağa "Eda" ve vakit geçtikten sonra kılınan namaza da "Kaza" denir. (Bak: Kaza)

İfa : Ödemek. Yerine getirmek. Söz verdiğini veya vazife bildiğini yerine getirmek. Kılmak. Yapmak.

Kıyamet : Dünyanın yıkılıp harab olması. Her şeyin mahvolması. Dünyanın sonu ve mahşer meydanına bütün insanların dirilip toplanacağı zaman. * Mc: Büyük belâ. * Fazla sıkıntı.

Sadaka : Allah rızâsı için fakirlere verilen mal, para, ilim gibi insanın muhtaç olduğu her hangi bir şey. (Asr-ı Saâdetde fukara-i müslimîn için toplanan zekâta dahi bu nâm verilirdi.) (Bak: Belâ)

Nefs : (Nefis) Can, kişi, kendi, öz varlık. Bir şeyin zatı olan, kendisi. * Göz. * Şehvet ve gadabın mebdei olan kuvve-i nefsaniye. Fitri meyil, bedenin hissi istekleri. * Ruh, hayat, asıl. * Maya. * Hamiyet.(Evet, nefsinin beğenen ve nefesine itimad eden bedbahttır. Nefsinin ayıbını gören, bahtiyardır. M.)

Muhatab . Söyleyeni dinleyen. Kendisine hitab edilen. * Gr: İkinci şahıs.

Haşr : (Haşir) Toplanmak, bir yere birikmek. * Toplama, cem'etmek. * Kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları. Allahın, ölüleri diriltip mahşere çıkarması. Kıyamet. * Bir tohumun içinden büyük ağaçlar çıktığı gibi, her bir insanın acb-üz zeneb denilen bir nevi çekirdeğinden diriltilerek bütün insanların Haşir Meydanında toplanmaları. (Bak: Acb-üz Zeneb)

Teâli : Yükselme. Yüceltme. Çok yüce olma.(Bu zamanda İslâmiyetin tealisine en büyük bir sebep, maddeten terakki etmektir. M.)

Kat'iyen : Kat'i ve kesin olarak. * Aslâ, hiçbir zaman

Farz : Bir kimseyi bir vazifeye tayin etmek veya maaş bağlamak. Bir kimsenin kendi nefsine âid iken başkasına hibe ettiği muayyen bir şey. (Bunun zıddı "karz"dır.) * Takdir veya beyan eylemek. * Bir şeyi delmek, gedik açmak. * Bir dâvaya mevzu ve rükün kılınan husus. * Addetmek, saymak, tutmak. * Fık: Din hususunda icrası vâcib, terki mâsiyet olan Hüküm-ü İlâhî. Kur'an-ı Kerim veya Hadis-i Şerifle sâbit olan Cenab-ı Hakk'ın kat'i emri: Şirk koşturmak, iman etmek, namaz kılmak, yalan söylememek gibi...

Ta'lim : Öğretmek. Yetiştirmek. Alıştırmak. Belli etmek. İdman.

Keyf : Afiyet, sağlık, sıhhat. * Memnunluk, hoşlanma. * Neş'e, sevinç, sürur. * Mizaç, tabiat. * İstek, talep, arzu, heves. * Gönül açıklığı.

Helal : Allah'ın müsaade ettiği şey. Haram olmayan. Dinî bakımdan kullanılmasında, yenilip içilmesinde, dinlenmesi veya bakılmasında yahut dokunulmasında nehiy olmayan. * İhramdan çıkan hacı.

Kâfi : Kifâyet eden. Vâfi, başka şeye ihtiyaç bırakmayan. Yeten, yetişen, elveren.

Musîbet : Afet. Belâ. Felâket. Hastalık. Dert.

İhtar : Hatırlatmak. Dikkati çekmek. Tenbih. Uyarma. Kalbe gelen doğuş, ilham.

Himaye : Koruma. Korunma. Muzır şeylerden muhafaza etme.

Muvakkat : Vakitli. Geçici. Fânî. Devamlı olmayan.

Gaye : Maksud, kasdedilen, netice, sonuç.

Meyl : Ortadan bir tarafa eğik olmak. * İstek. Yönelme. Arzu. * Sevme, tutulma, âşık olma. * Gönül akışı.

Tabî' : Birinin arkası sıra giden, ona uyan. Boyun eğen. İtaat eden. * Gr: Kendinden evvelki kelimeye göre hareke alan. * Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâm'ı görmüş olanları, ashabını görüp, onlardan hadis dinlemiş olan.

Ulviyet : Ulvilik, yücelik, yükseklik, ululuk.

Tasfiye : Safılaştırmak. Olduğundan daha temiz bir hâle getirmek. Temizlemek. * Hesabı kapatmak.

Fânî : Muvakkat, kaybolan, gelip geçici, devamlı olmayan, misâfir. (İnsan hangi bir şeye teveccüh ederse, onunla bağlanır ve onda fânî olur. İ.İ.

Mümtez : Diğerlerinden ayrılmış, üstün, seçkin, seçilmiş. * Ayrı tutulan.

Emel : Ricâ, ümid, şiddetli istek. Ummak. * Gaye. (İnsanları canlandıran emeldir, öldüren ye'istir. M.)

Mücadele : (Cedel. den) İki kişinin bir şey üzerine çekişmesi. Uğraşma. Savaşma.

Muhtelif : Çeşitli. Bir türlü olmayan. Birbirine uymayan.

Temayül : (C.: Temayülât) Meyletmek. Bir cihete iltifât etmek. Bir tarafa eğilmek. * Bir yana çarpılmak. * Bir yana veya bir kimseye fazla taraftarlık ve sevgi göstermek.

Şehvî : Şehvetle alâkalı. Hayvanî, nefsanî duygularla alâkalı, onlara ait.

İhtiras : Aşırı istek sahibi olmak, hırs duymak, şiddetli arzu.

Mülevves : Kirli. Pis. Bulaşık. Bulaştırılmış. * Alıkoyulup sonraya bırakılmış veya durdurulmuş olan. * Tazelenmek için suda ıslatılmış şey. * Karışık, intizamsız.

Kudsî : (Kuds. dan) Mukaddes, kutsal, muazzez.

Feragat : Tok gözlülük. Hakkından vaz geçmek, bir şey istememek. Şahsî dâvasından vaz geçmek. * Boşalmak, hâlî olmak.

Mahsus : Duyulmuş. Hissedilmiş. Derk olunmuş. Duyulan. * Aşikâr, belli, zâhir, meydanda.

Taalluk : Bağlılık. Münasebet. Alâkalı oluş. Ait olma. * Dünya alâkası. * Sevme.

Müsbet : İsbât olunan. Delilli. Açık ve sabit olan. * Menfînin zıddı. Pozitif, olumlu. * Yazılıp kaydedilmiş. Tesbit edilmiş olan.

Menfî : Müsbetin zıddı. Müsbet olmayan. * Nefyedilmiş, sürgün edilmiş. Sürgün. * Bir şeyin olmayacak cihetini düşünen. * Hakikatın aksini iddia eden. * Gr: Başında nefiy edatı bulunan kelime veya cümle. * Nâkıs. Negatif, olumsuz.

İzaaafi : İzafetle alâkalı, izafete dâir. Ona bağlamak suretiyle. Alâkalı göstererek.

Vasf : Sıfat. Bir kimsenin veya şeyin taşıdığı hâl. Bir kimsenin veya şeyin durumunu anlatarak tarif etmek.

Mâlik : Sâhib. Malı elinde bulunduran. Bir şeyin mülkiyetini elinde tutan. * Her şeyin sâhibi olan Allah. * Cehennem zebânilerine hâkim ve onları idare eden meleğin adı.

Hidayet : Doğruluk. İslâmlık. Hakkı hak, bâtılı da bâtıl olarak görüp doğru yola girmek. Dalâletten ve bâtıl yoldan uzaklaşmak.

İ'tikad : İnanmak. İnanç. Sıdk ve doğruluğuna kalben kararlı olmak. Gönülden tasdik ederek inanmak. Dinin temelini meydana getiren şeylere inanmak. (Bak: İltizam)

Mukavemet : Karşı durmak, dayanmak. Karşı koymak. Muhalefetle kıyam etmek.

Feda' : Kurban. * Uğruna verme, gözden çıkarma. * Bir yere toplanmış arpa, buğday veya hurma. * Hurma ve üzüm kurutulan yer.

Riyazet : Nefsi kırma. Fani şeylerden nefsinin çekerek kanaat içinde yaşamak. * Bir hastalıktan dolayı veya nefsinin terbiye maksadıyla çok yemek ve içmeyi terkederek faydalı fikirlerle, ibadet ve ilimle meşgul olmak. Az gıda ile yaşamak. * İdman.

Ârî : Pâk, pislikten uzak. * Hür.

Sermedî : Daimî, ebedî, sürekli.

Şahsî : Şahsa mahsus, şahsa ait, dair. Kişi ile, şahıs ile alâkalı.

Menfaat : Fayda. Kâr. Gelir. İhtiyaç karşılığı olan şey.

Fazilet : Değer. Meziyet, iyilik, ilim ve iman, irfan itibarı ile olan yüksek derece. Dinî ve ahlâkî vazifelere riayet derecesi. Fazl ve hüner cihetiyle olan yüksek derece. Bir şeyin başka şeylerden cemal ve kemal ve fayda cihetiyle üstünlüğü, müreccah olmasına sebep olan keyfiyet. (Zâta mahsus hasletin cem'i "fazâil" dir. Şecaat, in'am ve ihsan gibi, müteaddid meziyete dair faziletlerin cem'i "fevâzıl"dır.)

Mübarek : İlâhi hayrın bulunduğu şey. Bereketlenmiş, çoğalmış. Bereketli, uğurlu. Hayırlı. Mes'ud. * Beğenilen, kendisine kızılan ve şaşılan kimse veya şey.

Ledünnî : Ledünn ilmine mensub ve müteallik. Ledünne dair ve ait.

Ledün : (İlm-i ledünn) Garib bir ilim ismidir. Ona vakıf olan, mesturat ve hafâyayı, gizlilikleri münkeşif bir halde göreceği gibi, esrar-ı İlâhiyyeye de ittıla' kesbeder. Bu ilm-i şerifin hocası ve sultanı Fahr-i Kâinat Aleyhi Ekmelüttahiyyât vessalâvât Efendimiz Hz.

leridir. Bu ilmin ehli ise, Enbiyâ-ı izâm (A.S.) ve Ehlullâh-i Kiram Efendilerimiz Hazretleridir.

Mefhum : Anlaşılan. Mânâ. İfade. Sözdən çıkarılan mânâ.

Şahsiyet : Bir kimsenin kendisine mahsus ahvâli. Şahıs olma. Karakter sâhibi ve makbul bir insan olma.

Terkib : Birkaç şeyin beraber olması. Birkaç şeyin karıştırılması ile meydana getirilmek. * Birbirine karıştırılmış maddeler.

Tecrübe : (Tecrîbe) Deneme, sına. * Görmüş, geçirmişlik. * Anlamak için yapılan iş. İmtihan. * İlmi bir gerçeği göstermek için yapılan deneme. Deney.

Mezheb : Yol. Gidilen yol. Tutulan çığır. * Dinin esaslarında ve esas temel mes'elelerde bir olmakla beraber, teferruatta bazı muhtelif mes'eleler olması sebebiyle birbirinden az farklı müctehidlerin yolları. Müctehidlerden, kendilerine tâbi olunanların seçtikleri meslekleri. Furuatta Hanefi ve Şâfiî; ve Akaidde Mâturidi ve Eş'ari gibi... Bu "Mezheb" kelimesi asıl ve esas mânasına da kullanılır. Beyn-el ulemâ ve mukakkiklerce ince tedkik neticesinde Kur'ân-ı Kerim'in esaslarından, Peygamber'in (A.S.M.) emir ve sünnetlerinden ayrılmamış "Dört Mezheb" Hak olarak seçilmiştir: 1- Hanefî Mezhebi, 2- Şâfiî Mezhebi, 3- Hanbelî Mezhebi. 4- Mâlikî Mezhebi. (Bak: İmam)

Zihniyet-zihniyyat : Zihne ait hususlar. Zihinle ilgili meseleler.

Te'sir : Bir şeyde eser ve nişane bırakma. * Vasıfları ve halleri değiştirme. * İşleme, dokuma, iz bırakma. * İçer işleme. * Kederlenme.

Budala : Zekâca geri, salak.

Cali' : (Câli') Terbiyesiz. Kötü konuşan.

Münkir : (Nekr. den) İnkâr eden, kabul etmiyen, hakikatı tasdik etmiyen, dinsiz.

Nazariyat : (Nazariye. C.) Görüşler. Düşünceler. Doğruluğu isbat edilmemiş ilmi görüşler.

Ye'is : (Ye's) Ümitsizlik. (Bak: Ye's, Himmet).

Akibet : Takib eden zamanda, sonunda.

Saâdet : Mes'ud oluş. Talihi iyi olmak. Mutluluk. Said olmak. Allah'ın rızasına ermiş olmak. Her istediğine kavuşmuş olmak.

Mes'uliyet : Mes'ul olma hâli. Yaptığı iş ve hareketten hesap vermeğe mecbur oluş.

Tenvir : (C.: Tenvirât) Aydınlatma. * Bir şey hakkında bilgi verme. Bir şeyi münevver kılma.

Tedarik : İhtiyacı temin etmek, hazırlamak.

İnkilab : Değişim, Düzen değişimi

Memleha : (Milh. den) Tuz çıkarılan yer. Tuzla.

Şekavet : Her çeşit kötülük içinde olmak. Belâ ve zillete düşmek. Sıkıntıda kalmak. * Haydutluk, eşkiyalık.

Letafet : Hoşluk, lâtiflik. * Cisimden alâkayı kesip bir nevi nurâniyet kesbetmek. * Güzellik, nezaket, yumuşaklık, hafiflik.

Mücrim : Cürüm ve kabahat işlemiş olan. Suçlu.

Muhterem : Hürmet görmüş. İhtiram olunmuş. Kıymetli ve şerefli kimse.

Umde : İnanılacak şey. * Prensip, temel fikir. * Dostluk. Güvenilecek yer veya kimse. * Kavim veya kabilenin muteber ve mu'temedi olan. Reis. Serasker.

Fenn : Hüner. Mârifet. * San'at. * Tecrübe. * İlim. * Nevi, sınıf, çeşit, tabaka. * Türlü. * Fizik, kimya, biyoloji, matematik ilimlerinin umumi adı. * Tatbikat ve isbat ile meydana gelen ilim. * Birisini muamelede aldatmak. * Fend. * Borçlunun ödeme zamanını uzatma.

Münasebet : İki şey arasındaki tenasüb, uygunluk, yakınlık, bağlılık, mensubiyet, yakışmak, vesile, alâka.

Sual : İsteme. İstek. * Soru. Sorulan şey. * Dilencilik.

Vahdaniyet : Birlik, infirad. Benzeri olmamak. Artmaktan, ayrılmaktan, eksilmekten beri ve münezzeh olmak gibi mânaları ifâde eden Allah'ın bir sıfatıdır. Bu sıfatla muttasıf olana Vâhid denir ki; benzeri olmayan; tecezziden, tekessürden beri olan zât demektir.

Muallim : Ta'lim eden, öğretən, ilim öğretən.

İlân-İ'lan : Belli etmek. Yaymak. Herkese duyurmak. * Gazetelerde veya sokaklarda duvarlara kâğıt yapıştırarak ticari bir iş, bir adres veya başka bir şeyi herkese bildirme. * Açığa vurma, yayma, meydana çıkarma.

Muhtac : İhtiyacı olan. Akşam evinde yiyeceğini bulamayacak derecede fakir olan. Bir şey kendine lâzım olan kimse. Bir eksiğini tamamlamak isteyen. Fakir.

Kalpazan : Sahte para basan.

Hey'et-i mecmua : Bir şeyin teferruatına ve cüz'lerine bakılmaksızın bütünü'nün gösterdiği hal ve manzara.

Ferd : Tek, bir, yekta. Eşi, benzeri olmayan. Bîhemta olan.

Terah : Gam, keder, acı.

İktiza : Lâzım gelme, gerekme. * Lâzım, ihtiyaç. Gerek. * İşe yarama.

Hikmet : İnsanın, mevcudatın hakikatlerini bilip hayırlı işleri yapmak sıfatı. Hakîmlik. Eşyanın ahvâlinden, hârici ve bâtini keyfiyetlerinden bahseden ilim.

Mahrem : Gizli. * Dince ve şer'an müsaade olunmayan. * Birisinin hususi hâllerine ait gizli sır. * Nikâh düşmeyen, evlenilmesi haram olan yakın akraba. (Baba, dede, anne, nine, erkek ve kızkardeş, amca, dayı, hala ve teyzeler arasında bir neseb yakınlığı, bir ebedî mahremiyet vardır. Bunlar arasında nikâh asla caiz değildir.) * Çok samimi ve içli-dışlı olan kimse.

Siddîk : Çok samimi, dâimâ doğruluk üzere ve Allah'a ve Peygamberine çok sâdık olan erkek. Sözü ile işi bir olan.

Asgarî : En az. En küçük.

Saffat-saffet : (Saff. C.) Saf olanlar, saf yapanlar.

Rıza : Memnunluk, hoşluk, razı olmak. * İstek, arzu. Kendi isteği.

Nisbet : Münasebet, yakınlık, bağlılık, ölçü. * Rağmen. İnat olarak. İnat olsun diye.

Nefsaniyet : Nefsini çok beğenmişlik. * Gizli düşmanlık, garez, kin.

Mücahede : (C.: Mücahedât) Cihad etme. * Din düşmanına karşı koyma. Çarpışma. * Uğraşma. Çalışma. Gayret gösterme.

Riyazat : (Riyazet. C.) Nefsi terbiye maksadıyla az gıda ile geçinmek, nefsinin hevesattan men' ile faydalı fikir ve işle meşgul olmak.

Müşkil : (Müşkile) Zorluk, güçlük, zor olan iş. Çetinlik. * Edb: Mânasının derinliği veya edebi bir san'atla ifâde edilmiş olmasından dolayı teemmül ve tefekkürsüz anlaşılmayacak derecede hafî olan lâfızdır. Mânaca nass'ın mukabilidir.

Şuun : (Şe'n. C.) İşler, fiiller. Havadis.

Yakza-Yakaza : Uyanıklık. Dikkatte olma.

Yakîn : Şüphesiz, sağlam ve kat'i olarak bilmek.(Yakîn: Ma'rifet ve dirayetin ve emsalinin fevkinde olan ilmin sıfatıdır. İlm-i yakîn denir, ma'rifet-i yakîn denilmez. Ayn-el yakîn: (kelimenin merfu hali ayn-ul yakîndir.) Göz ile görür derecede veya görerek, müşahede ederek bilmek. Meselâ; uzakta bir duman görüyoruz. Orada ateşin varlığını ilmen biliyoruz, demektir. Bu bilme derecesine ilm-el yakîn deniyor. Ateşe yaklaşıp, gözümüzle görürsek, ona ayn-el yakîn bilmek deniyor. Daha da ilerliyerek bütün hislerimizle ateşin varlığını anladık ise; ateşin yakması ve sâir sıfatlarını da bildik ise, bu nevi'den olan ilmimizin derecesine de hakk-al yakîn deniyor. (Hakkalyakîn: Abdin sıfatları, Cenab-ı Hakk'ın sıfatlarında fânî olup, kendisi onunla ilmen ve şuhuden ve hâlen beka bulmaktadır. Ö. Nasuhi)

Mi'rac : Şüphesiz, sağlam ve kat'i olarak bilmek.(Yakîn: Ma'rifet ve dirayetin ve emsalinin fevkinde olan ilmin sıfatıdır. İlm-i yakîn denir, ma'rifet-i yakîn denilmez. Ayn-el yakîn: (kelimenin merfu hali ayn-ul yakîndir.) Göz ile görür derecede veya görerek, müşahede ederek bilmek. Meselâ; uzakta bir duman görüyoruz. Orada ateşin varlığını ilmen biliyoruz, demektir. Bu bilme derecesine ilm-el yakîn deniyor. Ateşe yaklaşıp, gözümüzle görürsek, ona ayn-el yakîn bilmek deniyor. Daha da ilerliyerek bütün hislerimizle ateşin varlığını anladık ise; ateşin yakması ve sâir sıfatlarını da bildik ise, bu nevi'den olan ilmimizin derecesine de hakk-al yakîn deniyor. (Hakkalyakîn: Abdin sıfatları, Cenab-ı Hakk'ın sıfatlarında fânî olup, kendisi onunla ilmen ve şuhuden ve hâlen beka bulmaktadır. Ö. Nasuhi)

Ubudiyet : Bendelik, kulluk, kölelik. Kul olduğunu bilip Allah'a itaat etmek. Allah'a teslim olup, Kur'an ve Peygamber (A.S.M.) vasıtası ile verilen emirleri aynen icra ve tatbiki çalışmak.

Rabbanî : (Rabbaniye) Rabbe âit. Cenab-ı Hakk'a dair ve müteallik. İlâhî. * Ârif-i Billâh olan, ilmi ile amel eden âlim.

Vehleten : Birdenbire. İlk. Ansızın.

Tefrik : Birbirinden ayırmak, seçmek, ayırdetmek, ayrı kılmak. * Korkutmak.

Sünnetullah : İlâhî kanunlar. * Kanun, âdet. (Bak: Âdetullah)

Âyet : Eser. * Kimsenin inkâr edemiyeceği açık delil. Nişân. Alâmet. İşaret. * Menzil, mekân. * Kur'ân-ı Kerim'deki her bir cümle. Mânen uyanmağa, intibâha sebep olan hâdise. (Kur'ân-ı Kerim'de 6666 âyet vardır.)

Tebdil : Değiştirmek. Tağyir etmek. Bir şeyi başka bir hâle veya şeye değiştirmek.

Tahvil : Bir halden başka bir hale getirmek. Değiştirmek. * Döndürmek. * Faizli borç senedi.

Keşf : Açmak. * Olacak bir şeyi evvelden anlamak. Gizli kalmış bir şeyin Cenab-ı Hak tarafından birisine ilham olunması ile o gizli şeyin meydana çıkarılması.

Zaruriye : (Zarurî) Mecburî. İster istemez olacak iş. İhtiyarî olmayan, mecburî olan.

İhtiyar : Yaşlanmış kimse. Yaşlı. * Ist: İstek, arzu. Razi olmak. Katlanmak. Seçmek. Tensib etmek. Seçilmek. (Bak: İrade)

Fiil : (Fi'l) Müessirin te'siri. Amel, iş. *Gr: Hâdiseye veya zamana delâlet eden kelime. (Sarf bilgisinde geniş izahı vardır.) Türkçede; gelme, gitme, yazma, okuma, gezme gibi kelimelere de fiil denir. (Fi'l diye de yazılır.)

Ef'al : işler, fiiller.

Tegayyur : Hâlden hâle geçmek, değişmek. * Bozulmak. * Zıt olmak. (Bak: Hâdis)

Hacet : İhtiyac olan şey.

Mükedder : Kederli. Sıkıntılı. * Tekdir edilmiş. Azarlanmış. * Bulandırılmış. Bulanık.

Muhayyile : Kuvve-i hayâliye. Hayâl kurma merkezi. Zihinde bulunan hayal kuvveti.

Meleke : Tekrar tekrar yapılan bir iş veya tecrübeden sonra hasıl olan bilgi ve mehâret. * Mümârese.

Mümeyyiz : Temyiz eden, ayıran, iyiyi kötüyü farkedən. * İmtihandaki talebenin bilgisini imtihan ederek yoklayan kimse. * Gr: Tırnak işareti.

Halâs : Saflaşma, hulus bulma.

Muhakeme . (C.: Muhakemât) (Hüküm. den) Dava için iki tarafın mahkemeye baş vurma. * İki tarafın mahkemeye baş vurma. * İki tarafı dinleyip hüküm vermek. * Düşünmek. * Zihinde inceleme yapmak. * Karar vermek için iyice düşünmek.

Sevk-i tabi' : Hayvan veya insanların düşünmeksizin Cenab-ı Hakk'ın sevki ile olan hikmete uygun hareketi. Sevk-i kaderî, ilham veya sevk-i İlâhî demek daha doğrudur.

Müsavi : Eşit.

İdame-yi hayat : Hayatın devamı.

İltimas : Tavsiye. Rica. İstirham. * Kayırmak, tutmak, haksız olarak yardımda bulunmak. * Yapılmasını isteme.

Vizite : ing. Ziyaret. * Doktorun bir hastayı ziyareti. * Hekim ücreti.

Tedavi : İlâç verme. İyileşmesi için bakma. * Hastalığı iyi etme tarzı.

Şifâ : Hastalıktan iyi olma, iyileşme. Hastalıktan kurtulma.(...Hastalık seni uyandırıncaya kadar sabra çalış ve hastalık vazifesini bitirdikten sonra Hâlik-ı Rahim inşaallah sana şifâ verir. L.)

Zeval : Zâil olma, sona erme. * Gitmek. Yerinden ayrılıp gitmek. * Güneşin tam ortada gibi, baş ucunda bulunduğu zaman. * Güneşin nısf-ı nehar dairesinden batmaya doğru dönmesi. Seyrinin sonuna yaklaşması.

Zâil olma, sona erme. * Gitmek. Yerinden ayrılıp gitmek. * Güneşin tam ortada gibi, baş ucunda bulunduğu zaman. * Güneşin nısf-ı nehar dairesinden batmaya doğru dönmesi. Seyrinin sonuna yaklaşması.

Bir ALLAH Dostu...

**BİR ALLAH DOSTU RÜYASINDA GÖRMÜŞ DE ANLATIYORDU.
BEN DE ONDAN DİNLEDİM. SİZ DE BENDEN DİNLEYİN**

Aynaya bakıp, kendi mübârek yüzünü görünce:

"Hamdolsun ALLAH'a, beni kusursuz yarattı, yüzümü güzel halketti ve beni müslümanlara kattı!.." diyen, dünyanın en mütevazı, temiz ve hâlûk insanı Hazret-i Resûl-i Ekrem, insanların en güzeli, en cömert, en cesuru, en merhametlisi idi...

Bir gün huzuruna giren bir adam O'nun heybetinden titremeğe başladı.

Biraz sonra adam kendine geldi...

"Ben padişah değilim! Kureyş boyundan kurumuş etle geçinen bir kadının oğluyum ancak."

Sözü apaçık söyler, kim duyarsa anlar, söylediğini üç defa tekrar ederdi.

Başını hiçbir tarafa döndürmezdi, icabederse gövdesiyle dönerdi.

"Ancak bir kulum ben, kul gibi yerim, kul gibi otururum, kul gibi içerim!" diyen Resûl-i Ekrem; nâlinini kendi Ta'mir eder, gömleğim kendisi yamardı...

Evini süpürür, toprak bir kapta yemek yer, bir post üstünde yerde yatardı.

İcabettiği zaman bu mütevazı büyük insan Semâvâtı gezerdi...

Boyu ortaya yakın uzunca, omuzlarının arası geniş, değirmi yüzlü, saçları siyahtı.

Ayağını yere kuvvetle basardı.

Göğsü ile göbeği birdi, gülünce dişleri inci gibi parlardı.

Pembe beyaz benizli, başı büyükçe, nûrlu güzel yüzlü, kirpikleri sık, ince ve uzundu.

Gözleri kudretten sürmeli, içine bakmağa imkân olmayan, her iki âlemi gören mübârek gözlerinin rengini târif etmek imkânsızdı.

Yatarken, kalkarken, ilk işi dişlerini misvaklamaktı.

Kızdığı zaman yanakları kızarır, ayakta ise derhâl oturur, oturuyorsa bir yere dayanırdı.

Yolda giderken çocuklara rastlayınca daima onlara selâm verirdi...

"Yaşayışım da ölümüm de hayırdır size." diyen Resûl-i Muhterem'in şefâatına ALLAH cümleyi nâil eyleye!..

Huzur : Hazır olmak. Mevcud bulunmak. * Hürmet edilmesi lâzım gelen kimsenin yanında olmak. * İbadet neticesi hâsıl olan rahatlık, gönül ferahlığı.

Nâlin : Ayağa giyilen terlik.

Ta'mir : Bozuk şeyi düzeltmek. Eski şeyi düzelterip yeni hâline getirmek.

Post : f. Tüylü hayvan derisi. * Mc: Makam, mevki.

Semavat : (Sema. C.) Gökler, semalar.

Beniz : yüz, çehre.

Şefâat : Şefaet etmek. Af için vesile olmak. * Fık: Âhiret günü bir kısım günahkâr mü'minlerin affedilmeleri ve itaatli mü'minlerin de yüksek mertebelere ermeleri için Peygamber Aleyhissalâtü Vesselâm ve sâir büyük zâtların Allah Teâlâ'dan (C.C.) niyaz ve istirhamda bulunmalarıdır.

Nâil : Muradına eren, nâil olan, ele geçiren. Erişmiş.

Maneviyat Bahçesinden

MANEVİYAT BAHÇESİNDEN

**Sonsuz semâları masmavi bir nûr ile dolduran ALLAH'a hamd ederim...
Ruhu, nûr âleminin ebediliğinde azîz olan ALLAH'ın Resûlüne ve O'na inananlara selât-u selâm ederim...**

*

ALLAH'a secde ettiğin yüzü, başkalarına karşı zillete düşürmemeye gayret et, azîz olursun.

*

HAKK'ın nimetlerinin şükrünü eda et... Nimet gelir, şükrü göremezse gider...

*

**Sakın kimseye hakaret gözüyle bakayım deme.
Unutma ki ALLAH'ın dostları binbir şekil, kıyafet içinde gizlidirler.**

*

Halkın seni methetmesiyle zevk duyma, zemmetmesinden de acı çekme!..

*

**Hak kuvvetlidir derler; sakın inanma. Bu lâf câhil sözüdür.
Kuvvet "HAKK"tır, unutma!**

*

**HAKK için zahmet çek...
ALLAH buyuruyor:
"Benim nâmıma zahmet çeken kulun seyyiâtını izzetim hakkı için mahvederim!"**

*

**İlmi var, ameli yok...
Ameli var, ihlâsı yok..
ALLAH dostlarının yüzünü görmek nimetine ermiş de, onlara bağlanmasını bilmez...
Denizin dalgası bâzân kabarır da sahile vururken:
"Ben varım!" diye mırıldanır...**

Deniz de ona: "Sen yoksun, ben varım!" der.
Aman, gurura kapılıp da gönül kırma; yanarsın...
Sana bir dua öğreteyim:
Gözlerinde göz yaşından, ALLAH pazarında satılan inciler peyda olurken, söyleyeceksin:
"Sonsuz salâvat incilerinin dizileriyle, nihâyetsiz selâm cevherleri Muhammed
Mustafâ'nın feyizlere açık ruhuna, hikmetlere açık göğsüne saçılısın!..
Gündüz parladıkça, güneş âlemi aydınlattıkça, ruhu rahmet ve semâlara garkolsun!..
Tertemiz ehl-i beyt'e selâm olsun!"

Bu dua, î mânın zevkine yükselenler içindir.
Henüz maddenin kesafetinde mahcub kalanlar, hayatta harikulade hadiselerle tesadüf
etmeyenlere ait değildir.

Vücut gözünün görmediği âlemle her an irtibatı olan mübârek bir zat kalabalık bir
kitleye ders ve öğüt veriyordu.
Herkes huşû içinde güzel sözlerin tesiriyle adetâ ruhanî bir mi'râc hâlinde idiler;
Bir aralık dinleyenlerden temiz yüzlü, biraz mahcub birisi uyumaya başlıyor...
Mübârek zât derhâl susuyor.
Herkes uyuyan adama kızmaya başlıyor.
Yarım saat derin bir sükût.
Uyuyan uyanıyor, hatasından dolayı yüzü kızarıyor...
Mübârek zât tekrar konuşmaya başlıyor...
Ders bittikten sonra, uyuyan adam mübârek zâtın yanına yaklaşıp hatasından dolayı af
dilemeğe hazırlanırken mübârek zât:
"Oğlum, üzülme!.. Ben senin uyumana kızmadım; yarım saat bekledim... Rüyanda
gördüğün mübârek zâtın ruhanîyetine hürmet ve muhabbetim dolayısıyla susmaya
mecburdum..."
Meğer uyuyan adam rüyasında Hazret-i Resûl-i Ekrem'i görüyormuş...

Cebel-i Azamet'e : Aklı koy, orada nûrdan yapılmış libası giysin,
Cebel-i Kibriyâ'ya : Kalbi bağla, orada nûr-u muhabbet libasını kuşansın.
Cebel-i, izzet'e : Nefsi bırak, orada ubûdiyyet libasına sarılsın,
Cebel-i Ezel'e : Ruhunu çıkar, orada nûru'l-Nûr libasını alsın, sonra da aşk nâresiyle bağır,
bunların derhâl toplandığını görürsün...
O zaman fetih başlar ve "Bizden olursun".

*

Hızır, iki gözü kör bir adama rastladı:
"Sana dua edeyim de gözlerin açılsın." dedi.
Âma gülerek ona:
"Geç baba işine! Ben kazâ-yı ilahiye gözlerimden fazla severim. O'nun kazâsını gözlerimin
açılmasına değişmem!" diyerek yoluna devam etti.

*

Uyku, gözlerini kapatmadıkça yatmaya heves etme...
Yedi saatten fazla uyku hamakati davet eder...
Çok acıkmadıkça da yeme fazla yemek hastalık getirir.

*

Tam otuz yıl arkasını ne bir duvara ne bir yastığa ne de bir mindere dayadı. Ne de diz
üstü oturmaktan başka bir tavır takındı.
"Ne diye kendini meşakkate sokuyorsun?" dediler.
"ALLAH'ımı görürken başka ne türlü durabilirim!" dedi.

*

Tren gecenin karanlığında homurdanarak süratle gidiyordu.
Birinci mevki kompartmanlarından birinde iki kişi aralarında konuşuyorlardı.
Biri diğerine:
"Birader on bin lira vererek işimi yaptırabildim. Vermesem Yüzbin liralık fabrikam
mahvolacaktı!"

Diğeri onu tasdik etti:

“Ne yaparsın kardeşim geçim için bugün böyle!” diye mırıldandı.

Kompartmanın bir köşesinde gözleri hafif yumuk, yakaza halinde bulunan nur yüzlü bir ihtiyar, gözlerini açarak söze karıştı:

“Oğlum hareketiniz asla doğru değildir. Sizde biraz ALLAH korkusu olsa bu parayı vermez, fabrikanızın mahvolmasını tercih edersiniz.”

Ve şöyle devam etti:

“İnsan harbe gidiyor, ateşler içine atılıyor, sizin yüzbin liralık fabrikanızdan daha kıymetli olan canını veriyor. Siz ise bu hareketinizle rüşvete yol açıyor ve ALLAH korkusunu fabrikanız uğruna Feda’ ediyorsunuz!” dedi ve yine nurlu yüzünü çevirerek kendi âlemine daldı.

Yıldızlı bir gecede secdeye kapanmış dua ediyordu:

“Yarabbî!.. Sen mutlak ve ezelî merhametsin... Bu ezelî merhametini, diyar diyar gezip, herkese anlatmak istiyorum. Fakat korkuyorum: Merhametinin büyüklüğünü anlarlar da Sana kimse ibâdet etmez... Beni affet... Rahmetinle yoğur!..”

Yirmi gün yemez içmez, hayran bir hâlde bir köşede otururdu.

Bir gün dedi ki:

“Benim Ölümüm sizinkilere benzemez. Benim ölümüm Hak'ta davet ve kendimden kabuldür.”

Nitekim bir gün, bir meclis içinde otururken :

“Evet, baş üstüne!” diye ani olarak bağırdığı duyuldu...

Ruhunu teslim etmişti.

Biri onun yanına sokuldu:

“Biraz param var, dedi. Sana vermek istiyorum, verirsem ne olur?”

Cevap verdi:

“Verirsen senin için iyi olur, vermezsen benim için iyi olur, dilediğini yap!..”

Sadaka ALLAH namınadır...

Sadakada nefsin haz duymasın!

Yuvarlanırsın!.

Aman dikkat et!..

Kendini o kadar çok maddeye verme, kaptırma!..

Maddî hesap dünyasının eşiğinden bir adım ileri gidemez.

Hayatın en güzel günü, bu gündür, bu andır.

Hazırlığını derhâl yap!

Yarın belki kıyamet kopacaktır..

Bu sözümü yabana atma!..

Bunu anlamayan zâten hayattan bir şey anlamış değildir.

Doğruluktan sakın ayrılma..

Unutma ki, suyun bir karış altında veya denizin binlerce metre derinliğinde boğulmak arasında fark yoktur.

Acz içinde kıvranan, bir mikrobun tesiriyle yuvarlanan, anahtar deliğinden geçen ince bir rüzgârla tepelenen insan... Dikkat et!..

Bu mikrop, dünya hayatını tehdit eder, manevî maraz ise ebedî hayatı mahveder.

*

İnsanoğlu binlerce yıl hayvanlar gibi yaşadı.

Nihâyet ALLAH'ı, merhameti buldu.

Bundan da medeniyet doğdu.

Bugün ALLAH'ı unuttu; merhameti, sevgiyi, işlerine gelmiyor diye terketti.

Bugünün insanı, ebedî hayata kıymet vermeyen üstün zekâları ile söyle haykırıyor:

"Sonumuz yokluktur, insan tekrar dirilir mi?"

Günah isleyip de duyulmasını istemeyen kimse, Meleğin vücudunu elbette inkâra bahane arar..

Dünyanın bugünkü hâline bakın:

Aç kurtlar gibi birbirlerini yiyorlar, öldürüyorlar.

Bunlar hep övündükleri üstün zekâlarının işleri...

*

Yetmiş kere yaya hacca gitti.

Uçsuz bucaksız çöllerde, çenesi göğsünde ve gözleri adımlarında, yetmiş kere hac yolu...

Kolay değil...

Son haccında, çölde bir köpek gördü; susuzluktan dili sarkmış; nefes nefese

çırpınmakta...

Haykırdı:

"Yetmiş kere yaya hac sevâbını bir içim suya kim satın alır? Bana bir içim su!.."

Bir adam, ona bir içim su verdi.

O da köpeğe içirdi ve dedi ki:

"İşte bütün haclarım kadar sevaplı bir iş.

Zira ALLAH'ın Resûlü:

"Kim olursa olsun her ciğeri yanana su vermekte ecir vardır." buyurdu."

Dalga dalga hacca gidenlere bakarak mırıldandı:

"Şu hacca gidenlerin hâli ne garip... Dereler, tepeler, çöller, denizler, dağlar, diyarlar aşır geliyorlar..."

ALLAH evini, Resûllerinin eserlerini görmek için..

Hâlbuki, kendi nefs sahralarını aşabilselerdi, orada doğrudan doğruya ALLAH'ın eserlerini göreceklerdi!.."

*

Çöllerde gezerken bir zenci gördük.

Yanında ALLAH dendiği zaman simsiyah yüzü bembeyaz oluyor, sonra tekrar yerli yerine dönüyordu...

*

Rahmet, Resûlullâh'ın kalb-i pâkine ve rûh-u muallâlarma mütealliktir.

Onun için Cenâb-ı HAKK Kitâb-ı Celilinde (meâlen);

"Ben ve Melâikeler Nebî'ye selât-u selâm getiriyoruz. Ne duruyorsunuz, siz de selât-u selâm getirin, acabasız teslim olun." buyuruyor...

Rahmet-i ilâhiye bu makamdan tevzi olunur,

İlâhî rahmet Hakikat-ı Muhammediye, nazil olmadıkça onun parçaları olan hakikatlere nâil olunamaz.

Selât-u selâm getirmek, herkesin nefsi için rahmet taleb etmektir.

Bunu anlayan insanda basîret başlar...

Basîret; Evliyaya makâm-ı fuadda fetih buyurulan ruh gözüdür.

Onun için bu işlerde yürümek isteyen ALLAH'a inanır ve mü'min olur.

Kendini ALLAH'a teslim eder, islâm olur...

HAKK'a teslim olmak demek, kısmet-i ezeliyesinden râzi ve hoşnut olmaktır.

Kulun teslimiyetini HAKK görünce ünsiyet başlar...

O vakit Âdem insan olur..

Ve derhâl dâvet-i ilâhiye vâki olur...

O davete namaz denir...

HAKK buyuruyor:

"Namazın yarısı benim için, yarısı kulum içindir..."
İbâdet, azanın islâhı içindir...
Yalan yanlış şekil ile ALLAH'a, Peygamber'e yaklaşılmaz...
Gözünü dört aç!..
Bu yüzden, ibâdet yapıyorum diye gaflette olanlar sayısızdır...

*

Hazret-i Ömer (r.a.) gözleri yaşlarla dolar, haykırarak Resûl'e selât-u selâm getirir...
Kendisine soruldukta:
"Ben Hazret-i Resûl'de erimeden evvel kaskatı bir şâkî idim...
Resûl'ün nazarı benim kesafetimi eritti...
Daima gözümün önüne gelir:
"İslam nûruna kavuşmadan evvel, câhiliyet âdetleri üzere minimini yavrum, ciğerparem kızımı, diri diri gömmek için çukur kazarken, sakalıma toprak bulaşmıştı..
Yavrum, ufacak elleriyle sakalımdaki toprakları silerken ben de kocaman ellerimle onu, sevgili yavrumu çukura tikiyordum...
İşte, şimdi o sahne gözümün önüne gelir, durmadan ağlarım!..
Nûr-u Nübüvvet'le eriyip insan olduğumdan dolayı da Resûlullah'a salât-u selâm getiririm.."

*

Ne yaparsan yap ah alma, can yakma, gönül kırma!..
Hayvana (bile) eziyet etme, nûr içinde hâşrolunursun...
Canını yakmak istediğin hayvan veya insan bâzan o anda kendinde olmaz, o zaman işe asıl Sahibi karışır, gücüne gider, derhâl tepelenirsin...
Çirkin yüzün aynaya zarar vermediğini bil...
Şefkat ve merhamet sahibi insanlar, ALLAH'ın sevgili kullarıdır.

*

HAKK'a ermiş haykırıyor:
"Ey adalet ile uğraşanlar!
Bana cevap veriniz:
Dış görünüşüyle namuslu, fakat ruhu ile hırsız olan bir adamı hangi cezaya çarparsınız?
Gövdesi ile katil olan, ruhuyla maktul olan bir kimse hakkında nasıl hüküm verirsiniz?
Hareketleriyle aldatıcı ve zâlim olduğu hâlde, aynı derecede aldatılan ve zulme uğrayan kimse hakkında ne dersiniz?
Sonra, nedametleri suçlarından daha büyük olanlar hakkındaki hükmünüz nedir?
Nedamet, sizin hizmet ettiğiniz kanunun tatbik etmek istediği adaletin hedefi değil midir?
Fakat siz suçluya nedamet aşılayamadığınız gibi onu masumun kalbinden de çıkaramazsınız.
Mâbeddeki köşe taşının, temelindeki taştan daha yüksek olmadığını bir anlasınız.. Fakat nerede?..
Deniz kenarında oynayan ve kumdan kuleler yapmak için uğraşan, sonra güle güle yıkan çocuklar gibisiniz!..
Fakat siz o kuleleri yaparken deniz, sahile daha fazla kum yığıyor ve siz kulenizi yıktığınız zaman deniz size gülüyor...
Zâten deniz daima masumlara güler...
Gülerim o topallara ki, rakkaselere hased ederler..
Gülerim o öküzlere ki, boyunduruğunu sever ve ormanın içinde gezen geyikleri sürüden ayrılmış zavallı sayarlar...
Gölgelerini görürler, güneşi bir gölge kaynağı sanırlar!.."

Zemm : Birisinin ayıplarını söylemek, çekiştirmek. Kötülemek, yermek. Ayıplamak.

Cevher : Bir şeyin özü, esası. * Kıymetli taş. * Çelik üzerindeki nakış. * Edb: Noktalı harf. * Yalnız noktalı harflerin ebcedîsi hesab edilerek yazılan manzum tarih. * Harflerin noktası. * Fls: Varlığı kendinden olan, var olmak için kendi dışında başka birşeye muhtaç olmayan varlık. Allah'a inanan filozoflar iki çeşit cevher kabul etmişlerdir. Yaratıcı cevher, Allah. Yaratılmış cevher, madde, ruh. Allah'ı cevher olarak vasıflandırmak noksan

bir anlayıştır. Çünkü cevher Allah'ın sıfatlarından "kıyam-ı binefsihi: varlığı kendinden olan" sıfatını belirtebilir. Allah'ı sıfatları ve isimleriyle tanımak icab eder. Maddeci filozoflar cevher olarak yalnız maddeyi kabul ederler. Oysa madde Allah'ın yarattığı âlemlerden sadece biridir. Fizik ilmi maddenin enerjiye ve enerjinin maddeye dönüştüğünü göstermiştir. Madde de enerji de belli kanunlara bağlıdır. Kanun varsa kanun koyucu da vardır. Madde ve enerjiye hakim olan ve kanunları koyan, madde ve enerjiyi yaratan Allah'dır.

Huşu' : Alçak gönüllülük. Hayâ etmek ve mütevazi olmak. Korku ile karışık sevgiden gelen edebli bir hâl. Yüksek ve heybetli bir huzurda duyulan alçak gönüllülük. Sükun ve tezellül.

Hamakat : Ahmaklık. Budalalık. Bönlük. Anlayışsızlık.

Kompartman : Fr. Yolcu trenlerinde vagonların bölümlerle ayrılmış kısımlarından her biri.

Maraz : Hastalık, illet, dert. Belâ.

Bahane : f. Vesile. Sebeb. * Yalandan özür. * Kusur. Noksan. * Garaz.

Pak : f. Temiz, saf, katıksız. Hep, tamam, mübarek, kudsi.

Muallâ : Yüksek, yüce, âli. Makamı ve rütbesi yüksek.

Müteallik : Alâkalı. Bir yere bağlı, bir şeye mensub.

Tevzi' : Dağıtmak. Herkesin hisselerini ayırıp vermek. Pay ederek dağıtmak.

Nâzil : (Nüzul. dan) Nüzul eden, inen, yukardan aşağıya inen, bir yere konan. Bir yerde konaklayan.

Islah . İyileştirmek. Düzeltmek. Kusurları gidermek. (Nefsini ıslah etmeyen başkasını ıslah edemez. S.)

Şâki : (Şekavet. den) Haydut. Yol kesen. Haylaz. * Her çeşit günahı işleyebilen.

Nübüvvet : (Nebi. den) Peygamberlik, nebi olmak, nebilik. Allah'ın (C.C.) emriyle vazifeli olarak insanları doğru yola çağırarak. (Bak: Muhammed (a.s.m) - Resül)

Muhammed (a.s.m) : Pek çok tekrar tekrar övülmüş, medhedilmiş meâlinde bir isim olup ilk olarak Peygamberimize (A.S.M.) verilmiştir. (Allahımızın bütün insanlara son peygamberi olan Hz. Muhammed (A.S.M) Efendimiz, Arabistan'da Mekke-i Mükerrreme şehrinde milâdi 571 tarihinde dünyaya teşrif etmişlerdir. Fahr-i Âlem Efendimiz, Kureyş kabilesinden ve Haşim âilesindendir. Muhterem pederinin adı Abdullah, dedesinin adı Abdülmuttalib, vâlidesinin adı ise Amine'dir. Peygamberimizin (A.S.M.) baba cihetinden mübarek nesebleri şöyledir. Hz. Muhammed İbn-i Abdullah, ibn-i Abdülmuttalib, Haşim, Abdi Menaf, Kusey, Hakim, Mürre, Keab, Lüey, Galib, Fihri, Mâlik, Nazr, Kinane, Huzeyme, Müdrike, İlyas, Mudar, Mirar, Mead, Adnan. Adnan da İsmâil Aleyhisselâm'ın oğlu Kıyazar'ın neslindendir. Adlarını yazdığımız bu zatlardan her birinin evlâdı birçok kabilelere ayrılmış, Mâlik'in oğlu Fihri'nin evlâdından da Kureyş kabilesi teşekkül etmiştir. Resul-i Ekrem Efendimizin (A.S.M.) vâlidesi cihetinde yüksek nesebleri de şöyledir: Hz. Muhammed ibn-i Amine Bint-i Vehb, ibn-i Abdi Menaf, ibn-i Zühre, ibn-i Hâkim. Peygamber Efendimizin (A.S.M.) babası tarafından mübârek nesebiyle anası tarafından nesebi, Mürre oğlu Hâkim'de birleşirler. Peygamber Efendimizin dedesi ve zamanında Kureyş kabilesinin reisi bulunan Abdülmuttalib, Kâbe-i Muazzama'nın mütevellisiydi. Ebu Tâlib, Ebu Leheb, Hâris, Zübeyr, Hamza, Abbas, Abdullah v.s. adında onüç oğlu vardı. Fakat bunların içinde en fazla Abdullah'ı severdi. Çünkü onda başka bir güzellik, başka bir nuraniyet vardı. Abdülmuttalib, bu sevgili oğluna Benî Zühre reisi Vehb'in kızı Amine'yi nikâhla aldı. Abdullah Hazretleri, Peygamber Efendimiz doğmadan iki ay evvel bir ticaret kabileleriyle Medine-i Münevvere'ye gidip orada vefat etti ki, daha yirmibeş yaşında bulunuyordu. Bu cihetle Fahr-i Âlem Efendimiz (A.S.M.) yetim kaldı. Peygamber Efendimizin çocukluk devresi pek kudsi bir halde geçmiştir. Daha doğar doğmaz bir takım hârikalar meydana gelmiştir. (Bak: Delâil-i Nübüvvet) Süt anası, Beni Sa'd kabilesinden Haris'in refikası Halime idi. Dört sene onun yanında kaldı. Annesi Hz. Amine ile birlikte Medine-i Münevvere'ye dayı-zâdeleri bulunan Neccar oğullarını ziyarette gittiler. Sonra Mekke-i Mükerrreme'ye dönerlerken Hz. Amine, Ebva denilen yerde daha

yirmi yaşında olduğu halde vefat etti. Altı yaşında öksüz kalan Peygamberimizi, Ümmieymen adındaki dadısı alıp, Mekke-i Mükerreme'ye getirip dedesi Hz. Abdülmuttalib'e teslim etti. İki sene sonra da dedesi vefat edince amcası Ebu Tâlib'in yanında kaldı. Peygamber Efendimiz gençliğinde Kureyş kabilesi arasında büyük bir şeref ve şânı haiz bulunuyordu. Kendisine "Muhammed-ül Emin" deniliyordu. Yirmibeş yaşında iken, pek yüksek bir ruha sahip, pek şerefli bir hânedana mensub olan ve daha genç iken dul kalmış olup çok zengin olan Huveylid kızı Hatice ile evlendi. Peygamber Efendimiz, tam kırk yaşlarına girince Peygamberlik şerefine nâil oldu. Kendisine peygamberlik verilince ilk evvel çevresinde bulunan kişileri hususi surette İslâm dinine dâvet etmişti. Bu dâveti ilk önce Hz. Hatice vâlidemiz kabul etti. Sonra Kureyşin büyüklerinden olan Hz. Ebubekir-is siddik ile Peygamberimizin âzatlısı olan Zeyd ibn-i Harise ve peygamberimizin amcası Ebu Tâlib'in oğlu olup, henüz dokuz-on yaşlarında olan Hz. Ali kabul ettiler. Bir müddet sonra da Hz. Ebubekir'in vasıtasıyla Osman bin Affan, Abdurrahman ibn-i Avf, Sa'd ibn-i Ebu Vakkas, Zübeyr ibn-ül Avvam, Talha-t-übnü Ubeydullah Hazretleri İslâmiyetle müşerref oldular. Bi'setin ondördüncü senesinde Mekke'deki müslümanlar, Medine-i Münevvere'ye hicret ettiler. Peşinden de Peygamberimiz Hz. Ebubekir ile birlikte hicret etti. (Bak: Hicret) Peygamberimiz (A.S.M.) hicretin onbirinci senesinin Rebiülevvel ayının onikisinde pazartesi günü Medine-i Münevvere'de hücre-i saadetinde vefat etti.) (B.İ.İ.)

Çirkin : f. Güzel olmıyan. * Çok kirli. * Kanlı, irinli çıban veya yara.

Katil : (A, uzun okunur) Öldüren. İnsanın ölümüne sebep olan insan.

Maktul : Öldürölmüş, katledilmiş olan.

Nedamet : (Nedm. den) Pişmanlık, nedâmet etmek.

Ma'sum : Günahsız, suçsuz.

ALLAH Dostları Diyorlar ki...

ALLAH DOSTLARI DİYORLAR Ki...

Kader oluğu altında uyu!..
Uyurken sabra yaslan, önce uyur görün, sonra tam uykuya dal!..
Hakikate erişirsin.

Ta'zim insanı küçültmez, bilâkis yüceltir.
Doğruların yıkılışı bir an işidir.
Çünkü bunlar şâhın kapısında beklerler.
Halkı "HAKK"a çağırmaya memur edilmişlerdir.
Bunlar, ellerini birbirlerine vurduğu zaman gözden kaybolacak kadar küçül!..
Başına gelecek bir iş olursa sabır eliyle karşıla!
Şifâ buluncaya kadar dur; bağırma, çağırma!..
Şifâ gelirse şükr eliyle al!
Celâl perdesi açılırsa secdeye kapan!..
ALLAH, Peygamber sevgisini, fakirlik hâli ve belâ takip eder.
Belâ karşısında dağ gibi olmalısın...

İman sahibinin çoğu hâli, sıkıntıyla geçer.
Elindeki şeyler çok bile olsa yine de sıkıntı içindedir.
Çünkü, bağlanmış olduğu birçok prensipler vardır.
Onları yerine getirmek güçlüğü içinde kıvranır.
Dünyada ancak bir prensibe bağlı olmayanlar rahat eder.
Onlar da hiçbir dîne söz vermeyen dinsizlerdir.

"ALLAH'dan başka ilâh yok." dediğin zaman bir dâva peşine düşmüş, oluyorsun.
Her dâvada Şâhid isterler.
Şahidi olmayan dâvayı kaybeder.
Bu durumda Şâhid, emirleri tutmak ve yasakları bir yana atmaktır.
Bu lâf boş değildir.
Derinliğine süzül, dal!..
Hiçbir söz amelsiz kabul edilmez ve hiçbir amel de ihlâs olmadan makbul değildir, ihlâs
Peygamberin yoludur.
Eğer kapına gelen dilenci bir hediye getirseydi, hemen alırdın.
"Bana mı?" demezdin...
Hiç geri çevirmek istemezdin...

"İman sahibinin ferasetinden sakının
Çünkü o, ALLAH'ın verdiği nûrla bakar!.."
İbâdet, gelip geçici şeyleri muayyen bir zaman için terk demektir.
Sözlerimizin değeri ve tefsiri, manevidir.
Burada maddenin sözü geçmez.

ALLAH yolcusunun iç âleminde aksaklık göremezsın...
Kerem sahibi olmak için, ilâhi ve kudsi sırları saklamak şarttır.
Aza kanaat, nefsin kismetini kaçırmak değildir.
Ağlamak, ibâdettir.
Ağlamak, dikkat buyurun, HAKK'a karşı tevazu' göstermenin şiddet hâlidir.
Akı kalbe çevir, kalbi sır yap, sırrı yokluğa ilet, yokluğu varlığa çevir...
Ondan sonra kendini bir seyret bakalım.
Çalış, hiç kimseye eziyet için gayret etme!
Herkese iyi niyet besle!
Ancak, cemiyetin düzeni için bir şey yapılacaksa onu da yap, geri durma, bu ibâdet sayılır.

Dünya âhirete perdedir.
Âhirete dalmak ise dünya ve öbür âlemin Sahibine perdedir.
Yaradılmışlara dalmak, Yaratan'dan ayırır.
Hangi yaratığa gönül kaptırırsan ruh pencereye perde çekmiş olursun...

Velâyet hâlinin işareti vardır.
O işaretler, velîlerin yüzlerinde okunur.
Onu anlayış sahipleri sezer.
O işaretler, velâyet hâlini anlatmağa yeter.
Dile hacet yoktur.

Kalbinizi dünyaya kaptırırsanız, Rabbinizin yüce makamı perdeler arkasına girer, ruhanî hava tarafınıza esmez.
ALLAH hem Azîz, hem de Celîldir.
Hiç kimsenin kadere yüklenerek hak taleb etmeğe yetkisi yoktur.
Her genişliğin bir sıkıntısı çıkar.
Her ferahlıkta bir darlık saklıdır.
Her belâ bir iyiliğin öncüsüdür.
Siyahla olduğunuz zaman katiyyen beyazı unutmayınız!..
Bu mânâ âlemi ile ilgili bir sözdür.
Edebli olunuz!..

Nefsini çok kırma, onun da dünyada bâzı alacakları vardır.
Bir şeye iptilâ bir imtihandır, herkese nasip olmaz.
Herkes iptilânın neden geldiğini farkedemez.
Ancak binde bir kişi anlar.
Anlayınca da HAKK'a döner, îptilâ insanı ayıltmak için gelir, uzlet bir ibâdettir.
Temizlik dıştan içe geçmez.
Bir insanın iç âlemi temiz olunca, kalbi nûrla dolar; iç, sonra nefis, sonra beden temizlenmelidir.
Önce evin içini yap, kapısını sonra takarsın...
iç yapılmadan, dışının yapılmasında hayır yoktur.
Yaratıcı olmadan yaratılmış olmaz.
Ev olmayan yerde kapı da olmaz.
Harap olmuş yere kilit asan olmaz.
Âhiret olmayan yerde dünya olmaz.
Hiç kimsenin göğüs boşluğuna ALLAH iki kalb koymadı.

Bir şeyler istiyorsan, her şey teslim edilmez...
Yanlışın var...
Şâhid isterler, mihenk taşına vururlar, ayarını ölçerler.
Bakırı altın diye satman kabil olmaz.
Her şeyi ehli bilir...

Kış ve yaza inanmak, onları olduğu gibi kabul etmek, onların eziyetini hafifletir.
İşte belâlara da inanmak bunun gibi bir şeydir.
HAKK'tan geldiğine inanmak ve sabırlı olmaktır.
Sabırlı insanlar, ALLAH'ın heybet nûru altındadırlar, ölüdürler.
Hayat insana emânet verilmiştir, ibâdet için verilmiştir.
Dünyada her şey emânettir.

Rızkın için üzüntüye düşme, o seni arar, o kadar arar ki sen o kadar arıyamazsın...
Ateşten o kadar korkma...
Sanki ona tapıyorsun!
Dünyadaki cennet onun yakınlığıdır.
Âhiretteki asıl cennet ise, onun varlığına nazardır.

İman sahiblerinin kalbi yaratılmadan, îmanları yazıldı.
Bu geçmişin bilgisidir...
Bunun üzerinde münakaşa caiz değildir.
Ona dayanarak hüküm yürütmek doğru olmaz.
Bizden evvel gelen sahabe ve uyanlara yeten bir din bize nasıl yetmiyor?
Bu sözleri söyleyenin yanında doğruluk vardır.
Onunla her dinsizin ve münafıkın kellesini keser...
Doğruluk, yeryüzünde ALLAH'ın kılıcıdır.
Hangi şeyin üzerine konsa onu keser...

Hayır, iki kelime üzerinde toplanmıştır..
ALLAH'ın emrini yüce bilmek ve kullarına şefkat göstermek...
İç bozuklara ancak ALLAH yolcuları güler, buğz gösterir.
Tövbe, bir kuvvettir. Her iyiliğin kalbi sayılır, iç âlemi temizler.
Tövbeyi önce kalbinizle sonra dilinizle...
Din emrinin hazır olmadığı bir yerde zındıklık başlar.
Cennet derece, makam arayanlar içindir.
Manevî tüccarlar onu ararlar.
Oruç içinde oruç, bahçe içinde bahçe, ev içinde ev vardır, iman ve irfan sahibi ALLAH'dan dünyayı istemez.
Âhiret talebinde bulunmaz.
Mevlâ'sından "Mevlâ"yı ister.
İnsanların iç âlemlerini, HAKK ile olan bazı hâllerini sezmeyen onlara hürmet edemez.

İbâdet bir sanattır.
Hazine ALLAH'ın birlik nûrunu kalbine doldurmaktır.
ALLAH'ı zikreden daima diridir, ölmez.
Bir hayattan öbür âleme geçer.
Bir andan fazla ona ölüm gelmez.
Yazın geldiğine hakikaten inanmayacak olursan, ensen yandığı, zaman inanırsın...
İyi kullar, öbür âleme intikal ettikleri zaman nimet içine düşerler.
Nimet sevdikleri için verilmemiştir.
HAKK'a uydukları için verilmiştir.

Ateş nedir ki îman sahibi ondan korksun?
Ateş; İman sahibinden korkar ve kaçır, ALLAH'a sığınır.
İman ve ihlâs sahiblerinden kaçmamak, o cehennem ateşinin haddine mi düşmüş?..
İman sahiblerine dil uzatma, ona eziyet etme, gıybet etme!..
Sakın hem çok sakın!
Sonra yine sakın!
İman sahiblerine taarruz etme, onlara kötülük isnad etme!
Onların üzerine titreyen bir sahib bulunmaktadır...

Kismetini atıp yiyen taat içindedir.
Kader bahsine cehâlet ayağıyla vurmayınız!..
Kader ilminin geçmişte yazdığı şeylere dokunmak olmaz...
Bu güzel hâllerini anlattığımız kimselerin tutumları seni mestediyor.
Fakat bu, eline bir şey getirmez.
Onlar gibi olmağa çalışmak lâzımdır.
Temenni hiç kimseyi kurtaramaz, temenni ahmakların çukurudur.
Kurtuluş; yolu, ümit ve korku birlikte yürünürse kazanılır...

Böyle bir ermişi, rüyada görmüşler ölümünden bir müddet sonra...
"Rabbın sana ne gibi işler yaptı" diye sormuşlar.
"Haberim yok!" demiş.
"Bir ayağımı sırat köprüsüne koyduğum zaman öbür ayağımı Cennette gördüm." demiş...

Ayık olun, insanda bir et parçası vardır.
O iyi olunca bütün duygular güzelleşir.
O, fesada uğrarsa, bütün duygular iyiliğini kaybeder. işte o et parçası kalb'dir...
Bunu anlamak iç zenginliği yapar, iç zenginliği olmayan duygusuz yaşar;
İbadet, ona bir zevk vermez, iç zenginliğinde, ruhun erimesi lâzımdır.
Secdeye vardığın zaman, hakikî varlığın serinliğini duyuyor musun?

ALLAH insana sahib olmasa her şey ondan el çeker...
İman sahibine eziyet etmek, Kâbe'yi onbeş defa yıkmaktan, günah itibariyle daha büyüktür.

Peygamber'e sevginin şartı, fakr hâlidir.
ALLAH sevgisi için de belâ şarttır...
Her velâyet hâlini belâ takibeder.
Sebebi, ALLAH sevgisi iddia edilmesin diye...

Ölümün gelmesini bekleme!
Ölüm ânında bütün kapılar yüzüne kapanır; tövbe etmeye gücün yetmez olur.
İhsan kapısı kapanmadan acele et!
Ölüm; iman sahibini sevindirir, küfür ehlini ürkütür, münafıkları korkutur.

Hatalı işlere karşı susmak yasaktır.
O zaman konuşmak ibâdet sayılır.

Sabır, yardımcı çağırır,
İnsanı yükseltir,
İnsanı aziz kılar...

Tek olmağa alışırsan, "BiR" olandan ülfet ve birlik gelir.

Âhiret sevgisinin zerresi kalbinde yaşasa, ilâhi nûr senden uzak durur...

Ayık ol!
Sonra yazık olur.
HAKK katına ancak doğruluk adımlarıyla vardır.

Haram yemek, din cesedine zehirdir.

Yollar geniş ve serbest, fakat siz, görmüyorsunuz.
Nefis, dünyada: "Yap!" der.
Öbür âlemde: "Niye yaptın?" diye sana çıkışır.

ALLAH dostu; sessiz, sözsüz haykırıyor!..
Sözümü kabul ediniz!
Benden daha güzel söz eden olmaz.
Yeryüzünde bu asırda benden daha sağlam ve güzel söz eden bulamazsınız.
Fakat bunları benden bilmeyiniz!
Kuvvetim HAKK'ındır.
Onun bîhuruf-u lâfz-ı kuvveti dili ile söylüyorum.
Ve bunları halk için yaparım, benim için değil...

Hastaları ziyâret ediniz!
Cenaze törenlerinde hazır bulunmağa gayret ediniz!
Çünkü bunlar, bu âlemin ötesinde bir başka âlemin varlığını hatırlatır.
Yakında her şeyle aranız açılacak.
Bu ayrılış size danışılmadan yapılacak, ayrılacaksınız.
Sizi ferahlandıran cümle eşya yürüyüp gidecek; giderken sizden izin almıyacak.
Dikkat buyurun!..
Çok dikkat edin!..
"Siz yürümiyeceksiniz, eşya yürüyüp gidecek!" diyoruz.
Her şey açık söylenemez, ifâde kuvveti yetmez.
Yukarıdaki sözü tekrar tekrar okuyunuz!

Çok rica ederim, mümin kardeşlerim!..

**Göçtüğünüz âlemde yorulacaksınız, güçlükler sizi saracak.
Yüzünüze bakan olmayacak.
Sebebi öbür âlemi dünyada hatıra getirmediğinizdendir...**

İnsanlara ve fâni varlıklara güvenen kimse, rahat olamaz...

**İlmi artanın korkusu da artar.
Sözlerimizin sertliğine gücenmemenizi rica ederim!..**

Sabır, zilleti izzete tebdil eder.

İman gözüyle her şeyin taksiminin ALLAH tarafından olduğunu görüp anlayan, bir şey istemek için utanç duyar...

**Bir kimse ALLAH ile olursa; onu kimse ürkütemez, ne cin taifesi, ne de insanlar, ne yer haşeresi, ne de yırtıcı hayvanlar, hiçbiri o büyük zâtı korkutamaz.
Hiçbir yaratık o kişiye dokunamaz...
Zâhid, dünya ile âhiret,
Korku sahibi, Cennetle Cehennem,
İrfan sahibi, yaratılanla Yaratıcı arasındadır..
Önce gözünü kapayan perdeyi arala, sonra yalvar!..
Bu hâlde bulunan insanın hâline, ne insan, ne cin, cümle yaratıklar içinden bir tanesi bile akıl erdiremez...**

Öğünmeyi hiçe sayanın, kötülerini kendiliğinden sıfıra düşer..

**Muaz (r.a.):
"Gelin bir ânımızı imanlı geçirelim!." dermiş.
Resûl'e şikâyet etmişler.
Resûl:
"Muaz'ı hâline bırakınız!" buyurmuştur.**

**Sabrın asıl mânâsı, HAKK'ın kazâ ve kaderine boyun eğmektir.
Cesedin gitmiş gibi bir ruhanî âleme dalarsın.
Bu işler sükûn ister, huzur ister, maddî şeylerin kalbden çıkmasını ister...**

**ALLAH, Kitâb-ı Celil'inde bâzı yaratıkları üzerine yemin eder.
Bu ALLAH'a mahsus bir sırdır.
Bu sırları bilenler her yerde, her şehirde ya vardır yahut kervanlar hâlinde geçerler.
Fakat hepsi de deve adımı gibi sessiz, gürültüsüz geçerler...
Bunları görebilmek, sohbetlerinde bulunabilmek için:
Rütbe ve mansıb dilenme!..
Çocuklar gibi sopadan ata binme!**

Ömer'in devede iken kamçısı düşmüş, inmiş almış; başkasından istememiş; başkasına minnettar olmamak için...

**Bilir misin!
Dağ benliğinden geçti mi sahra olur.**

**Çınar azametli bir ağaçtır.
Fakat aslı yerden kök salan bir tohumdur, ne bahtiyardır...**

**O susamış ki, yakan güneş altında Hızır'dan bir kadeh su dahi istemez...
Bu lâkırdılar herkes için değildir.
Zira ne derece mükemmel va'zu nasihat edersen et, koyunun kurt soyuna mazhar olması mümkün değildir.**

Gayb hazinesinin âlem gözüne kapalı kapısının aralığında biraz bakalım:

Göz bir âlettir.

Dışardaki bir cisimden gelen ziyâ dalgaları o cismin şeklini dimağa kadar götürür ve biz o cismi görürüz.

Fakat cismi dışarda görürüz...

Kulak bir âlettir.

Dışardan gelen ses dalgaları kulaktan dimağa kadar girer, duyarız.

Fakat sesi daima çıktığı yerde duyarız, kulağımızda değil...

Burun bir âlettir.

Bir yerden koku dalgaları burnumuza kadar gelir.

Kokuyu burnumuzda duyarız, dışarda değil...

"Gören", "duyan" kim?..

Kokuyu alan "sen"...

"Ben, kulum ile görür, işitirim!" buyrulmuştur.

"Koku alırım!" değil...

Bu küçük misâli hâletmeğe bak!..

Bunun hâlinde "Feth" vardır.

Feth, kuvvetin bilinen sırrıdır...

Görünmede hüner yoktur.

Görünmeyeni görmede hüner vardır.

Beşerin anlama hududuna, ilâhi sır ve kuvvetlerin varlığı; ancak mu'cize, büyük tesadüf, şans kelimeleri ile girer ve beşer yine bunu gaflet hududundan çıkamadığı için şüphe hâlinde idrâk eder, reddedemez.

Hâdiseler vardır.

Anlamadığı hâdiseleri garip ifâdelerle mırıldanır durur.

Bu hâdiselerin arkasında ALLAH'ın dostuna verdiği bilinmeyen kuvveti gizlidir.

Bu gibi ALLAH dostları öldükten sonra dönmezler.

Kendi gözünü yumduktan sonra bizim gözümüzü açarlar...

Katreler, birleşme, visal kanununa uyarak dere,

Dereler yine aynı kanuna uyarak derya olur.

Cıva olma!..

Zerrelerini birbirine birleştir!..

Sertleş, gümüş ol!..

Kötü söz, yabani ota benzer, sulamadan'da biter...

İyi söz, çiçek gibidir, çok itina ile bakılmak ister.

Bir adama, yüz kişi: "İyidir." desin,

Bir kişi: "Adam, bırak onu!" dese; o yüz kişinin iyi demesini bastırır.

Bu da insanlarda bir hâlettir.

Her mesleğin taklidi olduğu gibi "Evliyâullahlık" mesleğinin de taklidi, sahtesi olur.

Çok dikkat et, çarpılmayasın!..

Donmuş sudan yapılmış bir testi, içi su ile dolu...

Testi, sudan ayrı bir madde gibi görünür.

Güneş buzdan yapılmış bir testiye vurunca hem testi, hem de içindeki su aynı olur bilir misiniz?..

Vahdet güneşinin huzmeleri olan bu güzel sözler bir bahtıyarın kalbine vurdu mu hep aynı olur...

İnsanın aynası gönlüdür.

Yüzünü ona çevir:

Kendini gör!..

Nifâk, bu gibi gizli işlere pek dış geçiremez...

Câhilin dili kalbi önündedir.

Âlim ve akıl sahibinin dili kalbi arkasındadır.

Nefis, Celâl sıfatının tecellisine mazhardır.
En çok onda bu tecellî görülür.
HAKK, Cemâl sıfatının tecellisini sever.
Bu sebeple iki tecellî bir arada olmaz...

Sabra alış; sabra tam alışan hâline razı olur.
Bu hâl, rızanın en basit, en küçük başlangıcıdır...
Nefer Râzi ile Rıza Paşa arasında çok fark vardır.

Her şey iyi olur, hoş gördüğün şeyleri öğersin, bu hâlin şükür olur.
Uzak kaybolur, yakınlık gelir.
Şerrin kaybolur, tevhid âlemi gelir.
Halk arasında zararlı bir şey kalmaz.
Her şeyi HAKK'dan bildiğin için halkın faydasını da bilemezsin...
Haz duyduğun şeyleri artık seçemezsin...
Bu âlemde her şey aynıdır ve eşittir...
Bütün kapılar bir olur.
Göze ancak HAKK görünür.
Bu hâli çok kişi bilmez.
Bunu bilmek az kişiye nasiptir.
Milyonda, ancak bir tane...
Zaman biter, nefisler tükenir, bu âlemi tam mânâsiyle bilen sizden bir tane çıkar...

Sabrın da zamanı geçer, nihâyete erer,
Fakat sabrın sonu çok iyidir ve mükafatı daima bâkidir.

Yarın toz kalkar, kimin atlı, kimin yaya olduğu görülür...
Dünya hikmetler âlemidir, âhiretse kudret âlemidir.
Hikmet için birtakım âlet ve sebepler gerekir.
Kudret için âlete ihtiyaç yoktur.
Kudret ancak HAKK'ın fiilî tecellisiyle olur.
ALLAH her şeye kaadirdir.
Sebepsiz hikmetler yaratabilir...
Ancak kudret âlemi ile hikmet âleminin ayrılması için bunları yapar...
Âhiret âleminde her şey sebepsiz hareket eder.
Orada konuşmak için dile, dişe, havaya ihtiyaç yoktur...
Orada duygular dilsiz konuşur...
Çünkü tekvin-i hakkânî tecellî eder,
Îlâhî kudret kendini gösterir...
"Duygularınız, hatalarınızı anlatırken sebeplerin dili tutulur."
Bu son cümlede ciltler dolusu manâ gizlidir.
O gün, bütün sırlar faş olacak, perdeler açılacak ve yıkık viraneler meydana çıkacak...
Bu isteseniz de istemeseniz de olur.
Kaçmak ve kurtulmak olmaz...

Tevhid âlemi ve ilmi, dünya sevgisi taşımayanlaradır...
Bunun ötesi yoktur.
Edebli isen dinle!
Sesini kes, gözlerini yum, başını eğ, lâl ol!
İzin gelinceye kadar bekle...
Konuşma zamanı gelince, seni konuştururlar...
Konuşursun ama, o zaman varlığını kaybedersin...
Konuşmağa başladığın zaman, konuşmaların bütün dertlere devâ olur.
Ruhî hastalıklara, senin konuşman şifâ verir.
Her konuşman akıllara nûr saçar.
İman sahibi, Yaradan'a kavuşuncaya kadar rahat yüzü göremez...

Namazını kılabilen, oruç tutabilen mes'uddur.
ALLAH'ın yardımı olmasa bunları yapamaz...
Bu makam, şükür makamıdır...
Bunu bil!
Kendini beğenme makamı değildir...

İnsanlarla iyi geçinmek sadakadır.
Şükür makamında kalmağa gayret et!..
Katiyyen ve katiyyen doğruluktan ayrılma!
Avam bunu bilmez, havas ehli demez, diğerleri kabule yanaşamaz...
Âlimler, ruhun mânâ ve ahvâlinden bahse Me'zundurlar.

Ruhun hakikatine dair sözler;
Avamı inkâra,
Dar kafalıları cidal ve kıtale,
Ehl-i hakîkatı helâke sevkeder...
Bu hakikati unutma!..
Sedef içinde inci gibi sakla!..
Hiçbir yerde bu söze rastlayamazsın...

Arslanların arslanı kadar cesur olmak lâzımdır.
Bu gibilerin düşmanları, çöldeki kum kadar sayısızdır.
Dostları, ALLAH ile aynı sayıdadır...

Bilakis : Aksine. Tersine. Zıddına.

Prensip : Fr. Umde. İlk unsur. Temel kanaat, temel düşünce. Temel bilgi *

Man: Her çeşit münakaşanın dışında olan.

Muayyen : Görülmüş olan, kat'i olarak belli olan, belli, ölçülü, tayin ve tesbit olunmuş, karalaştırılmış.

Tefsir : Mestur, gizli bir şeyi aşikâr etmek. Mânâyı izhâr etmek. * Anladığını anlatmak. Bildiği kadar açıklamak. * Kur'ân-ı Kerim'in mânâsını anlatan kitab. * Ehl-i Hadis istilahında Tefsire dâir hadis-i şeriflere Tefsir denilir. (Bak: İctihad).

İbtîlâ : Belâya uğramak. Musibete düşmek. İyi veya kötü şeye düşkünlük, tiryakilik. * İnsanın iyiliğini, kötülüğünü ve kemâl derecesini meydana çıkaran imtihan, tecrübe.

Uzlet : Yalnızlık. İnsanlardan ayrılarak bir tarafa çekilip yalnız kalmak.

Mihenik : (Mihek) Altının ayarını anlamaya mahsus bir taş. Ölçü. İyiye kötüyü ayıran, ayar âleti. * Mc: Bir insanın kıymetini, ahlâkını anlamaya yarayan vasıta.

Ayar : Altın ve gümüşten yapılmış şeylerin saflık ve hafiflik derecesi. *Saadete, mutluluğa doğru gitme.

Caiz : Mümkün, olur, olabilir. * Fık: Yapılması sahih ve mübah olan herhangi bir fiil veya akit.

Münafık : İki yüzlü, araya nifâk sokan. Fitnekâr. * Ahdini bozan, yalan söyleyen, hıyanet eden. * Görünüşte müslüman olup hakikatte kâfir ve düşman olan.

Buğz : Sevmeme. Birisi hakkında gizli ve kalbi düşmanlık hissetme. Kin, husûmet.

Zındık –Zendeka : Kâfirlik, dinsizlik. (Zendeka sâhibine zındık denir. Bazılarınca zındık; hem dinsiz, hem emvâl ve ezvacın iştirakine ve dehrin bekasına kail olan kimsedir.)

Tâat : İbadet etmek. Allah'ın (C.C.) emirlerini yerine getirmek. İtaat etmek.

Temenni : Dilek. İstek. Duâ. Rica etmek.

Fesad : Bozuk ve fenalık. Karışıklık. Haddi tecavüz edip zulmetmek. (Zıddı: Salâh'tır.)

Fakr : Bozuk ve fenalık. Karışıklık. Haddi tecavüz edip zulmetmek. (Zıddı: Salâh'tır.)

Belâ : (c.: Belâyâ) Afet. Sıkıntı. Tasa, kaygı. Musibet. Mücazat. İmtihan. Dâhiye. * Yaramaz nesne. (Bak: Sadaka)

Ülfet : Alışma, alışkanlık. Birisiyle münasebette bulunmak. Ünsiyet. Ahbablık, dostluk. Huy etme. Görüşme, konuşma.

Bî huruf-u-lafz : Harfsiz-sözsüz .

Bahtiyar : f. Bahtlı, talihli, mes'ud, mutlu, şanslı.

Hızır : İkinci tabaka-i hayat mertebesine mazhar olan ve Kur'an-ı Kerim tefsirlerinde ismi zikredilen bir zât-ı kerim. (Bak: Meratib-i hayat)

Va'z : Dinî mes'eleler üzerinde konuşup nasihat etmek. Kalbi yumuşatacak sözlerle insanı iyiliğe sevke çalışma.

Gayb : Gizli olan. Görünmeyen. Belirsiz. * Güman. Hislerle veya akıl ile bilinmeyen şey. (Bak: Ahbar-ı gayb)

Katre : Damla. Su damlası. * Bir damla olan şey.

Hâlet : Suret. Hâl. Keyfiyet.

Huzme . Demet. Deste. Bir kucak şey. * Fiz: Bir ışık kaynağından çıkan sütun halindeki Şua'

Nifâk : Müslüman gibi görünüp kâfir olmak. İki yüzlülük. * Bozuşukluk, ara açılmak. * Dinde riâyâ etmek. * İhtiyaca sarf olunacak şeyler.

Şerr : Kötü iş, kötülük. Fenâlık. * Kavga. * Allaha isyan, emirlerine uymama, muhalif hareket etme. * Fenâ adam, fenâlık yapan adam, kötü adam. * Daha kötü, en kötü.

Hakkanî : Hak ve adalete uygun. Haklılığa uyar ve yakışır.

Tevhid : Birleme. Bir Allah'tan başka İlâh olmadığına inanma. Lâ ilahe illallah sözünü tekrarlama. Her yerde ve her şeyde Allah'tan başkasının te'sir hâkimiyeti olmadığını anlamak, bilmek ve bilerek yaşamak. * Edb: Allah'ın varlığına ve birliğine dair yazılan manzume. İnsanlar, Allah'ın birliğine inananlar ve birliğine inanmayanlar olarak ikiye ayrılır. Allah'a inanmayanlar sözü, aslında Allah'ın birliğine ve sıfatlarına inanmayanlar sözünün kısaltılmış şeklidir. Çünkü insanı ve kâinatı kim yaratmıştır? Sorusuna inananlar da inanmayanlar da cevap vermektedir. İnanmayanların verdikleri cevaplardan "kendi kendine olmuştur" sözü hem mantıksızlık, hem de varlığı bir ilâh gibi tasavvur ettiklerinden kâinatta mevcut varlıklar kadar ilâh edinmiş olurlar. "Muhtelif sebepler ve şartların bir araya gelmesiyle yaratılmıştır" diyenler, sebepleri ilâh olarak kabul etmiş ve kendisine kâinattaki sebeplerin sayısı kadar ilâhlar edinmiş olur. "Tabiat yaratmıştır" diyenlere gelince: Tabiatdaki varlıklar atomlardan meydana geldiğinden hem atomu bir ilâh yerine koymuş olur ve atomlar sayısınca ilâh edinmiş olur. Demek ki Allah'ın birliğine inanmayan inkârcılar, kendi düşüncelerinin ürünü olan ilâhlara tapan putperestlerden başka birşey değildir.

Faş : Meydana çıkmış. Yayılmış. * Anlaşılmış olan.

Lâl : f. Dilsiz. Söz söyleyemiyen.

Mes'ud : Saadetli, iman ehli olan, bahtiyar. Mutlu.

Avam : Halktan ilmi irfanı kıt olan kimse. Okuyup yazması az olan. Fakirler sınıfından. * **Tas** : Hakikata tam erememiş, tevhidin derin hakikatlarından haberi olmayan. * Halkın ekseriyeti.

Havâss : (Hâss - Hâssa. C.) Hâslar. Hâssalar. Keyfiyetler. Hususlar. * Dindarlık ve doğruluğu ile, ilmiyle âmil olup mâneviyat mertebelerinde yükselmekle makbul ve muteber olan zatlar. * Zenginler sınıfı. * Kur'anî ve manevî sırlara ve hususlara vâkıf

bulunan, ilim, ibadet, tâat ve takva yolunda yükselerek mümtaz olan Evliyâullah.
Herkesin hürmet ettiği büyük zevât. * Manevî te'sir için okunan duâlar.

Ahval : Haller. Vaziyetler. Oluşlar.

Me'zun : İzinli, izin almış. Salâhiyetli. * Diplomalı. İcâzetli.

Veysel Karanî

VEYSEL KARANÎ

(Tabîînin En Büyüğü)

Bir ALLAH dostu görmüş de anlatıyordu rüyasında...
Ben de ondan dinledim.
Sonra rüyama girdi.
Hafızamda kalanları topladım.
Siz de dinleyin:
Orta boy, etine dolgun, geniş omuz,
Siyah uzun saçları kulak arkalarına doğru yele hâlinde...
Geniş alnına karışık bukleli bağları düşük, sol gözünü bir bukle saç daima örtmede...
Hafif mukavves bir burun,
Kalın ve muntazam bir dudak,
Seyrek iri beyaz ve temiz dişler,
Burun kanatları daima vücudu ile birlikte açınıp kapanmada,
Yağız bir yüz,
Siyah, çenesini dört parmak mütecaviz, karışık, içinde hafif ak bulunan, rüzgara baş eğen
bir sakal süslemekte.
Sırtını bile istilâ etmiş kıllı bir vücud...
Yalınayak, baş açık,
Dünyaya bakmayan, başka âlemleri seyrettiği belli âteşin gözler...
Elleri iri parmaklı, üstleri kıllı, kimi yeri yırtık fakat temiz bir maşlaha sarılı, elinde kalın
iğri büğrü bir asa...
Omuzunda küçük bir tulumda su..
Ateşin çöl,
Develer,
İşte Karanlı Hazret-i Veysel karşınızda...

Çölde nasıl harareten, baktığımız zaman her taraf ihtizaz hâlinde görülürse..
Veysel'in her tarafı "ALLAH" lâfz-ı Celîli ile durmadan ihtizaz hâlinde..
Dudakları daima aralık, bu lâfız ciğerinden geliyor..
Dilin söylediği "ALLAH" değil...
Bütün zerrâtın zikri ile hemâhenk...
Sağ el avucu içinde "siyah bir nûr"...
İnsan gözü büyüklüğünde...
Veysel'in "televizyon" âleti...
Her hakikati aksettiren siyah renkli bir ayna...

Veysel'in gıda ile alâkası yok.
Bulursa yer, bulamazsa arzusu yok.
Onu ALLAH doyuruyor...
Hem de bizim doymak, yemek diye bildiğimiz tarzda değil..
Çölde, her yerde ALLAH ile Resûlullah arasında bütün ruh ve cesedi ile her an raks ve
seyahat hâlinde Veysel...

Veysel muazzam bir barut yığını hâlinde olduğu için ateşi nûr olan Resûl'ü görmemiştir. Zira ateş alır, ân-ı vahitte infilâk ederdi.

ALLAH lâfzı karşısında, hiçlik, yokluk, fakirlik timsâli.

ALLAH lâfzının durmayan insan şeklinde ahengi...

Âlem-i misâlde Hazret-i Veysel'i bu hâlde, bu şekilde gördüm..

Kendisine:

"Seni herkese anlatacağım yâ Veysel!" dediğimde;

kalın dudakları iyice açıldı, tebessüm etti ve:

"Çok uyuyan gözden, çok yer karından sana sığınırım yâ İlâhî!" söyledi..

Bu tebessümü izin bilerek ben de gördüklerimi anlatıyorum:

Kum çölünün namütenahi zerrelerinin ve kızgın havasının zikr-i ilahisine kendini kaptırmış, bütün zerrât ile "ALLAH"ı haykırıyor.

Veysel'in, bir an bile bir şey ALLAH ile arasına giremiyor.

Veysel iş yaparken, Veysel konuşurken bile bütün vücudunun zerrâtı gözle görünür şekilde daimî zikir ve harekettedir.

Veysel görünürde mâmurelerden uzak bomboş, çölde dolaşıyor.

Fakat mâmurelerde olanlar boşlukta.

Veysel hakikî mâmureye, yakın ve onu seyr hâlinde..

Dünyanın en murassa, en muhteşem libaslarından daha kıymetli bir hırka.

Üstünü Resûlullâh'ın kendi giydikleri ve Veysel'e hediye ettikleri hırka süslemekte;

O hırkaya melekler, bizim gözümüzle görünmeyen yüzlerini sürmekte...

Fahr-i Âlem'in vücûdunun harareti ile, gül kokusu ile ısınmış ve ıslanmış bir hırka..

Kimbilir hangi mübârek hayvanın yünü ile dokunmuş bir hırka..

Cebrail'in içinde Resûl'ü gördüğü hırka.

Belki eli ile meshettiği bir hırka..

Zü'l-Celal'in nazar-ı akdesinin her an çevrildiği Resûl'ün mübârek vücudlarını örten hırka...

Nazar-ı İlâhî ile daima yıkanan bir hırka...

Bu hırkanın altında olanı düşün...

O hırkanın hediye edildiği insanı tefekkür et..

Gıpta hududunun çok üstünde bir nazarla seyredilecek bir hırka...

Basit bir hırka fakat cihan değer bir hırka...

Şakası yok, "Hırka-i Şerif" dir bu hırka,

İzn-i İlâhî ile giyilen bir hırka,

Öyle bir hırka ki her türlü libâsa arız olan güve ve haşeratın, sineğin edeb duyup yanaşmadığı bir hırka...

Hemasır olduğu hâlde Veysel, Resûl'ü görmemiştir.

Veysel Resûl'den ALLAH'a değil, ALLAH'dan Resûl'e teveccüh ettiği için görüşmeleri

Murâd-ı İlâhî hududu dışında kalmıştır.

Velîler ALLAH'ı seyrederek.

Resûlullah yardımı ile Resûller ALLAH'dan halkı seyrederek.

Bu lâf çok ince bir hâli ifâde eder.

Bunu çözmeğe çalışın, gözleriniz açılır.

Hem de nasıl açılır.

Kendinizi bile göremezsiniz.

Hazret-i Resûl, Veysel için:

"Yemen tarafından Rahmâni nefes alıyorum." buyurmuştur.

Bu ne demektir?

Veysel, Resûl'ü kâinatta cereyan hâlinde bulunan, her an tecellîsi berdevâm, esmâ-i ilâhiyede görmüştür.

Rabbü'l-Âlemîn ve Resûl'de erimiştir.

El-BASÎR esmâsı ile değil,

El-HAYY, El-Kayyûm esmâsı ile görmüştür Resûlullah'ı Veysel...

Veysel, Cennete girmeyecek..

Aslen kendisi Cennettedir.

Sonradan girme değil..

Ceseden, ruhen ALLAH'da eriyen için Cennet kelimesini konuşmak abes olur..

Veysel'in her teneffüs edişinde ALLAH'ın RAHMÂN esmâsı koku şeklinde tecellî ediyordu.

Vücûdunun her zerresi esmâ-i ilâhiyeyi haykırıyordu.

Onun için yakın-uzak, uzak-yakın yoktur.
Derya içindeki suyun bir kısmının yerini tâyin edebiliyor musunuz?
O her deryadadır.
Veysel'in her türlü hareket ve efali Ashâb-ı Kirâm'ı bile hayret ve düşüncelere garketmiştir.
Hazret-i Veysel Aşk-ı İlâhî'nin tâ kendisidir...

Rızâ-yı İlâhîde rızâlaşmış insandır.
Görmeden inananların en büyüğü, en şereflişi,
Resûl'ün methettiği, hırkasını hediye ettiği İnsandır.
Sünnet-i Resûl'ün, Sîret-i Resûl'ün tam kopyasıdır Veysel...

"Analara itaat ALLAH'a ve Resûl'e itaattir."
Hadîs-i Resûl zincirinden ayrılamadığı için,
Anasından aldığı izin hitama eriyor diye,
Resûl'ü evinde bulamadan,
Yarım saat daha beklemeden geri dönen Veysel...
Emr-i Resûl'ü, Cemâl-i Resûl'e tercih eden insandır Veysel...

Çünkü;
Gözle Resûl'ü görmeden,
HAYY gözü ile Resûl'ü gördüğünden,
Beşerî mülâhazalara kapılmak istemeyen Veysel...

Derya içinde bulunan balıkların hiç dışarı çıkıp da deryayı seyrettiklerini gördünüz veya İşittiniz mi?
Her tarafı kaplayan "Nûr-u Muhammedi" deryasında balıktır Veysel..
Hiç deryadan dışarı çıkmak ister mi?
Deryâ-yı Muhammedi'nin içinde durmadan cemelân eden Veysel deryadan dışarı çıkamamıştır.
Çıkamaz, zira, "ALLAH" öyle murad etmiştir.
Ve beşere bir numune vermiştir. O da Veysel'dir.
RAHMÂN esmâsının pınarında abdestli olduğu için kokusunu Medine'den Resûl-i Ekrem almıştır...

Nasip kesiliyordu, visal âleminden ayrılıyordum..
Gülerek Hazret-i Veysel bana bağırdı:
"Hadi, evlât! Abdestli gez, bir an bile abdestsiz durma!..
Uykudan sakın, çok yiyen olma!..
Dudakların Resûl'e müteveccih olsun!..
Senin haberin olsa da olmasa da kalbin daima ALLAH'ı haykırıyor..
Onu kendi hâline bırak..
Son nefeste "ALLAH" demek kalbin bu haykırışının son nefesini
RAHMÂN suyu ile abdest aldirmek olduğunu da unutma.
Ruhun Huzûr'a abdestli giderse Melekler seni istikbâle çıkarlar..
Bu söylediklerim dünya sözü değil ruhanî âlemden öğretilen sözlerdendir.
Duamı oku, tasınla içir hastalarına, sevdiklerine, ben sana hibe ediyorum!.."

Mukavves : (Kavs. den) Yay gibi bükülmüş ve eğri olan. * Kavis teşkil etmiş, bükülü.

Mütecaviz : (Cevâz. dan) Hücum eden, tecüvüz eden. Haddi aşan, geçen. * Sataşan, saldıran. * Sarkıntılık eden. * Çok, fazla.
İstila : (Vely. den) Kaplamak, yayılmak. * Ele geçirmek. İşgal etmek. * Meydanın sonuna erişmek. * Basmak. Galebe etmek.

Hem : f. Birlikte, beraber olmak mânasını ifâde eder.

Hem ahenk : Ahenkli. Aynı ahenk içinde.

İnfilak : Açılma. Yarılma. Patlama. İnşikak etme.

Timsal : Resim, suret, sembol, nümune. Tasvir. Bir şeyi başka bir şeye benzetmek. Heykel.

Ma'mure : İnsanların bulunduğu bayındır yer. Ma'mur olan yer. Şehir, kasaba.

Murassa' : Süslü. Kıymetli taşlarla süslenmiş. Sırmalı. * Birbirine yanaştırılmış. Oturtulmuş. * Edb: İki mısra veya iki fıkrası birbiri ile aynı vezin ve kafiye olan söz veya beyit. * Bir nevi yazı.

Muhteşem : Büyük, debdebeli, tantanalı. * Etraflı ve taraftarlarının çokluğu ile büyük.

Hırka : Bez parçası. Bezden mâmul elbise. * Tas: Mânen dünya zevk u safâsından çekilip kendini ibadete verenlerin elbisesine hırka-i tecrîd denir.

Ârız : Sonradan olan şey. Bir şeyin zâtına ve hakikatına ait ve lâzım olmayıp başka bir varlıktan bazan vâki ve kaim olan. Takılan. Yapışan. * Bir şeyi arz ve takdim edici olan. * Kalın ve geniş bulut. * Ön dişlerin haricindeki onaltı dişin herbiri. * İnsanın yanağı. * Hasta olduğundan dolayı kesilen deve. * Seyrek sakallı kimse. (Bak: İctima-i zıddeyn) * (Arz. dan) Gelen. * Tesadüfî vakıa. * Dağ, bulut. v.s. gibi görmeye mâni olan herşey. * Yanak.

Hem asır : Aynı asırda.

Berdevam . f. Devam üzere. Devamlı sürüp giden.

Hitam : Son, nihayet. * Bir şeye mühür basmak. Yazının veya istidanın sonunu mühürlemek.

Mülahaza : Mütâlaa. Dikkatle bakmak. İyice düşünüp bir işin hakikatını tetkik etmek. Tefekkür, düşünce.

Cevl : Tavaf etme.

Cevelan : Sonsuz dönüş.

İstikbal : Atı, gelecek zaman. * Karşılaiş, gelen bir kimseyi karşılamak.

Ruhaniyyet-i Resûlullah...

RÜHANİYET-İ RESÛLULLAH'IN HAKÎKÎ MÜMİNE İLTİFATI

Bundan 26 sene evvel, küçük bir kasabada devlet hizmetinde doktorluk yapıyordum. Kasabaya gelişimden 6 ay sonra 80 yaşlarında, beş evlâdını harb meydanlarında şehid olarak bırakmış, hayatta ancak ellibeş yaşında çocuksuz dul kalmış kızının çamaşır yıkayarak temin ettiği nafaka ile geçinebilen Hüsnü Dede isminde zaif, fersiz gözlü, nûranî yüzlü bir ihtiyarı kazanın müftüsü bana gösterdi:
"Doktor Bey! Bu zât, Kur'ân'dan bir iki küçük sûre ve Elham'dan başka bir şey bilmez. Para verirsin almaz, bulursa ekmeği suya batırarak yer; garip olduğu kadar hoş, sessiz, hakîkî bir mü'mindir."

Bir gün:

"Kasabamız zenginlerinin, nedendir bilmem, şefkat ve yardım kolları kısadır. Kızılaydan bu zavallı ihtiyara yardım yapabilir miyiz?" diyerek hükümetteki daireme gelmişti.

Ben :

"Müftü efendi, bu adamcağıza ben bir fırın göstereyim oradan her gün iki ekmek alsın, haftada da beş lira cebimden yardım yapayım. Amma kendisi bunu şahıstan değil Kızılaydan aldığını bilsin." dedim.

Böyle yapmamın sebebi o küçük kazada Kızılay teşkilâtı olmamasındandı.

Müftü memnun oldu ve bu düşündüğümüz işi tatbika başladık.

Bu hâl dört sene sessizce devâm etti.

Hüsnü Dede bâzan câmiden çıkarken değneğine dayanarak daima yaşlı olan gözlerini silerek bana dua ederdi.

Bir gün:

"Doktor bey, ben ölürsem gazhânenin yukarısındaki mezarlık var ya, onun en tepesine beni gömdürür müsün?" demişti.

Aradan birkaç ay geçmiş, bugünkü gibi hatırlıyorum,

Eylül ayı 22 nci günü, hava soğuk,

Bir rüya görmüştüm;

Yemyeşil bir üzüm bahçesinde dolaşıyordum.

Karşıdan Hüsnü Dede bana:

"Doktor Bey, bana üzüm verir misin?" dedi.

Uyandım; Eylül 23, evimden çıktım.

Rüzgârsız bir hava, hafif hafif kar başladı.

Hükümete gidiyordum.

Sağ tarafta küçük bir meydanlığın dibinde büyük bir kahve vardı.

Kahvenin önünde bir ağız münakaşası işittim, oraya yanaştım.

Dinç, sakallı, iriyarı bir adam orta cesamette bir sepetin içinde siyah üzümler getirmiş, bir manav da bunu almak istiyor.

Kilosuna 60 kuruş istiyor.

Manav :

"Baba sen delirdin mi, bundan bir ay evvel 10 kuruşa üzüm satıyorduk".

Üzümcü :

"Oğlum bu son üzümdür. Son üzüm, ben sakladım bunu, şimdi getirdim; ister alırsın, ister almazsın." diyordu.

Üzümcüye yanaştım:

"Amca iki kilo üzüm ver." dedim. Tarttı.

Kahvenin yanındaki bakkaldan bir kesekâğıdı alarak üzümleri koydum.

Daireye, geldim.

Kar devâm ediyordu.

Dairenin alt katında Müftülük dairesi vardı.

Müftüyü aldım yanıma, bir de sağlık memuru alarak kasabanın son evlerinden başlayan küçük bir tepenin yamacında bulunan kulübe şeklindeki Hüsnü Dede'nin evine gittik.

Sağlık memurum evin kapısına yanaştı, seslendi:

"Hüsnü Dede! Doktor Bey geldi. Müftü Efendi de var!".

Yaşlı kızı kapıyı açtı, biz hemen odanın içindeydik.

Ben:

"Hüsnü Dede, sana üzüm getirdim!" deyince:

"Doktor Bey! Ben bu gece seni üzüm bağında gördüm, üzüm de istemiştin. Bunu nereden biliyorsun?" dedi.

Titrek elleriyle üzümden üçbeş tane yedi.

Hüsnü Dedeyi muayene ettim.

Senelerin erittiği vücutta artık öteki tarafa niyetli olduğunu belirten emareler görölmeğe başlamıştı.

Yarım saat sonra yanından ayrıldık.

Ertesi günü Müftü Efendi, ben, sağlık memuru tekrar Hüsnü Dedeyi erken saatte görölmeğe gittik..

Hüsnü Dede zâten 26 günden beri yerinden kıpırdıyamıyor.

Bana:

"Doktor Bey! Gazhanenin Üstünü unutmadın değil mi?" dedi.

"Ben artık yolcuyum. Bana hemen şimdi Kur'ân oku." dedi.

Okumağa başladım.

Aşağı yukarı 6-7 âyet okudum.

Birdenbire Hüsnü Dede ağlamağa başladı:

"Beni kaldırın! Kaldırın!.."

Müftü efendi, ben, sağlık memuru yatağından Hüsnü Dede'yi ayağa kaldırdık.

Koltuk altlarından tutuyorduk.

Bütün vücudu kollarımızdaydı.

Birden:

"La İlâhe İllaALLAH Muhammedu'r-Resûlullah" dedi.

Gözlerini küçük kulübesindeki pencereye doğru dikti.

Yüzünde bir tebessüm belirdi ve yüksek sesle:

"NİÇİN ZAHMET BUYURDUNUZ YÂ RESÛLULLAH!"

derken Hüsnü Dede kollarımızın arasında ruhunu teshin etti.

Bir anda odayı hiçbir kokuya benzetemeyeceğim ve kelimelerin belâgatiyle bile ifâdesi gayr-i mümkün hoş bir koku kapladı..

Bugün rahmetli olan Müftü Efendi yüksek sesle tekbir getiriyordu,

İkinci günü Hüsnü Dedeyi bana söylediği Gazhanenin üstündeki toprağa vermiştik.

Bu canlı hâtırayı okuyasınız diye sizlere anlatmamın sebebi,

Hüsnü Dedeyi geçende rüyamda gördüm.

Bana dedi ki:

"Doktor Bey! Beni unuttun mu?"

Sebeb budur.

Nûr içinde yatsın Hüsnü Dede!

Nafaka : Yiyecek parası. Geçim için lüzumlu olan şey. * Geçindirmeğe mecbur olduğu kimselere veya çocuklarına mahkeme kararıyla verilen iâşe parası.

Belâgat : Hitâbettiği kimselere göre uygun, tam yerinde, düzgün ve hakikatlı güzel söz söyleme san'atı. Muktezâ-yı hâle mutâbık söz söylemek. * Belâgat, hem düzgün, hem yerinde söz söylemeyi öğreten ilmin de adı olur. Ve maani, beyan, bedi' diye üç kısma ayrılır. Bu gün Edebiyat denilen bilgiye, ilm-i belâgat denilir.

Kadir Gecesi

KADİR GECESİ

Kadir gecesini her müslüman bilir, ta'zim eder.
Münkirler de bu geceyi bilir, fakat dillerini bu gece için oynatamazlar...
Bir kelime ile mübâreklerin mübareği bir gecedir...
Bu güzel geceyi anlatmadan evvel, gece nedir, onu biraz karıştıralım, sırlarını görelim, sonra da Kadir gecesini birlikte dolaşalım...

Gece, ruhanî...
Gündüz cismânî âlem remzidir...
Bütün muz'i ecrâm karanlığın nâmütenâhiliği içinde parlarlar...
Kendilerini ancak karanlıkta gösterebilirler veya bizim görme hassamız onları gece görebilir...
Bu iki ters cümle üzerinde biraz düşünmenizi dilerim...
Karanlık namütenahî mülk-i ilâhide, aydınlığa nazaran gök galiptir,
Ruhanî âlemdeki nûrun temsili kamerdir...
Kamer aynı zamanda ruhun âlemidir...
Bedr-i tam zamanında ruhanî çalışmaya delâlet eder...
Gece namazı Resûl-i Ekrem'e farzdır.

Niçin, Şakku'l-Kamer hadisesidir de, Şakku'l-Şems değildir?..
Hasefe'l-Kamer'dir de Kusûfe'l-Şems değildir?..
"Vecmüa'-ş-Şems ve'l-Kamer"dir de niçin "Vecmie'l-Kameri ve's-Şems" değildir?
Kudret-i Sübhaniye "Es SETTÂR" esmâsı kanalından tecellî eder de ondan...
Ecrâmın karanlıkta parıldaması ibâdetin karanlıkta olanı parlar olacağına işarettir...
Güneş aya giriyor...
Niçin ay güneşe girmiyor?..
Hem ay küçük olduğu hâlde...
Bütün mevcudatın ve mahlûkâtın yok olacağına ve SETTÂR'ın içinde kaybolacağına işarettir...
Aynı zamanda kıyamete işarettir...

Rûhâniyetin daimî olarak cismaniyete hâkim olduğunu ifâde eder.
Bundan dolayı gündüz ile gece yapılan ibâdet arasında muazzam fark vardır...
Gündüz cesedin ibâdeti, gece ruhun ibâdeti yapılır.
Mi'râc bile gece vakti olmuştur...
HAYY esmâsının tecellîsi daima SETTÂR esmâsiyle kapanarak, örtülerek olur...
Hangi tohum örtülmeden intaş eder?
Arı, balını yaparken kimseye göstermez...
İnsan alâkası gizli olarak büyümeğe baslar...
Ölünün cesedi bundan dolayı defnedilir...

Vahy gelirken "Üzerimi örtün!" diye Cenâb-ı Resûl'ün buyurması, sıcak iklimde üşümesinden değildir...
"Beni örtün!"
Vahyin şiddetinden husule gelen ihtizazın örtülmesini, görünmemesini, SETTÂR esmâsına karşı olan edeb için örtülmesini emir buyurmuştur...

Cenazeyi tekfin de bu edeb için yapılır...

Setr-i avret, HAYY esmâsının tezgâh ve teferruatı olan yerler için emir olunmuştur...

Edeb yeri aşikâre olan hiçbir canlı mahluk yoktur...

Hepsi fitrî yaradılış icabı bir uzuv kısmıyla örtülüdür...

Kimini kuyruk, kimini gulfе, kimini kıl, kimini tüy örtmektedir...

Yalnız insanlarda bu gibi yaradılıştan teşrihi bir örtü olmadığından, (bu yaradılış murad-ı ilâhîdir) insanlara telebbüs lüzumu, te'sirat-ı hariciyeden sıyanet bahanesiyle setr-i avret mecburen ve habersiz yaptırılmıştır...

Örtü SETTÂR'ın naibidir.

Esmânın dünyada naibi varsa evvelden mevcuddur.

Naibi yoksa sonradan emirdir..

Bu, büyük dînî hakikatlerin bir kapı aralığıdır.

Bunu anlayan, kapı aralığından hakikatların illetlerini, sebeplerini, niçin öyle olduklarını, nehiyelerinin esasını anlamış olur.

Bâzı cümle ve kısa anlatışlar binlerce kelimenin, yüzlerce lâfzın küçültülmüş ve akla sokmak için hazırlanmış usûl ve yollarıdır...

Gece ve geceler insana daha yakındır gündüzlerden...

Resûl'ün sırtındaki siyah mühr-ü nübüvvet,

Dünyada siyah ırkın bulunması,

Bu siyah derili insanların yaradılışındakî hikmeti düşünüp anlamak herkese nasip değildir...

Hacer-i Esved,

Kâbe örtüsünün siyah oluşu insanları düşündürmelidir.

Bunlar tesadüfi şeyler değildir...

HÂLİK: "Geceye kasem ederim!" diyor.

Karanlık yere daima her cansız cisim bile hürmet ediyor.

Farkında mısınız?..

Güneşin ziyâsında birçok dalgalar mevcuddur.

Fakat aydınlık dalgaları hailerі geçmiyor; geçemiyor değil...

Dikkat buyurun...

Karanlığı aydınlatmamak için röntgen şua'ı her şeyi delip geçiyor.

Fakat kendini göstermiyor, kendi görünmüyor...

Gündüzü mü seversiniz, geceyi mi?..

Ne söylerseniz inanılmaz, muhakkak geceyi seversiniz.

Çünkü insanların yaradılışında gizli bir istek vardır..

Geceyi sevmek...

Hakikî sevgi ve kulluk gece belli olur.

Fosforun gece parlaması tesadüfi bir şey değildir;

Bir hikmetin ve bir sırrın gizli kapaklı izah ve ifâdesini haykırmaktır.

Fosfor böceklerinin zikri gecedir.

Ondan dolayı her bağırışlarında parlar, sönerler...

O hâlde gece:

1 - Geceye "Kasem-i İlâhî", verilen ehemmiyet ve kıymetin ifâdesidir,

2 - Güneşin küçük ay'a girmesi, SETTÂR'da her şeyin eriyeyeceğine,

Geceye verilen kıymetin ifâdesine, bir gün kıyamet kopacağına delâlet eder.

Şimdi geceyi târiften sonra KADÎR Gecesine gelem:

Bu târif edilen gecelerden birisi değildir Kadir gecesі...

Ed-Duhan Sûresinin 4 üncü âyetinde zikredilen gece..

Bu gece, Kur'ân kül hâlinde Levh'den inmiştir...

Sonra senenin içindeki bir gecede de, parça parça inmeğe başlamıştır.

Bakara Sûresinin 185 inci âyetine göre, Ramazan ayına tesadüf eden bir gecedir.

"Biz onu Kadir gecesі indirdik..."

"Kadir gecesini Ramazın'ın son haftasında arayınız..."

Elimizde ALLAH ve Resûl'den müntakil bilgilerimiz bunlardır...

Kadir gecesі, muayyen bir gece değildir.

Bir sene tek gecede, bir sene çift gecede olmak üzere seyr ve intikal eder...

Ramazan ayı da o geceye tesadüf etsin diye mevsimlere göre değişir.
İnd-i ilâhîde evvelce böyle bir gece murad ve tesbit edilmiştir...
Ramazan daima bu gecenin bulunduğu aya tesadüf eder.
Kur'ân-ı Kerîm'in bu gece inmesi Tensîb-i İlâhîdir.
Ramazan ayı kamere göre olduğundan, senenin diğer muhtelif mevsim ve aylarında seyr ve intikal eder.
Buna nazaran, Kadir gecesî, İnd-i İlâhîde sabit ve muayyen bir merkez noktasıdır.
Güneş muayyen bir burca dünyayı aldığı zaman bahar nasıl geliyor, nebatat uyanıyorsa, senenin muhtelif zamanlarına ve mevsimlerine tesadüf eden kamerî Ramazan ayı o gecenin zarfı mahiyetindedir.
Herhangi gece, "O Kadrin, şerefî merkezine" geldiği zaman Kadir gecesî oluyor, Kadir ismini alıyor,
Rahmet açılıyor...
İnd-i İlâhîde sudûr muayyen bir zamanda oluyor.
O hangi geceye tesadüf ederse Kadir ismi ona intikâl ediyor...
Gece sabit değildir.
Rahmetin sudûr merkezi sabittir.
Sudûr muayyendir.
Muayyen bir zamanda oluyor.
Tesadüf ettiği geceye şerefîni saçtığından o gece Kadir gecesî ismini alıyor.
"Gök kapıları açılıyor diyoruz..."
Dedelerimizden gelme güzel bir tâbir.

Şerefî, kadrin, rahmetin sudûru İnd-i İlâhîde muayyendir..
SETTÂR ile örtülü olduğundan o sudûr zamanı bir geceye tesadüf ediyor.
Rahmetin sudûru hangi geceye tesadüf ederse o gece sudûrun şerefine mazhar olduğundan Kadir gecesî ismini alıyor...
Bu sûretle bütün senenin geceleri bu şerefe mazhar oluyor.
Ve SETTÂR'ın görünür naibi olan geceler Kadir şerefinden nasibini alıyor...
"Adâ-let-i İlâhî"...

"Gece;
Karanlık zamanıdır,
Câhiliyyet devridir,
Cihanın hakîkî irfan ve nurdan mahrum olduğu zamandır.
Resûl-i Ekrem gelmeden evvel insanlığı böyle bir gece sarmıştı.
Böyle karanlık bir gecede, bir devirde insanlık nûrlara garkoldu, karanlıklar kalktı,
Resûl'e gelen vahy ışıkları ile parladı." diye tefsir ve târifler de mevcuttur.

Gece, cehâletin remzi olamaz...
Nûr geceden çıktığına göre nasıl olur?..
Cehâleti gideren de geceden çıkan nûrdur...
Yıldızlar gece parlarlar...
Bu bir âyettir...
Geceyi cehâlete remz ve temsil yapmak biraz edeb dışı bir iştir..
Belki de inanmayanların aklına dökememek aczinin verdiği garip bir târif olup, nezaketten doğmuştur bu tefsirleri...
Bin geceden hayırlı olan bu gece diğer geceleri küçültmez.
Her geceye nasip olduğu için her gece bu gecenin feyzinin ışıklarına sırası geldikçe çarpıyor...
Fecirde ışıklar başladığı zaman gece Kadirlikten çıkıyor.
Nasibi bitiyor demektir.
O hâlde gece nasıl câhiliyyet remzi oluyor?..
Olamaz!..
Gece ve geceler olmazsa nûrun kıymeti kalmaz, nûr, feyz görünmez...

Gül kokusu, gülü bıraktığından koku her tarafa yayılır...
Koku görünmez, yayılır.
"Benden sonra Peygamber yoktur." mübârek sözü ALLAH'ın bir ihsanıdır.
Bu söz Resûl-i Ekrem'in dînin şeref perdesidir.
Bu gül kokusu,
Bu ihsan,
Bu şeref,

Kadir gecesi hürmetine beşerîyyete Resûl ile bildirilmiştir...
Bundan nasibi olan korkmaz.
Zâten haktan gayrı olan varlıktan korkmak gizli bir şirkten başka bir şey değildir.
ALLAH'a dayananın korkusu olmaz, olamaz da...

Kadir gecesi idi...
Hastalığı ilerlemiş, ateşler içinde yatıyordu...
Dudaklarından ALLAH'ın mübârek kelimeleri süzülüyor...
Sevgili kızı başucunda idi.
Gözlerinden inci daneleri sedasız dökülüyordu...
Kızının güzel gözlerine fersiz gözlerini dikti:
"Sevgili kızım, Kadir gecesi bu gece değil mi?" dedi.
Kızı:
"Evet baba!" der gibi gözyaşlarını eliyle sildi.
Baba, tekrar, kızına baktı:
"Artık ayrılmak zamanı geldi! Yolumuza gidelim, Ben ölmeğe sen yaşamağa kızım...
Hangisi daha iyi?.. Bunu ALLAH'dan başka kimse bilemez..." dedi.
"Kadrin rahmet, şeref ve kokularıyla gidiyorum..."
Resûl'ün mübârek ismini anarak ruhunu teslim etti...
Fecr ışıqlan başlarken...
Bu ALLAH'ın velisi her zaman şöyle dua ederdi (Duası kabul oldu da Kadir gecesi ruhunu teslim etmişti) :

"Ey gözlerin görmediği,
Fikirlerin varamadığı,
Öğücülerin övemediği,
Hadisatın değiştiremediği,
Mesâib ve belâyanın korkutamadığı,
Zât-ı Ecellâ!..

Sen ki;
Dağların kaç miskâl,
Denizlerin kaç litre,
Yağmurların kaç katra olduğunu,
Ağaçlarda kaç yaprak bulunduğunu,
Üzerlerine kaç gecenin karanlığı yayıldığını,
Kaç gündüzlerin aydınlattığını bilirsin!..

Senden;
Hiçbir gök öbür göğü, hiçbir yer diğer bir yeri örtüp gizleyemez.
Hiçbir deniz kenarındakini, hiçbir dağ sinesindekini saklayamaz.
Ey bu evsâfı celile ile mevsuf olan Kaadir-i Mutlak!..
Lütfet de benim ömrümün en hayırlı zamanını son dakikam ve en düzgün işimi işlerimin en sonu kıl!..
Günlerimin en mübareğini de sana kavuşacağım gün eyle!..
Yâ Erhame'r-Rahîmin!.."
O gün Kadir gecesi fecr ile ölmüştü...

Muz'i ecrâm : Yıldızların çoğu.Remz : İşaret. İşaretle anlatmak. * Güç anlaşılır. * Gizli ve kapalı söyleme.

Nâ mütenahi : Sonsuz.

Bedr-i tam : Dolunay.

Delâlet : doğru yolu göstermek işi.

Şakku'l-Kamer : Resûlullah (sav)'ın mucizesi olan Ay'ın ikiye ayrılması.

Hasefe'l-Kamer : Ay tutulması

Kusûfe'l-Şems : Güneşin kırılıp ikiye ayrılması.

İntaş : (Tohum) toprakta çimlenme

İhtizaz : Titreyiş.

Telebbüs : Giymek. Giyinmek. * İki şeyi birbirine benzeterek ayırdedememek. * Örtülü olmak.

Setr-i avret : avret (ayıp olan) yerlerin örtülmesi.
Te'sirat-ı hariciyeden sıyanet : Dış tesirlerden koruma.

Settâr : Örtten, kapayan gizleyen. En çok gizleyen ve örtten. (Rabbımız)

حَم
وَٱلْكِتَآبِ ٱلْمُبِينِ
إِنَّا أَنزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُّبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ
فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ

“Hâ-Mîm,
Andolsun o Kitab-ı Mübîne ki
Biz onu mübarek bir gecede indirdik.
Çünkü Biz uyarıcıyızdır.
O gecede her hikmetli buyruk ayrılır.” (Duhân 44I 1-4)

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ ٱلْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ ٱلْهُدَى وَٱلْفُرْقَانِ
“Ramazan ayı, insanlara yol gösterici, doğrunun ve doğruyu eğriden ayırmanın açık delilleri olarak kendisinde Kur’ân indirilen aydır.....” (Bakara 2/185)

Aşikâre : f. Belli, meydanda, açık. Bedihi.

Fitri : Doğuştan, yaradılıştan, fitrata âit ve müteallik. Hayat kanunlarına uygun.

Gulfe : Zekerin sünnet edilecek derisi.

Teşrih : Bir kitap veya ibareyi anlaşılır şekilde açıklamak, tafsilât vermek. İnceden inceye didikleyip araştırmak. * Tıb: Bir cesedi kesip parçalara ayırarak incelemek.

Telebbüs : Giymek. Giyinmek. * İki şeyi birbirine benzeterek ayırdedememek. * Örtülü olmak.

Sıyanet : Koruma veya korunma. Himaye veya muhafaza.

Naib : Birisinin yerine onun işlerini yapmaya yetkili kişi.

İllet : Herhangi bir şeyin var olması için lâzım gelen sebebler.

Nehiy : Yasak etmek. Menetmek. * Gr: Emrin menfi şekli.

Mühr-ü nübüvvet : Peygamberlik mühürü. Peygamberimiz Hz. Muhammedin (A.S.M.) iki omuzu arasındaki (sırtındaki) peygamberlik işareti.

Hacer : Taş, kaya. * İsmail Peygamber'in anasının ismi.

Esved : Çok siyah. kara renkli olan.

Hacer-i Esved : Kâbedeki kutsal kara taş.

Röntgen : Röntgen adında bir Alman âliminin 1896' da keşfettiği ışıklar. Bunlar gözle görülmediği halde fotoğraf camına tesir eder, vücuddan, tahta, kâğıt gibi maddelerden

bu ışık geçebilir. Bazı hastalıkların teşhis ve tedavisinde de kullanılır. * Vücuddaki iç uzuvların filmini çekmek.

Şua' : Bir ışık kaynağından uzanan ışık telleri.

Hail : Perde. Mânia. İki şey arasını ayıran.

Kasem : Yemin. Ahdetme.

Levh : Görünen ibretli manzara. * Üzerinde yazı veya şekil çizilebilir düzlük. * Seyredilen yerin çizili sureti. * Ayet, hadis veya büyüklerin ders verici sözleri. Yazılı şey. * Şimşek çakmak. * Susamak. * Zâhir olmak. * Çalıp almak.

Müntakil : (Nakl. den) intikal eden, geçen. Bir yerden bir yere göç etmiş, taşınmış olan. * Miras kalmış. * Karine ile sözün gelişinden anlayan.

İndillah-İnd-iîlâhi : Allah'ın indinde. Allah'ın nazarında.

Tensib : Uygun görmek. Münasib kılmak.

Seyr : Yürüyüş. * Eğlenme ve ibret için bakma. Gezip görme. * Görülecek şey ve yer. * Uzaktan bakıp karışmama. * Yolculuk.

Burc : Muayyen bir şekil ve sûrete benzeyen sâbit yıldız kümesi. * Tek hisar kule, kale çıkıntısı. * Dünyaya göre güneşin döndüğü yerin onikide bir kadarı.

Nebatat : Bitkiler.

Zarf : Kap, kılıf. Mahfaza. * İçine mektup konulan kılıf kâğıt. * Gr: Bir fiilin veya bir sıfatın veya başka bir zarfın mânasına "yer, zaman, mâhiyyet" (Nicelik, nitelik) gibi cihetlerden başkalık katan vasıflarını belirten kelime.

Sudûr : Olma, meydana gelme. Sâdir olma. * (Sadr. C.) Göğüsler, sadırlar

Muayyen : Görülmüş olan, kat'i olarak belli olan, belli, ölçülü, tâyin ve tesbit olunmuş, karalaştırılmış.

Nezaket : Naziklik, incelik, zariflik. Kaba olmamak. Edeb, terbiye.

Mesaib : Musibetler. * Güçlükler.

Miskal : Yirmidört kıratlık (4,5 gr. kadar) bir ağırlık ölçüsü. (Bir kırat, beş normal arpa ağırlığında olup, bir dirhem 1/14 üdür.)

Katre : Damla. Su damlası. * Bir damla olan şey.

Evsaf : vasıflar, sıfatlar.

Mevsuf : Vasıflanan. Bir sıfatla tavsif edilen. * Kendisinde bir sıfat mevcut olan, kendisine bir sıfat isnad edilmiş olan.

Kâdir : Bir işi yapmaya gücü yeten. Kudret sâhibi ve herşeye kudreti yeten. (Allah C.C.)

Mutlak : Salıverilmiş. İtlak olunmuş. Serbest. * Kat'i. Şüphesiz. * Aslâ bir şarta bağlı olmayan. Yalnız, tek. (Bak: İtlâk)

Dua

DUA

Dua, kulun; naz makamında, kendini Yaratan'a vasıtasız ve büyük bir edeb ve sevgiyle çevirip arzularını, dertlerini açıklamasıdır.

Hâlıkıyla senli-benli konuşmasıdır...

Senli-benli konuşmada teklik gizlidir.

ALLAH teki sever.

ALLAH'a: "Siz!" diye hitâbedemezsiniz,

"Sen" diye hitâbedersiniz.

"Sen" kelimesinde teklik vardır.

Dualar, ahâdiyet mertebesine intikal ederse kabul edilir.

Duanın yapıldığı zaman, ahâdiyete çevrilmiş bir duanın o anda olmaması lâzımdır.

Gece ibâdeti bu makama çevrilenlerin adet itibariyle az olmasından istifâde etmek içindir...

"Gecenin bir vaktinde kalk namaz kıl!" emri:

"Yalnız kalalım!" demektir.

"Namaz mü'minin mi'râcıdır." denilmesinin sebebi:

Mi'râc, ahâdiyetin bütün esmâları ile esmâlanmak, orada erimek ve temizlenmek demek olduğundandır.

Namaz ahâdiyet mertebesinde kabul edilen yegâne ibâdetidir.

Resûl-i Muhterem'in ayakları gidinceye kadar namaz kılması;

"Bunu niçin yapıyorsunuz, bu eziyet niçin yâ Resûlullah?" diyenlere;

"Bu zevkten beni mahram etmek mi istiyorsunuz?" buyurmalarında:

"Ahâdiyette senli-benli olmayayım mı?" demektir...

Salâtın asıl mânâsı, dua, niyaz demektir.

"Dua edin vereyim!" buyruğu,

"Ahâdiyette beni bulun, senli-benli olalım!" demektir...

İşte duada çok ince bir mânâ vardır ki araya mesafe sokmak, aralık bırakmak şirk olur.

Onun için istemek, araya mesafe sokmak demektir ki, her yerde hâzır ve nazır, şah

damarından yakın olanın senden haberi yokmuş gibi arzunu hatırlatmak olur ki bu

mıntıka, işte şimdi şirk mıntıkasıdır.

İyisi istememektir.

Bunu anlamak çok zordur...

Bunu anlamak için bir çâre vardır ki buna çalışınız.

ALLAH ile yarış edercesine müsamahakâr, sabırlı, affedici, şefkatli, merhametli olmağa gayret etmek lâzımdır...

Bu hasletler söz ile kısa ve kolay söylenir, fakat insanda tecellîsi ise çok güçtür...

Gece ruhanî, gündüz cismânî âlem remzidir.

Bütün müz-i ecrâm karanlığın nâmütenahiliği içinde parlarlar, kendilerini ancak karanlıkta gösterebilirler.

Karanlık namütenahi mülk-i ilâhîde aydınlığa nazaran çok galiptir.

Ruhanî âlemdeki nûrun temsili kamerdir.

Kamer aynı zamanda ruhun âlemidir.

Bedri-tâm zamanında ruhanî çalışmaya delâlet eder.

Gece namazı Resûl-i Ekrem'e farzdır.

“Şakku'l-kamer” hadisesidir de niçin “Şakku'l-şems” değildir?

Hiç düşündünüz mü?

Kudret-i Sübhaniye “SETTÂR” esmâsı kanalından tecellî eder de ondan...

Ecrâmın karanlıkta parıldaması ibâdetin karanlıkta olanının parlak olacağına işarettir.

Güneş aya giriyor.

Niçin ay güneşe girmiyor?

Hem ay küçük olduğu halde...

Bu, bütün mevcudatın yok olacağına ve “SETTÂR”ın içinde kaybolacağına ve ruhun bâki olacağına işarettir.

(Bu cümleyi bir-iki defa tekrar ederek okumanız rica olunur!)

Ruhanîyetin daimi olarak cismaniyete hâkim olduğunu ifâde eder.

Bundan dolayı gece yapılan ibâdet ile gündüz yapılan ibâdet arasında muazzam fark mevcuttur...

Gündüz cesedin ibâdeti,

Gece ruhun ibâdeti yapılır...

Mi'râc bile gece vâki' olmuştur.

“HAYY” esmâsının tecellîsi daima “SETTÂR” esmâsı ile kapanarak, örtülerek olur...

Hangi tohum örtülmeden, intaş eder?

Arı balını yaparken kimseye göstermez,

İnsan alâkası gizli olarak büyümeye başlar,

Ölünün cesedi bundan dolayı defnedilir...

Vahiy gelirken:

“Üzerimi örtün!” diye Cenâb-ı Resûl'ün buyurması, sıcak iklimde üşümesinden değildir.

“Beni örtün!”...vahyin şiddetinden husule gelen ihtizazın örtülmesi, görünmemesi,

“SETTÂR” esmâsına karşı Resûl edebinin ifâdesidir...

Cenazeyi tekfinde de bu edeb yapılır...

Setr-i avret HAYY esmâsının tezgâh ve teferruatı olan yerler için emrolunmuştur...

Edeb yeri aşikâre olan hiçbir canlı mahluk yoktur...

Hepsi fitrî yaradılış icabı bir uzuv kısmı ile örtülüdür...

Kimi kuyruk, kimi gulfe, kimi kıl, kimi tüy ile örtülüdür.

Yalnız insanlarda bu gibi yaradılıştan anatomik bir örtü olmadığından, insanlara telebbüs lüzumu haricî te'sirattan sıyânet bahanesiyle setr-i avret mecburen ve habersiz yaptırılmıştır...

Örtü “SETTÂR”ın naibidir.

Esmânın dünyada naibi varsa evvelden mevcuttur.

Naibi yoksa sonradan emirdir...

Yegân : f. (Yek. C.) Birler. Tekler. Teker teker.

Peygamberimiz (sav)'in sağlığa dair buyrukları

PEYGAMBERİMİZ (s.a.v.) İN SAĞLIĞA DAİR DÜŞÜNCE VE BUYRUKLARI

Hazret-i Resûl büyük bir hekimdi.

Tıp sahasındaki buyruqlarını anlamak için O'nun mübârek hayatlarını başından sonuna kadar tetkik etmek icâbeder.

1300 şu kadar sene evvel müjdelediği büyük din tetkik edildikte, bugünkü tababetin temeli olan cismânî ve ruhanî bir temizlik ortaya çıkar.

O devirdeki cehâlet neticesi insanlar ve cemiyet içerisindeki pislik hem gıdâî, hem cismânî ve hem de ruhanî idi.

Bu mülevves insan yığınları muhitinde emsalsiz bir cevher temizliği ile bütün cihana ilâhî bir ibret numunesi olarak Resûl-î Ekrem ortaya çıkıyor.

Beşerîyet, cehâlet ve pislik içinde kurumuş, odun yığınları gibi asırlarca kendilerini hem cismânî hem ruhanî girdap içinden kurtaracak, bir müncî beklediler.

Resûl-i Ekrem Hirâ dağından ilâhî bir şimşek gibi cehâlet ve dalâlet içinde bekleyen bu insan kitleleri içine inmiş ve beşerîyyet birden alevlenerek temizlik deryasına doğru akmağa başlamıştır.

“Lâ ilahe illallah” nidâsiye Hazret-i Resûl kendilerini çevreleyen muhterem sahâbîlerine, sağlık kaidelerini, dînî şekilde tavsiye buyurmağa başlıyor...

Her şeyden evvel temizliği dînin esası olarak kabul ediyor ve temizliği mertebe mertebe yükselterek ALLAH'ın sevgili kulu olmağa en büyük şart koşuyordu.

Nihâyet temizlik îmandan bir rûkûn oluyordu.

Temizliğin îmandan olduğunu bütün beşerîyyete ilân eden Hazret-İ Resûl, bu temizlikten büyük bir mânâ kastediyordu.

O zamanki dalâlet ve cehâlet içinde yüzen sıcak ve cehennemî muhit sakinlerinde pislik tasavvurun fevkinde idi.

Evler, elbiseler, vücudlar pis koku içinde ve vahşet hâlinde îdi.

Çekirgeden yıлана kadar bütün hayvan etleri ve her türlü temizlikten uzak gıdalar mideleri doldurmakta idi.

Fahişelik itibârda idi.

Kadınlar erkeklere tenasül azalarını teşhir edecek kadar fuhuş almış yürümüş, hırsızlık, şekavet ve nihâyet taş parçası olan putlara tapmak bir dîn hâlini almıştı.

Hazreti Peygamber'in istediği temizliğin çevrildiği noktalar bu pislik deryasına doğru idi. Muhterem sahabilerinden ısrarla istediği şeyler şunlardır:

Bunlar islâmiyet'e girme ve yükselme esaslarının başlangıcıdır.

1 - Yiyilecek ve içecek şeylerin temizliği,

2 - Muhit temizliği,

3 - Vücud temizliği,

4 - Ruh temizliği.

Bu esaslara bağlı olarak hayatlarını koruyanlar için uhrevî büyük mükafatların kendilerini bekleyeceğini haykırıyordu.

Asıl garibi ve ehemmiyetli olan cihet, söyledikleri mübârek tavsiyeleri çocukluk yaşından beri kendilerinin harfiyyen tatbik etmesidir.

Hazret-i Resûl'ün yüksek insaniyet ve şefkat hisleriyle dolu bir hazine olan mübârek kalbi, beşerîyyetin her türlü süfli felâketlerine cihanşümul bir hassasiyetle acımış ve onların düzelmesi için büyük ve emsalsiz gayretler göstermiştir. Namütenâhiliğin boğulduğu derinliğin içinden gelen, dünya sakinlerine helâl yolları haykıran bir ses...

Bu ses, kâinatın geniş göğsünden fışkırmış bir volkan hâlinde İlâhî bir hayat külçesi gibi Arabistan çöllerinde dünyâyâ ayak basıyor.. Zîrâ dünyâların Hâlık'ı Ona dünyâyı ve ruhları tutuşturmasını emredecektir...

Hazret-i Resûl-i Ekrem kemâl devrinde insanlığa ALLAH'ın emirlerini getirmek için gökten yere indirilmiş; bir insan ruhu hâlinde namütenahî geleceğe doğru fırlatılmış ilâhî bir ok gibi bütün insan kalblerine girecektir.

Maddi kıymetlerin ruhanî kıymetler yanında bir hiç olduğunu dünyâyâ isbat için indirilen bu ruh, evvelâ bedenın gizlediği ve kendisine mânâ verdirdiği ruh, ahlâk için, bedenın temizliğini, onu besleyen, yıkılmamasını temin eden gıdanın temizliğini, sonra ruhun temizliğini sağlayan kaideleri, ilâhî bir süzgeçten geçirdikten sonra ilâhî sesler hâlinde yayıyordu.

Ahlâk, adalet, doğruluk, merhamet, fazilet süzgeçlerinden ruhun geçmesini tavsiye ediyor ve bu merhâleleri teker teker kat'etmeğe uğraşan ferdin, nihâyet fertlerin topluluğu olan cemiyetin tasfiyesine giriyor, birlik, kardeşlik, yekdiğerine hürmet, hak tanıma ile cemiyeti islâh kaideleri koyuyordu.

Tasavvur ediniz ki, vahşet ve her türlü pislik diyarı Arabistan çölünü ruh mâmuresi hâline az bir zamanda ulaştırıyor.

Bu sûretle maddî kıymetler temizleniyor ve ruhanî kıymetler yükseliyordu.

İslâmiyet teessüs etmiş, mukadder merhâlelerine doğru, azîz ve İlâhî ruhun mürşidliği altında ilerliyordu...

Bu yükselme şartları arasında bizim mevzu'muz sıhhi ve tıbbî bakımdan olanıdır.

Bu mevzu' üzerinde büyük islâm mütefekkir ve hekimleri uğraşmışlar, birçok sıhhi kaideleri toplamışlardır ki bir mecele hâline gelmiştir.

İşte bunlara "Tıbb-ı Nebevî" ismini veriyorlar.

Kültürel öğüt ve tavsiyeler umûmî bakımdan beş kısım arzeder.

Ve tetkik edilmeğe ve bugünün bunalmış ruhlarına haykırmağa değerın üstünde bir hak kazanır...

Bugün insanlığın birinci plânda ehemmiyet verdiği sağlık esaslarını en doğru, en ilâhî ve değişmez şekilde tavsiye buyuran büyük hekim Hazret-i Resûl-i Ekrem Efendimiz'dir ki; koyduğu kaideler bugün değil yarın bile değişmeyecek, kıyamete kadar sağlık düsturu olarak kalacaktır.

Bu sağlık kaide ve düsturları şu sûretle hulâsa edilebilir:

- 1. Sağlam bedenın devâmlı sağlam kalabilmesi için kaideler.**
- 2. Ruhun sağlam ve kemâle ermesini sağlayan kaideler.**
- 3. Hasta bedenın ve hasta ruhun tedavisi için usûl ve kaideler.**
- 4. Beşerin hayâtı müddetince ferdi ve kitleyi olgun hâle getirecek hem maddî ve hem ruhî muvazeneyi temin için kaideler.**
- 5. İslâm cemiyetinin ruhî ve maddî disiplinini temin yolundaki kaideler.**

Resûl-i Ekrem insanoğlunu salâh yoluna davet ederken:

ALLAH'dan başka mabud yoktur. O, birdir.

Bütün akıl yoran kâinatın HÂLİK'ı O'dur.

Beşerîyyeti vahşet devrinden bugünkü hâle getirmek için, HÂLİK'in bir vasıta ile, ilham ile, beşer oğlunu derece-i tenevvüre getirmek gayesiyle birçok mürşidler ve Peygamberler gönderdiğine ve Hazret-i Resûl'ün son mürşid olduğuna, zîrâ beşerin derece-i idrâke vardığını kabul buyurarak O'nu Hâtemü'l-Enbiyâ olarak tâyin ettiğine, getirdiği Kitabın ALLAH kelâmı olduğuna inanacaksınız, ondan sonra da sana kemâle ve salâha gidecek yolun anahtarı verilecek...

Kemâl devrine, bu kaideleri insiyakına geçirdikten sonra şuûruna geçirmeğe başladığın anda kavuşacaksın...

Temizlik libasiyle, doğruluk ayağıyla, adalet asâsiyle, ilim feneriyle, alın teri aızıyla vücud sahrasını katedeceksin...

İnsanı hüsrana götüren her türlü hülyalar ve kötü şeylerden vazgeçip; insan-ı kâmil olacaksın.

O zaman yaratıldığın toprak sana şunu fısıldayacak:

Ağlama ey insanoğlu!

ALLAH seni benden yarattı, yine bana vereceğini va'detti.

Borç, vermekle ödenir,

İşte o zaman bu yola namzet dünya sakinleri, arkandan:

"Çok iyi insandı, temizdi. Nûr içinde yatsın!.."

Temennisinde bulunacaklar...

"Temizlik imandandır."

Düsturu, vücûdun sağlam kalmasını temin edip, her türlü kir ve pisliklerin vücud üstünde toplanmasına mâni teşkil etmektedir.

"Suyun kâsesi bin altına olsa her gün yıkanın." sözü temizliğin mutlaka lüzumlu olduğu ve bundan kaçınmanın imkân haricinde bulunduğu ifâdesidir.

Bu mes'ele umûmî olmakla beraber biraz da ferdî kabiliyete bağlıdır.

Fakat bedeninin daha şümüllü ve herkese râci olan temizliği abdest ve gusüldür.

ABDEST:

Vehleten temizlik gayesine matuf dînî bir hareket olarak görülür.

Böyle olmakla beraber temizliğe ruhun söz vermesinin bir "Taahhüd Senedi" mahiyetindedir.

O hâlde abdest, temizlik üzerine temizlik değildirbağbağbağ.

Su bulunmayan yerde toprak ile abdest, yâni teyemmüm yapılır.

Toprak esasında maddî temizliği yapamaz.

O hâlde esas ruhî bir disiplinin insan benliğinde teyemmüm esasına dayanmaktadır..

Tababet : Hekimlik. Doktorluk.

Mülevves : Kirli. Pis. Bulaşık. Bulaştırılmış. * Alıkoyulup sonraya bırakılmış veya durdurulmuş olan. * Tazelenmek için suda ıslatılmış şey. * Karışık, intizamsız.

Muncî : İncâ eden. Kurtaran, necat veren. Resul-i Ekrem (A.S.M.) insanların azaptan kurtulmasına ve dünyâ ve âhiret saadetlerine sebep olmasından mübarek isimlerinden birisi de muncî olmuştur.

Münci : İncâ eden. Kurtaran, necat veren. Resul-i Ekrem (A.S.M.) insanların azaptan kurtulmasına ve dünyâ ve âhiret saadetlerine sebep olmasından mübarek isimlerinden birisi de münci olmuştur.

Kitle : Kütle. Yığın. Küme. * Mâden, taş gibi şeylerden toplu şey.

Ma'mure : İnsanların bulunduğu bayındır yer. Ma'mur olan yer. Şehir, kasaba.

İnsiyak : Mânen sevk olunma. İlâhi ve mânevi sevk. Gönderilmek, bir kuvvetin te'siriyle çekilip gitmek. Ardı sıra gitmek.

Derece-yi tenevvür : Parlama, ışıldama. * Bir şey hakkında bilgi sahibi olma. * Münir ve münevver olmak. Aydın olmak. Nurlanmak derecesi.

Vehleten : yanlış anlamadan dolayı.

Taahhüd Şudur :

TAAHHÜD ŞUDUR:

“Yâ İlâhî! Huzuruna çıkmak, secdeye kapanmak, Sana şükretmek arzusundayım, irâdem dâhilinde bulunan bütün muzır ve günah diye emir buyurduğun şeylerden kendimi tutacağıma söz veriyorum!
Elimde olmayanlardan beni muhafaza et de şükürümü tamamıyla yapmış olayım!”

O hâlde bu hareketle ruhu bir müddet için bir taahhüde alıyoruz.
Yellenme ile abdestin bozulması, iraden dâhilinde bulunan muzır şeylerden, kendini tutacağına dair, verdiği niyet ve sözün, bozulmasındandır.
Taahhüd bozulunca tekrar taahhüdü yerine getirmek için abdest almak lâzımdır.

Burada psikoloji üzerinde ruhî bir muhasebeyi insanlarda tesis etmek ve bu sûretle ruhî temizliğe doğru yürümek yolunda ruhî ve harekî bir insiyak temin edilmektedir.
Bunun için sağlık bakımından faydalı olan hususat insiyaka geçtikçe vücut o iyi ve faydalı iş için disipline girmiş, demektir.

Ruhî ve harekî insiyak teşekkül edince vücut bir intizam içinde işler.

GUSL, GUSUL:

İşlenen büyük bir zevkin karşısında, ruhî ve aklî unutkanlığı, tekrar, normal olarak, âdeta uykuda olan ruhu, uyanmağa davet mahiyetindedir.

Gusül, ruhî ve uzvî bir harekettir.

Zîrâ meni ve pislik tıbbî bakımdan mukayese edilecek olursa, pisliğin meniden daha mülevves ve mikroplu olduğu ortaya çıkar.

O hâlde def-i hacetten sonra gusül icâbetmeyip meni geldikte icâbetmesi, pislik mefhumu bakımından değildir.

Meni geldikçe şahıs iradesini kaybediyor, bu anda her şeyi unutuyor.

Bu vücut makinası doludizgin en yüksek tevettür hâlinedir.

Gusül vücudun bir tövbesi, ruhî âletin istikrar muhasebesi mahiyetini almış oluyor ve bu suretle psikolojik muvazeneyi temin ediyor.

TAHARET:

Büyük ve küçük abdestten sonra su ile temizlenmek esasına dayanmaktadır.

Su ile yapılan, taharet “anüs”, yâni “ferç”te toplanan pislik parçalarının giderilmesi esasıdır.

Tıbbî istatistiklere nazaran ferç kanserleri ve çatlakları taharet yapanlarda görülüyor.

Zira mevad-ı gaita kuruduğu zaman deri gerginleşiyor, çatlak husule geliyor ve yaraların tekevvününü mucib oluyor.

Bilâhare bir tahriş, nüvesi olan bu yerde habis urlar teşekkül ediyor.

Tırnakların haftada bir defa kesilmesi, dişlerin misvak ile yıkanması, tenasül yerlerindeki kılların muayyen zamanlarda tıraş edilmesi, saçların taranıp icâbederse kestirilmesi, vücut sağlığını tehdit edecek her türlü mikropların vücutta temerküzüne mani olmak için tavsiye edilen sıhhî kaidelerin birinci şartlarıdır.

Bu küçük gibi görünen fakat 1300 sene evvel konmuş kaidelerin doğurduğu esaslara riâyet eden İslam ordularının, tarihimizdeki büyük hakanların, cihangirlerin binlerce askeri seferleri tetkik edilecek olursa hiçbirinde sarî bir hastalık çıkmadığı görülür. Ehl-i salib orduları yüz sene zarfında o kadar sefer yapmıştır.

Hepsinde sâri hastalık çıktığı târihen sabittir.

Bu kaidelerin dinî mahiyet alışı türlü ihmalkârlığı ortadan kaldırmıştır. İslâm Dinindeki temizliğin maddî kısmı insan vücûdunu evvelâ kesin olarak bir disiplin altına sokuyor (alıyor), disipline alışan vücut bu kaideleri insiyakına naklediyor ki bir zaman, düşünmeden, bu sıhhi kaideleri tatbik ediyor.

Bu kaidelerin dinî sekil alışı, câhili de, münevveri de aynı insiyakı kullanmağa alıştırıyor, câhil aslını bilmeden temizleniyor, münevver, pisliğin tevliid edeceği beden için fenalıkları idrâk ederekten...

Münevver bir dindar, misvakı dişlerini temiz tutmak için kullanıyor.

Câhili, Hazret-i Resûl'ün sünnetidir, diye kullanıyor.

Hazret-i Resûl'ün tavsiye buyurduğu kaideler, vücut temizliğinde anlayış farkı yarattığı gibi, vücudu bilaistisna demokratik sıhhi bir disiplin altına alıyor.

Hazret-i Resûl'ün bu çok güzel tavsiyesine misâl olarak küçük bir müşahedemden bahsedeceğim:

Bir târihte seyahat ediyordum, küçük bir kasabada bir handa kalmak mecburiyeti hâsıl oldu, kaldığım odada hoca kılıklı ve câhil bir arkadaş yatıyordu.

Kasaba adetâ köy gibi bir yerdi, uyuyamadım.

Gece yarısını geçmişti, hoca yatağından uyandı, odada yanan küçük gaz lâmbası hocayı farketmeme müsaade ediyordu, masanın üzerinde duran su testisini aldı, avucuna biraz su döktü, sonra ellerini oda içerisinde yıkadı, sonra da bardağa su dökerek içti ve tekrar yattı...

Bu adamcağızın elini yıkaması, sonra da bardakla su içmesi belki tuhaf gibi geliyorsa da hoca bunu gayriihtiyârî yapmıştı.

Zîrâ bu dindar, temiz, fakat câhil adam Hazret-i Resûlün şu tavsiyesini insiyakına sindirmiş mübârek bir zât idi:

“Uykudan uyandığınız zaman ellerinizi yıkamadan bir yere sürmeyiniz...” (Hadîs) tavsiyesini insiyakî olarak tatbik ediyordu.

Zîrâ uykuda haberi olmadan insan bir tarafını kaşıyabilir, ellerin ve tırnakların bu hâliyle bir yere sürülmemesi esasına müstenid bu mübârek tavsiyede, gâyet ince ve büyük bir temizlik prensibi gizlidir.

Bir insan yüzünde toplanmış olan güzellik yalnız fizikî güzellik değildir.

O yüzde, iyilik ve ilim parlaklığının ve ruhanî şeffafiyetin ifâdeleri de vardır.

Bunları, dünyayı tetkik ettiğimiz melekelerimizle değil, inanma denilen meleke ile idrâk eder ve görürüz.

Bu meleke ile insan görünmeyen mevcudatın delillerini keşfedebilir.

Bu kudretin açıkladığı manzara hududsuzdur, işte insana tekâmül merhâlesi yaptıran, olgunlaşmak imkânları sağlayan bu melekesidir.

Ruhun kemâle ermesi, ne yalnız cırılçıplak, kuru, objektif tabiat bilgileriyle ne de riyâzî ilimlerle temin edilemez.

Bütün kâinat bir fizikçinin kafasından çok daha geniştir.

Ve orada bu kafaya sığmayan sayısız buutlar, sayısız ihtizazlar mevcuttur.

Biz bu üç buutlu âleminin kesif maddelerinden yapılmış dimağ hücreleriyle duymaktan ve düşünmekten kendimizi kurtarmadıkça etrafımızdaki kaba tezahürleri tesbit ederek ruhanî âlemlerin tezahürlerini ne anlayabiliriz, ne de bunlar hakkında bir fikir edinebiliriz, öyle bir had gelir ki maddî idrâk durur, bundan ötesini ya inkâr eder veya maddeye gayri maddilik ismini yapıştırırız.

Gözlerimizin görebileceği, hâdiselerin arkasında, ne gibi hâdiselerin cereyan ettiği, ancak, vakitlerini fedâ ederek bu işe verenlere müyesser olur.

Şuûr dediğimiz zaman, ruhun kendi içindeki umûmî bilgisi hatıra gelir.

Ruh, kendi varlığındaki umûmî bilgi ile müessiriyet kudretini haiz bir nûr-ı ilâhîdir.

Ruhun, maddî kâinatta, cesede girerek bulunması, ebedî varlığına intikâl için, bir merhâle geçirmesi demektir.

Ölümünden evvel, insanın bir varlığı mevcuttur ki, biz maddi hasselerimizle insanın bu varlığını tanırız, ölümünden sonra, bu varlık kaybolur ve bu sûretle bir insanı ebediyen

kaybettiğimizi zannederiz.

Ölüm bir zarurettir.

Bu zarureti anlamak, insanda tekâmül ihtiyacı ve maddi kâinattaki varlığının zaruretinin anlayıp, kabul etmekle mümkün olur.

Ölümün eşiğinde bulunan insanda, ölümle hayat arasında şiddetli bir mücâdele vardır. Fakat dikkatli bir müşahid bu tabloyu seyrederken görür ki, burada dağılmak veya başka maddî bir şekle inkılâbetmek istemeyen fizikoşimik bir varlığın değil, fizikoşimik varlığını bırakmak istemeyen ve meçhul bir diyara doğru sürüklenip gitmekten endişe duyan başka bir varlığın karşısında bulunmaktadır.

Hele o mücâdelenin, hayâtını fena kullanmış veya insanî fikirlerle beslenmemiş kimselerde daha şiddetli olması o şâhidin dikkat nazarını çeker.

Bu şunu ifâde eder ki, ruhun cesede girmesi, dünyâda bir şeyler öğrenmesi içindir. Doktor olmam bu hâdiseyi çok defalar müşahede edip tetkik etmeme müsaade verdiğinden bunu kendi müsbet bir kanaatim olarak söylüyorum.

Dünyâda iyilik ve insanlık kelimeleriyle ifâde edilen ve kemâle doğru giden yollardan geçmemiş kimselerde, ölüm ânında şiddetli ve çetin olan bu mücâdele, kemâle susamış ruhun cesedi bırakmak istemeyişinin ifâdesidir.

Zîrâ ruh dünyada icâbeden ruhanî terbiye ve malûmatı almamıştır.

Kemâle ermişlerin ölümlerinde büyük bir huzur ve rahatlık göze çarpmaktadır.

Can çekişenlerin ve etrafındakilerin, ölüme mâni olmak için, gösterdikleri bütün gayretler, boştur.

Ne doktorun ilâçları, ne hasta yanındakilerin kuru tesellileri ve ne de bizzât hastanın ölmek için yaptığı mücâdeleleri, faide vermez.

Bütün gafilce ve câhilce mukavemetleri ölüm, sonunda muhakkak kıracaktır.

Nihâyet hastanın şuûru bulanmağa başlar.

Bir uyuşukluk, hattâ tatlı bir istirahat hâli teessüs eder.

Bütün ağrılar diner, ızdırablar durur, hasta bütün hayâtı müddetince geçirdiği ölüm korkusunun beyhudeliğini kendisine haber veren bu ilk alâmetlerin ekseriya henüz mânâsını anlayamaz, fakat artık mücâdele kalmamıştır.

Yalnız cesedde görülen şey, ruhun ondan kurtulmak için, yapmakta olduğu sarsıntılardır. Yalnız maddelere mahsus olan bedenın âtıl hâli bir anda teessüs eder, insan mânâsız bir hâl alır.

Yüzde toplanmış olan ruhanî şeffafiyetin güzelliği kaybolur.

Fizikî güzellik mânâsız, adetâ korkunç bir hâle inkılâbeder.

Böylece bir taraftan hasta hakikî hayâtına girerken, diğer taraftan, etrafındakiler, hâlâ işin farkında olmadan, onu ölümün pençesinden kurtaramadıklarına üzürlüler.

Eğer onların bu arzusu tahakkuk etse ve hastanın fikrini sorabilseler, hasta çok defa bu isteği şiddetle reddedecek ve yoluna mâni olmamalarını onlardan isteyecektir.

Bu, hastanın maddî kısımdan biran evvel kurtulmak arzusudûr.

Bütün şiddetli gayretlerine rağmen bedenın kuvvetli bağlarını müşkilâtla koparan ruhun bedende tezahür eden çarpışmaları da ekseriya dışardakiler tarafından yanlış, tefsirlere uğrar.

Pek az kimse bunun, kurtuluş yolunda sarfedilmekte olan, ulvî bir cehd olduğunu anlayabilir.

Arasıra işitilen çeşitli sızıltılar, cesedde görülen silkinmeler ruhun, serbestlenmek için gösterdiği gayretlerin, dünyamızdaki son maddî tezahürleridir.

Ruh hemen hemen bedeni bırakmış gibidir.

Hayat sahibi bir yüzün mütemadiyen değişen ifâdeleri artık bu cesedde kalmamıştır.

Yalnız son bir tek ifâde orada sabit olarak yerleşir ki o da, ruhun cesedde tecellî eden son duygularına ait bazan korkunç bir ızdırabın başında derin ve ulvî bir huzurun ifâdesidir.

Hayâtı manevî huzurla geçen kimselerde, Kasas sûresindeki;

“Maddî kıymetler ruhanî kıymetlerin yanında bir hiç...” olduğu ifâdesi şahsî olarak anlaşılır.

Dünyada bulunmamız birçok maddî icablardan doğma hâllerden geçmemizi intâc eder.

**İşte ölüme varıncaya kadar kemâle ermenin mânâsı budur.
Bu hududa varmak için lüzumlu kaideler islâmiyet'in en büyük emirleri arasındadır.
Bu kaideleri teker teker teşrih edelim:**

Muzır : (Muzırra) Ziyân veren, zararlı, zarara sokan.

Hususat : (Husus. C.) Hususlar, bakımlar, işler. Tarzlar, şekiller.

Mes'eleler. Maddeler.

Meni : Erkek veya dişinin bel suyu. Döl suyu. Nutfe. Sperma.

Tevettür : Gerginleşme, gerilme.

Anüs : Sindirim sistemi boşaltım ucu. Dübür.

Ferç : Yarık, çatlak. Korkulacak yer. * Ud yeri. Dişi tenasül âleti.

Habis : Kötü, alçak, soysuz.

Mevad-ı gaita : Dışkı maddesi.

Misvak : Kullanılması pek çok faydalı olan ve Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (A.S.M.) ehemmiyetle tavsiye ettiği, diş fırçası vazifesini de gören, hoş kokulu ve meyvesiz bir ağacın dallarından kesilip kullanılan parça.

Tenasül : Türemek. Nesil yetiştirmek. Üremek. Birbirinden doğup türemek.

Temerküz : Merkez tutma, merkezleşme. Bir merkezde toplanma. * Yığılma. Birikme.

Ehl-i Salib : Haçlı ehli.

İnsiyak : Mânen sevk olunma. İlâhi ve mânevi sevk. Gönderilmek, bir kuvvetin te'siriyle çekilip gitmek. Ardı sıra gitmek.

Müstenid : Dayanma. Güvenme. * Sened veya delil söylemek, göstermek.

Buut : Boyut.

Müessir : Te'sir eden. İz bırakan. Te'sirli. Dokunaklı. * Hükmünü yürüten. * Eserin sahibi.

Teessüs : Temelleşmek. Yerleşmek. Kurulmak. Teşekkül.

Âtıl : (Âtıla) İşlemez. Boş. Tenbel. * Bozulmuş.

Tekevvün : (C.: Tekevvünât) Vücuda gelmek. Meydana geliş. * şekillenmek. * Var olmak.

Tevlid : Çocuğu doğarken almak. Doğurmak. Doğurtmak. * Mc: Sebep olmak, vücuda getirmek. * Beslemek. Terbiye etmek.

İntâc eder : neticelendirir.

Teşrih : açıklama, izah.

Oruç

ORUÇ

İslamların en büyük ibâdetlerinden biridir ki, hiçbir veçhile içine riya giremez. Bu ibâdetledir ki, insan ruhu, maddî bağlarından muayyen bir müddet için ayrılarak manevî bir inşirah ve istirahat çekilir. Hazret-i Resûl'e vahyolunan Kur'ân-ı Kerim'in bildirdiğine göre oruç, ALLAH'ın, kendisine inanan ve tapanlara bir emr-i mübârekidir. Gün doğmadan başlayan, güneş batıncaya kadar her türlü yeme ve içmeden, telezzüz-ü şehvaniden kendisini kendi kendine men'eden oruçlu bir insanın salâbet-i ruhîye ve rûhâniyesi önünde hiçbir mantık eğilmeden kendisini geri alamaz.

Orucun maddî bakımdan vücûd makinasına yaptığı büyük tesiri kısaca mütalâa edersek; yiyeceksiz kalış, ilk önce açlık duygusunu uyandırır, bazan sinir bozukluğu ve nihâyet yorgunluk hissini ortaya atar.

Daha çoğu ruhî ve daha azı maddî gibi görünen bu rahatsızlıklar vücud makinasında ehemmiyetli olan birtakım gizli vücud çalışma hâdiselerini tahrik eder.

Karaciğerdeki şekerler, deri altındaki tabakalar ve adeledeki yağlar, beze ve karaciğer hücrelerinde protein'ler harekete geçerler.

Bütün uzuvlar, maddelerini, iç muhitin ve kalbin tamamiyetini muhafaza için, fedâ ederler.

Bu sûretle bir sene durmadan ve dinlenmeden çalışan insan makinası, nesiçlerini temizler ve değiştirir.

Bu değişme bir senelik yorulan ve kendisinde kimyevî birtakım maddeleri biriktiren uzviyetin insan ruhiyatı ve arzularına bağlı bâzı itiyat ve isteklerini değiştirir; yerine daha taze, daha canlı, ruh ve madde çalışma sistemini husule getirir.

Hastalıklarda, hekimlerin tavsiye ettiği istirahat, hasta uzviyetinin normal vaziyetini alması için vücudun hücrelerine yeniden bir hız vermekten başka bir gayeye matuf değildir.

İnsanın farkına varmadığı uzviyetinin hücre ve nesiçlerinin bir senelik yorgunluğu, ancak oruç ile, temizlenmek ve kuvvet bulmak imkânına sahibolur. Günün erken saatlerinden başlayarak, 12-14 saat aç duran bir uzviyetin maddî çırpınışı ile onun taşıdığı ruhun bir rahatlık deryası içinde çalkanışını, bu uzun saatlerin sona ereceği dakikalarda, duymak ve ondan ruhanî bir zevk hissesi koparmak itiyad-ı diniyesine mâlik insanlara, ne mutlu!

12-14 saatlik bu alışkanlığın verdiği ruhanî zevk târif çerçevesine ve tavsife sığmaz...

Ruh adetâ cesede küçük bir isteme kabiliyeti bağı bırakarak namütenahi kâinatın ihtizazları içine karışıyor...

Fakat bu ihtizazlar ancak kâmil, bilgi ve ilim peşinde koşup onun verdiği büyük kuvvetle yoğrulmuş kafa taşıyan müslüman insanlarda kendisini hissettirir...

O hâlde oruç; insan ruhunun uzviyetine bir hız veren taahhüdüdür.

Kur'ân-ı Kerim'e göre:

“İlâhî ve beşerî her taahhüd mukaddestir.”

O hâlde hakikî oruçlu olan insan, mukaddes uzvî ve ruhî bir durum almış olacaktır.

Buraya kadar fertler topluluğunun emr-i ilâhî olarak yapmaları istenen büyük sıhhî ve ruhî kaideler teşrih edildi.
Bu umûmî kaideler içinde fertlerin teker teker yükselme istidad ve arzusunu taşıyanlara ait öğütleri bulup çıkaracağız.

Hicret vuku'a gelmeden evvel Medine'de fevkalade çok sıtmalî.
Senede yüzlerce kişi sıtmadan ölür ve ızdırab çekerdi.
Resûl-i Ekrem Medine'yi teşriflerinde Medine'nin etrafını çok bataklık görmüş ve sıtmanın bu sulak ve pis yerden geldiğini söyleyerek bu işe öneyak olarak bir defasında 30 bin hurma fidanı diktirmiştir.
Ve bataklıkları kurutmuştur.

Ebu'l-Berekât'ın bitabında yazılıdır:

"Bir yerde hastalık çıktığı zaman o yerde bulamıyorsanız başka tarafa gitmeyiniz, başka yerde hastalık vana o tarafa da seyahat etmeyiniz!" buyurarak ilk karantina usûlünü vaz'eden Cenâb-ı Peygamber'dir.
Bütün hastalıklarda himye, yâni perhizi musirrane tavsiye eden bütün devâların başı budur, diyen Ulu Peygamber'dir.

ALLAH'ın takdir buyurmuş olduğu ömrü rahat yaşamak, huzur içinde geçirmek, rızâ-i ilâhîyi kazanmak için: "şunlara kat'iyen riâyet ediniz!" buyuruyor:

- 1 - Daima taze yemeklerden yiyiniz!
- 2 - Çok sıcak ve çok soğuk yemeyiniz!
- 3 - Çok çiğneyiniz, yavaş yemek yiyiniz!
- 4 - Yemeğe oturmadan ellerinizi yıkayınız!
- 5 - Daima yemekten iştihah olarak kalkınız, çok yemeyiniz!
- 6 - Yemeklerde çok su içmeyiniz!
- 7 - Kışın daha ziyâde yağlı yemekler, yazın serin yiyecekler ve sebze yiyiniz!
- 8 - Yemeklerinizde hurmayı eksik etmeyiniz!
- 9 - Üzüm, hurma, zeytin ALLAH'a şükretmek için size afiyet ve kuvvet verir.
- 10 - Yorulduğunuz zaman tatlı yiyiniz!
- 11 - Kırık, çatlak kâselerde yemek yemeyiniz, su içmeyiniz!
- 12 - Yemeklerde daima neşeli olunuz! Yalnız yemek yemeyiniz!
- 13 - Yemekten sonra daima dua ederek şükrediniz!
- 14 - Ayda bir gün muhakkak oruç tutunuz, vücudunuz dinlensin.
- 15 - Bal yiyiniz, bin derde devâdır.

Bu tavsiyeler binlercedir.

Okuyucularıma bu tavsiyeler gâyet basit gelecektir.

Fakat 1300 sene evveline bir seyahat ederlerse akıl durduran bir hâdise ile muhakkak karşılaşacaklarını anlayacaklardır.

Bunlardan hiçbirisi bugün değişmemiştir.

Değişemez ve değiştirilemez de...

Bu kadroya giren her hâdise büyük, cihanşümul ve ilâhî olur..

Son senelerin keşifleri dünya tıbbini değiştirmiş, yeni bir devre sokmuştur.

Telezzüz-ü şehvanî : Şehvet lezzetleri.

İnşirah : Ferahlanmak, mesrur olmak.

Salâbet : Metanet, katılık, sulbiyet. * Peklik, dayanma. Sağlamlık. * Mukaddesatı korumak

hususunda cesaret, metanet ve sebat gibi sıfatlarla muttasıf olmak. (Bunun zıddı: Lâübalilik)

Nesic : (C: Nüsüc) (Nesc. den) Dokular.

İtiyad : (İtiyat) Alışkanlık. Huy. Âdet. Âdet edinmek.

Penisilin

PENİSİLİN...

160 Hicrî senesinde ölen ve 500 kadar telif eseri olan Tavaslı Musa ibn-i Ebû Hayyan'ın El-Hâlis isimli kitabında, göz hastalıklarında, boğaz anjinlerinde Resûlullâh'ın şu tavsiyesi yazılıdır:

“Mantarları alınız, rutubetli karanlık bir yerde üç gün muhafaza ediniz, üstünde küf hâsıl olur. Demir bir şiş alınız, kızdırınız! Soğuduktan sonra üç defa bu küfe sürünüz, göze sürme çeker gibi sürünüz, bu küfü boğaza talâ ediniz!”

Çeyrek asır evvel buna hurafe, saçma ismini veriyorlardı, bugün; küf, mantar, penisilin, son asrın mu'cizesi...

1300 küsur sene evvel Yüce Peygamber penisilini biliyormuş...

Buna tesadüf demeyiniz.

İslâmiyet, namazı, orucu, beş vakitte abdest alınmak sûretiyle temizliği esas almak itibarıyla, hiç şüphesiz ki bir hıfzısıhha dinidir.

Tam mânâsiyle dînî emirleri îfâ eden bir müslüman yine hiç şüphesiz ki tam sıhhatli bir insan sayılabilir.

Fakat mes'eleyi bir de ilmî ve fenni bakımdan tetkik edersek, o zaman Resûl-i Ekrem'in ilmî hazakati tebarüz eder ki maksadım bunu îzah etmektir.

Muhtelif hastalıklarda tavsiye buyruduktan bazı hususatı kısaca anlatalım:

Yarım baş ağrısı:

Bizzât kendi mübârek başlarına arasına yarım baş ağrısı gelirdi.

Mübârek başlarını sıkı bağlardı.

Bir defa da bağının tam ortasına bir defaya mahsus olmak üzere hacamat yaptırmışlardır.

Diğer etraf ağrılarına derhâl kına koyarlardı.

Göz ağrısı:

Göz ağrılarında daima bol hurma yenmesini tavsiye ederlerdi.

Bir de sıcak gecelerde Arabistan'da yapraklar manzarasında semâdan yağın kudret helvası vardır.

Bu maddeyi sulandırarak göze damlatırlardı.

Bundan başka mantar suyu kullanırlardı ki, bunun penisilin olduğunu evvelce arzetmiştik...

Boğaz ağrıları:

Udu-Hindi denilen bir nebatı ateşte yakar, dumanını nefes ettirirlerdi.

Bugünkü tababetin inhâlâsyon yaptırmasının aynıdır.

Aynı zamanda bu madde çok kuvvetli bir antiseptiktir.

Resûl-i Ekrem bunu döverek toz yapar, yaraların üzerine hafif temas ettirirdi.

Karın ağrıları:

Daima bal şerbeti kullanırlardı,

Kabız için:

Bunun için "Sınâ" denilen bir nebatı kullanırlardı.
Bu nebat için şöyle buyururlardı:
"Eğer ölüme bir derman bulunsaydı o da sına olurdu."

Zâtülcemp:

Bu illete udu hindi kullanılmalıdır.
Bu kökte yedi türlü derde devâ vardır:
"Alayküm bi'l-hâzer-ûdu'l-Hindî."
Bir de bu hastalığa kis-lû'l-bahri denilen bir ot tavsiye ederdi.
Bu ota zeytinyağı ilâve ederek kullanırlardı.
Bu nebatta su çekmek hassası çoktur ve bol idrar verir.
Sulu zâtülcempte ne kadar ehemmiyetli olduğu ortaya çıkar.

Siroz:

Batında su toplanması.
Bunun çok tehlikeli bir hastalık olduğunu buyururlardı.
Henüz yeni sağılan deve sütünün içilmesini tavsiye ederlerdi.
Bu süt derhâl ishâle sebebiyet veriyor, bu sûretle biraz hafiflik vermiş oluyordu.

Mide Hastalıkları ve Üşümesi:

12 dirhem bal
2 dirhem çörek otu
2 dirhem anason
6 dirhem limon kabuğu
1 dirhem karanfil.
Bir miktar limon kabuğu,
Bir miktar sirke, ateşte iyice hâllolunacak ve bir kahve kaşığı alınacaktır.
Şahsen bunu kullandırı, sıhhat verici bir tesiri olduğunu müşahede ettim.

"Eş-şifâ fi selase" hadis-i şerifinde, üç yerde şifâ vardır, buyuruyorlar:

1 - Hacamat
2 - Bal
3 - Key gibi...
Fakat ben kendimi key yapmaktan menederim.

Taun, Veba:

"Şâyet, siz bir yerde bu hastalık olduğunu işitirseniz, sakın oraya gitmeyiniz.
Ve şâyet içinizde zuhur ederse bulunduğunuz yerden çıkmayınız."
Bu mübârek tavsiyeleriyle hastalığın sârî olduğunu keşfetmişlerdir.
Bu sûretle ilk karantina usulünü Kur'ân Resûl-i Ekrem'dir.

Ateşli hastalıklarda:

Soğuk su ile vücudu ıslatırdı.

Zehirlenmelerde:

Derhâl midneyi boşaltmak için kustururlar ve omuzların arasma üç adet hacamat yaparlardı.

Akrepi sokmasında:

Tuzlu su içine, sokulan yeri sokarlardı.

Verem:

Zaif, öksürüklü, balgam çıkaran hastaları Medine'den dışarı çıkarır, dağda çobanlarla beraber bırakırlardı, bol bol süt içmelerini tavsiye ederlerdi.
Bu hasta gençler az zaman sonra Medine'ye gürbüz bir hâlde dönerlerdi.
Mikrop ve lâboratuvarın tamamıyla meçhul olduğu o karanlık câhiliyet devrinde Resûl-i Ekrem'in bu hastalık hakkında koyduğu teşhis ve tedavi son derece câlib-i dikkattir.
Bugünkü veremlilerin sanatoryum tedavisi aynıdır.

Cüzzam:

Bu tehlikeli korkunç hastalık için:
"Cüzzamlılardan kaçınız, arslandan kaçır gibi kaçınız." buyurmuşlardır.

Taunlu, veremlilerin derhâl halktan tecrid edilmesini tavsiye buyuran Resûl-i Ekrem karantina usulünü keşfetmiş bulunuyor.

Bu hastalıkların mikrobi ancak içinde bulunduğumuz asırda keşfedilmiştir.

Karantina da bu asırda kıymet ve ehemmiyet kesbetmiştir.

Bu itibarla Resûlullah'ın tıp ilmindeki bilgisi, keşifleri ve tavsiyeleri O'nun yüksek ilâhî dehasının ve insaniyete yapmış olduğu hizmetlerin en büyük bürhanıdır.

Perhiz iki kısımdır:

1 - Hastalık tevlid edecek yiyeceklerden kaçınmak,

2 - Herhangi bir hastalığa tutulduktaki o hastalığı artıracak şeyler yemekten kaçınmak.

"En büyük sıhhat perhizedir." buyurmuşlardır.

Nekahet devrinde perhize daha büyük kıymet verirlerdi.

Sirozlulara bir yudum sudan fazla vermezlerdi.

Sıhhatli insanlara bile fazla su içmemelerini tavsiye ederlerdi.

"Eğer insanlar az su içerlerse, vücudlarının sıhhat ve afiyetini aynı istikamet üzerinde devâm ettirebilirler." hadis-i şerifi büyük bir hikmet taşımaktadır.

"Fahişelere, delilere çocuklarınızı emzirtmeyiniz!"

Üç asır evvel Paris sokaklarında pislikten geçilmezdi.

Fransa krallarından biri bitlenmişti.

Doktoru bir fıçıda sıcak suya girmesini tavsiye etmiş, bu banyodan sonra vücudu rahat etmiş, ve kral doktoruna :

"Senede iki defa bu işi yapmak istiyorum, ona göre hazırlık yapınız!" diye emir vermişti.

M. Pompadour ömründe iki defa banyo yapmış, pis kokuları lavantalarla giderirmiş.

Onüç asır evvel Resûlullah Efendimiz:

"Suyu kâsesi bin altına olsa her gün yıkanınız!" diye bütün beşerîyete haykırıyordu.

O'nun koyduğu sıhhi kaide ve usuller ebediyete kadar devâm edecektir.

Sıhhat hakkında söylediği mübârek sözlerin hiçbirisini yerinden kıpırdatacak bir âlim gelmemiştir.

Gelmeyecektir...

Dünya ve insanlık kıyamete kadar ALLAH'ın birliğini semâlara haykıran minarelerden günün beş vaktinde vecd ve iman ile dolu:

"EŞHEDÜ ENNE MUHAMMEDE'R- RESÛLULLAH" sedalarını dinlemeye devâm edecektir.

Ta'lât : Vecih, yüz. Çehre. * Görünüş. Görüşmek. * Güzellik. * Görmek. * Bir şeye çok rağbet etmek.

Hıfzıssıha : (Hıfz-üs sıhha) Sağlıklı yaşamak için doğrudan doğruya kişi ve içinde bulunan çevrenin sağlıklı alâkalı şartlarını tetkik edip inceleyen, gerekli tedbirleri olan ve bu çeşit çalışmalardan bahseden hekimlik kolu veya sağlık bilgisi. * Sıhhatini korumak. Sağlığını muhafaza etmek.

Hazakat : İhtisas. Meharet peyda etmek. Üstad olmak. Bir san'atta, hususan tıbbda gereği gibi öğrenip mâhir ve mütehassısı olmak.

Tebarüz : Belli olma, belirtme. Görünme. * İki hasım cenk için meydan çıkma.

Zâtülcenb : (Zât-ül cenb) Tıp: Akciğer zarı iltihabı. Akciğer veremi.

Batın : Karın

İshal : Mülâyim ve düz bir yere varmak. * Tıp: Barsakların iltihabından soğuk algınlığından hâsıl olan sürgün, iç sürme.

Selase : Üç.

Sarf : (C.: Süruf) Harcama, masraf, gider. * Fazl. * Hile. * Men etme. Bir kimseyi yolundan ve işinden ayırıp başka tarafa yöneltme. * Farz. * Gr: Bir lisanı meydana getiren kelimelerin değişmesinden, birbirinden türemesinden bahseden ilim şubesi. Kelime bilgisi. Kelime şekli bilgisi.

Morfoloji : Tasrif çeşitlerini, isim ve fiil nevilerini öğreten ilim. * Para bozma.

Karantina : İtl. Bulaşıcı bir hastalığın yaygın olduğu bir ülkeden gelen kişileri, gemileri veya malları geçici olarak tecrit etme şeklinde alınan tedbir. * Hastahanede yatması gereken hastaların kayıt ve kabul işlerinin yapıldığı yer. * Bir bulaşıcı hastalığın yayılmasını önlemek üzere hasta olup olmadığı bilinmeyen insan ve hayvanlarla temasın menedilmesi.

Calib : Çekici. Celbedici. Kendi tarafına çekip getirici olan.

Cüzam : (Cüzzam) Hansel basilinin (mikrobunun) sebep olduğu bulaşıcı bir deri hastalığı.

Tecrid : Açıkta bırakmak. * Yalnız başına bırakmak. Tek başına hapsetmek. * Dünya alâkalarını kalbten çıkarıp Allah'a (C.C.) yönelmek. * Edb: Bir şairin kendini mücerred bir şahıs, yâni ayrı bir adam farzederek ona hitabetmesi. * Soyma, soyulma.

Nekahet : Hastalıktan yeni kalkıp henüz iyileşmiş, iyiliğe yüz tutmuş olmak hâli. Hastalıkla sıhhat arasındaki hâl. * Fehmetmek, anlamak, bilmek. * Seri intikal etmek. Çok çabuk anlayış.

Tevlid edecek : Duğuracak

Orucun Esrârı

ORUÇ'UN ESRÂRI

Oruç, insan ruh ve maddesinin ilâhi banyosudur.
Oruç, vehleten aç durmak gibi gelir insana.
Aç durmakla cesed zevk duyarsa, oruç'un mânâsı ortaya çıkar...
Açlıktan sıkıntı duymak, hakiki oruç mânâ ve mefhumunun dışındadır.
Oruç, cesed ile ruh tevhidini husule getirmektir.

Mukaddes Kur'ân-ın Bakara Sûresi'nde 183 üncü âyet yâni,
ALLAH sözleri diyor ki: "Ey imân edenler!"
Buradaki İmân edenler, kâinatta aczini bilerek gaybe inananlar demektir.
Gaybe inanmak çok güç, çok zor bir başarıdır, insan oğluna...
Mantık ve havas'a hitabetmeyen şeylere inanmak çok müşkül bir iştir.
"Bu oruç ile ta ki günâhlardan korunasınız."
"Oruç size yazıldı, nasıl ki sizden evvelkilere yazılmıştır..."

Kulun ALLAH'a karşı olan şükrünü ifâ etmemesi ve bunda devâm etmesi edeb dışı bir iş olur ki buna günâh derler.
Günâhın cezasını Cenab-ı Hak kulun kendine bırakmıştır.
Günâh, inkâr ve red hududuna girerse, küfürdür.
Küfürün cezası ise, ALLAH tarafından verilir...
İnsanda bütün ilâhi esmâlar tecellî ettiği için, şükrün ifâsının tehiri, esmâları zedeler...
İnsan böylelikle, kendi kendini zedelemiş olur.
Yukarıdaki söylediğimiz emir ile oruç, ALLAH'a inananlara farz olmuştur.
Emirde "yazıldı" kelimesi ile büyük bir incelik ve hikmet ifâde edilmiştir...
"Yazıldı" kelimesinde "sizin canlılığınız, ruhunuz ve maddeniz bir murad ile halk edildi.
Ve ona lüzumlu olan şeyler de, evvelce Âyetullah ve Sünnetullah ile tâyin edildi" mânâsı gizlidir.
Âyetullah: Esmâların tecellîsi, görünmesidir.
"HAYY" ile canlıyız "BASÎR" ile görürüz "SEMÎ' "" ile işitiriz, ilaâhir...
Bunların devâmı için, bir takım kanunlar vardır.
Havadan oksijen alırız, su içeriz, gıda alırız, sıcak ve soğğun tesirleri vardır.
Bunları saymak uzun sürer...

Bunların hepsi Sünnetullah'tır.
Yani tabiatıta, câri, fizikî, kimyevî, meteorolojik her türlü değişmeyen kanun hâlindeki hâdisattır...
Emrin içinde Sünnetullah'tan zarar görülmemesi gizlidir.
Ruh ve maddeye lüzumlu olan bu "yazılış" şimdi size tatbik edesiniz diye emrolundu demektir.

Çalışmadan sonra dinlenme, uyku nasıl insan ve canlı için lüzumlu ise, oruç da, insana, yaradılışında lüzumlu olan hâdiseler arasında bulunur...
Oruç, uzviyetin her gün yapmağa ruhî ve fizyolojik olarak duyduğu mecburiyetlerin, bir anda irade ile durdurulup perhize geçmesidir.
Oruç, mecburi olarak, uzviyetin dinlenmeye sevk edilmesini sağlar.
Fakat emirin konulması, bu mecburiyette tehir olmasın diyedir.

Hastalıklarda, hastanın perhize konuluşu, onun iyiliği için bir mecburiyettir. Oruç'un her sene başka bir ay ve mevsimde gelişi de dikkate yayandır. Mevsim ve aylara göre doğanların karakter, bünye ve arzularını, beşeriyet hâlâ gazetelerde, kitaplarda tahlil etmektedir.

Yazımızın başında, cesed açlıktan zevk duyarsa diye bir söz ettik. Evet duyması lâzımdır. Yemek helâldir, vücuda eziyet vermemek lâzımdır; gibi iftarda ve sahurda yemek hikâyelerini ileri sürüp, fazla yemek yemeği müdafaa, oburluk, tahammülsüzlük, sabır hasletlerini firenlemek kudreti olmayanların mütâlâaları olarak kabul edilir. Tahammülsüzlük gösterenlere, hastalara zâten oruç farz değildir.

Bu hâlleri zail oluncaya kadar.

Oruçtan sabır, tahammül, kendine hâkimiyet, sinirlerini dizginlemek, kanaat miktarının ölçülmesi murad edilmektedir.

Hasta bir insana, normale avdeti için, doktor bir takım sıhhi tavsiyelerde bulunur.

Bunları yapması kendisi için faidelidir.

Başkası için değil.

Oruçta normal uzviyet için; ilâhî, sıhhi bir öğütün, emir şeklindeki tecellisi gizlidir. Yapabilene ne mutlu...

Orucu süsleyen bir takım âdabı muaşeret de vardır.

Vakti, şartları, sünnetleri, orucun sahih oluşunu sağlayan, öyle olması muhakkak lâzım gelen kaideleri mevcuttur.

Orucu bozacak hâller; oruca niyet etmiş temiz insanların bilmesi ve riâyet etmesi mecburiyeti olan hususlardır ki, bunları bilmeden, zâten oruca girilemez...

Oruçta, insanın, helâl yemeğinden, arzularından, isteklerinden ruhen ve maddeten ayrılıp sıyrılarak, yükseklere tırmanışı gizlidir.

Bu yükselişteki zevk, insanın anlama ve kavrama derecesine göre değişir.

Bu dereceye göre de uzviyetin bir dinlenme ve tasfiyesi husule gelmektedir.

Vehleten bu hakikatları reddedebilirsiniz.

Fakat mes'ele öyle değildir.

Biraz sabrediniz ve her şeye itiraz ile yüklü olmayınız...

Oruç tutanlara hürmet etmek, insana yakışan en büyük fazilet tezahürüdür.

Tutmayana da bu zevkten mahrum olmanın vereceği ölçü ile bakmalıdır.

Oruçlu bir insanın, büyük bir sabır ve sükûn heykeli gibi, daima sakin ve etrafına gâyet rahîm ve şefkatli olması, orucun kıymet ve derecesi ile ölçülür.

Yemeğe hasret açgözlülüğü, etrafına çatmak asabiyeti gibi hâller izhar edip bocalıyan hakiki oruç tutmuş olmaz.

O ancak sabahdan akşama kadar beyhude yere aç durmuş olur ki bu orucun mânâsına bile yanaşmaz.

Uzviyet açlığın vereceği aksülamellerin doğuracağı faideye kavuşabilmesi için tamamiyle sakin ve gevşemiş olmalıdır.

Asabiyet, bu muvazeneyi hemen bozar, asabî insanlarda mide ağrıları, iştahsızlıklar malûmdur.

Oruç'da Er REZZAK esmâsı, kemâl-i edeb ve ta'zimle bir tarafa bırakılıp "HAYY esmâsı ile" Hay'ın menba'ı olan Hayyü lâyetmut'un huzuruna çıkmak vardır.

Oruçluda akşama doğru bir zevk hissi başlar. Bu his:

1 - Uzviyetin yemeğe karşı duyduğu hasretin giderileceğini ruh vasıtası ile öğrendiği için, vücuddaki hafiflik zevkidir.

Bu zevk makbul değildir.

Zira bu memnuniyet verdiği itaattan duyulan mecburi uzvi açlığın bağıdır.

2 - Ruhun duyduğu hafiflik ve dumanlanmadır ki bu da riyâzatın uzviyet ve ruha vereceği hasletlerin, manevî yükselişin disiplinine alışmamış insanların, bir emri yerine getirmelerinden doğan, tatlı bir iştir.

Bunun da arkasında, yine uzviyetin gizli açlık feryadının, edeben teskin edilmişindeki çabalama mevcuttur.

Hâlbuki orucun ve az yemenin hikmeti, mânevi âlem hazinelerinin kilididir.

Bâtın gönül pınarları, açlık ve oruç bereketi ile fışkırır.

Herkesin aynada gördüklerinden daha fazlasını, bir tuğla parçasında görebilirsiniz.

Hakiki oruçlu bir insanda:

Simâda Er-RAHÎM esmâsının tatlı soluk rengi, gözlerde ötelerin ötesine bakan tatlı bir hâlâvet, dilde fazilet, adalet, şefkat ve doğruluk süzgecinden süzölmüş, inci gibi kelime ve sesler doludur.

Ne mutlu böyle insana!

HAYY esmâsının tecellîsi olan insan, bu esmâyı Er REZZAK esmâsı ile değil de HAYY'ı, hay ile beslerse daima hay olur.

Ecel, insana Er REZZAK esmâsının hay'dan elini çektiği dakikada gelir.

HAYY'ı, hay ile besleyen insan daima hay olur.

Mevlâna on yedi gün gece ve gündüz ağzına bir şey koymamış ve onsekizinci günü:

"Öyle bir hamle yaptım, uçtum, uçtum hayyü lâyemuta kavuştum." diye bağırmıştır.

Oruçla, HÂLİK bu ince kavuşma yolunu, müminlere hediye etmiştir.

Anlayana ne mutlu....

"Ölmeden evvel ölmek!" tebşir-i Peygambersi:

"Er REZZAK ile değil hay ile HAYY'ı devâma çalışınız. O zaman daima hay olursunuz" demektir.

Bu bir sırdır.

Anlaması güçtür.

Güç kelimesi perdelerle örtölü olduğı için kullanılmıştır.

Murad-ı İlâhî böyledir.

Bu muradda büyük ve büyüklerin büyüğü bir hikmet gizlidir.

"HÂLİK'le öyle anlarım olur ki aramıza melek-i mukarreb bile giremez."

Buyuran Resûl-i. Ekrem'in:

"Bir ok yayı kadar yanaştı." sözü, dinin asıl nüvesini teşkil etmektedir.

Bütün bu yoldakiler, bunu hâl ve anlama peşindedirler.

Onun için :

"Oruç benimle kulum arasındadır, mükâfatını bizzât ben vereceğim." buyurulmuştur.

HAYY ile her şey vardır.

Bütün esmâlar HAYY'ın vasıflarıdır.

Bir tane de vardır ki bunların hepsinin ismidir, ona da "İsm-i Azam" derler.

"Şu mudur? bu mudur?" diye uğraşma.

Bir şeyi insan görür, tutar, anlar ve inanır.

Fakat bu anlamada şüphe ve şek bulunduğu zaman. "bu mudur? şu mudur?" diye mırıldanır. Hakiki isimde mütereddittir.

Ondan dolayı hakiki çağırığı yapamadığından, büyük istifâde ve visale kavuşamaz...

ALLAH yolunda ölenler ölmemişlerdir.

ALLAH yolunda ölenler kimlerdir.

Hiç düşündünüz mü?

ALLAH'ın her canlıya bilaistisna verdiği Er REZZAK'tan zorla nasibini kesmek arzusunu taşıyanlardır.

Bunlar binbir türlü vesilelerle ve perdeli şekillerle Hay'lıklarını HAYY ile birleştirip, ortadan Er REZZAK esmâsının kaldırılmasına uğraşanlardır.

Bir çok hastalıklarda perhiz, hastanın iyi olmasında en büyük âlimdir.

Bu HAYY'ın Hay'dan medet dileyerek, boşalan enerji akümülatörünü doldurması demektir.

HAYY'ı, Hay ile beslemeğe uğraşanlar ise, Velîlerdir.

Huzura çıkmak için rızkın mahsûlleri temizliği bozar.

Temizliği tazelemek lâzımdır.

Bunlardan anlıyan için, büyük hakikat ve huzur kapıları görünür, işte bu kadar...

Hikâyenin anahtar deliği oruç'tur.

Oruç'un kıymetini bilmeğe ve bunda devâmlı olmağa gayret etmek gerektir.

Amma: "Ben yapamıyorum!" diyeceksen, bu meydanlarda dolaşmağa bakma...

Bu meydanlar çok hoştur, çok tatlıdır, fakat tehlikesi de çok ve anidir...

ALLAH kimseyi zorlamaz.

Verdiği Hay parçasının hürmetine orucu "Yazılmak" kelimesi ile emir buyurmuştur.

Bu bize verilen HAYY'ın, ind-i ilâhiyede makbuliyetini artırmak, Hay'ın makarrı olan vücut için mecburiyetinin, gâyet müsamahakâr ve nezâket çerçevesi içinde "Yazıldı"

Lafz-ı Mübâreki ile bildirmesidir.

Bu kelimede zorlama, korkutma yoktur.

Bu kadar nezaketle emir buyrulan oruçta nasıl büyük bir sır, derin bir hikmet, huzur ve felah olduğunu artık sîz düşününüz...

Ramazanınız mübârek olsun!...

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

“Ya eyyühellezine amenu kütibe aleykümüs siyamü kema kütibe alellezine min kabliküm lealleküm tettekun : Ey iman edenler! Oruç sizden önce gelip geçmiş ümmetlere farz kılındığı gibi size de farz kılındı. Umulur ki korunursunuz.” (Bakara 2/183)

Zail : (Zâile) Geçen, geçici.Devamlı olmayan. Tükenen.

Avdet : Dönüş, geri gelme, dönme. Rücu'.

Uzviyet : Uzuv oluş. Canlılık. Canlı uzva ait.

Halavet : Tatlılık. Şirin olmak.

Tebşir : Müjdelemek. Hayır haber vermek. Müjdelenmek.

Mukarreb : (Kurb. dan) Yakınlaşmış. Yakınlaştırılmış. Yakın. * Büyük zât veya padişah gibi kimselere hizmette yaklaşmış olan.

Nüve : Çekirdek, asıl, menba.

Kâbe

KÂBE

Dünyanın en şerefli ve mukaddes, lâmekâna bakan mekânıdır.
Ruhların niyaz ve teveccühü buradan lâmekâna gider..
Lâmekânın, mekânda görünür kapısıdır, bu mübârek yer...
Dualar, arzular orada kabul olunur, huzura oradan gidilir...
Meleklerin, Velîlerin toprakta uğrağıdır.
Mirâc-ı Nebi oradan başlamış,
Nidâ-yi Resûl oradan dünyaya yayılmıştır...
Kelâmullah o topraklarda kalb-i pak-i Resûle verilmeye başlanmıştır...
Orada her şey sakın, gök insana çok yakındır, o yerde...
Kelâm-ı ilâhînin heybetinden, her zerresi toprağın ALLAH'ı tesbih etmektedir, o yerde...
Milyonlarca, rızaya koşanların çevrildiği makamdır orası...
Hiç bir an yoktur ki o makam insanla çevrilmemiş bulunsun.
Lâmekânın mekânı Beytullah'tır o yer...
Resûlün mübârek ayaklarını bastığı, o topraklar, mübârek sadırlarına giren hava, o havadır.
Rahmetin kaynağıdır o makam.

O makama yakından yapılacak hürmette, biraz beşerî korku veya riyâ gizlenebilir.
Uzaktan yapılacak hürmette ise, havf ve sevgi vardır...
Bundan dolayıdır ki, Resûlullâh bile, ruhu muallallarını, uzakta, Medine'de teslim etmişlerdir.
Resûle yapılacak hürmet ile Kâbe'ye yapılacak ta'zimin ayrılması murad olduğu içindir bu ayrılık..
Ravza-i Resûl Kâbede olsaydı hürmet dağılacak, ortaya hürmette ikilik ve kıskançlık çıkacak...

Resûller tarihi tetkik edilecek olursa, bütün Resûllerin, Nil, Filistin, Hicaz, Ceziretül-Arap mıntıkasında ilâhî vahiylerini aldıkları görülür...
Nil, Kudüs, Tur-i Sina, Cebel-i Hıra, Arz-ı Kenan seçkin ve mukaddes yerler olarak taayyün etmişlerdir.
Binlerce mu'cize, yüzlerce afat-ı ilâhîye taşkın insan kitlelerine çarpmıştır o yerlerde; adeta bu mıntıklar Kudret-i İlâhîye ile mücadele eden sapkın insan kitlelerine sahne olmuştur...
Lut kavimleri, Sodom ve Gomoreler, Nuh tufanları, Âdem ve Havva, Firavun ve Musa vak'aları, Ebu Cehiller, Nemrudlar hep bu mıntıkları, küfür ve îmânın, hakikat ve dalâletin, çarpışma sahneleri yapmıştır.
Bu hâdiseler murad-ı ilâhî ile vuku'a gelmiş, beşer dalâletinin, hakikati ilâhiye karşısında, mezarı olmuştur o yerler...
Dalâlet ve küfürden süzülen beşer oğlu, bu hakikatların tam yerini, bir namaz esnasında, Resûlün birden bire Kâbe'ye Medine'den teveccüh ederek dönmesi ile bütün bu mukaddes yerler birleşerek hâtem-ün-Nebiyîn asıl ve esas Kâbe'si son Tecellîgâh-ı İlâhîsini bulmuştur...
Mu'cizeler birleşmiş, Ruhlar tevhide bağlanmış, bütün ALLAH diyenler Kâbe'ye çevrilmiştir.

**Cenâb-ı Resûl'ü, İlliyyîn'e, Mi'rac'da Cebrail kavuşturmuştur.
Mekke ile Kudüs arası Mirac'ın ilk merhâlesini teşkil eder...**

Abid olarak...

Ötesi bizce meçhul...

Bir şey söyleyemeyiz.

Namaz, müminin Miracı olduğuna göre; câmi, kulun illiyyîne çevrilerek, Mirac'a gitmesine aracılık yaptığından, Cibril-i Eminin yerini tutmaktadır...

Bundan dolayı, Cibril-i Emin, Mescid-i Aksâ'da, Resûlün Enbiya ervahına imam olduğu yerde, ilk ezanı okumuştur..

Ervaha imam olan Cenâb-ı Resûlün hareket noktası, mekânda cesedi ile Mekke'de olduğu için, bir gün, Medine'de Mescid-i Aksa'ya doğru namaz kılınırken, Resûle Mekke'ye dönmek emr-i vahyi gelmiş ve hemen Mekkeye dönmüştür.

Mekke, illiyyîne gitmek arzusuna talib abdin hareket noktası, yâni Mirac'ın başlangıcı olduğundan, namazda Kâbe'ye dönülür...

Ruhanî Âlem kapısı,

Rızaya giden yol,

Cemâle giden nûr yolu,

Melekûtun hareket noktası,

Ruh âleminin görünür merkezidir, Kâbe...

Beşerin dalâleti o kadar katılaşmış bir hâle gelmişti ki, Kâbe'yi taştan İlâhlarla doldurmuştu...

Heykel, resimden çok farklıdır.

Resim iki boyutlu, heykel üç boyutludur, insan, iki gözle bakar, her şeyi tek görür, iki gözün mevcudiyeti, üçüncü bu'du idrak içindir.

Kesret'ten vahdete işarettir.

Küçük çocuklarda, henüz göz sinirlerinin tasallûbu husule gelmediğinden, üçüncü buudu çocuk idrak edemez; onun için her şeye elini uzatır.

Derinlik mefhumu yoktur.

Çocuk büyüdükçe tasallûp husule gelir, derinlik mefhumu idrak olunmaya başlar...

Kâbe'nin heykeller ile dolması bir hikmet-i ilâhiyeye matuftur.

Cenâb-ı Allâh buradan kuş uçurmazdı arzu buyursa; fakat hakikati anlatmak için böyle murad etmiştir.

Ebrehe'nin fillerini, ordusunu, eabil kuşlarının, minicik taşları ile yok etti.

Bir çok insan kütlelerinin mukaddes saydığı ve dalâlet içinde bulunarak putlarla doldurduğu Kâbe'ye, bir nûr indirdi ve bu nûr putları eritti ve her tarafı kapladı, kudret tecellî etti...

Üç buut Mekân'da bir yer kaplar, iki buut kaplamaz, resim gibi...

Resim bir gölgedir, cisimsiz olan ALLAH'a izâfe edilerek, mekânda bir yer verilerek cisimlendirildiğinden heykel küfürdür denir; bundan dolayı putların kırılması ile mekân kaybolmuştur.

Beşer çocukluk devrinden kurtulup, gözleri üçüncü buutu idrak ederek, onu yok etmiştir.

Bu hâdise, bir anda, Kâbe'de tecellî edivermiştir...

Ondan Resûle birden bire Kâbe'ye, namazda dönmek emrolundu..

Her türlü tabîi süsten, ağaçtan, çiçekten ârî, mübârek toprak, taş yığınları, cehennemi sıcak dekoru içinde bulunan Kâbe; geniş, ucu bucağı olmayan masmavi bir semâ altında mübârek bir arz parçasıdır.

Cennet nimeti olan su, ismail'in ayaklarının altından "Zem Zem!" feryadı ile çocuğun bir niyazı, nezd-i ilâhide kabul buyrulmuş ve buz gibi su, cehennemi sıcak kum deryası içinde mübârek topraktan fışkırmaya başlamış, hâlâ fışkırmaktadır; o yerde, sıcakta, suyun cennet nimeti olduğunu, suyun kendisi haykırmaktadır...

Rabbi'l-maşrikayn, bütün kâinatın, namütenahi görünür âlem-i şahadetin, Rabbi'dir.

O Rabbilmağribeyn ise, ruhanî âlemin SETTÂR esmâsının kapladığı âlem-i gaybın

Rabbi'dir. ikisi birleşiyor tevhid ve teklik çıkıyor ortaya...

Maşrik, Kâbe'den başlar;

Mağrip, Ravza'dan...

Maşrik dünyaya geliştiren ruhanî âlemden..

Magrip ruhanî âleme gidiştir dünyadan...

Dümdüz, yeşil bir saha içinde, bembeyaz bir taş yığını hâlinde, Medine ufuklardan görünür.

Ortasında yemyeşil Maşrik ile Mağrib'in birleştiği, öpüştüğü yerden, semâlara Rahmetenlilâlem'in Remzi olan yeşil kubbe yükselmektedir...

Burası, ALLAH sevgilisinin yeşil kubbesi, nazar-ı ilâhînin bir an bile eksik olmadığı Mustafa'nın makamıdır...

Milyonlarca müminin selât-ü-selâmının okşadığı yerdir orası...

Oranın toprağında cesed bile kalmaz, yalnız cesed-i pak-i Resûl bulunur...

Diğer mezarlar, makamlar hep temsilen kalmışlardır...

Na's-ı Mubarek-i Resûl arzdan kaldırıldığı zaman dünyanın sonu gelecektir...

Niyazlar, dualar, arzular, ölmüşlere Kur'ân hediyeleri;

Hep, mekândan Lâmekân'a Resûle uğramadan gitmez, gidemez kabul olmaz...

Saray-ı İlâhiye ancak, Resûl kanalı ile müracaat olunur.

Bu bir murad-ı ilâhîdir.

Bu lâmekâna hürmetin mecburî olduğundandır.

"Ben ve Meleklerim Resûle selât-ü-selam götürüyoruz. Siz ne duruyorsunuz!" mealindeki âyet bu demektir...

O huzura kabul edilen, ünsiyet peyda eden, ancak namazda bir tekbir ile uğramadan girebilir. Fakat şeytan aklından çıkmaz...

Resûl'den izin al, yâni, onda eri!..

Ondan sonra:

"Allâhu Ekber!" diye namaza başla...

Mirac'a girersin...

Namaz Mirac'tır, O zaman sana yanaşmaz.

Çünkü sen Resûl'de eridin.

Resûlullâh ın potasında erimiyende daima şüphe mevcuttur.

Şüphede olan gafletten kurtulamaz.

Gaflette olan hiç bir şey olamaz.

ALLAH'a ibadetin devâmlı oluşu, bu erimeyi temine fırsat verdiğindendir.

Yoksa...

ALLAH'ın ibadete ihtiyacı yoktur...

Beşeri, düşünme muradı olduğu içindir...

Nebilerin, velîlerin, mürşidlerin, gavsların, kırkların, dörtlerin, üçlerin mu'cize ve kerametleri gafletten, şüpheden kurtulmak kuvvetinin insanda mevcut olup onu bularak Resûl'de erimelerine işarettir..

Erime çârelerini beşer bulsun, yardım alsın, kurtulsun diye lâmekâna doğru yoluna istikâmet versin diye Kâbe'yi görerek, tanıyarak, el ile tutarak kolaylık göstermişlerdir... Allâhuekber!..

Bunların hepsi edeb içinde "Hayyi lâ yemut"a kavuşmak için kurulmuş dekorlardır işte...

Herşeyi önüne serdim, her şeyi burnunun ucuna kadar getirdim...

Sen hâlâ deli dolu, bön bön bakıp duruyorsun...

Kabahat kimde?..

Sende, sende, sende!..

Seni, beni at da gaip zamiri "O" ol!

"O..."

İşte iş bundadır...

Hâlâ mırıltı, dırıltı, zırıltı ile uğraştığın yeter!..

Edeb, fazilet, doğruluk içinde ömrü geçenler vardır.

Bir de hayvan gibi ölüp gidenler..

Şüpheler, vesveseler içinde her an değişmede bir ümit vardır.

Bunların yerinden kımıldanma ve sökülüp atılmağa hazırlanma olduğunu da unutma.

Bir gün belki sana da bir el girerek hepsini söküp çıkarır...

Şakk-ı sadır yapan Cebraîl olmaz da seni şüpheyeye düşüren bir el olur bu el..

Şüphede, kuruntu, bir nev'i ruh uyuzudur.

Uyuz, aklında olursa fena.

Ruhundakini iyi ederler belki.

Şüpheden bazân acı bazân zevk duyarsın, uyuz da böyledir...

Uyuz hastalığının arazi tamamıyla bir hikmettir.

Yani kaşınması...

Fakat sen uyuzdan kurtulmağa ilâç ara...

Uyuzu kireç ile kükürt iyi eder, kireç ve kükürt nasıl kireç ve kükürt olmuştur, hiç düşündün mü?

**Kireç ve kükürt uyuz olmaz.
O hastalık onlara yanaşmaz.
Bu hassaya sahip olmak için ne yapmışlardır?
Hiç olmazsa onu ara, bul, sor öğren!..
Hazıra konacağım diye çabalama, vakit az...
Güneş, batmağa gidiyor her şey yan yolda kalır...
Kendini musalla taşında bulursun, iş işten geçer...
Biraz aklın ile ruhunu fırçala..
Ruhunla aklına tekme vur.
Bu mücadele çok güzel bir mücadeledir...
Kendini öğrenince mes'ele kalmaz...
İşte bunları hazırladıktan sonra "Beytullâh"'a dön,
Resûlullâh'a iltica et,
Öylece kıpırdamadan dur,
Sabır içinde...
Hiç olmazsa bir gece bu hâlde uyumadan, sabaha kadar sebat et...
Yardımcı her zaman, her an, mevcuddur, sana da uğrarlar.**

**İlk önce aklını iyice doyur da itiraz ve şüphe kapılarını kapa, ruhunla başbaşa kal...
Haydi yolun açık olsun!..
Bu yazımızdaki sözlerimizden, bir son bekliyorsun.
Lâflar kulağına vurdukça, içinde şüpheler artıyor..
Böylelikle bir şey öğrenemezsin;
Bırak bizi,
Git işte ALLAH aşkına!..**

Lâmekân : Mekansız İlâhî âlem.

Tasallub : Sertleşmek. Katılaşmak. * Sağlamlaşmak. * Gayret etmek.

Na's : Kefene sarılıp tabuta konmuş ölü. * Cansız vücut.

Şakk-ı sadr : Bağrın, göğsün yarılması,açılması.

İman

İMAN

“BU SIR, PERDE ARKASINDA GİZLİDİR VE GİZLİ KALACAKTIR.”

İmânın çıplak mânâsı, basit, kolay bir inanış şeklinde görünür insanoğluna...,
İmân lekesiz bir kalb huzuru ile kanmak, doymak demektir...
İmân edilecek, inanılacak şey, imân ediciye muhtaç değildir.
Fakat imân edecek, imân etmek istediği şeye muhtaçtır.
Okuma yazma, insanların zâhiri Ta’limidir.
Hakiki Ta’lim ve terbiyenin miyarı, okuma yazmadan çok yüksektir.
Hakiki Ta’lim, insanda meknuz imân nüvesine varmaktır.
Bir damla su gibi görünür boş kafalara imân..
Bir damla su, bir şey ifâde etmez.
Fakat bir kaya kovuğuna girer donarsa, kayayı çatlatır.
Buhar olursa, bir gemiyi yürütür,
İmân insanda değer görürse, her yolu gösterir insanoğluna...
Hakikî imânâ ulaşmış bir insan, öldürülebilir, fakat ruhu daima yaşar.
Gördüğünüz şeyler yok edilebilir, fakat görmediğiniz şeyler yok edilemez.
Dalgaların çokluğu deryayı çoğaltmaz.
Sıcak tesiriyle havaya uçan su zerrelere “Buhar”...
Yukarıda toplanınca “Bulut”...
damla damla aşağıya inmeye başlayınca “Yağmur”...
Yağmur suları toplanıp cereyana başlayınca “Sel”...
Deryaya ulaşıp karışınca yine “Derya” olur...

Bu iki derya evvel ve âhirdir...
Dün, bugün, yarın, öbürgün gibi ifâdelerin hepsi de bir olur...
İki derya arasındaki buhar, bulut, yağmur, sel. işte bunlar perdelerdir...
İmân, insana, bu perdeleri târif eder, öğretir, kaldırır...
Ezel ile ebed arasında fasıl, senin senliğindir.
Sen bu senliğin ile, ezel ile ebedi ikiye ayırıyorsun...
Ortadan çıkıver, ne olur!
İşte imân bunu öğrenmektir...
Göz her şeyi görür, fakat kendini göremez.
Göz kendini göremediği hâlde, bir perde ile gizlenmiş olanı, nasıl görebilir.
Bunu imân gösterir insana işte...

Size kolay anlaşılmayan bir hikâye anlatacağım;
Hikâyenin mefhumları bizim mefhumlarımızla uymaz da ondan anlaşılmaz...
Suyun bazısı tatlıdır...
Bazısı çorak, acıdır...
Su, her yerde, her zaman aynı sudur...
Tatlı, acı, çorak, çeşitli olsa da hakikati değişmez.
Bu hikmete, “ilmi ercül” HAKK’a doğru yürüme ilmi denir.
Bahar herşeyin üzerine aynı tesiri yapar...
Fakat bir yerde gül bir yerde diken biter.
Aynı yerden su çıkar, birisi maden suyu, diğeri tatlı, bir diğeri zehir gibidir, ağıza konmaz.

**İmân, bunların niçin böyle olduğunu öğretir insanoğluna.
İmânın lüzumunu Cenâb-ı ALLAH arzu buyurmuştur.**

**Zât-ı ehadiyetinde ekber olan Cenâb-ı ALLAH (Celle Celâlüh) bütün esmâleriyle görününce, kâinat tekevvün etti...
Her canlı, cansız mevcudatta bu esmâların bir kısmı arzuyu ilâhî ile mevcuddur...
Bütün esmâları câmi insandır....
Bu esmâlara hitap için, zâtından sudûr edecek arzu ve emirlere dayanacak şiddette mahlûk bulunmadığından, yine kendi arzulan üzerine, ilk yarattığı nûrun mümessili Nûr-u Resûlullâh'ı taşıyacak hususî insanı yarattı; bunlar da Peygamberlerdir.
Bu ahizelerle insanlara hitap etti..
Onun için Peygamberimizi:
Hususî terbiye,
Hususî bünye,
Hususî ahlâk,
Hususî edeb,
Hususî fazilet hasletleriyle yarattı ki hitabın şiddetine tahammül edebilsin.
"Dağa indirseydik, dağ paramparça olurdu..." buyuruyor.
Şiddetin voltajı bizim tahammül hududumuza Resûlullâh'da iniyor ve bize intikâl ediyor...**

**Onun için:
"Sen dilini oynatma.. Ne emrolunuyorsa bildir. Kur'ân'ı biz toplıyacağız, biz devâm ettireceğiz." buyuruluyor.
Din, esmâları taşıyan mahlûkata bir vasiyet, bir vaaz, doğru yol rehberidir.
Bunu anlamağa imân denir....
Onun için din hakkında tenkidi yazı islâm'da yasaktır.**

**Cenâb-ı ALLAH, herşeyi yaratmadan evvel, bizzât kendi lütuf ve ihsan yolu ile mahlûkat hakkında rahmeti tercih buyurmuştur.
Ve kendisine rahmeti vacib kılmıştır.
Vacib, herhâlde olması zarurî olana denir...
İlk hüküm ve tecellî, mahlûkatı hakkında rahmetten ibaret olmuştur.
Rahmetin zıddı gazabdır.
Fakat Ahlâk-ı İlâhiye'nin muktezası değildir.
Belki fenalıklara karşı tecellî eden Rabbânî bir hikmettir.**

**Evveliden sevmediğini haber vermesi insanlar için büyük lûtuftur.
İşte bu lûtfı karşı, edebi, imân öğretir insan oğullarına, imân mektebine gireceklere bir alfabe kitabı lâzımdır.
Bu kitapta şunlar vardır:
ALLAH'ın birliğine,
Meleklerle,
Kitaplara,
Resûllere,
Âhiret gününe,
Hayır ve şerrin ALLAH'tan geldiğine,
Ba'sü bâ'delmevte, kuruntusuz bir çocuk safiyeti içinde inanmak yazılıdır.
Bu alfabeyi okuduktan sonra imânı kuvvetlendirmek için:
Namaz,
Oruç,
Zekât,
Hac,
Kelime-i şehadet...
Bunlarla vücut ve ruh disiplin altına girer...
Ve hakikî imâna namzet olur insan...
Cenâb-ı ALLAH bunların hiçbirine muhtaç değildir.
İnsanoğulları bunlara muhtaçtır da ondan, Cenâb-ı ALLAH bunları rahmet ile sararak gönderiyor kullarına....**

**Bunlardan sonra:
Temiz olanlar,
Sabırlı olanlar,
Mütevekkil olanlar,**

Kanaat edenler,
İnfâk edenler, hakiki î mânâna girmeye başlarlar...
Bu gibiler için âyetler şunları müjdeliyor....
"O î mân edenlerdir ki, ALLAH zikredildiği zaman kalbleri titrer.
Karşılarında âyetler tilâvet edildiği zaman î mânları ziyâdeleşir.
Onlar ancak Rablarma tevekkül ederler, dayanırlar, namazı doğru kılarlar, rızıklarına kanaat ederler."
İşte bunlar hakkiyle î mân edenlerdir.
Bunların ALLAH nezdinde dereceleri vardır.
"Essüadâümakbûlün indellah" olanlar bunlardır.
Bu gibiler konuşurken kendilerini belli ederler.
Zira savt - edeb içindedirler.
"İnnellâhe yuhibbürrakikus-savt) = "ALLAH yavaş seslileri sever."
Sessiz konuşurlar, sessiz dua ederler....

Bunlardan birine sormuşlar:

"Gecen nasıl geçti?

"Keyfi Usbuhat?"

Cevaben:

"Benim yanımda ne sabah ne de akşam vardır!" buyurmuştur.

"La sebahe indî velâ mesâ!"

Bize ALLAH'ı târif et dediklerinde:

"AHAD'dir, tek'dir, değişmez, başlamaz, bitmez, öncesi sonrası yoktur.

Gün gibi aşikârdır, görünmez."

Görür (bizim gibi değil), işitir (bize benzemez), bilir, bilmesi meçhulden malûma.

Malûmdan malûma yürür.

Bilmediği yoktur.

Her an yapan, yaratan odur.

Her dilediği bir oluşturun.

Var iken yok, yok iken var eder.

Onun vücudu dışında varlık yoktur.

İnsanların bir kısmı aydınlıkta gezer, kördürler.

Diğer bir kısmı karanlıkta aradığına dokunup ne olduğunu farketmeyen şaşkın gibidir...

Her insanın idrakine göre, kendini gösteren nihâyetsiz var olan nûr, bu îhata edilmez varlık "ALLAH" işte!.." diye târif etmişlerdir.

İşte bu târifi hakiki î mân öğretir insanoğluna.....

HÂLİK'ı tanımak için hissettiğiniz, duyduğunuz, aklınızın saplandığı muammaları çözmeğe kat'iyen kalkışmayınız...

İmânda olan, HÂLİK'ı esmâlariyle görmektedir.

Esmâlarıyle; çocuklarınızla beraber oynadığını, bulutlar içinde yürüdüğünü, şimşeklerle size uzandığını, çiçeklerle gülümsediğini görürsünüz...

Bu görüş, duyuş, insanların içinde öteye ait bir bilgi olduğunu isbat eder.

Bu bilgiye varmağa çalışmak î mân aşılarda insana!..

Muhteşem ve mağrur bir teslimiyet içinde, sonsuzluğa doğru ilerleyen hayat kervanının dışına çıkmak olan ölümden korkmayınız...

Rüyalara inanınız, çünkü ezele giden kapılar onların içindedir.

Rüyaların, güzelleri, sıkıntı verenleri vardır.

Bunlar tabii maddî âlemdekilerin şekil, tarz ve hadiseleri gibidir.

Fakat arada bir çok farklar vardır.

Bunları bulunuz. Ben size bir ip ucu vereyim....

Rüyada, renk, her türlü dünyevî zevk, elem ve keder tezahürleri vardır.

Yalnız dikkat ederseniz "Koku" yoktur.

Bunu çözmeğe çalışınız.

Ama o kadar kolay değildir.

Hepiniz rüya görmüşsünüzdür.

Rüya hakkında bilginiz de vardır. Fakat bunların hepsi târifdir.

Rüyaları bu yönden tahlil ederek, olan ve olmayanları tefrik ediniz.

Önünüze büyük müjdeler, büyük hakikatler açılır....

Akıl ile her işi hâletmeğe kalkmayınız.

Akıl hilekârdır.

Tuzak kurar insana...
Akıl korkaktır.
HAKK korkusu, îmânın ism-i hasıdır.
HAKK'dan gayri varlıktan korkmak, gizli bir şirkten başka bir şey değildir.

Irmak gibi yağmur ve buluttan sermaye arzulama...
Dünyada sonsuz ol, son isteme...
Gül kokusu, gülü terkettiği için her sahaya yayılır...
Îmân edene Peygamber "Ümmetim" dedi.
Dikkat edilirse Ümmet kelimesinde "Ümm-Ana" kelimesi vardır.
Peygamber rahmet getirdi ve bildirdi.
Ana şefkatı Peygamber şefkatidir.
Zira onun Peygamberlik ile alâkası vardır.
Milletler, analarına ta'zim ve hürmetle kurtulabilirler.
Analar, Milletlerin bünyelerini dokurlar...
Onun için: "Cennet anaların ayakları altındadır" buyrulmustur.
Bu büyük hikmeti, îmân öğretir bilmeyenlere....

Hakiki îmâna varan, HAKK'ın gönlünde bir sır olduğu gibi, HAKK'ın âyetlerinden bir âyet olur...
HAKK'tan gayri bir gaye uğruna, kılıcını çeken kimsenin kılıcı, kendi göğsüne gömülür...
Bunlar ancak îmân ile elde edilir.
Hakiki îmânda olan, ahlâk, fazilet,
adalet, doğruluk, kanaat hasletlerinin canlı şeklidir...
Bu gibilerden denizdeki balık, uçan kuş bile kaçmaz..
Sokulurlar yanma, kırk yıllık dostmuş gibi...
Yazık o insana ki isindeki îmân ateşi sönmüştür.
Kâbe'de doğup puthanede ölmüştür....
Dünyada muhtaç olmamak için HAKK'ın rengine boyanmak lâzımdır.
Bu da îmân ile mümkündür ancak...

Miyar : Mi'yar : Ölçü. Bir şeyin kıymet ve vasfını gösterir olan.

Ahize : Bir elektirik akımını alıp başka bir kuvvete çeviren âlet, alıcı. kulaklık.

Tercih : Üstün tutmak. Bir şeyi diğerinden fazla beğenmek, fazla itibar etmek.

Mukteza : Lâzım getirilmiş. Lüzumuna binaen istenmiş. İcab eden. Lâzım gelen. (Bak: Dâll-i bi-l iktiza)

Savt : Ses. Bağırma.

Haslet : Huy. Ahlâk. Yaradılıştan olan tabiat.

Tekrar Dirileceğiz

TEKRAR DİRİLECEĞİZ

Her şey mütenasib olarak yok ve tekrar var oluyor.
Elektirik ampülü saniyede 50 defa yanıp söndüğü için, biz onun devamlı yandığını zannediyoruz.
Zamanla mukayyed olmayan, bir anda yok ve var oluyor!
"Kün!" işte budur.
Zaman ve mekan dışıdır.
Onun için idrak hududumuza sokamıyoruz.

Vicdanları gâyet müsterih ve sakin bazı salih insanlar vardır ki kalblerinde ve sözlerinde tecelli eden huzur ve sükuna iştirak edilmedikçe yanlarına yaklaşılamaz.
Bu çeşit bir mübareğin yanına bir gün yaklaşmak mümkün oldu da bu yazı bu konuşmadan sonra onların malzemesiyle diziliverdi.
Ben de size anlatıyorum.
Herhalde hoşunuza gidecek ve mânevî zevkinize bir okşama yapacaktır.

Bu çeşit insanlara yanaşamayanlar, Resûlün tebliğ ettiği âyetleri kendi kafalarında tefsir ederek haramı helal yaparlar.
Fetvalar verirler.
Temiz kalbli müminlerin ruhlarını bulandırmaya çalışırlar.
Bunlar bir gaye altında çalışan sinsi, kendilerini çok akıllı sanan bir cemiyetin azalarıdır.

Dinden bahsederler, mânevî mevhumları kalbte kalıplara dökerler, görmüş gibi mânevî âlemin haritalarını çizerler; sonra da öteki âlem yoktur, âlem birdir diye öküzü bile inanamayacağı birçok vaaz ve nasihatlar yaparlar.

Mahşer, kıyamet, âhiret kelimelerinin ifâde ettiği mânâ Allah'ın mutlak hükümlerinden birini ifâde etmektedir.
Mahşer, toplanılacak yer...
Kıyamet, ölümlerin dirilmesi...
Âhiret, öbür dünya, insanların öldükte sonra vasıl olacağı âlem.

Kur'ân'a göre insanın hayatı ölümle nihâyet bulmaz.
Ölüm, başka bir âlemin kapsını açar insanoğluna...

Dünya hayatı bir gaye değildir.
O, ruhun maddi teşekkülât içinde vuku' bulan tekamül mertebelerinden birini ikmal etmek için bir vasıtaadır.
Varlıkların tekamülleri için dünyaya gelmeleri lazımdır.
Nisbî ve izâfî her şeyin oluşundaki noksanlık, bir zarurettir.
Beyaz renk dediğimiz zaman, bir şeyin eksikliğini ifâde etmiş oluruz.
Bu eksiklik de onun beyazdan başka renklerden mahrumiyetidir.
Her sıfat bir kusurun ifâdesidir.
Her şey kendilerine nispet ve izâfe edilenden başka şeylerin eksikliği ile malûldür.
İzâfîyet ve nispet ancak Halik hakkında bahis mevzu'u olamaz.

Mezar, topraktan bir yerdik ki arkasında cennetin huzuru vardır.
Toprakta "HAYY" tecelli ettikten sonra, insan şeklinde dünyaya geldik.
HAYY çekilince ceset edeben eski yerine çekilir.
Mezarda, umumi olarak kimyevi bir tahlil başlar.
HAYY, değiştirdiği toprakta tekrar topraklaşmak gayesindedir..

Cesedin toprağa tevdi' edilmeden evvel birtakım sıkı merasimlere tabi' tutulmasında büyük hikmetler gizlidir.
Burada zaman, mekan, hazırlık, mânevî hizmet mevhumları birden bire ayaklanır.
Bir ferdin ölümü; Kıyamet-i Suğrâ.
Nesillerin kâmilin ölmesi; Kıyamet-i Vusta.
Haşr ü Neşr günü; Kıyamet-i Kübra isimlerini aldığı gibi.
Karar günü, Hesap günü, Telafi günü, Cem'i günü, Huruc günü, Tevafün günü, Din günü isimleri de verilmektedir.
Bu günün meydana gelişi, Rabbü'l-âlemîn'in vasıtasız tecellisiyle olacaktır.

İnsanoğlu, ölümü akıl ve ilmiyle izaha kalktığı günden beri vardığı netice;
"Yokluk"- "Adem" kelimelerinin izah çerçevesi içinde kalmıştır.
Bundan dolayı insanoğlu, ilmi ile fenni ile hırslarıyla kitap ve âlimleriyle bütün akademik bilgi müesseseleriyle ölüm hakkında acı, hıçkırık, göz yaşı ve ızdıraptan başka bir tecelli ve izâh abidesi kuramamıştır.

Ölümü;
Kalbin adalesindeki bir bozuklukla kan deveranının inkıta'ı ile,
Beyinden bir damarın kopması ile,
Tansiyonun yüksekliği ve düşüklüğü ile,
Kanser, verem, daha birçok, binlerce isim alan hastalıklarla izaha ve teselli bulmaya savaşımıştır.
Bizimle konuşan, sıhhati yerinde, gülen ve işiyle gücüyle meşgul bir insanın bir anda yok oluşunu, katillerin, fazileti âlim ve insanların sonudan ne olduğunu ne olacağını bütün dünya âlim ve ilim müesseselerine sorsak alacağımız cevap ancak:
"Bilmiyorum!"dur.
Bu kelime ölüm kadar karanlıktır.
Bu karanlıkların aydınlanmasını isteyen insan, bunu ancak iman kürsüsünden dinleyip öğrenebilir.
İman;
İnsanı Halik'a bağlayan kaçınılmayan mânevî bir bağıdır ki zerreden atomlara, atomlardan moleküllere, moleküllerden yıldızlara, yıldızlardan nebatlara, nebatlardan hayvanlara kadar. büyük bir silsile teşkil eder...

Kitâbullâh'ta:
"Gökler, yeryüzü ve bütün mevcudat Halik'ini tesbih eder.
Hiçbir şey yoktur ki onun hamd ve senasıyla hareket ve tesbih bulunmuş olmasın.
Çimen, ağaç her şey secde etmektedir.
Görmez misiniz göktekiler, yerdekiler, güneş, ay bütün ecram, dağlar, nebat ve hayvanlar hepsi secde ve tesbihtedirler!
Binlerce kuşlar sabahları Allah'ı tesbih ederler.
Bütün bu mahlukat yaratıldıktan beri canlı ve cansız her yerde Allah'a karşı nızyaz ve tesbihlerini bilerek bilerek devam ettirmektedirler.
Allah da onların yaptıklarını bilmektedir. Lakin siz onları görmüyor ve tesbihlerini işitip anlamıyorsunuz!"

Bütün Kâinat bir hamd ü sena, niyaz ve tesbih ma'bedi halinde yaratıldığından beri gelip gitmektedir.
İnsandan maada bütün canlı ve cansız yaratılanlar istisnasız bunu bilir ve yapar.
Ne yazıktır ki insanoğlu umumi bir taat ve tesbih çemberine girmemiştir.
Habil'i öldüren Kabil gibi hırs ve madde güruhuna uyanlar; hırslarını tatmin için yerleri kazdılar, dağları deldiler, bugünkü fennin mübeşşiri oldular.
Habil'in grubu ise kazâ ve kaderin çerçevesi içinde tevekkülde kaldılar.

Bu küçük hikayenin mânâ, 60 senelik bir dünya hayatına sığdırılmak istenen fazilet, ahlak, kanaat mevhumlarıyla hırs ve maddeye tapma arzusunu ve şehvaniyet mevhumlarının mücadelesini ifâde eder ki bu mücadele hakikatın nûrundan uzaklaşma

saikasının verdiği mantıkla insanoğluna ahlak, adalet, fazilet ve doğruluk hasletlerini haykıran dinlerin, hırs ve nefsanî arzuların tatminine engel olduğu ileri sürölerek netice itibariyle beşeriyetin, yekdiğerini boğazlamaya için her an hazır bir halde birbirlerine hırs ve düşmanlıkla bakmasını husule getirmiş ve bugünkü dünya bu kisve altında düşünen kafa için bir üzüntü silsilesi haline gelmiştir.

Halbuki ölüm, bir yokluk ve varlık bataklığı değildir.
Pırıl pırıl açacak bir sabahın son karanlığıdır.

Hayatın beşikle mezar arası kısa bir mesafeden ibaret olduğunu sanan dar bir kafaya, mezar dağlarının arkasından sökecek bir ölmezlik sabahının tülleneceğini anlatmak çok zor ve korkunç bir iştir.

İlim ve fennin, kitap ve hükümleriyle gözyaşı acı ve ıstırap kelimeleriyle kapadığı ölümün hakikatını ancak Peygamgerlerin tuttuğu meşale altında, iman yolculuğuna çıkmış insanlar anlayabilir ve başarabilir.

Yaşamak hırsı içinde bulunan insanoğlunun, dünyada iken sarıldığı lezzet ve zevkin bir anda, yokluk diye inandığı ölüme sürüklenmesi kadar hicran olamaz.
İmansız, karanlık bir akıbetle dünyadan giderken çivilenmiş hırsı ile ruhu birbirinden gıcırtı ile sökölür ve ayrılır.

Diğer taraftan imanlı bir insan, ölüm kelimesini hecelerken tatlı bir vuslat içindedir.
Bütün ömrünü sevgilisinden kalma bir mendil gibi dünya hayatına sallayarak ölümlle sarmaş dolaş olarak ebediyet gözlerini yumar gider.

Semânın insana korku veren engin derinliklerinde pırıldayan yıldızlara ASTRONOT gönderen bugünkü ilim ve fen, biyolojik bakımdan hayatı, canlılığı şöyle tarif ediyor:
Hayatın ilk canlı atomu olarak hücreyi kabul eder.
Cansız moleküllerin suda eriyerek bilinmeyen bir kudrete iyonize olmasından ilk hücre meydana gelmiştir.
Canlı uzviyet kimyasının vardığı fennî, ilmî bu sır;
Kur'ân-ı Kerîm'in Enbiyâ suresinin başlangıç olarak bildirdiği şu âyetin aynı ve izahıdır.
"Vecealnâ minelmâi küllî şey'in hayy"

Burada çok ince bir mânâ ve hakikat gizlidir.
Maalesef şimdiye kadar, yukarıda anlattığımız küçük hikayenin verdiği zihniyet içinde bu Âyet-i Kerîme'nin büyüklüğü garp âlimlerinin yüzüne onların ilim kelimeleriyle izah edilerek savrulmamıştır.
Kâinattaki maddeler evvelce mevcut olmayıp sonradan husule gelmiştir.
Evvelce mevcut olmayan madde sonradan yaratılıyor demektir.
Maddenin evvelce mevcut olmayıp sonradan husule geldiği kabul edildiğine nazaran;
Yani cansız moleküller suda eriyor.
Sonra iyonize oluyor.
Ve ilk canlı molekül hücre teşekköl ediyor.
O halde bunun bir yaratıcısının mevcut olacağı kendiliğinden ortaya çıkıyor.
Madde mevcut olunca zaman ve mekan mevhumları bizzarur çıkıyor, canlı da zaman ve mekan ile mukayyed oluyor demektir.
Bu canlı hücrenin hayatı için evvelce hazırlanmış şartların mevcudiyeti de lazımdır.

Arz, güneşe en uygun uzaklıkta olduğundan bu iyonizasyon arzda vuku'a gelmiştir.
Bu tesadüfi bir hal değildir.
Bugün astronominin bildirdiğine göre tetkik edilen birçok yıldızda iyonizasyon olmadığı ve hayatın da olmadığı ileri sürölüğüne nazaran bu şartların orada olmadığı ortaya çıkar.

Canlı moleküllerin en mükemmel mimarisi insan vücudundadır.
Bu mimarideki diziliş sabit ve değişmez bir kimya olmasına rağmen akıl yoran mütemadiyen harekette bulunan bir ahenk silsilesidir.
Bu tesadüfün bir eseri değildir, olamaz da.
Bu ahengi hiçbir kuvvet katiyen değiştiremez.

Canlı moleküllerin esas özü olan protoplazmada gıda yolu ile alınan birçok maddeler yerlerini yeni maddelere terk ederek vücuttan çıkar gider; yani uzviyet her an yenileme mahşeri içindedir.

Bir hayvanın, bir insanın veya bir nebatın tohumunu; hem vücudu içinde hem dışarıda hiçbir kuvvet te'siriyle yapacağı neslin imar işinde şaşırtmak imkan haricindedir.

Erik ağacı elma veremez.

Kedi tavşan doğuramaz.

Karınca sinek çıkaramaz.

Canlı olabilme hadisesi; o halde moleküllerin ahenkli değişmeyen bir düzeninin ifâdesi.

Maddelerin bu ahenk içinde dizilişi, El Bedi' esmasının tefsiri, bu ahengin Allah'ın esmalarıyla tecelli ihtizazından ibarettir.

99 esma, kimyanın MENDELİYEF cetvelindeki anasırın yaradılışındaki kudretin sudur yeridir.

Ölüm canlı moleküllerin ahenki dizilişinin bir anda çözülüşü ve kimyevi anasıra ayrılmaya gitmesidir.

Parçalanan bu kimyevi unsurların en son kalan elle tutulan kısmı kemiktir.

Bu kemik parçası diziliş ahengi bozulmuş cansız moleküller yığını değil midir?

Bunun tekrar canlı molekül haline gelmesi bir tecelliye vabestedir.

Allah istediği an ahengi var edebilir, yok edebilir.

"Kûn feyekun, her şey aslına dönecektir." âyeti budur.

Yanan bir elektrik lambasını biz devamlı yanar görüyoruz.

Halbuki o saniyede elli defa yanıp sönmektedir.

Bizim zaman ve mekan idrak hududumuz dışında olduğundan, onu zaman ve mekan dışında "Kûn feyekun!" oluşunu idrak edemiyoruz.

Jeoloji, astronomi ilimleri arz için sonun mecburi olduğunu kabul ediyor.

Havadaki bir değişiklik veya bir kuyruklu yıldızın arza çarpması bu sonucu husule getirecek diyen eski iddialar tatmin edici değildir.

Zira yıldızlar arasındaki açıklık ve boşluk o kadar derin ve korkunçtur ki yıldızların yekdiğerine çarpması imkansızdır.

Korku verici bu genişlik bu kadar basit gibi görünen büyük hadiselerin vuku'una manidir. Güneşin aya girmesi, kamerin husufu, Kur'ân ayetleri, dolayısıyla madde muvazenesinin madde aleyhine çevrilmesini ifâde etmektedir.

Allah'ın mutlak hükümlerinden biri olan son, kıyametin Rabbü'l-âlemin'in vasıtasız tecellisiyle meydan geleceği keyfiyetini açıklamaktadır.

İşte bu hal Allah'ın arz enerjisi sisteminde vasıtasız olarak yenileme emri verilmesinden ibarettir.

Bu enerji değişmesinde yeni ve taze atom sistemlerinin meydana geleceği fizik kanunları arasında en kuvvetli yeri almaktadır.

Atomların madde ve sistem teşkil etmelerindeki bu konuşma Kur'ân ayetleriyle bildirilen "Kevn" lafzının canlılık için elverişli şartların tekevvünü ile maddecilerin bağıracağı iyonizasyonun tekrar başlayarak protoplazmanın ve hücrenin teşekkül edebileceğini ve hayat ahenginin tekrar kurulacağını ifâde eder.

Molekül ve atomlardaki bu nuntazam alışkanlık o gün bizim mimarimizi yeniden dokuyacak ve emir âleminin o güzel, ölmez ruhu bu oluş ahengi içinde vücudun canlılık halini terar süsleyerek onu diriltecektir.

O halde, toprakta kalan o kuru kemik parçası, tekrar taze filiz vererek canlanacaktır.

Tekrar dirileceğiz o halde...

Resûlû Ekrem'in bildirdiği Allâh'ın emrinden olan ruhu inceleyelim:

Ruhî fiillerin ve tezahürlerin merkezi olarak ilim ve fen beyni kabul ederek ruhu inkar yoluna sapmıştır.

Bugün beynin en ince noktasına kadar haritaları yapılmıştır.

Bu haritaların tetkiki, ruhu inkar edenleri utandırmıştır.

Beyin hastalıklarında yapılan otopsilerde ve eldeki beyin haritalarında, muhtelif hareketlerin merkezleri, bacakların, ellerin, parmakların her türlü hareki fonksiyonları için beyinde merkez tesbit edilmiştir.

Fakat korku, gurur, emir gibi hissi mefhumlar; düşünce akıl, hayal gibi insanları insanlık vasfını merkezleştiren birtakım melekeler beynin giçbir tarafına yerleştirilememiştir.

İnsanları, cemiyetleri yekdiğerine bağlayan birtakım ahlaki hasletlerin hastalık şeklinde noksanlığına müptela olan cânilerin, hırsızların, anormal şehvetperestlerin, gaddar zâlimlerin öldükleri zaman yapılan otopsilerinde beyinde hiçbir anormal değişiklik tesbit edilememiştir. Son yıllarda beyin üzerinde yapılan elektrikî grafiklerin tetkikinde; akıl, düşünce, zeka, cesaret, ahlak, fazilet umdeleri normal veya anormal olan kimselerde bir değişiklik göstermemiştir.

Bir meçhulu, halli güç diğér meçhullerle halletmek zaruretine ancak elimizde müspet ve izah edilmiş delillere dayanan makul bir nazariye bulunmadığı zaman katlanabiliriz.

Netice olarak:

İnsan bedeninde beyin ve hücreden maada gizli bir mânâ cevheri mevcuttur. Bugünkü akademik bilgilere inanan garbın alimleri ruhu yanlış tasavvur etmektedirler.

Bedene giren, çıkan, gözle görülmeyen bir şey hissediyorlar; fakat ruh anlamını ikrardan korkuyorlar.

İslam felsefesinde ve Kur'ân'daki ruh anlamı bunlarca anlaşılmış olsa, hepsi ruhun mevcudiyetini ikrardan ve teslimden çekinmeyecekleridir.

Fakat şu muhakkaktır ki bir gün gelecek bunu iman ile bağırarak ikrar edeceklerdir.

Resûl'e ve Kur'ân ayetlerine dayanarak ruhu şöyle izah edebiliriz:

İnsan vücudu his esmasının canlılık halini devam ettirdiği müddetçe bir radyo cihazı gibidir. Dimağ bu cihazın elektrik tesisatı, lambaları ve teknik aksamı mahiyetindedir. Bu radyo cihazında asıl radyo dalgalarını dağıtan verici cihazda, yani radyo merkezinde konuşan şahıs nasıl hassasını diğér radyolara veriyorsa; Rabbü'l -âlemin, verici radyo merkezi olan ruhların bulunduğu levh-i mahfuzdan, bütün âleme hitap ediyor.

İnsana insan vasfını veren ruh olduğu gibi, radyoya radyo vasfını veren de verici radyodan çıkan ruh ismi verilen, bu his dalgalarıdır.

Dış görünüş itibariyle radyo, madde cihazı ile elektrik cereyanından müteşekkildir.

Halbuki verici, radyo dalgalarını vermediği yani konuşmadığı müddetçe bütün bu maddî tesisatı havi radyolar tamamen sessiz ve hareketsizdirler. Ruhun ebediliği âlemine izâfetendir.

Bin küsür sene evvel ruhun emir âleminden olduğunu dünyaya haykıran muhterem ve mübarek Resul-i Ekrem'in bu inci sözünü maddeye tapan göz ve kulak, bir türlü idrak edemez.

Bir çok ilim kazanında yoğrulmuş, türlü kalıplara dökülerek mantık süzgecinden süzölmüş sözlerle, binlerce ciltlik kitaplar yazılıyor ve bu gün herkesin evinde ve dünyanın her tarafında bulunan radyo bize ispat ediyor ki: .

Asıl radyo, verici istasyondur ve orada konuşan spiker asıl radyodur.

Her dalga uzunluğundaki his dalgalarını ve ihtizazları alan büyük Velîler senelerce evvel vücudun vahidden ibaret olduğunu haykırmışlar:

"Müessir ile Müessirun fih" ifâdelerini kullanmışlardır.

Bütün dünyadaki radyolar kırılırsa radyolar vahid olur.

Teker teker işleyen radyolar bu dalgaları almaz hale geldiği zaman, kıyamet-i suğra vuku'a geliyor.

Bir gün bütün radyolar dalgaları almaz hale gelecek o zaman kıyamet-i vusta olacaktır.

İnsan mevcudiyetinden çıkan ruh radyonun muattal hale gelmesini ifâde eder.

"Ankara radyosunun neşriyatı bitti. Geceniz hayırlı olsun!.." dendiği zaman yarın radyo konuşmayacak demek değildir.

Emir âleminin ihtizazı olan ruh ayrıldı diye yarın insanın tekrar dirilmeyeceğini söylemek doğru değildir. .

Kıyamet-i kübra husulünde mükerreren kâinatın tek konuşan spikeri Cenab-ı Zülcelâl tekrar konuşacak ve yıllarca sessiz kalmış radyo cihazları da tekrar ses vermeğe başlayacaktır ki bu "Ba'sü bad-el-mevt"tir işte.

Hangi tohum ekilmiş de bitmemiş...

"Eleyse zalike bikadirin 'ala en yuhyiyelmevra!.."

Hallacı Mansur, radyosuz asıl spikeri dinledi ve:

"Radyo yoktur ve yalnız spiker vardır!" diye bağırdı: "Ene'l-Hak".

Bu derin hakikati işitenler köylerde radyo dinleyen ve radyonun hangi mekanizma ile işlediğini bilmeyen insan kitleleri gibi anlayamadılar...

Ve onu vurdular!..

Fir'avun da Allah'lık iddia ettiği için devrildi.

Mansur da:

"Ben Allah'ım!" dedi boynu vuruldu.

Ama firdevslere yükseldi...

Anlamadan anlamaya, söylemeden söylemeye, korkunç uçurumlar kadar fark vardır. Açık hakikatlara itiraz etmek, insanları felakete sürükler.

Allah'ın Velîlerinden mübarek bir zat şeyhinin bekâ âlemine göçmesi üzerine teessüründen kabrini ziyaret eder, dönerken:

"Bu dünyada artık ne var şeyhim göçtü, yaşamak mânâsız!.." diye düşünüyordu.

Tam bu sırada önünde bir nûr belirdi.

Nûr gittikçe büyüdü, kesif bir hal aldı; şeyhinin hayattaki şeklini aldı.

Müridine elini uzatarak:

"Acele etme oğlum daha ben bile ölmedim. Sen ölmeğe ne diye hazırlanıyorsun!" buyurdu.

Büyük Bestamî buyuruyor:

"Ben hakikate erdikten sonra şunlarda yanıldığımı anladım:

Sanıyorum ki ben Allah'ı istiyorum.

Sonradan, anladım ki Allah beni istiyor.

Allah'ı zikrettiğimi sanıyorum.

Meğer Allah beni zikrediyormuş.

Yaptığım şeyleri kendi faydam için yaptığımı zannediyorum sonradan öğrendim ki Allah'a çoktan kavuşmuşum!"

Bütün beşeriyet, âlimleriyle, kitaplariyle, üniversiteleriyle ölüm hakkında asırlarca söylemiş, karalamış, bağırmıştır.

Netice hepsinin hulasası şudur:

Hıçkırık, gözyaşı, ıstırap...

Ve binlerce hastalık nev'i isimler, teşhisler...

Bu bir satıra çıkan kelimelerin mânâları ile teselli bulmağa savaşırmıştır.

Ölüm ve ötesini herkes mırıldanmıştır.

Her önüne gelenden bir iki şeyi öğrenmekle kendisini olgun addeden kimseler, dinin kemâl ve inceliklerini anlıyamadılar.

İslâm itikadına muhalif olarak ve birtakım batıl aklî delillerle tahkim edilmiş makaleler ve kitaplarla kütüphaneler dolmuştur.

Hissen gizli olan bazı şeyleri, görme duygusuyla keşif ve izah müşküldür.

Denizlerin sularını riyazî olarak hesaplayınız şu kadar ton her gün buhar haline gelir eksileni hesaplayınız, şu kadar sene sonra bu deniz bitecek diye riyazî bir neticeye varınız.

O an geldiği zaman denizlerin yine yerinde olduğunu göreceksiniz.

Zira deniz o kadar senede sularını değiştirebiliyor, bunu niçin düşünmüyorsunuz?

"Men fekade hissen fakade ilmen."

Netice ölüm hakkında:

"Bilmiyorum!" tasrif edilmiş sıgasıyla yapayalnız kaldığınızı görürüz.

Ölümü, ilim, üniversite kürsüsünden değil iman kürsüsünden beklemek lazımdır.

Beni senelerce yazılarımdan takip eden muhterem okuyucularımla, artık ben yalnız hatıralarımla için yaşıyorum.

Bir çok hatıralar taşıyan insan ormanlardaki kurumuş meşe ağacına benzer.

Bu meşe artık kendi yapraklariyle süslenmez.

Bazen çıplaklığını asırlar geçirmiş dallarının üzerinde biten yabani nebatlarla örter.

Bir müddet için sizlerden böyle uzak kalışım, ebedi âlemde ayrılmamak içindir.

Hayat geçicidir.

İnsanın ailesi bir gün gibi geçer gider.

Allah'ın takdiri onu bir duman gibi dağıtır.

Oğul ve kız babasını, babası oğul ve kızını, birader hemşiresini, hemşire biraderini pek az tanır.

Meşe ağacı etrafında palamutların filizlendiğini görür amma âdemoğulları bu saadetten de mahrumdur.

Bu sözler, gecenin derin karanlıkları içinde gizlenen ve kayaların arasından sızan sularıyla mevcudiyetleri meydana çıkan kaynağa benzer.

Bu kaynağı anlamınızı rica ederim.

Size rahmetli olmuş bir arkadaşımın söylediği sözlere ismimi ilâve ederek huzurunuzdan ayrılıyorum.

Duanızı dilerim!..

Bakanlar bana
Gövdemi görürler
Halbuki ben başka yerdeyim...

Günü gelince
Gömenler beni
Gövdemi gömerler
Orada bile başka yerdeyim...

Gel aç üstümü ne görüyorsun
Görünmeyi...

Görebiliyor musun
Doktor nerede
Derman ne oldu?
Sana bana olan ona da oldu...

Kendi beyaz gömleği altında
Birden yok oldu...

(Ruhun şâd olsun sevgili azîz Hocam!..)

أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَادِرٍ عَلَى أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَى

“Eylese zalike bikadirin 'ala en yuhyiyelmevra. : Peki (bunları yapan) Allah'ın, ölüleri tekrar diriltmeye gücü yetmez mi?” (Kıyâmet 75/40)

Mukayyed : Kayıtlı. Serbest olmayan. Sınırlı. Bağlı. * Deftere geçmiş, kaydedilmiş olan. Bağlanmış. El veya ayağında zincir, kelepçe bulunan. Mevkuf olan. * Bir işe ehemmiyet veren. İşine önem verip bakan.

Müsterih : (Rahat. dan) İstirahat eden, rahat bulan.

Ma'lul : İlletli, hasta, sakat, kötürüm. * Harpte bir uzvunu kaybetmiş gazi.

Tevdi' : Emanet vermek, bırakmak. * Misafirin veda etmesi. Giderken kalanlara: Allah'a ısmarladık gibi veda etmesi, bolluk hoşluk duasıyla bırakıp gitmesi. * Mutlaka terkedip bırakmak.

Ferd : Tek, bir, yekta. Eşi, benzeri olmayan. Bîhemta olan.

Telâfi : Eksik olan bir şeyin yerini doldurmak. Tamamlamak. * Ziyânı karşılamak. Zararı ödemek.

Huruc : Çıkma. Dışarı çıkma, çıkış. * Ayaklanma, isyan etmek.

İnkıta' : Tükenme. Kesilme. Arkası gelmeme.

Maada : Başka. Fazla. Bundan gayrı. (Bak: Adâ) (İstisnâ kelimesidir)

Mübeşşir : İyi haber verip sevindiren. Hayırlı haber veren. Müjdeleyen.

Saika : Yıldırım. Ölüm, mevt. * Nüzul ateşi. * Semadan gelen şiddetli ses. * Mühlik ve azab. * Bulutları sevke vazifeli melek.

Kisve : Birbirine bağlanan, bir sıra meydana getiren şey. Zincir. Zincir gibi birbirine ekli ve bitişik olan. * Soy, sop. * Sıradağ. * Seri. Dizi. * Ard arda gelen şeylerin meydana getirdiği sıra.

Anasır : Unsurlar, öğeler.

Vabeste : f. Bağlı, mütevakıf, olması bir şeye bağlı olan.(Bir fikre davet, cumhur-u ulemanın kabulüne vabestedir. M.)

Keyfiyet : Bir şeyin esâsı ve iç yüzü. Nasıl olduğu ciheti. * Kalite. Madde. (Kemmiyetin zıddıdır.)

Gaddar : Kahredici, öldürücü. Ahdine vefâ etmeyip hıyânet eden. Hâin, zâlim, çok zulmeden

Maada : Başka. Fazla. Bundan gayrı. (Bak: Adâ) (İstisnâ kelimesidir)

Havi : İçine alan, ihtiva eden, kaplayan. Câmi'. * Biriktirici. * Kuşatan.

Muattal : Tatil edilmiş. Kullanılmaz olmuş. Battal edilmiş. Terkedilmiş. * İşsiz. Tenbel.

Müessir : Te'sir eden. İz bırakan. Te'sirli. Dokunaklı. * Hükmünü yürüten. * Eserin sahibi.

Müessirun fih : Te'sirden etkilenen.

Ba's-ü-bade'l-mevt : Öldükten sonra tekrar dirilmek, diriltmek. (Bak: Ahiret)

Âhiret : Bu dünyadan sonra gideceğimiz ebedi âlem. Âhiret, kıyamet koptuktan sonra, bütün varlıkların ve insanların devamlı kalacakları yerdir. Orada ölüm yoktur, hayat sonsuzdur; dinin emirlerine bağlı olanlar için cennet; dine bağlı olmıyanlar için de cehennem vardır. Âhirete inanmayan insan müslüman olamaz. Kur'an ve peygamberi inkar etmiş olur. İnsan ölüp toprak olduktan sonra onu kim diriltecek diyenlere Kur'anın pek çok cevaplarından biri meâlen şudur: "Onu ilkin kim yarattı ise, öldükten sonra da yine o diriltecek." (Bak: Haşir)

Haşr : (Haşir) Toplanmak, bir yere birikmek. * Toplama, cem'etmek. * Kıyametten sonra bütün insanların bir yere toplanmaları. Allahın, ölüleri dirilip mahşere çıkarması. Kıyamet. * Bir tohumun içinden büyük ağaçlar çıktığı gibi, her bir insanın acb-üz zeneb denilen bir nevi çekirdeğinden diriltilerek bütün insanların Haşir Meydanında toplanmaları. (Bak: Acb-üz Zeneb)

Acb : Kuyruk sokumu. "Us'us" denilen küçük kemik. Her şeyin kuyruk dibi ve nihâyeti. Fâtîha-i hilkat olan küçük kemik.Acb-üz zeneb diye Hadis-i Şerifte ismi geçen ve insanın kuyruk sokumundaki en küçük kemik.(Kur'ân-ı Kerim'de "Sure: 30. âyet: 27" Yani: "Sizin haşirde iâdeniz, dirilmeniz, dünyadaki hilkatinizden daha kolay, daha rahattır." Nasıl ki bir taburun askerleri istirahat için dağılsa, sonra bir boru ile çağrılrsa, kolay bir surette tabur bayrağı altında toplanmaları, yeniden bir tabur teşkil etmekten çok kolay ve çok rahattır. Öyle de bir bedende birbiri ile imtizaç ile ünsiyet ve münasebet peydâ eden zerrat-ı esasiyye, Hz. İsrâfil'in (A.S.) suru ile Hâlik-ı Zülcelâlin emrine "Lebbeyk" demeleri ve toplanmaları aklen birinci icaddan daha kolay, daha mümkündür. Hem bütün zerrelere toplanmaları belki lâzım değil. Nüveler ve tohumlar hükmünde olan ve hadiste "Acb-üz zeneb" tâbir edilen ecza-i esasiyye ve zerrât-ı asliyye ikinci neş'e için kâfi bir esastır, temeldir. Sâni-i Hakim beden-i insanîyi onların üstünde bina eder. S.)(Arkadaş! Zâhire nazaran, haşirde, ecza-yı asliye ile ecza-yı zâide birlikte iade edilir. Evet, cünüb iken tırnakların, saçların kesilmesi mekruh ve bedenden ayrılan herbir cüz'ün bir yere gömülmesi sünnet olduğu ona işarettir. Fakat tahkike göre, nebatatın tohumları gibi "Acb-üz-zeneb" tâbir edilen bir kısım zerrelere, insanın tohumu hükmünde olup, haşirde o zerrelere üzerine beden-i insanî neşvü nema ile teşekkül eder. İ.İ.)

Hamd ve Şükür

HAMD VE ŞÜKÜR

Şükür daima ni'met ve ikram-ı Rabbâniye karşı duyulan minnet ve mahcubiyetin ifâdesidir.

Şükrün ifâdesinde, tekrarının, devâmının ve fazlalaşmasının arzu edildiği gizlidir.

“Hamd” de:

“Bu kadar kâfi”,

“Fazlasını arzulamam”,

“Kanaat hududundan bir santim ilerlemesini istemiyorum”,

“Beni bu hâlîme bırakın” istekleri mevcuttur.

Mesaib ve belâyaya karşı en büyük bir silâhtır hamd.

Hamd edilecek yerde şükür yapmak, şükür edilecek yerde hamd etmek caiz değildir.

Hem de tehlikelidir.

“Elhamdülillah!” diyen bir kimse:

“Yarabbî kudretlerin kaynağı Sen'sin.

Her şey Sen'in arzunla mümkündür.

Ben hâlîme razıyım, belâya da, saadete de...

Beni bu hâlimden, bu hâlimi aratacak hâle sokma!” demektir.

“Elhamdülillah çok şükür!” demek ise :

“Hâlîme razıyım, bu hâlimi bana aratma”

Peşinen de: “Yarâbbi teşekkür ederim!” demektir.

“Beni, seni tanıyan yarattın, bundan dolayı hamdederim!

Fena bir kul, âsî, münkir bir kimse yaratabilirdin; bu bana kâfidir!”

Hamd;

Bütün belâyanın önüne sed çekmektir.

Çok ince hâller vardır,

Hamd veya şükürün hangisini yapmak lüzumiyetinde hataya gidebilir insan.

Bundan dolayı da bu hataları yok etmek için “istiğfar” yapmak lâzımdır.

“Ben bilemedim, kestiremedim, niyetim hâlistir, fakat senden istemek edebini,

kul olduğum için lâıykı ile anlayamıyorum. Bundan dolayı, hatâlarımı bana başışla!”

arzusunu dilemektir.

Hamd; Cesedin haykırışıdır.

Şükür: Ruhun haykırışıdır...

Hamd ile azap ve cehennemden kurtulunur.

Şükrile Cennet'e girilir.

Ni'met ve ikram-ı ilâhiyeye bilâ istisna her canlı:

İnsan; hayvan, nebat mazhardır.

Hem de arası kesilmeden.

Akan ırmak herkese su verir.
Güneş herkese sıcaklık saçar.
Rüzgâr herkesi okşar.
Bu ni'metlerden dolayı bunu vereni bilmese bile, o ni'metlerin verdiği ferahlık ve telezzüzdən dolayı insanın yüzü güler: "Oh!" der.
Nebatların yaprakları canlanır.
Bu bir nev'i "Oh!" demektir.
Hayvan su içer, doyar kuyruğunu sallar.
Kuş öter.
Bunlar hep bir nev'i:
"Oh!" demektir, işte bu şükürdür.

Cenab-ı ALLAH, yarattıklarına "Hamd"'ı öğretmek için, Resûllerini göndermiştir.
Bunların ilki ve sonu hamdedici olan Muhammed (s.a.)'dir.
Hamd'ı yaratılan her mahlûka öğreten O'dur.
Onun için şükür, ruh ezelden, bilir.
Hamd sonradan öğretilmiştir.
Şükür doğrudan doğruya, "Zâtullah"a raci'dir..
Hamd onu tanıtan, yalvarma edebini öğreten Resûlden, ALLAH'ı Zülcelâl'e çevrilir.

Dünyadaki hamd'ı iyice öğrenmeden örseleme.
Şükürde kal, ikisinin arasında şeytan seni bocalatırsa "Sabır" da kal...
Hem de hududsuz sabırda.
Sabırda hazineler gizlidir.
Buğday sekiz ay toprak altında, gizlenmeye sabrettiği için azîz ni'met olmuştur.
Sedef aza kanaat ettiği için sabra kavuşmuş ve ALLAH'ı inci ile doldurmuştur.
Resûl aza kanaat âbidesi olduğu için "Rahmetenli'l-âlemin" ba's edilmiştir.
Sabırda, kanaatta; RAHÎM, şefik olan Allâhu Lemyezel gizlidir.
Bu sıfatlara bürünene:
"Size Şah damarlarınızdan yakınım" diyen ALLAH görünür...

Hamd, âhiret kapısında biter..
Şükür ise diğer âlemde de vardır.
ALLAH'ın mağfiret deryasında yegane eriyen şey şükürdür.
Diğerleri erimez.
Mağfiret deryası tarafından kabul edilmez.
Şeker suda erir.
Zeytinyağında şeker eremediği gibi, şükürden başkası da mağfiret deryasında erimez...
Hamd, insanı mağfiret deryasında eriyecek hâle hazırlar ve insan şükür külçesi hâlinde, mağfiret deryasına dalarak eriyip gider, Saâdet-i ebedîye'ye karışır.

O zaman "Cemâlullâh" tecellî eder.
O hâlde bütün ni'metlere "maddî ve mânevî" şükür...
Mesaib ve belâyaya hamd etmek lâzımdır..

Kuldaki şükürün ifâdesi, edeb içinde, emirlere büyük bir zevkle itaat, sonu gelmeyen tatlı bir arzu ile istekle ibadat, taattır.
Hamd'ın ifâdesi, me'yus olmadan rıza, tahammül ve sabırdır.
Şükürün menzili en küçük dereceden en büyük derecelerine kadar daima doludur.
Zira ruhlar, arza inmeden evvel kendilerine Ta'lim edilmiştir.
Ruhların arza indirilmesindeki murad-ı ilâhî hamd öğrenmeleri içindir.
Hamd menziline gidilirken bu yolu dolduramıyanlar yuvarlanırlar.
Şükürün hakiki olup olmadığı hamdın mevcudiyeti ile isbat edilir.

"Hayır ve şer ALLAH'tandır."
Hayır, şükürün yerine varması ile gönderilen, ardı arası kesilmeyen mağfiret-i Sübhanîyyenin, le-mead ve akisleridir..
Şer, Hamd'sizliğin mukabilidir.
Ateşe el sokmayan nasıl elini yakmazsa, hamd edene şer gelmez...
Ateşe elini sokanın eli nasıl yanarsa hamd etmeyene şer gelir.
Bunların istisnasız kanunu ilâhî oluşundandır ki:
"Hayır ve şer ALLAH'tandır." Cümle-i Celilesi bildirilmiştir.

Kulun şükrüne vesile olacak bütün ni'met ve ikram-ı ilâhilerin sai ve muhafızları, meleklerdir.

Şerrin, hamdsız kalmasına da çalışan, şeytandır.

Bu büyük ve ilâhî intizam ve carî kanunun fehmedilsin edilmesin sigortası da, kanaat ve sabır hasletlerinin takviyesine çalışmak ve bunda muvaffak olmaktır.

Kanaat ve sabır zırhına bürünene, şeytan yaklaşamaz.

O zaman kul hamd edici sıfatını giyer, işte, Resûlullâh'ta erimek budur.

Resulullâh'ta eriyenin içinde korku yoktur.

Zira Resûlullâh'ta eriyen kimse, rızadan bir parça olur.

"Cemâlullâh"a kavuşur, bütün bu nehy-i ilâhiler, buraya kavuşmak için kurulmuş, mağfiret süzgecinden süzölmüş çârelerdir...

Nehiyeleri, mantık yürütmeden, akıl ile eşelemeyen, şüphesiz kabul ve tatbik etmek lazımdır.

Şeker hastalığına, şeker yemek yaramaz; vücudu ifna eder.

Bu bir hakikattir.

"Niçin yaramaz? izah edin!"

Yapamazsınız!..

Ancak, onu, ehli olan doktor, size tecrübe ile izah eder.

Bütün hastalıklarda, bazı hususlarda kat'i perhiz yaptırılır.

Çünkü alınırsa vücudu fenaya götürür.

Mânevîyat âleminde de iş, aynı ile vaki'dir.

Onun için;

"Şarap içmeyiniz!",

"Hinzır eti yemeyiniz!",

"Yalan söylemeyiniz!",

"Kimsenin hukukuna tecavüz etmeyiniz!",

"Ulûl'emre itaat ediniz!",

"İsm-i İlâhîyi anmadan bir şey kesmeyiniz!",

"Adaletten ayrılmayınız!".

Velhasıl bütün haramlar ve nehiyeler; ruhun temiz, saf bir hâlde, Allâha dönmesini temin için vaz'edilmiş, ALLAH emirleridir.

Sebeplerini aramaya kalkma!

Şeker hastalığına şekerli maddelerin niçin dokunduğunu anlamak için doktor olman lâzımdır.

Doktorluk tahsil et, ondan sonra anla!..

Nehiyelerin sebeplerini anlamak için de mânevîyat doktoru olmak lâzımdır.

Onlar da, dünyada iken, HAKK'a vasıl olan velîlerdir.

Bir doktor, şekerli hastaya, şekerli maddelerin dokunacağını yalnız söyler geçer, izah etmez, etse bile, hasta anlayamaz.

Nebîler de böyledir, izah edilse anlaşılamaz.

O makam ve mertebe, o ihtisas dereceye ulaşmak lâzımdır.

Onun için, akıl ve mantıkla izahlar bulmak bir işe yaramaz insanı yuvarlar!..

Muhterem okuyucularım, bu işleri bu kadar bilmeniz, herhâlde kâfidir, zannederim.

Niyaz ve dua ederim;

ALLAH sizi kanaat, sabır gösteren,

Emirlere şek ve şüphesiz itaat eden,

Şükrü bilen ve daima hayâ ve mahcubiyet içinde bulunan,

Mesaib ve belâya karşı tükenmez hamdedici ve sabır, huzur içinde yüzen kullarından eyleye.

Beni dinlediniz, belki bir şeyler öğrendiniz.

Mukâbeleten de, bana, ayrıca teker teker dua etmenizi dilerim.

Şimdi bu edeble biraz daha dolaşalım:

Emr-i İlâhîyi bihakkin yerine getirmeden,

ALLAH'tan bir şey istememek, "hayâ" dır.

Hayâ makamında kul, saray-ı ilâhiyeye girebilir.

Saray-ı ilâhînin adabı muaşeretini bilmeden, burada yürünmez.

Siyret-i Resûl, Ahlâk-ı Resûl buranın adabıdır.

Bundan dolayı Rahmet-i Sübhaniye, kalb-i pak-i Resûl'e inmeden, onun parçaları olan kullara yetişmez.

Onun için, her münacaatın başında, Resûl'e selâvat getirmek icabeder.

Bu usulü, kendi, kudreti derecesine göre, insanlar ya takip ederler yahut etmezler.
Bu takipte hatâ, daima, insana râcî bulunur, insan, bu yol üstünde, şeytan ile birlikte.
Hatâ, bazân doğru; bazân, hatâ şeklinde görünür.
Kul, bunların farkında değildir, insan, sevdiklerinin hatalarından dolayı üzüntü duyar;
Bu duygu, RAHÎM esmâsının, kula göre tecellî miktarıdır.
Bunun altında acıma gizlidir.
Fakat esmâ-yı Îlâhiyenin "RAHÎM"'in altında acımak gizli değildir.
Gizli olsa o sıfatlıktan çıkar...
Soğuk su ateşi giderir.
Bu gidermek, ağzı kuruyan ve içi yanan adama, suyun acıdığından değildir.
Suyun, ferahlık verici olmasındandır.
İşte, "Rahmetel-lil âlemin" olarak gönderilen Resûl, ALLAH'ın RAHÎM esmâsının pınarının hazinesinin musluğu gibidir.
Bu sıfatın Resûl'de tecellîsi murad-ı ilâhîdir.
Bu tecellîye çarpmak;
"Şefaât" denilen, "Resûl'ün kulun hatâsına karşı duyduğu kalb-i mübârekelerindeki üzüntüyü kaldırmak için, Cenâb-ı HAKK tarafından kendisine hediye edilen destur"'u ortaya çıkarır.

Şefaât dilemek, istemek; aslında RAHÎM esmâsının Resûl'de tecellî eden acımak lifinden, yardım talep etmektir.
Şefaât etmek demek; RAHÎM esmâsının kulun kaldırılabileceği miktarda olanını RAHÎM sıfatına çarptırmak demektir.
Onun için: "ALLAH'ın izni olmadan Resûl Şefaât edemez!" sözünün mânâsı böyle fehmedilir...

"Teveşsül" ise; dilemek, istemek lifinden çıkan rahmeti istemek demektir.
Teveşsülde kulun tahammülünün fevkinde RAHÎM esmâsı tecellî eder, kul kurtulur.
Fakat ânı vahidde de erir.
Teveşsülün altında acımak yoktur.
İnsan evvelden hazırlıksız ise yuvarlanır.
"Teveşsül" de bir hususiyet, "Şefaât" de umumîyet gizlidir.

Rahmet çeşmesinin pınarının fışkırdığı yer Resûl olduğu için "Şefaât" herkese yapılacaktır. Arzu etsen de, etmesen de.
Zira Rahmetelli'l-âlemin'dir O Resûl-i Kibriyâ...
"Şefaât etmem!" dediklerine bile şefaât edecektir O Mahbub-u Hüda...

Teveşsül tehlikelidir.
Hak etmeyene teveşsül etmek, edeb harici bir iştir.

RAHÎM esmâsının altında, kalb-i pâk-i Resûl gizlidir.
RAHÎM esmâsının altında acımak yoktur.
Acımak olsa "KAHHÂR", "Zu'l-İNTİKÂM" esmâlarının mânâsı kalmaz.
Sıfat-ı Îlâhiye yekdiğerini cerh edemez.
Yek diğerinin tamamıdır.
Ancak tecellî şekillerine göre başka başka görünürler...
RAHÎM esmâsı kalb-i Resûlde "Acımak" şeklinde tecellî ederek "Şefaât" hâlinde ortaya çıkar.. RAHÎM esmâsının yoğurduğu ve yıkadığı kalb-i mübârek-i Resûlde parlıyan "RAHÎM" ismi, acımak sûretinde tecellî ediyor.
Esmâlar, kuldaki tecellîlerine göre tezahür eder, hangi esmâ daha ziyâde tecellî ederse, o kul, o şekilde bir insan olur.

Can almağa mahsus "Azrail", "Mümit" esmâsının tecellîlerini yerine getirir.
Esmâ doğrudan doğruya sudûr ederse canlı hiç bir mahlûk kalmaz.
Kelâm-ı Îlâhî Resûl'e "Cibril" ile nazil olmuştur.
Doğrudan doğruya nazil olsa kâinat buna tahammül edemez.
"Kur'ân'ı biz dağa indirseydik, dağ paramparça olurdu."
Diğer büyük melekler de böyledir.
Cenâb-ı ALLAH'ın herşeyle teması vasıtalı murad etmesi, canlı cansız bütün kâinat ve mevcudatın tahammülsüzlüğündendir.
"Biz insana tahammülünün fevkinde iş yüklemeyiz" âyeti budur.
Esmâların birleştiği "Zâtullâh"ın küçük bir tecellîsine bile tahammül edilemez.

"Lilcebeli cealehû dekken" bunun beyanıdır..

İşte, "Şefaât" bu tahammülsüzlüğü tahammül edilir hâle getirmek için Resûl-i Ekrem'e verilmiştir...

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

"Ve ma erselnake illa rahmetel lil alemin : (Resûlüm!) Biz seni âlemlere ancak rahmet olarak gönderdik." (Enbiyâ 21/107)

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ

"Ve le kad halaknel insane ve na'lemu ma tuvesvisu bihi nefsu ve nahnu akrabu ileyhi min hablil verid : Andolsun, insanı biz yarattık ve nefsinin kendisine fısıldadıklarını biliriz ve biz ona şah damarından daha yakınız." (Kaf 40/16)

لَوْ أَنزَلْنَا هَٰذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْنَاهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

"Lev enzelna hazelkur'ane 'ala cebelin lereeytehu haşi'an mutesaddi 'an min haşyetillahi ve tilkel'emsalu nadribuha linnasi le'allahum yetefekkerune. : Eğer biz bu Kur'an'ı bir dağa indirseydik, muhakkak ki onu, Allah korkusundan baş eğerek, parça parça olmuş görürdün. Bu misalleri insanlara düşünsünler diye veriyoruz." (Haşr 59/21)

Mesaib : kader gereği ve kuln tercihi sonucu isabet eden hoş olmayan olaylar.

Belâ : (c.: Belâyâ) Afet. Sıkıntı. Tasa, kaygı. Musibet. Mücazat. İmtihan. Dâhiye. * Yaramaz nesne

Raci' : (Rücu'. dan) Geri dönen, ric'at eden. * Dair, aid, alâkası olan, dokunur olan, müteallik. * Gr: Bir şahıstan kinaye olan zamir.

Ba's : Gönderme, gönderilme. * Cenab-ı Hakk'ın peygamber göndermesi. * Diriliş. Yeniden diriltme. İhyâ. * Uykudan uyandırma. Lemyezel : Ezeli olmayan.

Menzil : İnilen yer. Konulacak yer. * Yer. Dünya. Ev. * Mesafe.

Mey'us : Yeisli, kederli,üzüntülü.

Ta'lim : Öğretmek. Yetiştirmek. Alıştırmak. Belli etmek. İdman.

Mead : Âhired. (Bak: Maâd)

Sai : Çalışan. * Devletçe posta idaresinin kurulmasından evvel mektup ve emanet götürüp getiren kimseler. * Bir yere vâli olan. * Cemaat başı. * Yan yan giden. * Hızlı yürüyen. * Koğuculuk yapan.

Nehiy : Yasak etmek. Menetmek. * Gr: Emrin Menfi şekli.

İfna : Mahvetmek. Tüketmek. Kıymetini kaybetmek. Çok zarar etmek. Yok etmek.

Mukabele : Karşılık, karşılamak. * Mücadele. * Karşılaştırmak. Karşılıklı yapılan iş, karşılıklı yapılan okuma. * Camide Kur'ân-ı Kerimi okuyup halka dinletmek.* Yüz yüze olmak. * Düşmanın şerrinden kurtulmak ve onun şiddetini kaldırmak için onu yıldıracak tedbirde bulunmak.

Lif : Hurma çöpü,kas tel.

Kazâ ve Kader

KAZÂ VE KADER

“Ben insanın sırrıym ve insan benim sırrım”

ALLAH

ALLAH'ın ilim ve tekvin sıfatlarına raci' olan kazâ ve kader îmanın en esaslı temellerinden olup, her ikisine birden îmân farzdır, İslâm dininde...
İnkâr dinsizliktir, şirktir.
Bu hâl elim ve feci bir hâldir insan oğluna...

İslâm dininde en çetin, anlaşılması güç, akılla zor kavranabilen mevzu'ların başında gelir...
İnanabilen, aklın kavrayamayacağı bir sevgi içine gömülür..
Ne mutlu bunlara!..
Hazret-i Resûl bu mevzu'da sual soranlara:
“Buna îmân ediniz, münakaşa etmeyiniz. Bu yüzden sizden evvelkiler dalâlete düşüp mahvolmuşlardır” buyurmuştur...

Kazâ ve kadere îmân, ALLAH'ın ilim, irade ve tekvin sıfatlarına îmân demektir.
Eskiler, kazâ ve kaderi izah için, bir çok söz söylemişlerdir..
Hepsi kapalı ve anlaşılması güçtür.
Zira söylenenleri anlamak derin vukufa bağlıdır.
Kazâ ve kaderin târifi, İslam dininde iki büyüğün izahı içinde mütalâa edilegelmektedir...

Mâturüdi ve Eş'ari.
Biri: Ezelden bütün eşyanın vücuduna taallûk eden ilm-i ilâhi..
Diğeri: İlm-i İlâhîye mutabık bir sûrette kâinata ezelden taallûk eden ilâhi irade...
İşte elde olan târifler bunlardır...
Bunlar izah değildir.
Târifdir.

Bunlara karşı cebriye ve kaderiyye diye iki garip uydurma izah ve mütalâa daha vardır...
Bu târif ve izahtan anlamak çok güçtür.
Kazâ ve kaderin bu izahlarını yapanlar, anlamamışlar diyemiyeceğim, anladıklarını izah edememişlerdir.
Ancak târifte kalmışlardır.
Biz bunları anlaşılabilir şekilde izaha çalışacağız...
Yalnız bazı cümlelerle okuyucularımıza biraz malzeme vermek lâzımdır:

1 - ALLAH insanları arzuları üzerine hareket etmek kabiliyetinde halletmiştir.

2 - Bundan dolayı ALLAH ihtiyara bağlı olan bu işleri, insanların dilemelerine, arzularına ve ihtiyaçlarına uygun olarak irade ve icad buyurur ki, bu irade ve icad evvelden mevcut olup, kanun şeklinde kâinatda Sünnetü'llâh ismi altında câridir.

Zira âdât-ı ilâhîye bu yolda cereyan etmektedir.

3 - İnsanların irade ve ihtiyar sahibi bir mahluk olması da, ALLAH'ın dilemesi ve takdir buyurmasıyla olmuştur.

4 - ALLAH insanın istediğini yapabilir bir sûrette olmasını dilemiş, ve öylece halketmiştir. Bunun içindir ki, insanlar kendi istek ve ihtiyarı ile bir şey yapmak, veyahut yapmamak iktidarına mâliktirler, iki cihetten birini tercih ve ihtiyar edebilirler.
“İstiyen îman eder, istiyen etmez.” âyet....

Şimdi bu küçük bilgiyi unutmayınız. Okurken kafanıza saplanacak her türlü fikir ve itirazı terkediniz, okumaya devâm ediniz...

KADER:

Kâlem-i alâ ile ALLAH'ın dünyalar, âlemler yaratılmadan evvel yazılmış, bir arzusudûr.

KAZÂ:

Bu muradın oluşudur.

Kader ve kazâ insanlar içindir.

Bundan dolayı insanlar ebedîdirler.

Ezelî değildirler.

Yalnız Zülce-lâl ezelidir.

Kader ve kazâ hürmetine Cenab-ı ALLAH her esmâsının altına RAHÎM esmâsı ile gizlenmiştir...

Her şey ALLAH'tan olduğuna göre: “bizi muhafaza et!” demek lüzumu ortaya çıkar.

“Ya Hafız” bize acı, afat verme!” demek sûretiyle Cenâb-ı ALLAH daima kendisini tesbih ettirmededir...

KÂLEM-İ A'ÎÂ:

“Arzuladığım proje tahtında dünyaları yaratacağım!” bu isteğin tezahürü çizilmiş demektir.

Bu çizilme Kâlem-i A'Îâ ile olur.

Yâni muradın tecellî etmeden evvel lâmekândaki oluşuna “Emir sudûru kanalı” Kâlem-i A'Îâ'dır.

Bu yazılış, kaderdir.

Meselâ: “Hava, su, toprak, ateş yaratacağım, bunlara bir çok hassalar verip değişmez kanunlar ile yekdiğerine bağliayacağım!”

Bunlarda fizikî, kimyevî bir çok kanunlar, prensipler vardır.

Su sığağa maruz kalacak, buhar olacak, buhar soğuşa çarpacak su olacak, kar olacak, herşey arz çekimi ile düşecek, ilaâhiri gibi değişmeyen hâdiseler, muradın tezahürü, oluşudur.

İşte bu kazâdır..

Suyun yaradılışı muraddır.

Muradın tecellîsi kaderdir.

Suda birçok hassalar var; buhar olma, kar olma, buz olma, gıda olma, bunlar kaderin muhtelif tecellî şekilleridir, değişmez..

Bütün bu oluşlar bir kanun altında devâm eder.

Canlılar bu kader denizi içinde bulunuyor.

Bunun şiddetine maruz kaldığı dakikada kazânın tecellî etmesi ile, evvelce tespit edilen muradda gizli bulunan kudret tecellî eder.

Meselâ: Suyu düşen boşulur, kazâyı çarpar demektir.

Suyun boşmak hassası kaderdir.

Buna tahammülsüzlük, kazâyı çarpılmaktır.

Herkesin ağzında bir kazâ kelimesi dolaşır.

Birden bire, bilinmeden bir şeye giriftar olmak mânâsına kullanılır.

Aslında o hâdisе mevcuddur. O anafora kapılmak, değişmeyen kazâ hududuna girmek demektir.

Biz ismini yanlış, anlamadan söylüyoruz.

Amma bu, insanların bulduğu güzel kelimelerden biridir.

Sünnetullâh tağyir edilemez, kader değişmez....

Ormanda bulunan bir ağaca;
ALLAH "Er REZZAK" esmâsiyle rızkı topraktan veriyor.
Gökten bulut ile suyu vermektedir.
Bulutların cezbi, ormanların işidir.
Ormanları harabedersek, ağaçların ALLAH'ı zikretmelerine son vermiş oluruz.
O zaman Sünnetullâh'ın cüz'i bir kısmı tağyir edildiğinden bulut gelmiyor.
Yağmur da yağmıyor...
O hâlde ormanları harabedilen bir yerde ALLAH'tan yağmur istemek ayıptır...
Yalnız esasında çöl olan yerlerde yağmur duası yapılabilir.
Dua, daima Sünnetullâh dışında, tasarruf hududunda olacak hâdiselerden seçilerek yapılır. Tasarruf hududunda hayır ve şer ALLAH'tandır.
Emrin câri olduğu hudud içindedir.

Hayır, Hay esmâsını harekete getirip bütün diğer esmâlarla birlikte insan denilen ekmel mahlûku hayatta tutan güzel ve değişmeyen kanunlardır.
Bu kanun, insanın, tam sıhhat ve Sünnetullâh kanunlarına uygun bir sûrette idame-i hayat etmesi için kendine uymasını âmirdir.
Bunun içinde adalet, ahlâk prensibi gizlidir, iyiliğe matuftur.
Bu hayırdır...
Bunun aksi şerdir, insana zararı olup binnetice hay esmâsına karşı bir isyandır şer.
Her ikisi de ilm-i ilâhî ile evvelden tensip buyrulduğundan her ikisi de ALLAH'tandır.

Havadaki oksijen insan için lâzımdır.
Hayatın devâmı için bu lâzımdır.
Bir nevi hayırdır.
Bunu yaratan ALLAH'tır.
ALLAH'tandır.
Ciğerlerine oksijen sokmamak bu hayrı kullanmamak demektir.
Kullanmamak oksijensiz kalmak demektir.
Oksijensizlik Ölümü intac eder.
Vücut için bu bir şerdir.
Oksijensiz kalmanın ölümü intac edeceği ALLAH tarafından evvelce takdir buyrulmuştur.
O hâlde şer de ALLAH'tandır.
Bütün bu hâdiselerdeki kanunların oluşları ve neticeleri de ALLAH'tandır. Bu kanunların iyi veya fena taraflarına maruz kalmak ise, insanların elindedir...

Cebriyye de: "Her şeyi yapan, yaratan ALLAH'tır, biz bir şeye kadir değiliz" der.
Kaderiyye: "Kul fiilinin yaratıcısıdır" diye tuhaf, garip, saçma fikirler ortaya atar.
Bunlar kuru fikirlerdir.
Bir mütalâadır.
Fakat, anlatış, öğretiş değildir...
Bundan dolayı islâm akaidine tamamiyle mugayirdir..

Arzu-yı İlâhîyi bildiren Resûl-i Ekrem'dir.
Kitab-ı Ekmeldir.
Buna aykırı değil, küçük bir uygunluğu olmayan şiddetle reddedilir, islâm dininde...
İslâm'ın saçma dinlemeye vakti, zamanı yoktur.
Kazâ ve kader, Hayır ve Şer ALLAH'tandır.
Bu gâyet tabîî bir inanış ve olaydır.
ALLAH'ın dünyaları yaratmadan evvel:
"Ben şöyle bir dünyâ yaratacağım!
Bunun işlemesi değişmeyen cazibe kanununa, kimyevî, fizikî, astronomik kanunlara, hayat kanununa, tekâmül kanununa tabi' olacak!"
Bunların hepsine ALLAH lûgatında "Sünnetullâh" ismi verilir..
Bunlar, inanan, inanmayan, canlı, cansız, velî, kâfir, mümin, dinsiz herkes için aynıdır.
O hâlde, bu kanunda adalet prensibi ve her zaman böyle olduğuna göre de ahlâk prensibi gizlidir.

Kader;
ALLAH'ın Cemâl esmâsına bağlı,
RAHMÂN, RAHÎM sıfatıyla süslenmiş, nizâm-ı kâinat ve kudret-i nahiye'nin azamet ve haşmetinin tezahürleridir...

Bu dekoru hazırlamasındaki murad-ı ilâhî, hay ile tecellî edip, gizli hazinesini görmek arzusunda bulunmasının, görülür ifâdesidir...

**“Muhatabım olacak bir şey yaratacağım!
Buna adalet ve ahlâk prensiplerinin değişmeyen bir zemini, bir mekânı hazırlıyacağım!
İşte Sünnetullâh'ım ile süslü bir kâinat yarattım!
Değişmeyen kanunları var!..
İşte kader arzusu..
Hay'ı insana hediye ettim.
Sünnetullâhın câri olduğu ve hayyın devâmı için şartları haiz olan kâinata koydum.
Bu kanunlara riâyât ederse hediye ettiğim hay devâm edecek arzum dahilinde..
Bunlara riâyât etmezse Sünnetullâh içinde gizli Celâl sıfatımın gizlendiği kısımlarına
hürmetsizlik etmiş olacaktır!
Su yaratacağım.
Su azîzdir.
Zira Cemâl sıfatının süsleri olan RAHÎM ve RAHMÂN sıfatlarıyla azîzdir!..”**

**Canlılara hay bu azîzlikten çıkmıştır.
Su, sıcağa maruz kalacak, buhar olacak, buhar soğuğa maruz kalacak, yağmur ve kar
olacak. Bunlar sudaki, suyu yaratmadan evvelki arzulanmış güzel hassalardır.
Yâni suyun kaderidir...**

**Suda bir hassa daha vardır.
Boğmak hassası...
Muradın tezahürü, oluşudur.
Bu, kazâdır.
Suyun yaradılışı, murad, muradın tecellîsi, kaderdir.
Suyun hassalarının, Celâl ile görülüşü kazâdır.
Bu, ALLAH'tandır.
Bu hassalara, kanunlara sarılmak veya sarılmamak bizim elimizde....**

**Bundan dolayıdır ki güzel sözler, ulvî hakikatlar cazbedici şeylerle kamçılanan azgın
ihtirasları gemleyemez.
Bunun neticesi olarak, dünya kanunlarında fertlerin kendi hürriyetlerinden feragat
ettikleri kısımların mecmu'u cemiyetin ceza vermek hakkının esasını teşkil eyler.
Günâhlar bir de: “insanların kendi bünyesine işledikleri ihtiraslardır” diye târif edilir.
Ömür boyunca husule gelen engeller insanların bu inhirafından doğar.
Bu engeller, insanların ilerlemesini yavaşlatabilir.
Fakat hamlesini kuvvetlendirir.
İrmağın önündeki kaya parçası gibi...
Kaya, ırmakta şelâle husule getirir.
Cesaret, alçak gönüllülükle olmazsa fenalık doğurur, şerefsizlik husule getirir.
Onun için insanın şahsiyeti o kadar mukaddestir ki, dünyada onun kadar iyi bir şey
yoktur.
Bütün kâinat buna muhatap olarak yaratılmıştır.**

**“Yalan çiçek verir!” derler.
Fakat meyva, asla!
Bu câri kanunlardan inhiraf demektir.
“Sakin ve mes'ud bir hayat ancak fazilet yoluyla elde edilir” demiş bir büyük...
İşte bu söz rızaya ve kanunlara riâyât demektir, insan hariç, bütün diğer mahlûkat
hayatın başlıca hedefinin hayattan zevk almak olduğunu bilirler ve sezerler.
Fenalık yapmağa kalkan kimseye, elinizden geldiği kadar hâlâs çâresi göstermeğe gayret
ediniz.
Göreceksiniz ki suçlar azalacaktır.
Çünkü Rahmet pınarı daima çağlamaktadır...**

**Mukadderatın kendisine çizdiği hayat çemberini asla zorlamamış bir insan olarak bu
yazıyı yazan kul, şunu söyler:
“Bu saha içinde ömrünü ikmal etmek için sessiz ve sedasız sırasını bekleyen insan, kazâ
ve kadere, hayır ve şerre inanır, fazilet yoluyla gider ebedî ülkesine....”**

“Ecel ne bir saat gecikir, ne bir saat evvel gelir...”

Bu, yazılan, bilinen, söylenen bir takım kelimelerle oyun yapılan mânâda değildir.

“Tedavi olunuz, tedbir alınız!” âyetleri boş değildir.

Buradaki saat kelimesi, ALLAH lûgatında bizim bildiğimiz saat değildir, insanın doğuşu malûm..

Ölümü meçhul...

Bunu, bir ağaca, bir çiçeğe, bir nebata, bir canlıya, ALLAH dünyalar yaratılmadan evvel takdir etmiştir.

Meselâ;

Bir buğday 9 ayda başak verecek,

Bir insan 9 ayda doğacak,

Bir nohut 90 günde yetişecek,

Demir şu kadar hararete eriyecek,

Merkezi sıkletini kaybeden her şey düşecek,

Havasız kalan canlı ölecek,

Takatin fevkinde bir yük insanı zebun edecek,

Gözü çıkan görmeyecek.

İnsan buz kadar soğuğa, su kadar sığağa tahammül edecek uzvi bir kabiliyette yaratıldı.

Bu uzviyet şu kadar senede eskiyecek...

Mukavemet kanunları, hareket kanunları, cisim filân cisimle birleşince şu madde husule gelir, kimyevi kanunlar, fiziki kanunlar, astronomik kanunlar;

Bunlar zâhir olan Sünnetullâh: “hayatın değişmeyen kanunları”

Hepsi, kader çerçevesi içindeki muraddır...

Bu kanunlarla yaratılan herşeyin mukavemetleri hududu tâyin edilmiştir.

Bu kaderdir.

Bu hududu aşmak, kanunların değişmeyen anafora kapılmaktır.

Takdirin muayyen hududu dahilinde anafora kapılmamak için dikkatli olmak lâzımdır.

Dindeki dikkat; fazilet, adalet, doğruluk, ahlâk prensiplerine uymak demektir.

Meselâ, balık suda yaşar dışarı çıkmaz.

Çıkarsa bunlara uymamıştır, ölür.

İnsanın da bir buğdayın ömrü gibi ALLAH indinde müddeti ömrü muayyendir...

Ruhun cesede girişi ve dünyaya gelişi ile - yani ruhun Sünnetullâh'ın kanunları ile sıkı sıkıya rabtası olan uzviyete girmesiyle - ömür başlar.

Ömür cesedin değil ruhun ömrüdür.

Ruh cesedden çıkar, fakat ölmez.. Tâ ki “âyetle sabittir” bütün kâinat yok olduktan sonra Cenâb-ı ALLAH “El Mütekebbir” esmâsiyle tecellî edecek!

“Enellâh! Ben ALLAH'ım!” diyecek...

İşte bu an ruhların ölümüdür.

Kur'ân'daki tehhür etmeyecek ömür kelâmı burada biter.

Bu ind-i ilâhîde evvelce tâyin edilmiş ömrün değişmeyen sonudur.

Bu katiyyen değişmez...

Arada ruhun cesedden ayrılması kaderin çizdiği kazâ anafora kapılmaktır.

Bu anafora kapılıp “ölüm” diye târif edilen hâl bir çok ecel cinslerini ortaya çıkarmış ve muhtelif târif ve izahlara, bu işlerle meşgul olanları, sevk etmiştir.

Ecel-i müsemmâ,

Ecel-i kazâ,

Ecel-i muallâka...

Bunların hepsi için hakikatinin güç anlaşılmasından doğan garip ve tuhaf târiflerdir.

Bu târifler kaderin, yani muradın oluşunu husule getirir.

Kaderde gizli olan oluş şartlarının ortaya çıkışı ölümü intac eder.

Kur'ân-ı Kerim'deki değişmeyen saat, izah ettiğimiz bu saattir.

Zira aksi olsa idi bir insanın ömrü için dua etmek kadere ve takdir-i ilâhiyeye isyan sayılırdı.. “Yekdiğerinizin ömrü için dua ediniz” emr-i Resûlü bundan dolaydır.

Yâni ömür için dua kaderin takdir ettiği müddet içinde kazâya çarpılmadan cesedle ruhun birlikte devâmı içindir.

Böyle görünmez bağlarla görünür şekilde tecellîyat arzın jeolojik bünyesine bağlanan yâni kâinatta câri bütün Sünnetullâh hududu içindeki canlıların sükûn, ahlâk, adalet kelimeleriyle ifâde edilebilen hasletlerle bağlı olması adeta tabîi, manyetik, jeolojik kanunların bir arzusudur.

Yağmur ve soğuk havada çıplak gezmek, nasıl zatürreyi husule getiren mikrobu vücuda sokuyorsa, ateşe yanaşmak nasıl yakıyorsa, uykusuzluk insanı nasıl öldürüyorsa, sudan çıkan balık nasıl ölüyorsa, takatin fevkinde bir yük insanı nasıl zebun ediyorsa, içki

sıhhati nasıl bozuyorsa arzın güneşten uzaklaşması nasıl kış mevsimlerini husule getiriyorsa, gece olunca yıldızlar nasıl görülüyorsa, ev yıkan nasıl mahvoluyorsa, bu tabîî kanunlara yani Sünnetullâh'ta câri kanunlara muhâlif olan ahlâksızlık, edepsizlik kitlelerin, tabiatla olan bu gizli adeta görünmez ruhî, biyolojik ve jeolojik bağlarına bir isyan bayrağı çekmek mesabesinde. O hâlde kader ve kazânın çizdiği bu tabîî hâdiseler insan uzviyetinin ve yaşamasının nâzımıdır.

Nasıl hırsızlık etmek, adam öldürmek kitlelerin kanunları ile cezalandırılıyorsa mânevîyat kanunlarının adalet, ahlâk, doğruluk, insanlık, kemâl prensiplerine sadık kalın demeleri, kitlelerin icadı olan kanunların emirleri gibidir.

Bu kanunda bir adalet ve ahlâk prensibi hâkimdir.

Bu kanuna muhâlif hareket eden: Kavm-i Lûtlar, Firavunlar, Sodom Gomoreler, Neronlar, Bizanslılar, bu değişmeyen âdil kanunun cezasını görmüşlerdir.

Nasıl bu tabîî kanunlara insanlar gizli bağlarla bağlı ise, bu kanunları değiştirmek de bu gizli bağların insanlar tarafından rengini değiştirmekle olur.

Kitlevî, felâket ve dert kelimeleriyle ifâde edilebilen her şeyi insanlar kendilerine çekerler.. Hâllacı Mansur'un "Enel-Hâk" demesi kafasının vurulmasına sebep olmuştur. Bu cezbe her kuvvetin insanda meknuz olduğunun ifâdesidir.

ALLAH, kelâmında: "Sabah yıldızı, doğan batan güneş, zulmet hakkı için kasem ederim." diyor.

Bunlar değişmeyen ilâhî kanunun âhengiyle işleyen kâinat makinasının idrak edildiği insan kafasında, insan kudretinde olduğunun ifâdeleridir...

Nasıl ki güneş doğup batıyor, zulmet ortalığı karartıyorsa, bu âdil ve değişmeyen bir kanun-u ilâhî olduğuna nazaran; adalet tabîî bir kâinat nizamı mefhumunun görülmeyen bir işleyişidir...

Nebatlardaki, hayvanlardaki, canlı ve cansız her maddedeki atom ve proton, cazibe ve hareket hikâyeleri nasıl, bir ahlâk prensibi, bir adalet düzgünlüğü gösteriyorsa, aynı zamanda adalet ve ahlâk, doğruluk mefhumlarının hakikî nâzımı ve tabîî hâdiselerdeki fizikî, biyolojik, kimyevî, cazibevî, manyetik düzgünlüğün temsili ifâdeleridir de.. Kızgın bir çelik suya batırıldıkça nasıl çelikliğini kaybediyorsa, bu suya batırmak evvelce takdir olunan kader manzumesinin ilim sözüyle ifâdesi olan tabiat kanunlarının adaletine hıyanetin cezası demektir.

Soğuk da çıırılçıplak insanı nasıl hasta ediyor veyahut mikronların uzviyete hululüne sebebiyet veriyorsa ki bunu yapmak tabîî hâdiselerin muvazenesine hürmetsizliğin cezası oluyor.

Küçük bir dikkatsizlik bir felakete nasıl müncer oluyorsa ki, bu da bir nev'i benlik ahlâkından inhiraf oluyor.

Fazla içki ile vücuddaki karaciğeri harabeden nasıl siroz oluyorsa ki karaciğerin tabîî fonksiyonlarının hakkına ahlâksız bir cürüm işlenmiş oluyor.

Hazreti Peygamberin :

"Ben Arabım fakat Arap benden değildir" demesinde, anlattığımız hakikatin atom hâline gelmiş, ancak derin izahlarla açılan bir hakikatin ve nizam-ı ulvînin ifâdesi gizlidir.

Zira: "Ahlâkı tamamlamak için ba's olundum!" buyurmaktadır, Hazreti Resûl...

Kazâ ve kadere inanmanın, yalnız islâm dininde değil, bütün ilim ve fen, akâdemik bilgiler hududu dahilinde bir kanun-u tabiat izahı olduğu ortaya çıkar.

Bu kanuna inanmak ve sadık olmak demek:

Âdil olmak,

Ahlâklı olmak,

Doğru olmak,

İnsan olmak demektir.

Ne mutlu o bilgin, âlim ve fen adamına ki; kâinatta câri ve bugün yıldızlara kadar fıskıran zekâ ve buluşlariyle, izah ettiğimiz islâm'ın kazâ ve kader inancını bağdaştırabiliyor!..

Talluk : Bağlılık. Münasebet. Alâkalı oluş. Ait olma. * Dünya alâkası. * Sevme.

İhtiyar : Yaşlanmış kimse. Yaşlı. * Ist: İstek, arzu. Razi olmak. Katlanmak. Seçmek. Tensib etmek. Seçilmek. (Bak: İrade)

Hassa : C.: Havass) İnsanın kendisine tahsis ettiği şey. Bir şeyde bulunup başkasında bulunmayan şey. Bir şeye mahsus kuvvet. Te'sir. Menfaat. * Adet ve alâmet. Ekâbir, kavmin ileri geleni.

Feragat : Hakkından kendi isteğiyle vaz geçme.

Mecmu' : Bütün, hepsi. Topluca. Yığılmış. Cem' olunmuş. Bir araya getirilmiş şey.

İnhiraf : Doğru yoldan sapma. * Dönme. * Bozulma. Değişme. * Kırıklık.
Ecel-i müsemma : f. Muayyen bir zamana kadar, Allah'ın takdir ettiği ölüm.

Ecel-i kazâ : (Bak: Ecel-i mübrem.)

Ecel-i mübrem : Elinden kurtulunması mümkün olmayan, kaçınılmaz olan ecel.

Ecel-i muallak : Levh-i Mahv İsbat'ta mukadder olarak yazılı, bâzı şartlarla mukayyed olan ecel. Ecel-i müsemma.

Ecel-i fitrî : Her mahlukun yaradılışı itibariyle Cenab-ı Allah (C.C.) tarafından tayin olunan vasati ömrü. * Biyolojik ömür.

Ecel-i mev'ud : Mukadder olan ölüm. şüphesiz gelecek olan ölüm.

Merkezi sıklet : Ağırlık merkezi.

Teehhür : Gecikme. Sonraya kalma. Geriye kalma.

İntac eder : Neticede getirir.

Mesabe : Derece. Menzile. Rütbe. * Sevâb yeri. * Merci, melce'.

Nâzım : Nizamlayan, nazmeden. Manzume yazan, düzenleyen.

Meknuz : Gömülü define, örtülü, gizli. Hıfzedilmiş, mahfuz.

Muvazene : Ölçmek. Denk olup olmadığını bilmek için tartmak, ölçmek. * Düşünmek. * İki şeyin vezince birbirine denk olması. Uygunluk. Manzume : Sıra, dizi. Sistem.

Hulul : Girme. Dâhil olma. İçine gizlice giriş. * Birinin veya birkaç kimsenin sevgi veya itimadını kazanmak, içlerine onlardan görünüp girmek.

Müncer : Nihâyet bulmak. * Bir tarafa çekilmek. * Sürüklenme. * Sona eren, neticelenen.

İnhiraf : Doğru yoldan sapma. * Dönme. * Bozulma. Değişme. * Kırıklık

Nizam-ı ulvî : (Ulviye) Yüksek, yüce. * Manevî ve göğe mensub nizam, âlem.

Ba's olmak : Gönderilmek.

Câri : Akan, akıcı. * Geçmekte olan. * İnsanlar arasında mer'i ve muteber ve mütedavil olan.

Rıza ve Huzur

RIZA VE HUZUR

Bu yazı büyük bir edeb ve ta'zimle, tevazu'' hududlarını aşarak, bir kul olan bana, mektup yazan bir profesöre cevaptır.

Sayın Profesör!

İnci taneleri gibi güzel kelimelerle süslü mektubunuzu dikkatle okudum. Naçiz şahsıma gösterilen her türlü ulvî his ve nezakete aynı ağırlıkla mukabelemi kabul ediniz.

Muhterem efendim!

Benden sorduğunuz süalin cevabını akıl ve zevkinizin doyacağı kadar bildiğimize hiç şüphem yoktur. Bilginizin sizi ve bir çok insanları doyuracak ve irşad edecek meretebede olduğunu anlıyorum...

"Rıza ve Huzur,

"Edeb ve Hayâ"

"Günah, Sevâb ve Ecir nedir?"

Süalinize ben:

Rıza ve Huzur hasretiyle değil de Rıza ve Huzur deryası içinden cevap vereceğim...
Denizdeki balığın anaotomisini, her türlü hususatını, biz insanlar dışardan tetkik edip anlıyoruz.

Bu tetkik ve anlama, çok geniş ve vâsi'dir.

Bu analamanın bir de balık tarafından târif ve izâhı vardır.

İşte ben de size balık vaziyetinde bulunarak, Rıza ve Huzuru kısaca anlatmaya çalışacağım.

Zannedersen, bu süalin benden sorulmasındaki gaye de budur...

Cenab-ı ALLAH, Celâl sıfatını tecellîsini arzu etmez.

Bundan dolayı "Zü'l-İntikam" Kur'ân'da kanunî umdeler halinde kullarına hediye etmiştir. Cemiyet içindeki ahlâk, adalet ve doğruluk hasletlerinden ayrılan kulların cezalarını tâyin ederek, yine kulları vasıtasıyla ve bir cemiyet nizamı halinde suçlulara tatbik ettirir. Bu kanunları harfiyen tatbik eden kullar, her türlü belâdan masun olarak imrar-ı hayat ederler.

O zaman Cemâl sıfatının mahzarı olarak, kâmil kul mertebesinde güzel, helal rızklarla merzuk olurlar.

"Ahlâk, adalet, doğruluk ve şefkat prensipleri haricindeki hareketler benim gayretime dokunur. O zaman Celâl sıfatımla tecellî etmek isterim!.." der...

İşte "RIZA" demek, Celâl sıfatını harekete geçirmeden, Cemâl sıfatına şükürle bağlanıp, sabır kanatlarıyla Resûl'ün Ravzası'nı süsleyen temiz semâlarda salât ü selâm cıvıltıları getirerek İlliyyin'e doğru uçup gitmek...

İşte Rıza...

İşte Huzur buna derler...

Sayın Profesör!

Size bu kadar kâfidir...

Merak hududundan çıkan hasretiniz bir müjdedir.

Bazıları bir şey öğrenmek için merak saikasıyla bir hasret duyarlar.

Bunda hulûs ve teslimiyet yoktur.

Sizin hasretiniz hakikî yolunda bulunandandır.
Bundan dolayı manevî bakımdan gıbtaya lâıksınız.
Bu husustaki düşünce ve gidişiniz, bizim gözümüzle doğru dur. Yolunuz nûrlu olsun!..

Emr-i ilâhiyi bihakkın yerine getirmeden ALLAH'tan bir şey istememek, Hayâdır.
Hayâ makamında kul ancak, Saray-ı İlâhî'ye girebilir.
Saray-ı İlâhiyye'nin adab-ı muâşeretini bilmeden, burda yürünemez...
Sîret-i Resûl, Ahlâk-ı Resûl buranın adabıdır.
Bundan dolayı Rahmet-i Subhâniyye kalb-i pâk-i Resûl'e inmeden,onun parçaları olan kullara yetişemez.
Onun için her münâcâtın başında Resûl'e salâvat getirmek icâbeder...

Bu usûlü kendi kudret-i derecesine göre insanlar ya takib ederler yahut takib etmezler.
Bu takibde hata daima insana raci' bulunur.
İnsan bu yol üstünde şeytan ile birliktedir.
Hata bazan doğru, bazen hata şeklinde görülür..
Bunların kul farkında değildir.
İnsan sevdiklerinin hatalarından dolayı üzüntü duyar.
Bu duygu, RAHÎM esmâsı'nın kula göre tecellî miktarıdır...

Bu tecellînin altında acımak gizlidir.
Fakat Esmâ-ı İlâhiyyenin "RAHÎM"nin altında acımak gizli değildir; gizli olsa o sıfattan çıkar...
Soğuk su ateşi giderir.
Bu gidermek ağzı kuruyan veya içi yanan adama suyun acıdığından değildir.
Suyun ferahlık verici hassası olmasındandır.
İşte "Rahmetenli'l-âlemîn" olarak gönderilen Resûl, ALLAH'ın RAHÎM esmâsının pınarının hazinesinin musluğu gibidir...
Bu sıfatın Resûl'de tecellîsi Murad-ı İlâhidir...
Bu tecellîye çarpmak, "Şefâat" denilen, Resûlün, kulun hatasına karşı duyduğu kalb-i mübârekelerindeki üzüntüyü kaldırmak için Cenâb-ı Hakk tarafından hediye edilen desturu ortaya çıkarır...

Şefâat dilemek, istemek aslında RAHÎM esmâsı'nın Resûl'de tecellî eden acımak lifinden yardım talep etmektir.

Şefâat etmek demek, RAHÎM esmâsı'nın kuln kaldıracabileceği miktarda olanını RAHÎM sıfatına çarptırmak demektir...
Onun için: "ALLAH'ın izni olmadan Resûl şefâat edemez!" sözünün mânâsı böyle fehmedilir...

"Teveşsül" ise dilemek, istemek lifinden çıkan rahmeti istemektir.
Teveşsülde kulun tahammülünün fevkinde RAHÎM esmâsı tecellî eder.
Kul kurtulur; fakat "an-ı vahit"te erir...
Teveşsülün altında acımak yoktur.
İnsan evveliden hazırlıksız ise yuvarlanır...
Teveşsülde bir hususiyet, şefâatte umumiyet gizlidir.
Rahmet Çeşmesi'nin pınarının fıskırdığı yer Resûl olduğu için şefâat herkese yapılacaktır.
Arzu etse de etmese de...
Zirâ, "Rahmetenli'l-âlemîn" dir, O Resûl-ü Kibriyâ...
Şefâat etmem dediklerine bile Şefâat edecektir, o Mahbub-u Hüdâ...
Teveşsül tehlikelidir. Hak etmeyeene teveşsül etmek edeb harici bir iştir.
RAHÎM esmâsı'nın altında kalb-i pâk-i Resûl gizlidir...
Fakat RAHÎM esmâsı'nın altınd acımak yoktur.
Acımak olsa "Kahhar, Zül- İntikam" esmâlarının mânâsı kalmaz... Zirâ, Sıfat-ı İlâhiyye yekdiğerinin tamamıdır.
Ancak tecellî şekillerine göre başka başka görünürler...
RAHÎM esmâsı, kalb-i Resûl'de "Acımak" şeklinde tecellî ederek "Şefâat" halinde ortaya çıkar...
RAHÎM esmâsı'nın yoğurduğu ve yıkadığı kalb-i mübârek-i Resûl'de parlayan "RAHÎM" ismi, acımak sûretinde tecellî eder, kul analasın diye...

Esmâlar, kuldaki tecellîlerine göre tezâhür eder. hanğı esmâ daha ziyâde tecellî ederse o kul o şekilde bir insan olur...

Can almağa mahsus Azrail, "Mümît" esmâsının tecellîlerini yerine getirir.

Esmâ, doğrudan doğruya sudûr ederse canlı bir mahluk kalmaz.

Kelâm-ı İlâhî, Resûl'e "Cebrail" ile nâzil olmuştur.

Doğrudan doğruya nâzil olsa kâinât buna tahammül edemez.

"Kur'ân'ı Biz dağa indirseydik paramparça olurdu!.."

Diğer büyük melekler de böyledir...

Cenâb-ı ALLAH'ın her şeyle temsî vasıtalı murad etmesi, canlı cansız bütün kâinât ve mevcudatın tahammülsüzlüğündendir.

"Biz insana tahammülünün fevkinde yük yüklemeyiz!.." âyeti budur...

Esmâların birleştiği "Zâtullah"ın küçük bir tecellîsine tahammül hududu giremez...

"Li'l- cebeli ceâlehu dekken!" bunun beyânıdır.

İşte Şefâat, bu tahammülsüzlüğü tahammüledilir hâle getirmek için Resûl-i Ekrem'e verilmiştir...

"Yâ RAHÎM" esmâsı'nın mazhariyetine nâil olabilmek için kulun RAHÎM ve ŞEFÎK olması lâzımdır.

Hayvanlara, nebatalara Rahîm ve Şefîk olmayan kimseye bu esmânın yardım ve iltifâtı yoktur.

Rahîm ve Şefîk olan kimse, bunlardaki sırrın farkında olandır...

ALLAH kapısına ancak bu sıfatla yanaşılır...

Aksi, ne mergub ne de mümkündür...

Çiçeği vazoya koyup güzelliğinin seyr ve kokusunun alınacağına, dalında iken, ALLAH'ı zikir hâlinde bulunurken seyr ve duymak rasında büyük fark vardır...

Devranı dışardan setretmek ile halkaya girip devretmek arasında binlerce fersah, binlerce yıl arası kadar fark vardır...

Dalından ayrılan, toprakatan sökülen halkadan koparılmıştır. Halkadan koparılmış nesne artık zincir değildir..

Basit bir parçadır. Parçada iş yoktur.

"Küll"de iş vardır.

Ben, sen, o, biz, siz, onlar yok, hepsinin mecmu'u ayrılmaz.

"O" vardır!...

"O" ile iş yapan, ibâdet eden için artık düzme, çatma, mekan, mevki, yer, cihet mefhumları yoktur...

Bunlar, "Ben sen, o, biz, siz, onlar" formülünden ayrılmayanlarda, akıl erdiremeyenlerde mevcuttur...

"HAYY"ı, "Mümît" yapmak isteyen "O"nun ismiyle bunu yapmalıdır...

Aksi hâlde haram, küfür, şirktir.

Cezâsının affı da yoktur...

Ateş her şeyin hakikatını ortaya koyan bir nimettir.

Amber ateşe atılmazsa güzel kokusu çıkmaz...

Ateş "HAYY"ın hakikatını izhar eder.

Binlerce yüzbinlerce kimse bunun farkında değildir....

Ateşin içinde Nûr,

Ateşin içinde gül bahçesi,

Ateşin içinde yeşil çimen,

Ateşin içinde nimet,

Ateşin içinde rahmet,

Ateşin içinde "Söylenemez" vardır!...

"Söylenemez" dedik ya aranırsa bulunur...

Bunları anlamak ve bulmak için hastalanamak lâzımdır.

Hasta olmayanın yanına doktor gelmez, hasta olmayan da doktora gitmez.

RAHÎM ve ŞEFÎK esmâsını hastalanacak derecede kendine mal etmek lâzımdır.

O zaman doktor ayağa gelecektir...

Her perde RAHÎM ve ŞEFÎK esmâsı ile açılır.

Her makama bu haslet ile çıkılır.

Huzurdan maksat divân değildir.

Cemâlde erimek demektir.

Huzur, rahatlık değildir.

Bu yanlış anlayıştır; bir büyüğün önü de değildir.

Huzurun ruhanî mânâsı erimek, o şeyle karışıp ortadan kaybolmaktır.

Meselâ:

Sütte şeker erirse huzur teessüs eder.

Fakat huzur sütün müdür? Şekerin midir?

Kim kimin içinde eririse, eriyen huzura kavuşmuştur.

Eridiğin muhit huzurun kendisidir.

Çabuk erimek için RAHÎM ve ŞEFÎK isimli şeker olmalıdır...

Hakiki RAHÎM ve ŞEFÎK olan insan için mertebe, makam yoktur.

O kendisi bir makamdır.

Suyun içinde eriyenin makamı olur mu? O hep "SU"dur...

"SU" azîzdır...

Eriyenî de azîz eder...

Cemâlde eriyen, Cemâlli olur..

Hâlli kimselerden niçin zevk duyuyorsu, onlar konuştukları zaman her şeyi unutuyorsun...

Zirâ bu kimse erimek için sırada bulunanlardandır...

Sırada bulunanlar böyle olursa, sıradan çıkmışlar nasıl olur?..

Hele bir düşün bakalım!..

Bütün kabiliyet ve hünelerinizi gösterseniz târif edemezsiniz; bu mıntıkada âyetten, hadisten helâlden, rızıktan bahsetmek geri geriye gitmek demektir..

Aman i'tiraz veya fikir beyânı için dilini oynatma!..

"Lâ tuharrik bihi lisâneke lita'cele bihi!"

Zâhiri âlimler daima gönüllerin bâtınî hâllerine bağlıdır.

Şek ve şüpheye düşmek, kalbîni basîretine sataşmak ve içindeki sırrın nûrunu söndürmektir.

İnsan tatmin mertebesine gelinceye kadar akıl ile ihtilaf ve kavga hâlinedir.

İnsanı mutmainne mertebesine çıkaran temiz ahlâkıdır.

Bu mertebeye çıkmak için insan yıpranır.

Vucûdunun yıpranmasından tasa etme, ağaçta çiçek dökülünce meyve baş gösterir bilir misin?...

Şimdi de Günah, Sevâb ve Ecîr kelimelerinin altında gizli ve herkesin vehleten anlayıp da izahını güçlkle yaptığı bu tâbirleri biraz eşeleyelim:

Kulun ALLAH'a karşı olan şükrünü ifâ etmemesi ve bunda devam atmesi edeb dışı bir iş olur ki buna Günah derler...

Hakikat ortaya çıktığı gün, kul kendi cezasını kendi verecektir...

Büyük bir utanma içinde yoğrulacaktır.

Buna ister insanoğlu inansın, ister inanmasın bu hakikat bir gün muhakkak olacaktır...

Günahın cezasını Cenâb-ı Hakk kulun kendine bırakmıştır.

Günahı inkar ve red hududuna girerse neûzubillah küfürdedir. Gazab-ı İlâhi, Azab-ı İlâhi deryasına düştü demektir...

Günahı tevbe ile temizlemek, yok etmek lâzımdır.

Küfrü ise ancak tecdid-i iman temizleyebilir.

ALLAH'a karşı şükür ifâsında lüzumlu işleri yaparken hasbe'l-beşer, bazı gaflet ve arızalardan dolayı şükrün zamanını, icrasını sektyey uğratırsa o günah değildir...

Bu durum gaflet içinde ihmâldir.

Bu hâl istiğfar ile yok edilebilir.

Günah ve küfür ise istiğfar ile giderilemez...

Sevâb:

Sokakta elbise ile gezmek bir edebdir.

Bu, cemiyet kaidesidir.

Ceketi düğmeli gezmek ise iyi bir hassadır.

İşte bu hâl sevâbtır.

Daima bu hâl içinde bulunmak ecre kavuşmak demektir.

Sevâb, ALLAH'ı her yerde görür gibi hareket eden bir adamın ahlâk ve karakteridir.

"Cenâb-ı ALLAH tarafından kendisine verilen bu hâl ve edeb..."

İşte, Sevâb budur...

Ecîr ise bu hâlin hüccet vesikasıdır.

Yâni: "Bu hâl senin olsun daima öyle ol!" demektir.

ALLAH'ın aff ve mağfireti diğer nimetler gibi fazl ve keremindedir. Rıza-yı İlâhi amelin kendisine değil de ruhî muhasebedeki olan hulûs-u kalbe karşı tecellî eder...

Rıza-yı İlâhi baha ile değil, bahane iledir...

Nâdim olmuş bir günahkârın tevbesi Bârigâh-ı İzzet'te meleklerin avaze-yi tesbihinden ziyâde mahzar-ı hüsn-ü kabul olur.

Günahı hiç işlememek mümkün değildir.

ALLAH'ın GAFÛR ve RAHÎM isimlerinin tecellîsi ancak yeryüzünde günahı işlemekle olur.

"Sizler eğer günah işlemeseydiniz Cenâb-ı Hakk günah işler bir başka kavmi halk ederdi!" hadis-i şerîf...

Tevbe ve İstiğfar:

İstiğfar, günahı olmayanaların temiz bir elbise üzerine konan tozları silkmesi gibi salihlerin fırçasıdır...

Tevbe ise, günah işleyenlerin lekeleri yıkaması için bir rahmet yoludur...

İnsanların işledikleri bazı günahlar vardır ki görünmez, adeta bir koku çıkarır, onlar o muhitte bulunanlara siner...

İstiğfar, bu günah kokusunu günah işlemeyenlerden giderir.

İstiğfar, bir mertebede bulunanlara aittir.

Tevbe ve istiğfar ise birlikte avam içindir.

İnsanın yaptığını bilmesi lâzımdır.

Kuru tevbe veya istiğfar bir şey ifâde etmez.

Resûl-ü Ekrem'in buyurduğu yolda tam yürümeyen, araya dizi haricine çıkanlar için bir şey ifâde etmez.

Dizide doğru gidiyorum diye bir çok uğraşanlar mevcuddur. Gaflettedirler...

Haberlei yoktur...

İnsan dinî ayarını araya kontrol ettirmelidir.

Bu işi çabuk anlayabilmek, bu işin kıymetini bilmeyenlere nasib olmaz!..

Cenâb-ı ALLAH kitabında:

"Ve't-Tûr. Kitabın mestûr. Fî rakkin menşûr. Ve'l- Beyti'l- Ma'mûr. Ve's- sakfi'l- merfu'.

Ve'l- bahri'l- mescûr!" dan bahsediyor...

Bunlardan murad İNSANDır...

Tûr'dan murad nefistir...

"Biz Musa'ya Tûr'un sağ cânibinden nidâ ettik!.." buyuruluyor...

Sağ cânib nefis cânibinden demektir. Kendi hüviyyetinden demektir.

Bir de dağ mânâsına olan "Tur" vardır. Musa'ya Tur'da hsil olan tecellî nefis cânibindendir.

Dağ, mekan-ı ibâdetdir.

Dağın erimesi, Musa'nın kendisinde fâni oluşudur.

Bayılması, nefsin izmihlâli demektir.

Musa'dan artık eser kalmadı.

Musa, ALLAH'ı görmedi.

ALLAH, ALLAH'ı gördü...

"Lenteranî : Yâ Musa! Beni elbette göremezsın!.."

"Sen mevcûd oldukça Ben, sende gizliyim.

Eğer Beni bulursan sen yok olursun!" demektir...

Zirâ kadîmin zuhuru hâdisi yok eder.

"Ben kaybolunca, O âşikâr oldu.

O âşikâr olunca, beni kaybetti!.."

diye duyup söyleyen Hazreti Ali bunu anlatmak istemiştir.

Musa'ya: "Nefsi bırak da öyle gel!.." buyurulmuştur..

İşte insanda Hakikat-ı İlâhiyye tâbir olunan mes'ele budur. Ondan dolayı şek ve şüpheyi düşmek, kalbin basîretine sataşmak ve içindeki sırrın nûrunu söndürmektir!..

Azîz dostum!

Binlerce senedir bu hususu akıl, ruh ve mânevî basîret kazmalarıyla eşip, bulduklarını güzel sözlerle, nesilden nesile intikal ettiren, ALLAH rızasına kavuşmuş büyüklerin sözlerine i'tikad ve iman, her mes'eleyi hâller mahiyettedir.

Bir çok münnevverler kendi ilim ve fen müktesabatıyla (ki bu müktesabat bânının zâhiri hakikat ve tefsiridir.)

Müteâl Zü'l- Celâl hakkında akıl doyuracak mesned ve delil ararlar.

Dimağ çerçevesine ve akıl hududuna sığdıramadıkları şeyleri, garib bir mantık ve düşünce ile redd ederler!..

Hâlbuki bu mes'ele öyle değildir.

Bu gibilere bizim de kendi çapımızda tevâzu' ile bir cevabımız vardır.

Çok kısadır.

Buyurun dinleyin:

Ey insanoğlu!

Doğruluktan ayrılma!

Unutma ki suyun bir karış altında veya denizin binlerce metre derinliğinde boğulmak arasında fark yoktur!...

Fazilet hastalık da olsa ona daima razı olun!..

Zirâ, faziletli insanın fazileti, ölümünden sonra bile devam eder!..

Bilerek kimseye, hiçbir hayvana, hatta hiçbir nebata fenalık etmeyen insan, gerçekten büyük insandır!..

Terbiye ve iyi ahlâk sahibi olan adam, ne hâlde bulunursa bulunsun gene insandır.

Fakat bu iki nimetten mahrum olan adam, dünyada her şey olabilir, yalnız insan olamaz!...

Mânevî ve ahlâkî bilgi, dış âlem hakkındaki cehâleti daima teselli edecektir.

Ve bu, daima böyle kalacaktır!..

İman ise beş duygumuzun duyusuna aykırı olarak bir şey göstermez.

Onların sezemediği şeyleri öğretir.

İman, aklınıza, duyunuza zıd bir şey değildir.

Onların üstünde bir inanıştır.

Aklın kontroluna her şeyi vurmak istersek o zaman iman saçma, gülünç gelir size...

ALLAH'ı hisseden akıl değil, kalbdır.

İşte imanın insana öğrettiği şey budur!..

Aklın olmasaydı, insanlar hiss ile hayatlarını sürdürürlerdi.

Fakat başlarını bir türlü secdeden kaldıramıyacaklardı...

İbâdet, insanı kâmileştiren ve yükselten en kuvvetli âmildir.

İbâdetle güzel huylar kazanılır, insan kıymetlenir.

Bunu ne kadar çetin ve başarılması güç olduğunu kendini islahâ çalışan insan idrak edebilir.

ALLAH'ın sevdiği kulları arasına katılmak elbetteki kolay olamaz.

Kuvvetli irade, geniş tahammül lâzımdır.

Hakiki ibâdet eden, şefkat ve merhamet hislerinin daima esiri olmuştur.

Kendini bu esaretten kurtaramaz.

Fakat yalnız ibâdet de bir şey ifâde etmez.

İbâdet, bir küll, bir bütündür..

İhsan ve keremi, İbâdete arkadaş etmek lâzımdır.

İbâdetten maksat, İhsan ve kereme kavuşmaktır...

Kur'ân okumak dilin ucundan çıkar.

İhsan ve kerem için düşmüşe yardım, canın ortasından gelir.

İhsan ve kereme kavuşan insan ise, bir âyet olur!...

İhsan ve kereme kavuşmayan insan, ALLAH'ın güzel kulları arasına giremez!..

Toprak altında bir kış sabırla tahammül eden buğday tanesi insanoğlunun en Azîz bir nimeti olmak için nerelerden geçiyor biliyor musunuz?..

Harman... Çırılçıplak olmak için...

Kalbur... İçine karışandan kurtulmak için...

Değirmen... Beyazlanmak için...

Hamur... Yumuşamak için...

Ateş... Azîz nimet olmak için...

Azîz olmak için bu kadar çileden ve ateşten geçen buğday, tane olmak için de; Sa'y, mevsim, toprak, su, güneş, sabır, hem de kar altında sabır, tekrar sa'y... Harman, Kalbur, Değirmen, Hamur, Ateş!..

Bu kadar çileden sonra azîz oluyor...Bu sessiz, sözsüz, intizamlı çile, onu nasibi, fakat bu çileden azîz olarak çıkıyor!..

Yâni:

"Buğday velâyet mertebesine erişiyor!" demektir.

Velâyet mertebesine erişen bir kimsenin sırrını HÂLİK bir perde ile örter...

Bu perde, bir takım geri beşeriyet vasıflarıdır...

HÂLİK, bu vasıflarla o velîsinin ya bir ayıbını meydana vurur, yahut bir hünerini ayıp şeklinde gösterir...

Bâtını, üstün anlayışla nûrlandırılmış olanlardan başka hiç kimse, bu gizli velîlerini teşhis edemez.

Buğdayı bu hâminden, bu çilesinden hiç kimse döndürmeğe kâdir değildir.

HÂLİK'ın kendisiyle meşgul ettiği insanları, hâllerinden döndürmeğe kimse kâdir değildir.

Kendisine koşarak gelip müjdelediler...

"Büyük düşmanın öldü!"

Yüzünde hiç sevinç alâimi görülmedi.

Bilâkis kederlendi...

Müjdecî haberi anlamadığını zannederek tekrarladı...

Gayet sâkin biir sesle müjdecîye:

"Benim ölmeyeceğimi, dünyaya temel atacağımı kim söyledi!.."

Şu muhakkaktır ki bu kâinâtın bir menşe'i, bir yaratıcısı, bir HÂLİK'ı vardır...

O'nun üç büyük vasfı vardır:

Halk eder...

İdâme eder...

Yok eder!..

O'nun mahiyetini tâyin ve teşhis edecek hücre insan dimağında yoktur!..

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَى لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ رَبِّ أَرْنِي الْيَكَّ قَالَ لَنْ تَرَانِي وَلَكِنْ انْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ مَكَانَهُ فَسَوْفَ تَرَانِي فَلَمَّا تَجَلَّى رَبُّهُ لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَى صَعِقًا فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ

"Ve lemma cae musa li mikatina ve kelemehu rabbuhu kale rabbi erini enzir ileyk kale len terani ve lakinizur ilel cebeli fe inistekarra mekanehu fe sevfe terani felemma tecella rabbuhu lil cebeli cealehu dekken ve harra musa saika felemma efaka kale sübhaneke tübtü ileyke ve ene evvelül mü'minin : Musa tayin ettiğimiz vakitte (Tûr'a) gelip de Rabbi onunla konuşunca «Rabbim! Bana (kendini) göster; seni göreyim!» dedi. (Rabbi): «Sen beni asla göremezsin. Fakat şu dağa bak, eğer o yerinde durabilirse sen de beni göreceksin!» buyurdu. Rabbi o dağa tecelli edince onu paramparça etti, Musa da baygın düştü. Ayılınca dedi ki: Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, sana tevbe ettim. Ben inananların ilkiyim." (A'raf 7/143)

Naçiz : (Nâ-çiz) f. Çok küçük, ehemmiyetsiz şey, değersiz, hükümsüz.

Nezaket : Naziklik, incelik, zarıflık. Kaba olmamak. Edeb, terbiye.

Mukabele : Karşılık, karşılamak. * Mücadele. * Karşılaştırmak. Karşılıklı yapılan iş, karşılıklı yapılan okuma. * Camide Kur'ân-ı Kerimi okuyup halka dinletmek.* Yüz yüze olmak. * Düşmanın şerrinden kurtulmak ve onun şiddetini kaldırmak için onu yıldıracak tedbirde bulunmak.

Vâsi' : (Vasia) Geniş, enli. Bol. Engin. Meydanlı. * Her ihtiyacı olana vergisi kâfi ve bol bol ihsan eden. İlmi cümle eşyayı muhit, rızkı bütün mahlukata şâmil ve rahmeti bütün şeyleri kaplamış olan Allah (C.C.)

لَا تُحَرِّكْ بِهِ لِسَانَكَ لِتَعْجَلَ بِهِ

“La tuharrik bihi lisaneke lita'cele bihi. : (Resûlüm!) onu (vahyi) çarçabuk almak için dilini kımıldatma.” (Kiyâmet 75/16)

İfâ : Yerine getirme.

Hasbe'l kader : Kader icabı, Kader için.

Hüccet : Senet. Vesika. Delil. Bir iddiânın doğruluğunu isbat için gösterilen resmi vesika.
* Şâhid.

Mahzar-ı hüsn-ü kabul : Güzel bir kabüle sahip oluş.

وَالطُّورِ وَكِتَابٍ مَّسْطُورٍ فِي رَقٍّ مَّنْشُورٍ وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ وَالسَّعْفِ الْمَرْفُوعِ وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ

“Vet tur. Ve kitabim mestur. Fi rakkim menşur. Vel beytil ma'mur. Ves sakfil merfu'. Vel bahril mescur. İnne azabe rabbike le vaki'. Ma lehu min dafi' : Tûr'a, yayılmış ince deri üzerine satır satır yazılmış Kitab'a, Beyt-i Ma'mûr'a, yükseltilmiş tavana, dolu denize andolsun ki, Rabbinin azabı mutlaka vuku bulacaktır. Ona engel olacak hiçbir şey yoktur.” (Tûr 52/1-8)

وَنَادَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ نَجِيًّا

“Ve nadeynahü min canibit turil eymeni ve karrabnahü neciyya : Ona Tûr'un sağ tarafından seslendik ve onu, fısıldaşan kimse kadar (kendimize) yaklaştırdık.” (Meryem 19/52)

Müktesabat : Elde edilmiş olanlar. Kazanılmış olanlar. Çalışmak suretiyle kazanılmış olanlar.

Münevver : (Nur. dan) Mc: Kur'anî ve imanî eser okumakla ve ibadet ve taatla nurlanmış. Nurlandırılmış, ıdıklı. * Uyanık. İntibaha gelmiş. Akıllı âlim. İmanî ve İslâmî tahsil ve terbiye görmüş. * Parlatılmış.

Müteâl : Âlî, büyük.

Menşe' : (Neş'et. den) Esas. Kök. Bir şeyin çıktığı, neş'et ettiği yer. Beslenip yetişilen yer.

İdâme : Devam ettirmek. Dâim ve bâki kılmak.

Tâyin : Yerini belli etmek. * Vazifeye göndermek, vazifelendirmek. * Ayırmak. * Tayın, erzak.

Teşhis : Şahıslandırma. Şekil ve suret verme. Seçme, ayırma, ne olduğunu anlama. Tanıma. * Hastalığın ne olduğunu anlayıp bilmek. * Edb: Canlılandırmak, suretlendirmek.
* Eşyaya şahsiyet vermek.

Genç Bir Fransız Papazının...

GENÇ BİR FRANSIZ PAPAZININ İSLÂMİYET HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİ, BUNA İTIRAZ EDEN HRİSTİYAN ÂLEMİNE BİRLİKTE CEVABIMIZ

1961 Nisan ayında, genç bir Fransız Papazının yazdığı "Kur'ân ve Din" isimdeki kitabı okumuştum.
Kendisiyle mektuplaştık.

Bu genç din adamı Hristiyan âleminin elde bulunan kitab-ı mukaddes bağılığı altında bir külliyyât teşkil eden Davud, Musa, İsa Peygamberin Hazeratının kitaplarından, âyetlerle vesaik göstererek Resûl-i Ekrem'in son Peygamber olduğunu ve getirdiği dinin en mükemmel bir din olduğunu haykırmaktadır.

İslâmiyeti, genç olmasına rağmen, büyük bir sa'y ile tetkik etmiş ve düşüncelerini kitabında açıklamıştır.

Kendisine bir çok garip itirazlar olmuş, birlikte bu itirazlara cevap vermiştik.

Şimdi bu hususu, aslından tercümesini yaparak, aşağıya arz ediyorum.

Dindaşlarımızın, bu muhterem Papazın düşüncelerini, zevk ve iftiharla okuyacaklarını ümit ederim.

TEVRAT;

Bir şeriat kitabıdır.

Ahlak ve mevazini muhtevi değildir.

Asıl lisanı ibranîdir.

İNCİL;

Ahlâk ve mevâizle doludur.

Fakat içinde şeriattan eser yoktur.

Hangi lisanla vahyolunduğu ve ilk evvel hangi lisanla yazıldığı kat'i olarak malûm değildir. Hz. İsa (A.S.) ibranî lisanı konuşuyordu.

Fakat incil'in Süryânî lisanı üzerine nazil olduğu rivâyet edilmektedir.

Hz. Mesih'in incili, güzel hutbeleri muhtevi olmakla beraber, insanları derin derin düşündürecek, fikir ve nazarını açacak ufuklardan mahrumdur.

ZEBUR;

Kalbi müracaatlardan, ilâhîlerden, dualardan müteşekkildir.

(*) KUR'ÂN-I KERÎM;

Arapça değildir, Allahçadır.

Yani ifâde lisanı Arapçadır.

Ve daha evvelki mukaddes kitaplardan bu noktada ayrılmaktadır.

Lisan kelimesiyle burada lûgat mânâsı buyurulmuştur.

"Lisanen Arabiyyen"

Yani Kur'ân-ı Kerim gerek mevzu', gerek teşri' usul bakımından daha önceki mukaddes kitaplardan farklı olmasa dahi lügat itibariyle onlardan ayrılmaktadır.
Bu mânâda Tevrat'tan iktibas edildiği yahut kitap ehlinde öğrenildiği yolunda tevcih edilecek bir hatadan sakınmak için işaret vardır, ifâde lisanı bakımından Kur'ân Arapçadır.

Beni israil'in kitapları bir çok ihbarat ile doludur.
Fakat bunlarda hikmetin dekayığı, îmanın esrarı görülmez.
"Cabalistique" bir takım sırların menba'ını teşkil ederek bundan "Occultiste" lerin mezhep ve doktrininin esasları ortaya çıkar...

Hâlbuki Mukaddes Kur'ân bunların hiç birine benzemez.

İslâmiyet :

"Peygamberler arasında ve kitaplarında fark gözetmeyiniz!"emrini esas kabul eder.
Tapacak bir ilâha insanoğlu muhtaçtır.

Bu, "Tek" dir.

Ve o ilâhın ismi de "ALLAH"dır.

"ALLAH" lâfzı mübâreki GOD, DİEU, DEUS, GOTT, YEHOVA ve diğer lisanlarda kullanılan yaratıcı'ya verilen isimlerin mukabili değildir.

Müteal varlığın bizzat ism-i hasıdır.

"Lâ ilahe illallah" lâfz-ı celili:

"ALLAH'tan başka ALLAH yoktur" demek değildir. "Tapacak ilâh yoktur, ancak tapacak ilâh "ALLAH" ismi verilen ilâhdır!" demektir...

İslâm dininde ALLAH "Ehad" dır.

Ehad kelimesi "UN", "UNA", "ONE", "EİN", "YEK", "BİR", "VAHÎD" kelimelerinin hududu içindeki "Bir,, değildir.

O "Ehad"dır.

İslâmiyette bütün semâvî kitaplara, bütün Peygamberlere inanmak şarttır, farzdır, Peygamberler;
ALLAH'ın Resûlüdür,
Ve kuludur.

Bunlara başka bir sıfat verilemez...

Peygamberler Ümmîdirler.

Buna itiraz, Peygamberleri bilmemek demektir.

Peygamber zamanında, kendisine hücum eden müşrikler bile, Hazreti Resûlün Kur'ân'ı yazdığını, kat'iyen söylememişlerdir.

Kureyşin hepsi Peygamberin "Ümmî" olduğuna kat'iyetle kanidirler..

Bir kaç saat zarfında "BAHÎRA"dan öğrenmiş olduğunu iddia ve ileri sürenlere:

"Bir kaç saat içinde bu kadar büyük mefhumları anlıyacak küçük bir çocuğun, bunu öğrenme mu'cizesini kabul ediyorlar!" demektir.

Kitab-ı Mukaddes'in hâlihazır elde bulunan nüshası Yunancadır.

Yunanca incil'de:

Paraklitos kelimesi ingilizce Comforter teselli verici mânâsınadır. Paraklitos, teselli edici mânâsına paraklitis telaffuz edildiği zaman, arapçada "Ahmed" in tam mukabilidir,

Yohanna incilinde :

"Peder tarafından gönderilecek paraklit yani ruh-u hakikiyye geldiği zaman benim hakkımda şehâdet edecektir."

"Ben size doğruyu söylüyorum. Benim gitmem sizin için hayırlıdır. Zira ben gitmezsem "Paraklit" gelmez".

"Benden sonra gelecek Ahmed nâmında bir Peygamberin müjdecisiyim."...

Yohanna incili 16 ncı bab, 7 net söz.

Bu incil tebligatı, İsadan sonra bir Peygamber geleceğine ve son Peygamber olacağına delâlet eder.

"O hakikat ruha geldiği zaman sizi irşad edecektir. O kendiliğinden söylemeyecek, her şeyi haber verecektir. O beni tazîz edecek".

Tevrat'ta tesniye: 18 inci bab, 18 inci söz:

"Onlara biraderleri içinden, senin gibi bir Peygamber zuhura getireceğim ve kelâmımı onun ağzına koyacağım ve dahi kendine emredeceğim şeylerin cümlesini onlara söyleyecektir."

Hız. Musa'nın bu müjdesi Benî israil için tahakkuk etmedi.

Tevrat tesniye 30 uncu babbâ:

"Rab, Sina'dan geldi ve onlara sa'irden zuhur eyledi. Paran Dağı'ndan tecellî etti. Onbinlerce mukaddesler ile geldi, onlara, onun sağ elinden şeriatın ateşi çıktı..."

**Sînadan gelmek; Hız. Musanın zuhuruna,
Sa'irden kıyam: Hazreti İsa'ya işarettir,
Paran: Hicaz'dır.**

Hazreti Resûl-i Ekrem de orada zuhur etti.

**Bütün cihan kahramanlarının içinde "Mekke'ye onbin güzide mücahid ile giren yegâne tarihi şahsiyet Hazreti Resûldür."
Şeriatı, şeriat-ı câmi'dir.**

Arabistanda zuhur edeceğine dair bir haberde Eş'ıya 21. bab:

"Arabistan ormanlarında geceliyeceksiniz!

Ey Tihâ Diyarı'nın sekenesi!

Susamış olanları su ile karşılayınız!

Firarının önüne ekmekle çıkınız!

Zira onlar çekilmiş kılıç önünden ve kıvrılmış yay önünden ve şiddetli muharebe önünden kaçtılar!.."

Bu cümledeki Arabistan kelimesi... Sonra da burda muhacirlerden bahsolunması, müjdenin hedefini tâyin etmektedir.

Dünya tarihi muazzam bir hadise olarak yalnız bir HİCRET kaydediyor ki o da Hazreti Resûlün hicretidir.

"Harpten, kılıçtan kaçtı".

Hicret gecesi kanına susamış kılıçlardan hayatını kurtaran Hazreti Resûldür.

Bunlar, son Peygambergeleceğini ve hak Peygamber olacağını, son emirleri getireceğini, semâvi kitaplarla isbattır...

Şimdi Kur'ân âyetlerinde:

Tur-i Tîna = İsa Aleyhisselâm

Tur-i Zîta = Musa Aleyhisselâm

Belde-i Emin = Resûlullahların ba's olundukları yerlerdir.

Bu yerlerin, mübârek ve emin belde olduğu işaret edilmektedir.

Turların ruhanî kalacağı, ruhanîlerin birleşerek madde şeklinde Belde-i Emin'de toplanacağına işarettir.

Gelmiş geçmiş, dinlerin islâmiyette toplanacağına delâlet eder.

Bu yerlerin hepsinin şimal nısıf küresinde bulunması ulvî olduklarına, islâm câmialarının hepsinin şimal nısıf küresinde bulunacağına, ince bir işaret vardır.

Cenup nısıf küresinde müstakbel islâm câmiası yoktur.

Bütün Peygamberler şimal yarım küresinde ba's olunmuşlardır.

Sûrenin "Vav" ile başlaması büyük, ruhanî bir mânânın ifâdesini taşır.

"Zeytun, tîn, belde-i emin" den daha evvel sizin bilemeyeceğiniz mübârek yerler vardır. Oradan gelmişlerdir.

Dünyanın sonu geleceğine işaret gizlidir. "V" de insan aklının muayyen bir hudud içinde bulunacağı, bir disiplin altında yaşayacağı, mükellef olduğu vazifeleri yapacağı emri gizlidir.

Yedi "V" ye inanmasıyla kurtulabileceği bildirilmektedir.

Arapçada, bilhassa Kur'ân dilinde "V" harfi diğer lisanlarda olan "UND", "ET", "AND" kelimelerinin müteradifi değildir.

"V"; inanınız, bunda kuvvet var demektir.

TîN = İsa,

Zeytun = Musa,

Belde-i Emin = Resûlullah.

**Resûlullah ilk ve sondur.
Son ve ilk olduğuna göre;
İkinci Zeytun - Musa,
Üçüncü Tîn =: İsa,
Dikkat buyurunuz!..**

**Musadan sonra İsa ba's olunmuştur.
Sonra Resûlullah..
Resûlullah ilktir.
Ondan evvel Musa zikredilmiştir.
İlkden sonra ikinci demektir..
Musadan sonra İsa..
Sûrede İsadın sonra Musa zikrolunması tekrar ilk ve son olana geliyor, ilkin sonuna, sonunun ilke rücu'u Resûlullahın son Peygamber olduğuna işarettir.**

Şimdi bu tercüme malûmatı üzerine, Amerikadan gelen (23) suale cevap mes'elelerinin cereyan ettiği 1956 yılında Diyanet İşleri Makamına 2.1.1956 tarihli bir yazıyla sorulan suallere teker teker cevap verilmesi yerine toplu bir cevap verilmesi hususunda eski müşavere Hey'eti azasından muhterem dostum M. Asım Beyin ricası üzerine, yazdığım yazıda:

"İnanmıyan garip sualler soran bir şahsa, Kur'ân âyetleriyle cevap vermek garip olur. Zira: "Kur'âna inanan bu gibi sualleri sormaz" kaydıyla verdiğim cevabî düşüncelerimi hulâsa ederek bu genç Fransız Papazı ile birlikte, hıristiyan âlemi müterizlerine haykıracağım..

Bunlardan önce îslâm Dini lûgatinden bazı târifler vermek lüzumu vudır:

1) Kur'ân-ı Kerim mesaj olarak kabul edilemez.

Bu kelime ağıza alınmaz.

Bu, dinde saygı hududu dışındadır.

Manevî ölçü ve terazide küfüdür.

2) Peygamberlerin vasıfları vardır.

Bu vasıflar olmazsa Peygamber olamazlar.

Bu vasıfları saymak bir nev'i inanma yokluğu ifâde eder.

3) Dinde tenkid yoktur.

Her insanın ruhunda meknuz olan insiyakı kamçılayıp kendiliğinden harekete getirmek lâzımdır.

Tenkitçi değil, mürşid olarak hareket etmek icabeder.

4) Kur'ân vehleten gaybe itiraz etmeden inananların kitabıdır ki o inananlara hakiki cepheyi ve hakikatlerin hakkını öğretir.

Kitabımıza inanmıyanlara bu kitabın malzemesiyle cevap vermek o mübârek ve mukaddes malzemeye hürmetsizlik olur.

Şimdi bu hürmetsizliği yapmamak için bu gibi sorulara, söylüyorum:

Namütenahi kâinatın menşei ve yaratıcısı hakkında benî beşer tahmin kabiliyetlerinin söndüğü geçmişlerden beri bir izah ve târif bulamamış ve bulamıyacaktır da..

Zira, onun mahiyetini tâyin ve teşhis edecek hücre insan dimağında yoktur.

ALLAH, her şeyin üstünde müteal bir varlıktır.

ALLAH, her şeyin üstünde müteal bir varlıktır.

Onun üç büyük tezahür eden vasfı vardır:

Yaratır,

İdame ettirir,

Ve yokeder..

Bu vasfın akıl yoran bir nizam içinde işlemesinde bir takım fizikî, kimyevî, cevvi, ruhî kaideler, değişmeyen kanunlar görülür.

Bunlar ALLAH'ın sıfatlarının tezahürleridir ki işte bu muazzam işlemdeki bütün şuun ve hâdisatın kanunlarındaki azamet ve intizamın heybet ve devâmı insan dimağı için mevzu'

ve bunların intizamım keşf, bir nev'i ibadettir ki yaratana karşı şükrün sıfat şeklinde ifâdesidir.

O hâlde ALLAH'ı kesret ve namütenahi kâinat hadisatı içinde idrak, insanda fitrî bir hassa olarak tecellî eder.

Bu hadisatın heybeti karşısında, insan dimağının son kabiliyeti, mebhut ve hayret içinde duraklar.

Bu bir nev'i ALLAH'ı tasdik ve îmandır...

Beşer nesline bu idraki tattıranlar,

Bir anda Sidretü'l- Münteha'da yani beşer aklının söndüğü yerde bu hâli idrak ettirilmiş olan mümtaz, necib ve mübârek insanlar,

ALLAH'ın Peygamberleridir.

Peygamberler bunu beşere en doğru, en hakiki olarak idrak ettirmek için gönderilmiş elçilerdir.

Ellerindeki kitap kendilerine tebliğ edilmiş küllün, tekliğin kesret hâlinde izahlarıdır.

Bütün Peygamberler hep aynı şeyi söylemişlerdir.

Hazreti Resûl-i Ekrem son olarak;

İnsan dimağlarındaki yanlış idrakleri düzeltmek,

Hurafe ve bâtılları kaldırmak,

Beşerin yaratıcısı hakkındaki düşünceleri temizlemek,

Ve onları ıslah ve salâha kavuşturmak için son nebi olarak gönderilmiştir.

Bu târif ve bu büyük kudret karşısında, Peygamberlerin mümtaz kul ve insan olduklarına aykırı olan bir düşünceye sürüklenmek insan düşünce ve dimağına en büyük hakaret olur. Dinler, muhtelif emirler ve kaidelerle dimağı, intizama ve temiz düşünceye sevk etmek için nehiyeler, temiz emirler ve şükrün ifâsı için, değişmeyen ibadet usulleri vazetmişlerdir...

Temiz bir düşünce, hakiki insana itiraz değil, inkiyad, itaat ve bînnetice sükûn içinde şükrün ifâsını telkin eder.

Amerikalılardan gelen 23 sual içinde:

"Ateşe elimi soktum niçin yandı?

Soğuk beni niçin üşütür?

Sıcaktan niçin terliyorum?

Güneş niçin ışık veriyor?

Ağaç niçin çiçek açtı?

Balık sudan çıkınca niçin öldü?.."

Gibi suallerin sorulmasındaki faidesizliği görüyorum...

Herşey izah edilmez.

Hissedilir...

Bu his, dimağı okşar geçer.

İşte, bu okşamayı idrak edip, onunla inşirah duymadadır iş...

Hazreti İsa babasız doğmuştur.

Nasıl olur! Aklın, düşüncen almiyorsa, bu düşünce ve aklının bazı tabîî şuuna saplanarak kendi kendini kandırmasıdır.

Bunun farkında olmayarak, düşüncenin yanlışlığını değil de onun doğru olacağını hissettiğinde, bu hissine hürmet için baba, anne, oğul hikâyelerini izah çâresi bulmuşsun ve dalâlete düşmüşsün.

Bu dalâletten kurtulmak için düşüncene artık itiraz etme..

Düşüncelerin sözüne bir müddet itaat ve inkiyad etme ki idrak kendi kendine bir gün gelecektir.

Dinimizde zorlamak yoktur.

Bu, düşünceden hisse, hisden idrake giden, insanların fitrî hassasıdır da ondan böyledir.

Bu böyle olmazsa, Peygamberlere lüzum yoktur.

İnsanlar toplu olarak yaşarlar.

Aralarında en müdebbir ve zeki olan dâhilerini seçerek kendilerini idare etmek için başlarına getirirler.

Onun uzağı görme neticesi o topluluk bir çok itiraz mrıltiları ile nihâyet terakkiye, refaha kavuşur...

Bu hususlarda insanların ruhanî cihetlerini idare edip, onları hâlâs ve refaha götürenler de Peygamberlerdir.

Onlar hakkında da itirazlar, boş mırıltılar olmuştur.

Bunlar hiç bir şey ifâde etmezler.

“Şu karşiki dağı bana getir, onu tetkik edip anlayacağım!” diyenlere benziyor bu sualleri soranlar..

“Sen dağın yanına git ve tetkik et ve dağı gör!” diye biz de onlara söyleriz.

Hakikat daima hakikattir.

Beşer düşüncesi ile hakikat tamamen anlaşılmaz.

Bu düşünce ve idrak bulanıklığı hakikati perdelediğinden bu sualler ortaya çıkmıştır.

Soğuk, kar, yağmur, sıcak, rutubet olmazsa nebatat da olmaz.

Hastalık olmazsa insanlar sıhhat mefhumunu bilmezler.

Bu perdelemeler olmazsa düşünce olmaz, idrak dumura uğrar.

Bu gizli kapaklı bazen akıldan uzak, bazen akla yakın gibi görünen hadisat ve şun olmazsa dünyanın yaratılışındaki hikmet ve muradı ilâhının mânâsı kalmaz.

Fenalık olmazsa iyilik olmaz.

Çirkin olmazsa güzel olmaz, gece olmazsa gündüz olmaz, insan olmazsa kâinat

yaratılmazdı. ALLAH Cemâlini seyr için kâinatı kendisine ayna yapmıştır.

Bir gün bu ayna kırılacaktır.

Ve bütün kâinat ALLAH’a dönecektir!..

Hulâsa, bütün Peygamberler haktır..

Yekdiğerini takip etmeleri, insan akli ve düşüncesi böyle olduğu içindir.

En son Peygamberle insanların artık derece-i tenevvüre geldikleri ind-i ilâhîde kabul

buyrulduğundan Cenab-ı ALLAH insanlarla vasıtalı tebligatı artık kaldırmıştır.

Bundan dolayı Resûl-i Ekrem son Peygamber ve kitabı da ekmel olmuştur.

Atom devrinde ALLAH’ın varlığını deli bile inkâra yeltenemez...

Zira maddenin ve mânevîyatın hududları çizilmiştir.

Beşer, aklını zorlar, hadisat ve şununu tetkik ederse, son Peygamberin emirlerini yerine getirirse CEMÂLE kavuşur..

Sükûn ve huzur içinde mânâ âlemine kollarını sallayarak metin ve vakur yüzü gülerek dalıp gider...

Menşeiniz hakkında dalâlet ve hurafeden kendinizi kurtarırsanız âhiret âleminin perdeleri kendiliğinden açılır.

Evinin penceresinden sokağı seyrettiğın gibi deryayı vahdetin dalgalarını hem görür ve hem duyarsın.

Böylelikle ölmezler diyarına en güzel namzet olarak hazırlanmış olursun.

Şuna inanıyor musunuz?

Bunun hakkında fikriniz nedir?

Bu olur mu olmaz mı?

Âhiret var mıdır yok mudur?

Bir üç, üç bir olur mu?

Kader şu mudur bu mudur?

Gibi suallere, hakikatlerin izahları olan İslâmiyet; cevabını, ancak dalâletten kurtulmuş akıl ve düşüncelere fısıldar.

Dinimizde icbar ve iknaa çalışma yoktur..

Her şey ortada, değinmeyen KUR’ÂN-I AZİMÜŞŞAN'IN içinde izah edilmiştir.

Yalnız, O’na temiz olanlar yanaşır.

Ve suallerine cevap bulabilirler..

Bizde her şey peşin alınıp peşin satılır!..

İslama gelin, felah bulursunuz Misyoner efendiler!...

Mevazin : (Mizan. C.) Mizânlar. ölçüler. Terâziler.

İhbarat : Bildirilen haberler. İhbarlar. Bildirilen hadis-i şerifler.

Dekayık : incelikler.

Müteal : Âlî, büyük.

İsm-i has : Özel isim.

Sair : Seyreden, harekette olan. * Bir şeyden geri kalan. * Maadâ. Geçen, dolaşan. * Yolcu. Seyyar. * Başkası, diğeri.

Sekene : Sâkin olanlar, oturanlar. Bir yerde devamlı oturanlar.

Teşri' : Yolu açık ve vâzih kılma. * Şeriata isnad ve nisbet eylemek. * Kanun vaz' ve tenfiz eylemek. * Peygamberimizin (A.S.M.) şeriata dair emretmesi. * Havuza su getirmek.

Tur : Dağ. * Had ve mikdar.

Şimal nısıf : Kuzey yarım küresi.

Cenup nısıf : Güney yarım küresi.

Müteradif : Birbirine bağlı, tâbi olan. Birbirinin ardınca giden. * Gr: Yazılışı ayrı, fakat mânası aynı olan kelime.

Mu'teriz : İtiraz eden. Kabul etmeyen. Bir şeyi beğenmeyip bozulmasını isteyen, aksini iddia eden.

Menşe' : (Neş'et. den) Esas. Kök. Bir şeyin çıktığı, neş'et ettiği yer. Beslenip yetişilen yer.

İnsiyak : Mânen sevk olunma. İlâhi ve mânevi sevk. Gönderilmek, bir kuvvetin te'siriyle çekilip gitmek. Ardı sıra gitmek.

Vehleten : Birdenbire. İlk. Ansızın.

Benî beşer : İnsanoğlu.

Mebhut : Hayretle, şaşkın, mütehayyir. Sersem.

Sidretü'l-Münteha : Mahlukat ilminin ve amelinin kendisinde nihâyet bulup kevn âlemini hududlandıran bir işaret. Yedinci kat gökte olduğu rivâyet edilen ve Peygamberimiz Aleyhissalâtü Vesselâm'ın ulaştığı en son makam.

Mümtaz : Diğerlerinden ayrılmış, üstün, seçkin, seçilmiş. * Ayrı tutulan.

Müdebbir : Evvelden düşünüp işleri ona göre ayarlayan. Her şeyin evvelden tedbirini yapan, gören. * İlmi ile her şeyin akibetini ihâta edip ona göre hikmetle iş yapan Allah (C.C.).

Hülâsa : Bir şeyin, bir bahsin özü. Kısaca esası.

Cevvi : Yer ile gök arası. Gök boşluğu. Fezâ. * Ev veya odanın içi.

Şuun : (Şe'n. C.) İşler, fiiller. Havadis.

İnkiyad : Boyun eğme. Muti olma. Teslim olma. İtaat etme. İmtisal.

İnşirah : Ferahlanmak, mesrur olmak.

Bay Enver Çalış

BAY ENVER ÇALIŞ

SÜLEYMANİYE KÖYÜ BAKKALI

SALİHLİ

Mektubunuzu aldım.
Hakkımdaki iyi niyet ve necib hislerinize teşekkür..
ALLAH feyzinizi artırsın.
Dualarınızda bize de arasıra yer vermenizi dilerim.
Suallerinize, bana müsaade edildiği nisbette cevap veriyorum...

Buyurun dinleyin:

Göz:
Ayn, bir âlet, bir uzuvdur.
Basar, bu âletle yani göz ile görme fiilidir, işidir.
Nazar:
Görmeğe yeltenme.
Göz âletiyle görme arzusunu göstermektir.

Dikkat edilirse bir şey'e bakan göz o şeyi nerede ise orada görür.
Kendi içinde değil...
Görülecek şey dışarıda olduğu hâlde, görme de dışarıdadır.
Sizin içinizde değil..

Bulunduğunuz dükkanın tapısı önüne çıkınız, hemen şimdi...
Sağda biraz ilerideki duvarın arka tarafındaki kuru ağaca bakınız. Görüyorsunuz...
Ağaç yanınızda değil., uzaktadır.
Siz ağacı yerinde görüyorsunuz...
İçinizde değil...
O hâlde - görme - aynaya baktığınız zaman siz kendinizi aynanın içinde görüyorsunuz...
Sizin içinizde değil.
Baktığınız şeyin hayali sizin gözünüze bir fotoğraf makinası gibi aksetmiş ve içinize intikal etmiştir.
Fakat görüşünüz dışarıdadır.
Hatta baktığınız şeyin ne kadar uzakta olduğunu bile söyleyebilirsiniz...

İçinizde bir ayna var...
Dışarıdaki şey, sizin aynaya baktığınız gibi size bakıyor, kendisini aynada görüyor.
Fakat siz onu sizin aynanızda değil de onun aynasında görüyorsunuz..

**Ve gördüğünüz şey, su karşıdaki ağaçtır, diyorsunuz..
Karanlık olunca o ağaç yine oradadır amma...
Siz onu göremiyorsunuz, hâlbuki o kendini göstermiyor size...
Çünkü onun görünme şartları karanlıkta ortadan kalkıyor...**

**Bir şeye baktığınız zaman onu, sizi görmeye sürükleyen, zorlayan nedir... acaba...
Görmek, anlamak ve görünmek arzularıdır...
Bunlar acaba kimden geliyor...
Şiddetle zâhir olup görünmek istemeyen ve fakat görmek arzusunu taşıyan bir mânâdan geliyor bunların hepsi...
Bu mânâ şiddetle zâhirdir.
Bu şiddetten dolayı "SETTÂR"dır.
Her yerde hazır, nazır olmak ve başka şekilde görünmek muradını halkeden bir mânâdır...
O varlık senin içinde "HAYY" esmâsıyla ve onu süsleyen diğer esmâlarla tecellî etti...
Bunu söyle ifâde ediyor Kelâmında:
"Ben insanın sırrıyım!"
"Yani insan beni bilemez, göremez, anlayamaz, ben bir bilmeceyim"...**

**"İnsan da benim sırrım"
"İnsanı yarattım yani bir bilmece yaptım, bu da benim hünerim, sırrımdır." Bunu anlayamazsınız...
"Ben kulumla görürüm, kulumla işitirim, kulumla konuşurum!" diyor... Başka bir kelâmında:
"Ben namütenahi yarattığım âlemlere, sığmam, bana inanan mü'min kulumun kalbine sığarım".
Diğer bir sözünde:
"Sessiz gözyaşı dökene, benden korkup ağlayanı severim"..
"İçine sığdığım kalb bu gözyaşı ile yıkanır, benim evimi bununla yıkayana mağfiret ederim...
Bana sevgi ve havf'dan dökülen göz yaşını yere düşürmem, izzetim hakkı için yeri mahvederim!"**

**İşte, insan gözü bir şey'e insanın haberi olmadan alışıktır...
"Ben bir gizli hazine idim, Kendimi görmek, seyr etmek için, âlemleri, insanları yarattım" diyor...
Gözlerle Cenab-ı ALLAH kendi kendini seyrediyor...**

**Ondan dolayı göze sövmek en büyük günahlardandır...
Sizin bir adamla konuşurken gözlerine bakmanız sizin arzunuz değildir. Kendi kendine âşık, kendi kendini görmek arzu ve muradını taşıyan yaratıcının arzusudûr...**

Sizin basit bir görüş fiilinizin içine gizlenerek sizi meşgul ederek SETTÂR ile örtülerek kendini seyrediyor, Hazreti ALLAH...

**Bu küçük anlatışı anlayan insanda da basîret başlar.
Basîret, gördüğünü dışarıdaki hâli ile değil de kalbte görme işine verilen isimdir. O zaman gözler yekdiğerine artık bakamaz...
O hâlde göz göze bakmak, basîrete varıncaya kadar, bir nev'i habersiz zikirdir...
Bu zikirle, Cenab-ı ALLAH, insanın haberi olmadan, kendi kendini tesbih ettirmektedir.
Onun için göze sövmek herkesin bildiği büyük günahlardan daha büyük bir günahtır.
Bu günahı işleyenler dünyada her türlü görme hassasından mahrum olurlar...**

**Muhterem efendim!
Bu satırlara geldiğiniz zaman gözünüzü kapayınız.
"Beni ne şekilde bir adam olarak tasavvur edeceksiniz bakalım. Yüzü söyle, gözü su renkte, saçları söyle" kafanızda beni hayali olarak canlandıracaksınız...**

**"Yazılarını okudum, mektup yazdım cevap verdi şöyle bir adammış!" diye hakkımda bir hüküm vereceksiniz...
Bu bilgi ile beni hayalinizde görmüş olacaksınız.
Bir gün nasip olup benî gözlerinizle gördüğünüz zaman, haaa bu adam şöyle bir adammış diyeceksiniz...**

**Nihâyet benimle konuştuğunuz zaman, bu adam gördüğüm hayal ile tasavvur ettiğim değilmiş diyeceksiniz..
O zaman hakiki olarak benî anlamış olacaksınız...**

Daha başka bir izahla:

- 1 - Gözü kapalı bir âdem ateşi ancak sıcaklığı ile hisseder, anlar**
- 2 - Gözünü açınca onu olduğu gibi görür.**
- 3 - Ateşe düşüp yanınca ateşin ne olduğunu anlar.**

**Birinci görüş îlmel yakîn...
İkinci görüş Aynel Yakîn...
Üçüncü görüş Hakkel yakîn...**

**Diye târif ve isim alır mânevîyat lûgatında...
Göz, insanlara bunları öğretmek, anlatmak için verilen ALLAH'ın küçük bir hediye ve ni'metidir...
Elli şu kadar senelik hayatınızın bütün dakikalarını, saatlarını önünüze serseniz:**

**Bu ALLAH'ındır.
Bu da benimdir.
Bu da ruhum içindir.
Bu da gövdem içindir diyebilir misiniz?..
HÂLİK'ı tanımak için hissettiğiniz, duyduğunuz, aklınızın saplandığı muammaları çözmeğe katiyen kalkışmayınız...
Daha ziyâde etrafınıza bakınız.
Zira gözler bunu anlamak için ALLAH tarafından hediye edilmiştir, insanoğluna..
Çünkü o, bütün güzel esmâlarıyla sizin çocuklarınızla beraber oynuyor, semânın derinliklerine bakınız.
Onun bulutlar içinde yürüdüğünü, şimşeklerle kotlarını size uzattığını ve yağmurlarla size indiğini, onun çiçeklerle gözlerinize gülümsediğini sonra yükselerek ağaçlarda ellerini size salladığını görürsünüz.
Bu görüş, duyuş ve ümitlerinizin, arzularınızın derinliğinde, öteye ait bir bilgi var demektir.
İşte bu bilgiye varmağa çalışmak, iman aşılar insanoğluna...**

**Her ses, kendini kanatlandıran dil ve dudağı alıp götürmez, yapayalnız uçar esîr âlemine...
Kartal yuvasını taşıyarak uçmaz.
Güneşe doğru hamle eder, tek başına...
Siz kendi kendinize ruha eza verebilir misiniz?..
Bülbül, gecenin sessizliğini, sükûtunu bozabilir mi?..
Ateş böcekleri yıldızların pırıltısını rahatsız edemez.
Duman rüzgâra katiiyen yük olmaz...**

Siz Allanın emrinden olan ruhu, bir taş atmakla huzuru bozulacak bir dere mi sanıyorsunuz?...

**Dikkat ederseniz, derin şefkatten ızdırab çıkar..
Izdırab derinleştikçe, şefkatin de o nisbette ve daha fazla derinleştğini hissedersiniz.
Anlayışınız yükseldikçe daha geri anlayış ve duyuşun açığını hissedersiniz...
Buna isteye isteye cefa çekmek derler.
Çalışıyorsunuz, bakkallık yapıyorsunuz, gayret ediyorsunuz.
Bu göze görünebilen bir sevgidir.
Sevinciniz örtüsünü atmış kederinizdir..
Kötülük kendi açlığı ve susuzluğu yüzünden işkence çeken iyiden başka nedir...
İçiniz ile dışınız bir olunca muhakkaktır ki iyisiniz. Fakat bu birlik kalkınca katiiyen kötü değilsiniz.**

Çünkü içinde birlik ve beraberlik bulunmayan ev, haremgaah değildir, yalnız, yalnız düzenini kaybetmiş bir evdir.

Siz bu satırları okurken köy imamı yanınıza gelecek...
İmam gelirken saatına bakmıştır, imama sorunuz saat kaçtır diye imam saatim çıkarıp bakacak ve size söyleyecek.
Hâlbuki biraz evvel saatına bakmıştır.
Fakat akıl gözü ile değil, hafızasında, kalmadı.
Zira kafası başka şeylerle meşguldü.
(Bunu nerden bildiğimi sormayınız, artık o kadar da manevî bir hünerimiz olsun)...

Göz göze gelen insan, - kalb başkasıyla meşgul olduğu için - konuşamaz, saati bilemediği gibi imam efendinin.
İnsan hâleti nez'ide iken göz bebekleri büyümeğe başlar.
Bu bir fotoğraf makinasının ayarlanması gibi öteki âleme bakmak için göz adesesini ayarlamak olduğunu milyonda bir kişi bilir, bu hâlin.
"Dost göze, düşman ayağa bakar." Dede sözü kıymet taşır.
Fena şeylere bakmak haramdır...
Sebebini düşünebilirsiniz artık.
Kimi şekle bağlanır, kalbi unuttur...
Kimi kalb içinde kaybolur erir...
Şekli kendine bağlar...
İnsan kalbi ile insan olur.
Kalıbı ile değil..
Size, mektupla sorularınıza, cevabı ancak bu kadar verebilirim, inşallahurrahmân bir gün size, sizi gösteren bir ayna tutarlar da kendinizi bütün açıklığı ile görürsünüz...

Bu târifât, akli başında, edebli, îmânlı, hayâlî olgun imanlara aittir.
Bir de diğer bakışlar vardır:

- 1 - Tecessüs, merak neticesi..
- 2 - Şehvanî...
- 3 - Aptal, salak, budala, insanların bakışları...

Bunların hepsi hayâsızlık ve bilgisizliktir...
Ma'nen olgun, hayal mekanında bulunan büyük insanlar daima konuşurken kendi içlerine bakarlar. (Gözleri karşıya baksa bile).
Bunun en büyük mertebesi Resûl-i Ekremde idi:
Gözü kapalı uykuda bile olsa, kalb gözü uyumazdı..
Bu gibi insanlar kimsenin gözüne bakmazlar, başkalarının gözlerine bu gibi büyük insanlar bakarken utanırlar, hayâ her taraflarını kaplamıştır zira.
Her iki gözü âmâ bir sahabe, Hz, Ayşe Validemizin huzuruna girmiş...

Hz. Ayşe Validemizin ayakları açıkmiş.
Hemen kapamıştır..

Âmâ bunun farkına vararak:

"Ya Ayşe, ben sizi görmüyorum, niçin telaşla örtünüyorsunuz?" demiş.
Hz. Ayşe:
"Ben sizi görüyorum ya!.."
Buyurmuştur.
Bu kadar anlaşmamız bir târif ve izahtan ibarettir.
Asıl hakikati ancak o makamlara ruhen yükselenler anlayabilirler...
Feyzinizin artmasını niyaz ederim, efendim...

Bir Suale Cevap

BİR SUALE CEVAP

Münevver ve olgun bir zât bana mektup yazdı.

Mektubunda güzel bir üslûp ile mühim, vehleten garip görünen bir sual soruyor.

Fakat muhterem zâtın, bu mektubu, islâm mecmuasına yazıp, o vasıta ile sormasını çok arzu ederdim.

Doğrudan doğruya bana yazmış.

Bu hususu açıklayarak, mecmuaya olan hürmetim dolayısıyla o kanaldan cevap vermeğe çalışacağım, isminin açıklanmasını istemeyen bu zâtın ve beni islâm mecmuasının gayesi çerçevesi dahilinde, büyük islâm edeb ve nezaketinin, mazur göreceğini ümit ederek, sualinin cevabına geçiyorum...

Muhterem efendim!

"ALLAH'tan korkulur mu?" sualinize:

"Herkesin evet cevabını verdiğini" buyuruyorsunuz.

Bu suali sormanıza sebep nedir?

Acaba başka bir şey mi düşünüyorsunuz da bu sual ortaya çıktı?

Cenab-ı ALLAH bir çok şeyleri men buyurmuştur.

Bu menhiyatı yapanlara da azap vereceğim, cehenneme atacağım, belâ vereceğim diye tehdit ediyor.

O hâlde bir korku vermek muradındadır.

Korku vermek muradı niçindir?

Bunu hiç düşündünüz mü?

Size bir sual sorayım:

"Bir doktor hastayı muayene ediyor, ilâcını veriyor.

Bir avukat suçluyu müdafaa etmek için bu işi üzerine alıyor..

Acaba Doktor hastayı iyi etmek için mi ilâç veriyor?

Yoksa buna mukabil para almak için mi?

Avukat bu suçluyu müdafaa ediyor.

Onu kurtarmak için mi?

Yoksa para almak için mi?.

Siz ibadet ediyorsunuz.

Cennete girmek için mi?

Yoksa cehennemden, azaptan korktuğunuz için mi?"

Bu suallere hemen cevap vermeyiniz.

Uzun saatler, günler, aylar belki senelerce düşünmek icabeder..

Her iki taraftan da evet veya hayır cevabını vererseniz doğrudur, hilaf yoktur..

Fakat bir mertebede bunların evet'i de hayır'ı da hepsi, külliyen doğru değildir.

Sizi yormak istemiyorum; beni dinleyin!

Her şeyi şefkat, merhamet, mağfiret ve kudretiyle muhit olan ALLAH'tan korkulmaz...
Bu muazzam, müteal kudret ve varlık karşısında duyulan sevgi ve şükürden büyük bir edeb duyulur..

Korku bu edebin dışına çıkmak endişesinin insan sözüne ismidir. Bu edeb duygusu çok ince bir noktadır..

Bunu anlamak çok hem de çok güçtür.

Bu nokta üzerinde bir müddet tefekkür ediniz!

Kuvvetle zannediyorum ki, manevî olgunluk noktasına yanaştığınızda derhâl fehm edeceksiniz.

Bu nokta Velî ile nası yekdiğerinden ayırt eden hududdur.

Bu işte acele yok.

Tasavvur ediniz; bir genç moda diye saçlarının beyazlanmasını arzu ediyor. Kemâl yaşını beklemesi lâzımdır.

Yok acele ederse boyaması icabeder.

Boya ile tabîî renk arasındaki fark nedir?

Bunu idrak etmek lâzımdır.

Esmâların muhtelif varlıklarda tecellî miktarına göre tecellîyat muhtelif mertebeler arzeder.

Meselâ HAYY esmâsının tecellî şiddetine göre küçük bir şey anlatayım. Fakat çok derinden değil ve sual de sormayınız.

Çünkü çok nazik mıntikalarda dolaşıyoruz.

HAYY'ın tezgâhı olan bir çok mahlûkâtı göz önüne alalım, insan, senede ancak bir, inek senede ancak bir, koyun senede bir belki iki defa doğurur. Bunlarda aynı zamanda Er REZZAK esmâsı da mevcuddur.

Köpek, domuz senede bir, iki üç defa hem de beşten 10'a kadar yavru yapar.

HAYY esmâsı Er REZZAK esmâsına daima galiptir.

Er REZZAK, HAYY'ın emrindedir.

Bunların böyle oluşu, bir hikmet için, insanlara bazı hakikatten öğretmek içindir.

Bunların anlaşılması, kapalı ve güç bir nev'i âyat ve kısas gibidirler..

Bu hayvanların etleri yenmez..

ALLAH namütenahi kudret tezahürlerini, gizli hazinesini göstermek için ilk defa HAYY ile tecellî etti.

HAYY'ın birinciliğine hürmet muradı ilâhidir.

Er REZZAK onun emrinde olduğu için, Er REZZAK esmâsının HAYY'a takaddümü arzuyu ilâhî dışında kalır...

Dikkat ediniz bütün haram hikâyeleri, bu noktadan menşei alır.

Dönüp dolaşıp emri nehiy hâlinde kullara intikâl eder

Domuz da ALLAH'ın bir mahlûkudur.

Zira ALLAH'ın esmâlarının tecellî mahâlleri bize hem mübârektir, hem de edeble ta'zime kulu mecbur eder.

Bu ince noktaya göre haram yiyecekler tefrik edilmiştir. Hay'ın devâmı için Er REZZAK esmâsını Cenab-ı ALLAH, HAYY'ın emrine verdi.

Vücut topraktan halk edildiği için, Errez-zak esmâsının tezahür yeri olan toprağın terkibi aynen vücutta da mevcuddur...

Riyâzat, Vücuttaki Er REZZAK'ın, HAYY'a hürmetinin son haddinin tezahürüdür...

Vücut bir nev'i aslına dönmek gâyetinde demektir.

Bu, ind-i ilâhîde makbuliyet kesbeder.

Çok yemek, bu hürmetten uzaklaşmak demektir.

Nesil idame ettirmek, HAYY'ın tezahürüne karşı bir nevi zikir ve hürmettir,. Bu zikre hürmeten ALLAH cimayı mubah kılmıştır.

Zina emrin hilafında şehvanî hislerin esiri olarak bu zikri başka bir düşünce altında yapmaktır.

Hürmetsizliktir de, ondan haramdır.

Haramiyeti kulun İyiliği düşüncesiyle değildir.

ALLAH'ın kendi esmâlarına kendisinin hürmet ye ta'zîmi içindir.

Bu bir nev'i kendi kendilerini tenzihtir..

Hay'ın mevkii ve kıymetinin tenzil edilmemesi için, daima HAYY esmâsını ikinci dereceye bırakan bir mahluk halk etmiş, bu mahlukla bu ince noktayı kullara anlatmak arzu buyurmuştur.

O hayvan da domuzdur.

Bununla rızıklanmayınız emrini çıkartmıştır.

Domuzu ince bir mes'eleyi izah için vesile yapmıştır.

Bu kadar ince, gizli olmasının sebebi nedir?

Gayba inanmak derecesinin kulda, ölçüsünü bilmek içindir.

Bunun böyle olması kullara mağfiret için yer hazırlamaktır.

Domuz dişisini kıskanmaz.

Etinden hastalık geçer hikayeleri ince mânâlara varmak kabiliyeti olmayan düşüncelerin yanlış izahlarından doğmuştur..

Her sırrın bahanesiz ve bahasız kullara verilmesine izn-i ilâhî yoktur... Onun için Cenab-ı Resûl (s.a.):

"Beşikten mezara kadar ilim tahsil ediniz," buyurmuştur.

Bu ilim, doğrudan doğruya bu ince mânâlar ilmidir.

Dünyaya gelen, zâten, diğer ilimleri öğrenmek say-i fitrîsine mâliktir. Zâten bu ilimleri yapmadan, diğer ilimleri öğrenmek güçtür.

Manevî ilimleri anlamak için, zâhiri ilimleri bilmek, hem de çok kuvvetli bilmek lâzımdır.

Zâten zâhiri ilimler, bâtinî ilimlerin, tezahür etmiş kısımlarıdır.

Bâtını çevirseniz zâhir olur, zâhiri çevirirseniz batın olur..

Bir çınar tohumunu düşününüz..

Tohuma bakarsanız, çınar içinde gizlidir.

Çınara bakarsanız, içinde tohum gizlidir.

Esmâlar zikredilirken, bir sıraya tabi'dirler.

Bu sıra, kul tarafından tertip edilmiş değildir.

Lâmekandan, kullara, bu sıra ile bildirilmiştir.

Bunlarda büyük hikmetler gizlidir.

Bir çok insanlar, esmâları tesbihat yaparlar.

Bir çokları esmâları tefsir ederler.

Bunlar zâhirî bir takım güzel adet ve izahlardır, iç tarafı, hakikat tarafı bambaşka; her insanın normal düşünce ve itikadını, vehleten inhıraf ettirecek mahiyette görülür.

Çünkü bu mıntıkada insan ruhu tamamen şeytanla birliktedir.

Şeytan bir nev'i tel'in edilmesine rağmen ilâhî bir emirle, gizli hududlara kulları sokmamak için, bir bekçi vazifesi görür.

O hâlde şeytanın da insanlara bir çok faydaları vardır.

Şeytan ne kadar tel'in edilmiş olursa olsun, saray-ı ilâhînin edebini kaybetmemiştir.

Şaka değil, Meleklerin hocasıdır...

Şeytan, aynı zamanda kulların mağfiret ve şefaate erişmeleri için, çok ince bir iş görür.

Lâmekân tel'ini bile bir iltifât, bir nev'i rahmettir.

Şeytan rahmet-i ilâhiyenin kullara dağılmasına yardım edenlerin başında gelir.

Şeytan ile manevî nezaket dahilinde arkadaş olmak lâzımdır.

Şeytan, Resûlullâhtan kaçarmış, sebep, Rahmetenlilâlemîn olan Resûl-i Ekremin rahmet pınarı olduğunu kıskandığındandır.

Bu kıskanma da yine bir sebebe bağlıdır.

Günahkâr olmazsa, şefkat bir mânâ ifâde etmez...

Velhasıl muhterem dostum işler karmakarışıktır.

Fakat bu karışıklık, Hindistan cevizi sütünü saklamak için etrafını berbat bir bağ ile sarmaş dolaş ettiği gibi bir karışıklıktır.

Perde perde üstüne, perdenin altında tekrar bir çok perdeler mevcuttur. Perdeler bittiği yerde gayb hududu başlar.

Gayb hududunu aşarsanız, lâmekân, gelir.

Lâmekânda akıl, söz hep duraklar.

O zaman hep O ve yine O görünür.

Bu mıntika da sözle ifâde edilmek istenirse, fenafillah hudududur.

Velhasıl iş karışıktır.

Fakat bu karışıklığı ben yapmadım.

Bunu çözmek için bir çâre vardır.

O da: Nas ve Velîlik arasında dolaşmamak...

İnsanlar bâzan nas tarafına, bâzan Velîlik tarafına meylederler, bu iş değildir.

Buna bocalama derler.

Ya bu taraf ya o taraf...

Şüphesiz, şeksiz olarak; Ya "Rızake matlubu" veya "Rızake maksudi" başka türlü bu işin içinden çıkmağa imkân yoktur.

Birincide büyük bir sabır ve edeb içinde acele etmeden kulluk yapmak lâzımdır, ikincide bahane aramak lâzımdır.

Bunda da bir mürşide kendini söz söylemeden beğendirmek ile bahanenin yollarını öğrenmek icab eder.

Bazı bahaneleri insanlar haberi olmadan yaparlar.

Bunlar o kulun bir kısım günahlarının haberi olmadan silinmesine sebep olur.

O bahaneleri aramanız, gaflet ile uyanıklık arasında, içten gelme bir hissî emirle zevk duyarak yapmanız icabeder.

İnsan herhangi bir şefkat hissî gösterirken mukâbelesiz olarak yaparsa ALLAH'a daha çok yanaşır.

O işi ALLAH hesabına yapmış olur.

O anda tehlike olsa bile ya Hafız esmâsı yanındadır...

İbrahim'i ateş bundan dolayı yakmadı.

Hakiki şehid olanlar bu gibi ahvalde mertebe kazanmaları için ecelleri tacil edilmişlerdir...

Öyle ruhî, ilâhî bir arzu içinde bulunurken, Cenab-ı Rabbülâlemin büyük bir memnuniyet duyar, derhâl kendisinde erimesi muradı tezahür eder.

Bütün esmâlar derhâl çekilirler. O kül derhâl aslına rücu' eder.

Ve ismine şehid denir.

Fakat bu hakiki şehidliğin târifidir, insanların uydurduğu teselli edebiyatı ile süslenmiş mânâlardaki değil...

Târifimiz ALLAH'ın târif ettiği şehidliktir.

Bu mertebelerin öyleleri vardır ki, Ruh yed'-i ilâhî ile kabzedilir, araya El KABİZ esmâsının memuru Azrail bile giremez.

Bu hâl ân-ı vahidde fenâillâh olup, eriyip derya-yı vahdete dalmak demektir.

Hem de giderek değil çekilerek...

"Bunlar ölmemişlerdir. Daima diridirler.."

"Âyeti Kerimeyle sabittir..."

Diri olmaları, bütün esmâların silinip yed'-i ilâhî ile kabz edilen ruhlarının ya HAYY olan Cenab-ı ALLAH'ta erimeleri ve HAYY esmâsına bürünmeleridir.

HAYY'da eriyen daima HAYY'dır, diridir.

Ölüp dirildikten sonra hesap vardır, ölmeyene daima diri olana hesap yoktur, fânilere aittir.

Böyle bizim ölüm dediğimiz hududa diri gidenlerin bazılarının inanabilerseniz cesedlerine toprak dokunmaz.

Zira toprağa HAYY girince toprak topraklıktan çıkmıştır.

Ancak hatıra olarak cesedin terkinde, kimya bakımından terkin olarak kalmıştır.

Gıda diye alınan bütün şeyler bu terkinde Er REZZAK ile takviye ve yıkamaktır.

Cesedin hastalıklarında şifâ için verilen edviye, HAYY'ın emrine verilen Er REZZAK'ın cilâsıdır.

"Tedavi olunuz" emri "bu edebi bırakmayınız demektir.

"Hastanın iniltisi bir nevi ibadettir" demek de bu edebe verilen ind-i ilâhîyedeki kıymetin derecesidir.

"Hastaları ziyâret ediniz" emr-i Peygamberisi de bu edebin daima görünmeyen tecellîsini anlayamazsınız, fakat bilmeden göre göre belki bunu anlamak lütfuna uğrarsınız, demektir.

Hasta, hastalık, ilâç, inlemek, sabır ve isyan etmeden tahammül, kadrosu içinde ne kadar büyük ilâhî bir tecellî ve cilve olduğunu anlayan kimse büyük bir lutf-u ilâhîye mazhar olmuştur ki, arif, velîlerden olur.

Bu hâlleri bayram yerine gider gibi temizlik, güzellik ve sevinç içinde ölümeye giderler.

"Herkes ölümün zaikasını tadacaktır" demek bu demektir.

Zaika tatmak hassası demektir.

Tatmakta, daima hoşluk, güzellik gizlidir.

Acı, ızdırıp, fenalık yoktur.

Bu sonuncular tadılmaz, tadılamaz, duyulur hissedilir.

O hâlde ölümü bilenler dünyada çok azdır, ölüm, bilgisizlik, körlük, cehâlet diyarından bilgi, hakiki görme diyarına gitmek demektir, ölümden korku da, bu işi sezmek fakat şüphe içinde olmak demektir.

“Ölmeden evvel ölü” sözü bu işi anlamağa çalışın demektir. Bunları anlamak, şek, şüpheden ârî, gayba inanmak hasletinin insanda husulünden sonra başlar. Bu perdeler, açık ve kapalı lâkırdılar - insan, havasıyla anladığı hakikatlara nasıl itiraz etmeyip inkıyat ediyorsa - onların gayba şüphesiz inanmak hasletlerini de yoğurup kemâle ulaşmaları için söylenmiştir.

Zindana atılmış bir mahpusun sessiz ve sabırla, bir çivi parçasıyla koskocaman zindan duvarını senelerce uğraşıp delmesi, onu hürriyete kavuşturur.

Acele edip şamata eden mahpus ise daha kuvvetli hücrelere, zincirlere bağlanır.

Böylelikle küçük kurtulma imkânları da elinden gider...

Zamanla artık ümit ve hürriyete kavuşmak hisleri bir hayal olur.

Gayba sudan inanan, şüpheli inanan zâhire saplanır kalır. Hırs, para, dünya ve madde peşinde koşar durur.

Huzur bunlarda yoktur.

Olamaz da..

Bu gibiler daima küfre, zulme giderler.

En keskin ateş bile sonunda küle inkılâp eder.

Kül toprak değildir.

Dikkat et..

Ateşte, toprakta, suda, havada yaşayan mahluk vardır.

Külde mikrop bile yaşamaz, kül olma bir şey ifâde etmez bir şey değildir. Bu olayda da bir şey gizlidir.

Bir hikmet olmasa, bir şey gizli olmasa bu olmazdı.

Biraz bu külü eşeleyiniz bakalım.

Fakat tavuğun bitlerini dökmek gayretiyle eşeler gibi değil.

Kül bir çok ateşleri gizler.

Bir çok şeylerin çürümesine mani olur.

O hâlde külde bir temizlik gizlidir.

Mikrop yoktur. Ama bu lâkırdılar çıplaktır.

Bir şey söylemek arzusundayız fakat söyleyemiyoruz..

Külde ümitler söner.

Kül bir bakımdan, bir çabalamanın, bir işin sonunda, teşekkül eder. insanların konuştuğu bir çok dil ve lisanlar vardır.

Bu niçin böyledir.

Bir sır bir dildeki izahlarla tamamiyle perdelenir.

Diğer bir dilde o sır açığa çıkar.

Başka birinde kaybolur.

Gül (gülmekten), gül (çiçek), kül (ateşin sonu), kül (bütün) kelimelerinde neler vardır.

Bu isimler uydurma değildir.

Tesadüfi de değildir.

Hele hele dostum, sen biraz bu külü eşeleyiver bakalım, belki sonu boş veya dolu çıkar..

Yangın yerlerinde, kül arayan, eşeleyen bir çok kimseler vardır, orada bir çok şeyler bulurlar. Yangın yerlerinde, küllerde, bir çok hazineler gizlidir. Bu hazineleri arayanlar her zaman, her diyarda bulunur.

Yangın yerlerindeki küllerde altın bile rengini değiştirerek senelerce saklı kalır. Her türlü hazine kül altındadır.

Sözlerimiz biraz kapalı söylendi gibi... Size hayal değil, geçmişte olmuş bir ALLAH dostunun kahramanı olduğu bir hikâye anlatayım:

Bu hikâyedeki ana fikrin yokluğu, bu günkü beşer neslini, şuûrlu bir mesaiden ziyâde zamanın hikmetine tabi’ otomat bir hâle sokmuştur.

Buyurun dinleyin:

Tüyleri dökülmüş, vücudu yara içinde, zayıflamış, güçlkle yürüyen bir köpek..

Açlık ve susuzluktan dili dışarda, bütün kasaba halkı hayvana nefretle bakıyor, taş atıp uzaklaştırmak istiyorlar...

Hayvan acı acı bağıırıyordu..
Bir lokma ekmek, bir yudum su esirgeniyor bu hayvandan..
Zorla, sürüne sürüne, korkarak çeşme yalağına yanaştı.
Orada su dolduranlar hayvana taş atıp uzaklaştırdılar.
Yan tarafta ellerinde ekmek yiyen çocuklara baktı.
Bir parça ekmek atan bile yok.
Çocuklar da taş atmağı başladı.
Tüyleri dökük, yaralı, çıplak vücudunu süsleyen yalnız iki adet koyu kahverengi sadakat timsali gözlerini şefkatle çocuklara çevirdi.
Çeşmeye baktı sonra güçlkle döndü, sürüne sürüne uzaklaşmağı bağıladı, bu insan sürüsünden.
Yine taş attılar, yine nefret nidaları yükseldi.
Açlık, susuzluk, hastalık ve insan merhametsizliğıinin yenemediğı sadakat timsali koyu kahverengi gözlerini ayırdı, ümit beklemeden ve sürüne sürüne uzaklaşmağı bağıladı...

Oradan geçiyordu, köpeğı yaklaştı.
Hayvanı kucağına aldı. E
İleri yaralardan akan cerahatli sularla ıslandı.
Hayvan bu sırada dili ile o zâtın mübârek ellerini yalıyordu.
Beraber kıra, gölgelik bir yere gittiler, kırk gün hayvana baktı; ilaçladı, yıkadı, doyurdu, içirdi, hem de elleri ile..
Hayvan iyileşti.
Tüyleri geldi, güzelleşti.
ALLAH'ın her mahlukta tecellî eden bütün güzel esmâları gülmeğı bağıladı bu hayvan vücudunda..

Bir gün beraber şehre indiler.
Bütün kasaba halkı hayretle etrafını sardılar:
İleri gelen yaşlılar mübârek zâta ve hayvana bakıyorlardı:
İçlerinden biri:
"Efendim bu köpeğı bu kadar niçin itina ettiniz?" diye sordu.
Mübârek gözlerini onlara doğru çevirdi.
Ağır ağır, lâhuti bir ahenkle:
"Evet itina ettim. Zira Cenab-ı Hakkın yarın yevmü kıyamette, huzurunda, bu köpeğı niçin merhamet etmedin.. Onu giriftar ettiğim belâya seni de uğratmaklığım ihtimalini düşünmedin mi? İtab-ı ilâhisinden korktum da ondan böyle yaptım!" dedi..
Ortalığı derin bir sükût kapladı..
Kalabalığı yararak ağır ağır yürümeğı bağıladı.
Arkasından koyu kahverengi gözleriyle etrafa bakıp kuyruğunu sallayarak köpek geliyordu.
Bu sahne âdeta bir âyetin dile gelmiş ve şekillenmiş hâli idi.
"İyi işler işleyip kendilerini ALLAH'a teslim edenler ALLAH indinde mükafata kavuşur, onlar için hiç korku yoktur, onlar mahzun da olmazlar."

Halk, hayran, mahcub, yaşlı gözlerle onları bir müddet takip ederek; epeyce gittiler..
Gözden kaybolacakları bir köşe başında mübârek zâtın tekrar köpeğı kucağına aldığıı gördüler.
Onla, da böylece yollarına devâm ettiler.

Sadakat, merhamet, şefkat ve Velîlik uzaklaşıyordu insan kitlelerinden..
Dedemin dedesinin devrinde her kasabada iyi insanlar, her mahâlde merhamet, şefkat timsali, nûrlu bir ihtiyar, her bölgede bir ALLAH dostu bulunurdu.

İnsan kitlelerine deniz feneri gibi fasılalarla şefkat, merhamet, doğruluk ışıklarını akıtan bu mübârek simalar, gün geçtikçe gizlendiler.
Beşer kitleleri bugün maddeye tapan ağaçsız, susuz, medenî diye vasıflandırılan, mâmure çölde kaldılar..
Dış mâmureler kuruldu güya..
İç mâmureler yok oldu beşer neslinden.
Yıldızlara seyahat, semâların derinliklerine nüfuz merakı, sür'atle ilerliyor. Uzak mesafeler yakınlaştı.

Asıl ruhun, kalbin ince derinlikleri bırakıldı. İnsan kitleleri, bugün, yekdiğerini korkutmak ve birbirini yok etmek için, bütün kabiliyet ve hünerlerini, korkunç yok etme çârelerine sarfediyorlar.

Eskiden bâtını geniş, zengin, dışı gösterişsiz, iyi insanlar vardı.

Bugün gösterişli, maddesi zengin, bâtını bomboş insanlar var.

Bu garip ve münakaşayı davet edecek bir mevzu'dur.

Fakat müsaade buyurun bir sualim var:

Suçlu bir insan öldürülür..

Suçsuz bir insan öldürülür.

Burada ölüm var, fakat iki türlü.

Hangi ölüm iyi?

Muhakkak suçsuz ölmek, daha iyidir.

Bundan binlerce sene evvel, Sokrat, baldıran zehirini içerken çocukları etrafında ağlıyordu.

Karısı hıçkırıklarını tutamadı.

Sokrat :

"Be kadın ne ağlıyorsun?" dedikte, kadın :

"Suçsuz öldürülüyorsun!" diye mırıldandı.

Sokrat:

"Suçlu ölmek daha mı iyi be kadın?" dedi...

"İyi ve tatlı bir söz, iyi bir dilek, minnet ve eza ile verilen sadakadan hayırlıdır." buyuran

Hazreti ALLAH su müjdeyi veriyor:

"Şu hakikati unutmayınız ki, ne bu dünyada ne de öldükten sonra, iyi insana, hiç bir fenalık gelmez ve ALLAH, o adamı ihmal etmez."

Edviye : (Devâ. C.) İlâçlar, devâlar.

ALLAH Dostlarından Hairalar

ALLAH DOSTLARINDAN HATIRALAR

Öyle hâtıralar var ki bende, insanı yerinden sarsar...
Geçenlerde bir mektup aldım, levha hâlinde..
80 lik bir ihtiyar muhteremden:
Hâlimi merak etmiş. görmeden..
Dua ediyor bana, lalam dilinden...
Bana hocam söylemişti, yıllarca evvel..
Seni ancak ben görebilirim...
Başkası göremez...
"Niçin?" der gibi mübârek gözlerine baktım..
Gülerek bana:
"Görünmezsın de ondan..." demişti..
"Hocam, görünmek istiyorum!.."
"Sırası gelince görün!" dedi..

Yıllar geçti, dünya değışti, Hocam göç etti...
Ne var, ne yok ufukta kaybolup perdelendi..
Ben öğüt tutarım..
Hocamı kırmak da hatırımdan geçmez...
Onun için hocamın bir vecd hâlini anlatacağım, siz okuyucularıma..
Asrımız âhir zaman asrıdır.
Bu gün beşerîyet dünyaya nisbetle çok akıllı, âhirete nisbetle câhil, deli olanlarla doludur.
Hakikî mü'minîn sevinci olsa da hüznü kalbde yaşar.
Kalbin en büyük ölümü, ALLAH'dan ve O'nu anmaktan gafil yaşamasıdır.

Bildiği hâlde bilmemezlikten gelmek, bilmediği hâlde bilir görünmek asrımızın mümeyyiz vasfıdır...
Hakikî bilgi Hak erlerinin ağzından alınır...
Defter köşelerinden değil...
Her çeşit bilginin esası, bilgi sahibinin hâlinde alınır, sözünden değil.
Tam bilgi halktan geçen, HAKK varlığı ile var olandan alınır...
İnsanın bilmediği şey önünde ses çıkarmaması ilimdir.
Ve ilmin yetmediği şeyde o bilgin kişiye teslim olmak islâmiyet sayılır.
İnsanlar yalnız ekmekle değil, iyi söz ve nasihatlerle de beslenir.
"Serseri" diye bir tâbir vardır, şimdiye kadar serseriye ne bir filozof, ne bir romancı, ne bir edebiyatçı, ne de bir gazeteci târif edememiştir.

Serseri kelimesi kendi mânâsını bilmeden, her milletin ülkesinde dolaşır durur...
Bazı âmiyane tâbirler vardır ki kaba olmakla beraber, bir sahifede ifâde olunamıyacak bir şeyi, bir kelime ile ihsas ve itmam ederler.
Şehirli, köylü gibi...
Serseri de bunun gibi bir tâbirdir...
Ben size heybemde bulunan üç beş kelimeyi makaslayarak bu târif edilmeyen şeyi târif edeceğim..
Hoşunuza giderse defterinize yazarsınız, beğenmezseniz güler geçersiniz.
Serseri, câhil bırakılmış dinsiz çocuğun büyümüşüdür..
Yalan, gürültü eder.

Hakikat sakindir.
Yıldırım, gök gürültüsü duyulmadan evvel çoktan düşmüştür.
Güneşe arkasını dönen, gölgesinin peşinden yürür.

Gayb, görülmeyen değil... görülemiyendir.
(Lütfen bu cümleyi bir kaç defa okuyup düşünmenizi rica ederim.)
Bu âlemde, kimin başı yere konmamış ve konmayacaktır.
Dünyanın yarısından fazlasına sahip olan İskender de bu gün bir harabede yatıyor...
Günün adamı değil, hakikatin adamı ol!..
Günün adamı isimlidir.
Günün adamı, gün geçtikçe değişir.
Hakikatin adamı ne ise öyle durur.
Dinsiz için, vicdan ve mânevî mes'uliyet yoktur, günah yoktur.
Anlaşılmayan sözü söyleyen de anlamamıştır.
Çocuğun anlayamadığı dersi hocası da anlamamış ve anlatamamıştır. Anlaşılan, anlatılandır.
Anlatılamıyan anlaşılmamıştır...

Hocamın evine gitmiştim...
Yıllarca evvel,..
Dört gündür çıkmıyormuş, odasından..
Muhterem refikaları söyledi.
Mübârek İnsan oturmuş seccadesinin üstüne...
Lâmekânâ bakan, Lâmekânın mekânı Beytullah'a çevrilmiş.
Yüzü solgun, beyaz huzurun tel daneleri, alnında incileşmiş..
Hareketsiz, diz çökmüş Rabbinin önüne...
Etrafı görünmeyen bir safiyet çemberi ile çevrili.
Çember görünmüyor, hissediliyor, madde gibi...
Yavaş yavaş ayakta olduğum hâlde başım ruhumla secde edeble yanına yanaştım.
"Yaklaştım değil"...
Ötelerin kokusundan koku içinde...
Bütün cesedi, sessiz bir ihtizaz içinde...
Sessiz, sözsüz dile gelmiş bütün vücudu zikrullah içinde...
ALLAH sesi kulaksız duyulur..
Bu üç "içinde" nin içinde..
G
özleri kapalı, edeb yaşları akıyordu mübârek yanaklarına.
Vecd hâlinde idi hocam...
Ruhu kendinden geçmiş ve kendi kendisinin ötesinde bir yüceliğe erişmiş idi.
(Bu hâl maddî ve bedenî bir hâl değildir)...
Pencereden gece yarısının ılık havası ile ayın nûr damlaları giriyor hücrelerine...
Ruhu bir çeşit yalnızlık içinde...
Akıl hayretten vurulmuş gibi..
Safiyet çemberine çok yanaşmış olmalıyım ki ben de bir şeyler olmağa başladım...
Bu hücreden hocam kâinatı seyrediyordu.
Gördüklerini cihan seyyahları göremez...
İrâdem, akıl almayacak kadar sevgi içine daldı..
Ruhum sevip sevmediğini ve ne yaptığını ifâdeden âciz bir hâlde...
Hafıza yok gibi..
Duyular işlemez...
İnsan şekilsiz bir şey görür gibi oluyor, o anda...

Hocam görüyor, ben de kapı aralığından aynı hâli seyrediyordum... Seyrine doyum olmayacak kadar güzel, rengi yok...
Fakat bütün renkler kadar cazibesi var...
Görülen ışık, güneşe benzemez, fakat çok lâtif bir aydınlıktır.
Ve bütün ruhî ve bedenî ışıklar ondan gelir..
Görülen şey bir yer işgal etmiyor, fakat her yerde, her şeyde vardır. Her tarafı doldurur.
Görülen şey kımıldamıyor fakat her şeye tesir ediyor.
Ve onu idare ediyor...

Ruh gördüğü ışığın fazlalığından kamaşır...
Güneşe baktıktan sonra eşyayı görmekte zahmet çekenler gibi, yalnız güneşin büyük bir ışık olduğunu anlar..
Onun gibi bu karanlıkta ALLAH ruha büyük bir aydınlık neşreder. Ve onunla ruh hususî bir hakikat değil, fakat ALLAH'ın mahiyeti bilinmeyen iyiliği hakkında umumî, belirsiz bir bilgi edinir...
İnsan bütün bencil menfaatlardan sıyrılır, fakat bu ilâhî bir dolgunluğa yer vermek içindir.
Düşünceler ve arzular devâm eder, fakat hepsi ALLAH'a yönelir...

Hocam birden bire başını döndürdü, arkasından bana baktı..
"Seni hırsız, ne seyrediyorsun?" dedi.
Ses çıkarmadım, O:
"Bu temaşada ruh bütün kabiliyetlerinin üstüne çıkar ve engin bir yalnızlığa dalar, bu hududsuz hayrın saklandığı esrarlı karanlıktır, insan tek ve sâde olan bir şeyin, ilâhî ve sonsuz huzuruna varır.." dedi...
"Halk dağın eteğine kadar gelir; oraya yalnız Musa çıkabilir oğlum!..
ALLAH, hatıra gelen her şeyden başkadır.
Gönülde ona şekil verilemez.
Biz ancak bu âlemde ef'âl-i ilâhîye, âyât-ı ilâhîye ve hikmet-i ilâhîyeleri bir nizam hâlinde, müşahade eder, görürüz.
İnsan, ALLAH'ı idrâkten âciz olduğunu hissettiği dakikada onu idrak etmiştir...
ALLAH'ı bulamıyacağını anladığı dakikada insan ALLAH'ını bulmuştur!.." dedi..

Bugünkü dünyanın mülevves çamuru içinde kıymet bilenler kendilerini, gurup eder gibi gayb edip gizlendiler.
Vaktiyle manen dağlarda gezerken bir zenci görmüştüm.
ALLAH diye haykırdığı zaman simsiyah yüzü bembeyaz oluyordu.
Tekrar kendi rengini alıyordu...
ALLAH'ı ananlar böyle olursa, ALLAH ile olanlar gayr-ı mer'î olurlar... Gizlenme budur...
Mansur'un:
"HAKK benim!" diyen başı, kadrini bilen için vurulmuştu...
Akan kan yerde şu nakşı yapıyordu:
"Vurun başım kanı aksın, kadir bilene doğru!.."

Âmiyane : f. Âdice. Bayağca. Cahillere yakışır surette.

Ta'bir : (Tâbir) İfade, anlatma. Söz. Mânası olan söz. Deyim. * Terim. * Rüya yorma. (Ubur. dan) Herhangi bir şeyden ve hâdiseden, başka bir hak ve faydalı mânaya geçmek, intikal etmek ve ibretlendirmek ve ders almak.

Heybe : Eşya koymaya mahsus iki taraflı küçük torba.

Refika : Ortak, arkadaş, eş, yardımcı, yoldaş

Say-i fitrîsine : Yaratılıtan gelen çalıma yeteneği.

Gayr-ı mer'î : Görünür olmayan, görünmeyen.

Kendini Örseleme

"KENDİNİ ÖRSELEME YAZIKTIR!"

Yurdun aydın kişilerinin çok bulunduğu bir yerinden, bir aydın kimseden mektup aldım...
Doktor, avukat, muharrir, mütefekkir arkadaşlar var.
Onlarla sohbet ederlermiş.
Her ayın bilinen günlerinde...
Büyük haz ve huzur duyarlarmış, bu toplantılardan..
Bir gün toplantılarına bir diğerinin arkadaşı gelmiş..
Tatlı konuşmalarına girmiş.
Bir aralık peygamberlerin mu'cizeleri konuşuluyormuş.
Bu yeni aydın misafir tepeden inme, beklenmedik bir söz sarf etmiş.... "İşte bu saçma, bu olamaz!" demiş..
Diğerleri buna çok üzölmüşler, bilgilerini seferber etmişler, ne söyledi iseler ötekini inadından çevirememişler, onu ikna edememişler..
Sonra kendi kendilerine bir karar vermişler...
Bunun izahı vardır; insanı ikna edecek kelimeler, mütalâalar, isbatlar vardır; islâm dininin kitaplarında...
"Böyle bir kitap var mı?" diye akıllarına gelmiş, ara sıra islam Mecmuası'na yazı yazdığımndan, beni okurlarmış.
Biz de mektup yazıp soralım demişler.
Mektubun hülâsası bu, fakat aslı çok uzun...
Münakaşada ileri sürölenleri hep anlatıyorlar, cevap vermemek olmıyacak. Bize kıymet vermişler.
Heybemde bulunan kelimelerden, kulağıma fısıldanan eski sözlerden, hocalarımdan kalan malûmat hatıralarından, elini küçüklüğümde öpmek nasibine kavuştuğum nûrlu insanların esrarlı hazinelerinden - Resûl-i Ekrem'den yardım dileyerek - sarp dağ yamaçlarından, kimsenin görmediğı çiçeklerden ve kokulardan bir çöban demeti yaptım...
Mu'cizeye inanmıyanlar koklasınlar, nezleleri varsa açılır.
Kokuyu duyarlar ümidindeyim...

Kalb gözü açık olana, peygamberlerin göstereceğı mu'cizeye lüzum yoktur.
İnsanlar, rayiha, sözle teshir edilir.
Kalbleri bunlar fetheder.
Kuvvetle düşman yok edilebilir, fakat dost yapılmaz.
Buna ise, Peygamberin yüzü, sözü kâfidir.

**Onun için henüz görülmeyen bir rüyayı, tâbire benzeyecek bu çoban demetim...
Buyrun dinleyin:**

**Mu'ciz : Acze düşüren, âciz kılan.
İ'caz : Aciz kılmak.
Mu'cize : Yükleme mânâlarına gelir, Arap dilinde..
Mu'cize kelimesi âyet ve hadîslerde geçmemiştir...
Aslı ise: "âyet, burhan, alâmet, delil" kelimeleridir.**

**Dünyada her şeyin kendisine mahsus bir takım hassaları vardır ki, bunların yeterliliği haricinde bir şey yapamazlar.
Ateş yakar. Nehir akar.. Ağaç büyür.. Taş durur... Güneş parlar.. Çakıllar konuşmaz...
Zehir Öldürür... insan ölür, fakat dirilmez...**

**Gece, gündüz, ilkbahar, kış, çiçeklerin açması, ağaçların yemiş vermesi, yıldızların muayyen zamanlarda hareketleri tabiî kanunlara tabi'dir. Dünyada tabiî kanunlar değişmez.
Kaideler değişmez.
Sebepsiz bir şey vuku' bulmaz.
Bu doğrudur...
Buna karşı biri kalkar da:
Ateş filânı yakmadı, filân nehrin akışı durdu, filân ağaç yürüdü, filân taş kendiliğinden yuvarlandı.
Yahut; güneş karardı, zehiri içti tesir etmedi...
Veyahut filân adam öldükten sonra dirildi, diyecek olursa bu, tabiî kanunların, kâinatın nizâmı haricindedir.
Eşyanın hâiz olduğu sıfatı altüst edeceğini söyleriz.**

**Bu gibi hâdiselerin nizâmın haricinde olduğunu, tabiî kanunları ihlâl ettiğini söylemek de doğru değildir...
Bu gibi olaylar, mu'cizeler:
Henüz idrakimizin üstünde olan kanun-ı tabiî'lerin eseridir.
Belki bir gün aklımız, mu'cizenin vuku'unu temin eden kanunları keşfe muktedir olacaktır.**

Bütün hâdiseler, zâhir, müessir bir sebeple, yahut zâhir olmayan bir sebeple vuku'bulur.

**Elektrikte kuvvet, enerji bulunduğunu, zehirin öldürücü bir tesiri hâiz olduğunu, mıknatısın demir parçasını cebettiğini söylüyorsunuz, fakat bunun niçin böyle olduğunu bilmiyorsunuz.
Gece gündüz kalbimiz vuruyor, ciğerlerimiz soluk alıyorlar, bunları işleten kuvvet nedir?**

**Dört ayaklı hayvanlar nutfeden, kuşlar yumurtadan, nebatlar tohumdan tevellüd ediyor: Başka bir sûretle tevellüdlerini imkânsız addediyorsunuz.
Acaba ilk dört ayaklı hayvanlar, ilk kuş ve ilk nebat da nutfeden, yumurtadan, tohumdan mı vücud bulmuş...
Yoksa, böyle bir vasıtaya ihtiyaç göstermeden mi husule gelmiş., ne dersiniz?**

**Bunların aşikâr bir sebebe mebni vücud bulmadıklarını itiraf edelim...
O hâlde bu itiraf: buna ait ilmî bilgileri ve felsefî düşünceleri imha eder... yok eder..
Aksini iddia ederseniz:
Nutfe, yumurta, tohum hikâyesini inkâr etmiş olursunuz.
Bu muammayı kimse bu tarzda hâlledemez, netice budur...**

**Yağmur bulutlardan, bulutlar buhardan, buhar sudan güneşin yardımıyla olur.
Bu nihâyetsiz silsile böylece devânı eder mes'ele hâl-lolunmaz.**

İnsanın ihsasları, müşahade ve ihsasların tevalisi ile anlaşılır.

**Evham ve hurufat mütevali müşahedelerden doğmuştur..
Bir kuş üç defa görülmüş, bir hadise olmuş. O kuş uçarsa, şu hâdiseler olur demişler...**

**Katırın bulunmadığı yerde kendi tecrübelerine göre:
Kısrak ile merkebin birleşmesinden katır doğar derlerse inanmazlar.
Fakat katırın bulunduğu yerde ise bu iş aksinedir.**

Diğer işler bizim tecrübelerimize dahil olmadığından inkâr ederiz... Mu'cizeler karşısında hissettiğimiz budur..

Evet, işte bu!..

**Onların, bizim evvelki, tecrübe ve mülâhezalarımıza uymamalarındandır... Tohum ekeriz, bu tohum bir kaç gün sonra filizlenir, sonra büyür bir nebat olur.
Daha sonra fidan, daha sonra da dallı budaklı büyük bir ağaç olur.**

Bir nütfedenden bir çocuk hâsıl olduğunu biliyoruz.

Biz bu gibi hadiselerle o kadar alışmış bulunuyoruz ki, onların vuku'u bizi hiç hayrete düşürmüyor...

Cansız tohumdan koca ağacın nasıl yetiştiğini, hissiz bir katreden hisli bir insanın nasıl vücut bulduğunu düşünmüyoruz bile...

Fakat bize bir asanın yılan olduğu, bir çocuğun babasız doğduğu söylendiği zaman, mahdut aklımız derhâl şüphe ediyor.

Niçin?

Çünkü bu, bizim tecrübelerimize dahil değildir.

Güneşin şarktan doğup garpten battığını görüyoruz.

Bu hâdiselere alışmışız...

Fakat Kıyamet gününde bize güneşin garpten doğacağını söyledikleri zaman, biz derhâl bunun imkânsız olduğunu söylüyoruz.

Bunların bir kısmı sizin tarafınızdan mütevâliyen görülmüştür.

İkincisi görülmemiştir.

Fakat bir şeyi tecrübe etmemiz veya tecrübe etmememiz, bir şeyin lehinde veya aleyhinde delil olarak serdolanamaz.

Bir anne yavrusuna:

"Yavrum ben senin annenim, gel bana!" dese; çocuk:

"Anne olduğunu isbat et gelirim!" mi der?

Mahâllenizde, çocukluğunuzdan beri gördüğünüz yetmiş yaşında bir dilenci var.

Siz onun eski püskü elbiseler içinde yaşadığını, sefaletten perişan bir hâlde olduğunu biliyorsunuz.

Bir gün bu adamın öldüğünü söyleseler hemen inanırsınız.

Fakat biri gelse, dilencinin servet sahibi olduğunu otomobili, apartmanı bulunduğunu söylese hayret edersiniz.

Hattâ inanmak istemezsiniz...

Başka biri gelse, bu yetmiş yaşındaki dilencinin yirmi yaşında genç olduğunu söylese haberi getirenin çıldırdığına hükmedersiniz...

Mu'cize de böyledir...

Genç ve sıhhatli bir adamın füc'eten ölümü bir mu'cize değil dir.

Ölüyü diriltmek bir mu'cizedir.

Ateş için, Hz. ibrahim ile Nemrud arasında fark yoktur...

Musa'nın asasının yılan olması, İsa'nın babasız doğması, Resul'ün mir'acı, Kamer'in ayrılması; bunları idrâk edemeyiz...

Güneşe, arza, kamere, yıldızlara, dünya üzerinde vuku'bulan hâdiselere hâkim olan kanunlar nasıl değişmezse; azâb, sıhhat, risâlet, nübüvvet gibi hâdisat da muayyen kanunlara tabi'dir.

Bu kanunlar da değişmezler.

Peygamberler de muayyen zamanlarda gelmişlerdir.

Günahlar, ihtiraslar arzın ufuklarını kararttığı zaman, semâvî bir nûr doğar, günahların, fenalıkların sonbaharında sarardığı solduğu sıralarda; nübüvvetin baharı onu yeniden canlandırır ve geldikleri zaman muvaffak olurlar.

Ruhumuz, nefsimiz, içimizdeki gizli kuvvet nasıl bizim maddi vücudumuza hâkimse, Peygamberlerin "ruh-i âzam"ı de ALLAH'ın emriyle cihana hâkimdir.

Ruhanî cihanın kanunları, maddî cihanın kanunlarını teshir ettiğinden "ruh-ı âzam" arzdan semâya bir lâhzada yükselir...

Bir darbe ile denizleri ayırır, bir işaretle kameri ikiye böler, büyük cemaatleri bir kaç lokma ile doyurur, parmaklarından sular akıtır...

Bir nefesle hastaları kurtarır, ölüleri diriltir, bir avuç toprakla orduları tarumar eder.. Elhasıl dağlara, taşlara, sulara, karalara, dirilere, ölülere sözünü dinletir.

Muayyen zamanda çiçeklerin niçin açıldığını, ağaçların niçin yemiş verdiğim, bir takım yıldızların niçin fasıllarla görüldüğünü, balın niçin tatlı olduğunu, arz ve kamerin hattâ güneşin nişin hareket ettiğini, bir tohumun nasıl bir ağaç olduğunu, aldığımız gıdaların nasıl ete ve kana tahavvül ettiğini bilmezsek; peygamberlerin de niçin muayyen zamanlarda zuhur ettiklerini, niçin harikulade hareketler yaptıklarını bilemeyiz... Bütün bildiğimiz, peygamberlerin gelip bunları yaptıklarıdır.

Her milletin kendine mahsus mürşidleri, büyükleri vardır.

Onların gördüklerini, duyduklarını, bildiklerini başkaları görmemiş, duymamış, bilmemiştir.

Buda'nın, Musa'nın, İsa'nın tarihte müseccel öyle hareketleri vardır ki: İskenderin fütuhatını, Napolyon'un harekâtını inkâr etmek nasıl mümkün değilse, onları da inkâr imkân haricindedir.

Onların gelişleri bir mu'cizedir...

Hazret-i Resûl'e inanan ilk insan, Hz. Hatice; inanmak için, kamer'in bölünmesini beklemedi...

Fukaraya yardım, zavallılara, borçlulara muavenet, yurtsuzları, yolda kalanları himaye ettiği için îmân etti...

Ebubekir, Ömer, Osman, Ali hiç biri bir mu'cize istemeden îmân ettiler. Ebubekir, Resûl'e: "Peygamberlik geldiğini söylüyorsun, şahidin nedir?" dedi.

Resûl'de:

"Senin, 18 yaşında iken gördüğün rüya kâfi gelmez mi?" demişti.

Hazret-i Resûl-i Ekrem, Nuh tufanına uğrayanların, Şap Denizinin derinliklerinde boğulanların, İsa'nın nefesi ile dirilenlerin evlâtlarına, bütün beşeriyete hitap ediyordu.. Nuh Tufanını, denizin yarılmasını, ölülerin dirilmesini inkâr edip tenkit edenlere de hitap ediyordu.

Cihanşümul her canlıyı çağırıyordu..

Bu hâdiseler, bilmediğin maddî kanunların elinde bulunanlara izah edilemez.

Maddî kanunlar ruhanî âlemde carî olmadığından onlarla izah edilemez. Eldeki maddî âlem kanunlarıyla ruhanî âlemin hakikatlerini bulmak imkânsızdır.

Cenab-ı ALLAH inanmış gönüllerden fışkıracak feyiz ve nûrları îmânın rükûnlarında gizlemiştir.

Bu bakımdan farz olan ibadetlerin her biri, ilâhî feyiz hazinelerinin anahtarıdır, insan usulü dairesinde ibadet ve tâate devâm ettikçe kalbi, ruhu, fikri, başka sûretle anlaşılması malûm olan bir takım hâllere yaklaşır. Birtakım tecellîlere mazhar olur.

Bir gün evvel siyah gördüğünü bir gün sonra beyaz görür.

Her ibadetin bir dışı, bir de içyüzü vardır...

"Bir sal üzerinde oturuyordu, dalgındı. Eteğine dokundum.. Beni bırak oğlum! HAKK gayyurdur. Seni başkasıyla görürse gözden düşersin..." dedi.

Gözden düşen, mu'cizeyi anlayamaz.

"Hiç kimse, bu dünyevî hikmetle bu muammayı ne hâlletti, ne de hâlledebilecek."

Kalb penceresine Resûl'ün kanalından nûr huzmesi gelmeyene mu'cizeyi anlatmak, idrâk ettirmek; görülmeyen bir rüyayı tâbire kalkmak gibidir...

Tevellüd ediyor : doğuyor.

İhsas : Hissetmek. Hissettirmek. Açık anlatmadan kapalıca bahsetmek. * Bulmak. Görmek. Bilmek. Zannetmek. İdrak etmek. Duyurmak.
Evham : Olmayan bir şeyi olur zannı ile meraklanma. Üzüntü. Vehimler. Kuruntular. Zarar ihtimâli çok az olan bir şeyden meraklanma ve üzülmeye.

Hurufat : (Harf. C.) Harfler. Matbaada kullanılan dökme harfler.

Mütevali : (Velâ. dan) Aralık vermeden devam eden, tevâli eden. Birbiri ardınca sıra ile olan.

Müşahade : (Müşahede. C.) Gözle görülen şeyler. * Görüşler. * Keşifle seyredilenler. * Man: Mücerret his ile kat'iyetle hüküm ve tasdik olunan kaziyeler

Füc'eten : Apansızın. Birdenbire. Ansızın. Hiç beklenmedik anda.

Nemrud : Zâlim ve gaddar olarak tanınmış ve Allaha karşı kibir ve isyan ile büyüklük taslamış bir kralın ismidir. Milâddan evvel 2640 yılında yaşadığı sanılmaktadır. Peygamber İbrahim Aleyhisselâm zamanında yaşamış ve onu ateşe atarak yakmak istemiş, mu'cize ile İbrahim Aleyhisselâm ateşten kurtulmuştur. Bâbil'in müessisi ve hükümdarı olup, en evvel hükümrancılık ve tecebbür eden bu olduğu mervidir. (Bak: Enaniyet)
Elhasıl : Hasılı, sözün özü, kelâmın lübbü, neticesi, kısası, kısacası. Hülâsa-i kelâm, netice-i kelâm, filcümle.

Müseccel : (Secl. den) Kayda geçmiş, sicilli. * Mahkeme defterine geçirilmiş. * Kimseden men'olunmayan mübah nesne.

Muamma : (Amâ. dan) Anlaşılmaz iş. Karışık şey. Bilinmeyen hâl.

Muhteremler

MUHTEREMLER

Dindarların ekseriyetinin marazı bir arzu ve bilgisizlikle sarıldığı, bilgin diye geçinen bir çok aydınların (!) esasını bilmediği hâlde basit bir mantık ve insiyakla dudak büktüğü, filozofun modası geçmiş bir gelenek diye mırıldandığı, sipritüalistin hissedip üzerinde fikir yürütmeyip, bocaladığı; materyalistin Allahsızlık bayrağı altında beşer kütlelerine saldırdığı bir mevzu' olan ve insanoğlu ile doğan fitrî hasletlerin anası, din hakkında konuşacağım.

Bilgim hududu içinde, heybemdeki hakiki temiz malzeme ile söyleyeceğim.

Yalnız ricam şudur:

Beni dikkatle dinleyiniz!..

Sözlerimde bilgisiz din müdafilerinin saldırgan ve insanı hor görme tarzına, tesadüf edemeyeceğiniz gibi dine hücum eden zavallı materyalist zihniyetin de izlerini bulamıyacaksınız..

Bu iz bulmama onlara tenezzül etmeme keyfiyetinden ileri gelir. Yoksa acizden değil..

Böylece, bâkir bir ormanda tertemiz kelime ve fikirlerin toplanışı temiz ruhlarınıza sunulacak, mantıklarınıza akacak, sözlerim bittikten sonra hükmü siz vereceksiniz muhteremler!..

Âdem kıssası beşerin dününü, bugününü, yarınını temsil eden ve Kur'ân-ı Kerimde bildirilen muazzam bir hakikatin ifâdesidir.

Âdem, beşerin akıl ve idrak sahibi bir varlık olarak doğuşunun timsalidir, İnsanın yer yüzünde peyda olması ile ALLAH'ı tanınması ve ALLAH'ın hidâyetine ermesi bir olmuştur, insan maddî ve ruhî cevherlerin yekdiğerine ünsiyet peyda etmesiyle yeryüzünde görülmüştür.

İnsanın menşei hakkında bir çok aklî nazariyeler ve tahminler vardır.

Bu tahmin ve nazariyelerin eriştiği, akli ile uğraşanları doyuran nazariye, insan aslının maymundan geldiği iddiasındadır.

Biliyorsunuz ki buna Darvin nazariyesi derler.

Bu nazariye güya ilmî araştırmaların muhassalasıdır.

Hakikatte maymunca bir iddia, süslü ve mutantan bir iftiradan başka bir şey değildir.

Darvin'cilere göre Gorillerin yakın akrabası sayılıyormuşuz...

Acaba, gorille beşerin cediti olduğunu gerçekten kabul ediyorlar mı?

Onlar da bu iddia edenleri torunluğa kabul ediyorlar mı?

Hâlâ ormanlarda goriller vardır.

**Bugün mesafeler çok kısalmıştır.
Bir teyyare bir mektup kâfidir...**

**İnsan zekâ ve aklının durakladığı, adım atamaz hâle geldiği nokta vardır.
Bütün dünya sâkinleri içinde... Bu nokta ruhanî âlemdir.
Bu âlemin usul ve kanunları vardır.
Bu usuller ancak insan aklına en doğru mebd'e'î bu malzeme ile verir.**

**İnsan topraktan, kudret-i Subhâniyye ile yaratıldı ve bu muazzam hamurun içine ruh nefholundu deyip, düşünmeden kabul etmek ve ecsad âleminde görülmüş insan neslini bundan sonra tetkik ve mütealâya almak iktiza eder.
İnsan, bu iki taraflı, madde ve ruhtan teşekkül ettiğine göre, maddesinidevam ettirmesi için gıda, su alması, te'sirat-ı hariciyeden korunması, hava gibi esaslı unsurları alması, hayat denilen canlılığını temin eder.
Bu arada hayatı tehdid eden bir çok hastalıklardan ve mikroplardan korunması da lâzımdır.
Ruhî tarafı için de devamlı olarak ahlâk, doğruluk, adalet, temizli gibi manevî ve ictimai hayatın idamesi için luzumu unsurlara riayet etmesi gerekir.
Bu hasletleri muhafaza için de, canlılığını nasıl nasıl harici te'sirlerden korumak için telebbüs, ısınmak, dinlenmek gibi mefhumların şumülü dahilinde bir usule riayet etmesi elzemse, ruh için de bir telebbüs ve bu kıymetli ruhî hamuleyi muhafaza için bazı inanmaların vehleten akla garib gelen usullerini yapmak lâzımdır.
Maddî ve ruhî malzeme tesisi için hayat ve canlılığı bu muhafaza eder.
Bu hakikatler ile din denilen ruhî kopleksimizi terbiye eden ve ona kuvvet veren müesselerin mevcudiyeti bilbedahe ortaya çıkar.**

**Maddeye lâzım olan unsurları almadan canlılığın devamını düşünmek ne kadar saçma ise dinsiz yaşımanın olabileceğini tahmin ve münakaşa etmek de okadar saçma ve düşünce noksanlığının ifadesi olur.
Bu bakımdan din dünya insanlarına muhakkak lâzımdır.
Bunu inkar veya luzumiyetini reddeden insana insanlığın haricinde isim verilmesi iktiza eder ki buna ada bulunamaz...**

**Nabızları din düşmanlığı ile atan bir çok bedbahtlar vardır bu yeryüzünde.
Bu gibi mahlûkların dercelerini kelimelerle belirtmek ve bu hâllerine bir kıtmet ölçüsü takdir etmek münkün değildir.
Dini dünyadan atmak isteyenler, niçin dünyadan dini ayıramıyorlar?
İnanmayan adamda hiçbir devlet, hiçbir ululuk yoktur.
Her inanamışde günah kelimesi altında toplanan ve bütün beşeriyet dinlerinde bulunan bir mefhum vardır.
Günah, cisimler arasında mevcut nizama karşı gelmektir.
Beşerde hayat tezahürlerini bozmağa parçalamağa yahut azaltmağa meyleden her düşünce, her hakikat din mihenginde bir günahdır.
Kin, hırsızlık, haksızlık, adam öldürme, eziyet yapmak, yalan söylemek...
Hep günahdır...
Zira bu fiil ve hareketler hem vücudu, hem ruhu yıpratır.
Asıl kusur günaha alışmaktır, günahyapmak değil...**

**Fazilet yalnız iyilik demek değildir.
İrade ile meydana gelen fiil, hayatın kıymetini artıran bir alışkanlıktır.
Şahsiyetini meydana getirir, kuvvet ve canlılık verir.
Ümit, iman ve heyacanla kuvvetlenme arzusu doğurur.
Tıpkı su buharının türbini harekete getirdiği gibi...
Kötü huylar şahsiyeti paçalar.
Benlik, şüphe, keder, zihnî gelişmeyi sekteye uğratır.
Cinsî ifrat,alkol, fizyolojik teşevvüşler husule getirir, ruhî gelişmeyi durdurur.
Cem'i faziletler, nezaket, temizlik,ataların yaptıklarına hürmet, dinî hisleri kuvvetlendirir.
Aksi ise mahveder...**

**İnsan hayatına mânâ veren deden kalma an'aneler, modern hayatın iradeyi gevşeten sakatlığı içinde, bir nehrin güneşte çözülen buzları gibi parçalandı; bu parçalanma ferde olduğu gibi aile ve cemiyette de görüldü.
Fen, günlük hayat mücadelesinin şiddetini, mu'cize denilecek kadar azaltmıştır.**

Buna mukabil; itidal, şeref, doğru sözlülük, mes'uliyet, sâfiyet, komşu sevgisi... gençlerimizin tebessümle karşıladıkları bir takım mânâsız ta'birler hâline gelmiştir. Bu ise göz yaşartıcı bir hadisedir... Herkes yengeç gibi hodbinlik kabuğuna çekilerek komşusunu mahvetmeğe çalışıyor. Bu gün hak; felsefî bir prensip, ihtiyaç iise ilmî bir mefhum hâlinde kütüphâne köşelerindedir...

İnsan, akıl sahibi olarak yaşamağa başladığı günden beri vicdanında ve şuûrunda din duygusunun çalkalandığını hissetmiştir. Çünkü, ALLAH'a tapmak beşer fıtratının icabıdır. İnsan bu hissin hidayetiyle, ALLAH'ın vahiy ve ilhamıyla tapmış sonra bu dünya yaşayışı sırasında, onun içindeki bu şuûr soysuzlaşmış ve insan ALLAH'ı bırakarak başka şetlere tapmış ve türlü türlü sapıklıklar içinde yaşamıştır...

"Biz insanı engüzel kıvam üzere yarattık, sonra Esfele yuvarladık!"

İnsan tâa başlangıçta en doğru din üzere iken yeryüzündeki yaşayışının icablarına kapılmış, maneviyatını takviye edeceğine, ulvî hislerden tecerrüd ile uzaklaşarak alçaldıkça alçalmış ve alçalışı putperestliğin çeşit çeşit şekillerine sapmakla tezahür eylemiştir. Beşerin ilk dini en doğru Tevhid Dini idi.

Medeniyet insanın korkuya galebe çalmasının ifâdesidir. Bu galebe salmanın ilk safhâları din sayesinde olmuştur. Din sayesinde vahşilikten kurtulmuştur beşer oğlu.. Din, iptidai insanların çıplaklığını yığın yığın güzelliklerle süslemiştir.

Heykeltraşlık ve resmin esası put yapmaktır. Mimarlığın temeli mabet kurmaktır. Şiirin temeli dua okumaktır. Musikinin menşei ilâhîler, nefesler terennüm etmektir. Raksın esası ilâhların şerefine âyin yapmaktır... İbtidai diye dudak bükülen bu kaba saba şeyler, korkular, ümitler, atışmalar, kakışmalar, döğüşmeler ve savaşlar bu gün bize cidden tuhaf görünürler. Fakat bütün bunlarda da hakikat vardır. Çünkü insanlık bu sayede kurtuldu..

ALLAH ve ahlâk fikri insanda fıtrîdir, dedik. Bunun aleyhinde bulunmak, bunu bilememektir. Cehlin tâ kendisidir. İnsanlar dinsiz yaşayamazlar: İlâhî vahyi tanımayan din de, din değildir. Fen ne kadar ilerlerse ilerlesin, nihâyet islama yanaşacaktır.

İbadet, ALLAH'ın mabud olduğunu, insanın kul olduğunu fiilen itiraf demektir. Şimdi bir an için bundan 5000 sene evvelki Yunanistana gidelim. O zamanın mütefekkirleri Aristo'lar, Sokrat'lar... Hepsî ALLAH'ın vahdaniyetine inanmış insanlardır. Eski Delfes Ma'bedinin önüne gidelim. Bugün O harabeyi 5000 sene evvelki haşmetiyle temaşa edelim, kapısında altın yazılarla şu sözler yazılıydı: "Adet kâinatın, tekâmül hayatın, birlik ALLAH'ın kanunudur." Beş bin sene evvel yazılmıştı bu... İşte bu an'aneler asırlarca, yuvarlana yuvarlana zamanımıza kadar gelmiştir.

Bilirsiniz, Türk diyarında atasözü diğer milletlere nazaran çoktur. Cemiyetler fazilet içinde yaşadığı sıralarda kaideler beşer tarafında itikâle uğraya uğraya küçülmüş, . Artık, gayri kabil-i tecezzi bir hâle gelmiş misket tanesi hâlinedir, atasözü bu demektir. Atasözünü deşerseniz bir cemiyeti kurtaracak fazilet kaideleri ortaya çıkar.

İnsanlık hayatında görülmeyen fakat el ile tutulur maddî delillerle hissedilen faziletler, güzellikler, iyilikler ırmağı velîlerin adesesinden aksederek kalb perdesinde seyredilir.

Bu perdede seyredilen filimler, bize dilden dile, kulaktan kulağa, gönülden gönüle nakledilerek atalardan gelmiş, inanmayanlar lügatında bu gün ismine "menkîbe" ismi verilmiştir.

Bu menkîbeler üzerinde restorasyon yapılamaz.

Bozulur, kelebek kanadı gibidir, dokunulamaz.

Onları olduğu gibi kabul edersin, yahut etmezsin, örseleme yok..

Halk zihniyeti onları örselemeden muhafaza etmiştir.

Onların güzellikleri kendilerindedir.

Sun'i kalıba dökmeye çalışmamalıdır.

Artık asırlardır, onlar klasikleşmiş bir inanış tomarı hâlinedir, halka bir zararı yok...

İyiliği, güzelliği, fazileti temsil ederler.

Filân muhterem zât su üzerinde yürürmüş..

Demek ki insanda ne kadar güzel ve kuvvetli hasletler var ki, onların kıymetini son haddine çıkarmıştır.

Su üzerinde yürünür mü, yürünmez mi? onu münakaşa etme!

Güzelliği zâten oradadır.

Kabul et geç veyahut da sus...

Kabulü ile bir zarar vermez sana, bir çok şaheser romanlar, kitaplar var, hakikatle hiç bir ilgisi yok.

Fakat insanlar okuyor, zevk alıyorlar.

Onların güzellikleri, kokuları, olduğu gibidir.

Manolya örselenirse sararır, kurur ve kokusunu kaybeder.

Niçin solar, kurur ve kokusunu kaybeder?

Acaba senin elin mi onu kuruttu?

Hayır..

Kıymet bilmeyenlere karşı HÂLİK'ı tarafından Manolyaya:

"Onunla küs, darıl!" emri çıkar da ondan:

"Yazıklar olsun, o senin kıymetini bilmiyor, kahrından öl, gel bana!.." emridir bu..

Bunlar cemiyetlerin bunalan ruhlarını, ızdıraclarını teskin eden ve firenleyen olgunluk tezahürleridir.

Manolya hikâyesi nasılsa, işte beşer cinsi de kendi an'anelerine, güzel fazilet çiçeklerine dokunmuş ve ALLAH tarafından:

"Gel, onlar kadir bilmiyorlar, geri gel!" emri çıkmıştır.

Dinde bir şeytan vardır, bilirsiniz...

Şeytan ALLAH'tan uzak kalmışların ismidir.

ALLAH kendine isyan edilmesini istemeseydi şeytanı yaratmazdı.

Bu çok ince bir noktadır.

O hâlde bu iki noktanın arasındaki hattı fasıl fazilet; ahlâk ve adalet köprüsünden ayrılmamaktadır.

Bu menkîbelerin sahibleri velîler, ALLAH dostları hep iyi hislerle insanlara sabır, fazilet, iyilik, doğruluk aşılamışlardır; kabahat bu mu?...

Hayır kabahat yok..

Aklile hâlledilemeyecek şeyleri akılla hâlletmeğe yeltenmekten ileri geliyor bu bocalama..

Dokunmayın bu inanışlara..

Eski bir sandukanın altında yatan, dünyâya gözlerini yummuş göçmüş bir insan çok şeyler fısıldar insana.

Bu fısıltıyı duymaya çalışmalıdır.

Mezarlığa madde ile gitmemelidir.

İnsan aynı zamanda bir duygu jeneratörüdür, duygularla, hislerle görünmeyen güzel hasletler ile gizlidir.

Ölülere tâzîm, ergeç insanın gideceği ülkeye karşı, tâzîm ve hürmetidir. Ölülere tâzîm etmesini bilen milletler daima yükselmişler, içlerinde büyük insanlar yetişmiştir:

Ölülerine tâzîm etmeyen milletler ise perişan olmuşlardır.

Görünmeyen bir diyara hürmetsizliğin, bilinen bir perişanlık ortaya getirmesi, çok büyük bir ibret verici olay, hakikatin bağırışıdır; bunu anlamak gerek...

Öyle mezarlar gördüm ki, gül kokuyor, öyle mezarlar gördüm ki dikenle dolu...

Öyle mezar'ar gördüm ki yerle bir olmuş..

Öyle milletler gördüm ki, fazilet, doğruluk, iyilik diyarı:
Öyle milletler gördüm ki, rezalet, pis kokularla dolu.
Öyle milletler biliyorum ki, can çekiyor.
Öyle milletler biliyorum ki, hâk ile yeksan olmuşlardır.
Öyle milletler görüyorum ki, mahvolacaklardır:
Öyle bir mezar biliyorum ki, Cennetten bir bahçe..
Bu söylediklerimi anlamak, akla koymak, gönüle sindirmek için bir şart vardır.
Gönülden kibri söküp çıkarmak.
Bunu yapmak ise dağları iğne ile kazıp silmekten daha zor...

Bazıları itiraz ederler, bu sözler ne biçim sözler, bu adam bir şey mi olmak istiyor?
Ben mürai bir insan değilim.
Mütevazi bir hayatım vardır.
Alâyiş ve gösterisi sevmem.
Bir şey oldum iddiasında da değilim.
Bâzan inanmanın ehemmiyet ve kıymetini anlatırken mübalâğa, inanmaya ehemmiyet vermenin bir târifi sûretinde tecellî eder.
Ben evliya veya ermiş bir insan da değilim.
Basit bir mümin olmağa çalışan bir insanım:
Ben dünya nimetlerinin şükrünü eda için çalışıyorum:
Vakit bulursam istiğfar ile uğraşacağım.
Hayat-ı hususiyemi bilmeyenler hırpalayıcı sözler söyleyebilirler; bunlara bir mânâ veremedim..
Her şeyden el çektikten sonra, meşgul olanlardan değilim ben.
Meşgul iken her şeyden el çekmeğe çalışanlardanım...

Biz, bunları anlatmakla da muhteremlere giyim kuşam ve zâhir alâyişi öğretmiyoruz.
Yalnız, iç ve bâtın mamurluğunu dilimize müsaade edildiği derecede öğretiyoruz.

Bir iki sual soracağım muhteremlerden:

İnsan yaşlandıkça saçları sakalları beyazlaşır, niçin, hiç düşündünüz mü? Bunu hâletmeye savaştın.

İkinci bir sual:
Deliden niçin şeriat hükümleri sakıt olmuştur?

Bu muammanın denizinde kulaç atmak, ıslanmış damlayan suları ile abdest almak lâzımdır.
İnsanın önünde tevfiğ-i Rabbânî lâmbası yanarsa ALLAH korkusu başlar. Bu lâmba yanmazsa, böyle kimsenin önüne ciltler dolusu kitaplar, haberler ve hadiseler koysalar faydasızdır.
Bu hâlde yalnız HAKK'tan uzaklığı artar ve doğrulara nefreti çoğalır.
Onun önüne yığılan kitaplarla binek hayvanına yüklenen kitapların hiç farkı yoktur.

Câhil, ilimsiz demek değildir.
Doğru histen mahrum demektir, öyle olan âlim de câhildir.

Yalan gürültü eder.
Hakikat daima sakindir.

Yıldırım gök gürültüsünden evvel düşmüştür.
Kudret âlemine cehâlet ayağı ile vurmak, edeb dışı bir iştir.

İnsanın ruhu; gülün yaprağı içindeki suya, şebneme değil, elmastaki lem'aya benzer.
Güneşli çiçekli yollar vardır ki mühlik çöllere çıkar.
Dikenli, ormanlı sarp yollar vardır ki, nihâyetleri bir cennet bahçesidir.

Eski bir velî kadının sözü geldi hatırıma:
Ümmü Hasan; Hasan'ın anası...
Çok fakirdi, akrabaları zengindi.
Aç yatar bir şey istemezmiş.
Kendisine:

"Akrabalarına söyle sana yardım ederler!" demişler.

Bu mübârek Hatun:

"Ben Kâinata mâlik olan Kaadiri Mut-lak'tan bir şey istemiye utanıyorum. Zayıf ve aciz kullardan mı isteyeceğim!" demiştir.

Herkes:

"Midem ağrıyor, başım ağrıyor, karnım ağrıyor, şuram ağrıyor, buram ağrıyor!.." deyip, hastanelere doluyorlar..

Hiç biri şimdiye kadar bana gelip de:

"Gönlüm ağrıyor dermanı nedir?" diye sormadı.

Ney kendinden çıkan sesleri ne bilsin...

İnsanın inanma hissini akla kalbetmek, çevirmek; inanma mevzu'unu aklın hakimiyeti altına, almağa çalışmak her şeyden evvel insana kasdetmektir. İnsan, muhakkak düşünecektir, inanacaktır, sevecektir, korkacaktır... Düşünmek kadar inanması, gülmek kadar korkması da olacaktır.

Gayb görünmeyen değil görülemeyendir, ölümden sonrasını şimdi göremeyiz.

Bunu görebilmek için ölmek lâzımdır.

İstikbali bu gün göremeyiz, yarın görürüz.

Gayba inanmada bir acaiplik yoktur.

Bir şey ya vardır, ya da yoktur.

Yahut da bir şey ya kendisidir veya başka bir şeydir.

Bu iki ihtimal arasında üçüncü bir ihtimal olamaz.

Mantık prensiplerine uygun olan her düşünme hakikat değildir.

Dünya fikir tarihi birbirine zıt, biri birine dirsek çevirmiş doktrinlerle doludur.

Bu çeşit doktrinler nedir?

O hâlde, her mantikî olan gerçek değildir.

Bilgi zihnin fiilidir.

İnanç fiili bir zihin fiilinden başka şeydir.

İnanmayan insan yoktur.

Muhakkak bir sahada inanması vardır.

Aklın bittiği yerde kalb faaliyete geçecek ve îmân bu sınırları devâm ettirecektir, îmân düşünceden sonra gelir.

Akıl insana ALLAH tarafından doğru yanlış terazisi ve hayru şer ölçüsü olarak verilmiştir.

ALLAH korkusu, îmân sahibinin ilim derecesine göredir.

Hangi iş ALLAH için yapılmazsa o mutlaka yoktur.

At yükünü hafifletirse, daha çok menzil alır.

Vücudun her an eriyip gidiyor, farkında değilsin.

O hâlde, sen neden, nasıl beden olabilirsiniz?

Derinlik kelimesi aklın bâtinî kısmının remzidir.

Beden zayıfladıkça, ruhun cevheri ruhanî faziletlerle dolar ve ara sıra kudsî âleme yol bulabilir.

Kalbini kiskançlıktan, dilini yalandan, gidişini riyâdan, karnını haram lokmadan kurtaran şerefli insan, ancak inanan insandır.

Lütfun gösterince İbrahime, âteşi gül bahçesi yaptı.

Kendine ok atan Nemrud'u bir küçük sinek ile helâk etti.

Davud'un elinde demiri mum gibi yumuşattı.

Sultanlık O'na aittir.

Birine 20 kese altın ihsan eder, berikine ekmek hasreti ile can verdirir. Birine samur kürk giydiren, öteki tandırda çıplak yatar.

Öyle işlerde söz söylemeye kimsenin gücü yetmez, iyiliğe gücün yetmezse kötülük yapma bari.

ALLAH azabından korkusuz yaşayanlar mutlak kâfirlerdir.

Yarın yatacağın karanlık toprağa şimdiden bir kandil yak, uyuma..

"Kimin mayasında üç haslet varsa o cennetliktir" buyurmuş,

Resûl-i Ekrem:

"Ni'met zamanında şükür, belâ vaktinde sabır, daima günaha tövbe eden mü'mini ALLAH Cehennem azabından korur."

Hayatta iken verdiğin bir hurma, senden sonra ruhun için verilecek 100 miskal altından daha makbuldür.

Mihnet ve gama alış!

Merd ol!

Günleri yemek ve uyku ile geçirme!

Sabah akşam ALLAH'ı an!

Sabah aydınlığında katiyyen uyuma, sebebini de sorma!

Nefsini oburluğa alıştıрма!

Gün batarken uyuma; akşam olmadan yatma haramdır.

Elini yüzüne koyma! uğursuzluktur.

Elini çenenin altına koyma!

Gece aynaya bakma, lüzum olursa gündüz bak!.

Bunlar çok ince mes'elelerdir, itiraz etme!

Saçmalığa saparsın...

Gizli gizli iyilik yap!

Rızık yalancılık yüzünden eksilir.

Çok uyku yoksulluk getirir

Geceleri çıplak yatanların kısmeti kesilir.

Ayakta su dökmek fakirlik, keder ve ihtiyarlık getirir.

Gusletmeden bir şey yemek çirkin düşer.

Ekmek kırıntılarını ayak altına dökmek, gece evini süpürme, süprüntüleri kapı önüne bırakma.

Babanı ananı adları ile çağırma, ALLAH nimeti sana haram olur.

Elini daima temiz su ile yıka!

Bu sözlere çok dikkat et; çok mühimdir, sebebini sorma, çok uzundur!

Ayak yolunda yıkanma!

Elbisen üzerinde iken dikiş dikme!

Yüzünü eteğinle temizleme rızkın kesilir!

Başkasına ait tarakla saçını tarama!

Evdeki örümcek ağlarını temizle!

Bu ağlar evdeki bereketi kaçıır.

Kömür ocağı civarında dolaşanının üstüne kara bulaşır.

Dala yapışan kökü ile buluşur.

Dine sarıl!

Misafir rızkını beraber getirir, sonra ev sahibinin günahını da götürür. Misafir kâfir bile olsa kapını aç, kapama!..

ALLAH'tan korkmayanda din yoktur, inanmayanda insaf, ihsan olamaz.

Dört şey ALLAH vergisidir:

Doğru sözlülük,

Cömertlik,

Güler Yüzlülük,

Emâneti korumak..

Böylelikle takva ehli olur insan.

Bunlar para ile tahsil ile alınmaz.

Kendini beğendirmek lâzımdır ALLAH'a.

İşte bunlar dînin yapılabilen en basit şeyleridir..

Basit deyip geçme, yapması güçtür...

Ney kendinden çıkan sesleri ne bilsin..

Ney kuru bir kamıştır.

Boş bir boru; üflemekte hüner var.

Ben ney çalamam, fakat hünerli üfleyene hürmet ederim.

Dikkat buyurun çalgıcıdan bahsetmiyorum...

Görünmede hüner yok, görünmeyi görmede hüner var..

Kamış görülür, çıkan ses görünmez, duyulur.

Kulak gözden efdaldır.
Onun için "Es SEMİ'ü'l-BASÎR" buyurulmuştur.

Resûller içinde gözden mahrum olanları vardı, fakat sağır olanı yoktu. Görmede ışığa ihtiyaç vardır, duymada ihtiyaç yoktur.

Görme tek taraflıdır.

Gönlün konuşması her yerde itilir geriye, kabul edilmez.

Onun için insan kendi sesini kat'iyen tanıyamaz; utanmasın diye.. Gönülden konuşan dünyanın neresinde konuşursa konuşsun hep aynıdır. Gönlün konuşmasını anlamıyanlar doğruluk, fazilet nedir bilmeyenlerdir. Onlar hakkında âyeti kerime vardır.

"Biz onların kalblerini, gönüllerini kapadık."

Nabızları islâmiyet düşmanlığı ile atan bir çok bedbahtlar vardır dünya yüzünde.

Bu gibi mahlûkların derecelerini kelimelerle belirtmek ve bu gibilerine bir kıymet ölçüsü bulmak mümkün değildir.

Dini dünyadan atmak isteyenler niçin dünyayı dinden ayıramıyorlar?

Dini siyasete âlet etmek suçtur cemiyetlerde.

Evet doğru dur.

Siyaseti dinsizliğe âlet etmek acaba nedir?

İnanmayanda hiç bir devlet, hiç bir ululuk yoktur.

Ölümünden kurtulmak çâresiz, kimse senin için ölmeyecek.

O hâlde ölümüne hazırlan!

Gafletle kılınan namaza karşılık bir yufka ekmeği bile elde edemezsin. Gelip geçici yüzlerce iş yaparsın hepsi de ancak namaz kılarken akla gelir. Namazın böyle mecazi olduktan sonra ha kıl ha kılma!..

Sır denilen bir kelime vardır lügat kitabında, cem'i, esrar..

Gönlün iç yüzü demektir.

ALLAH kulundan iki şey ister.

Zâhirde HAKK'ın emrini yerine getirmek, bâtında kalbini ALLAH'a bağlamaktır.

ALLAH bu iki şeyi ihsan ederse, zâhir ve bâtın nimetlerini o kulun üzerine yaymış demektir.

O hâlde Allanın istediği ubudiyet yolunda istikamet üzere ol!

Göreceğin bir iş olursa, bu işten nefsin hoşlanacağı bir hâl olmamak şartıyla işini doğrudan doğruya ALLAH'a bırak; şeytan ortadan kaybolur. Amelsiz Cennet istemek günahdır.

Sebepsiz şefaât dileği gururun bir nev'idir.

Bu işlerde Besmele her işin ALLAH adıyla fethedilmesi için elimize verilmiş bir anahtardır.

O anahtarı kullanabilmek için evvelâ ALLAH adını kalbinde tut.

ALLAH kuluna tam bir hürriyet vermiştir, ama izni olmaksızın bir toz zerresinin yerinden kalkmasını imkânsız kılmıştır.

Her türlü fenalıkların kökü nefsinden razı olmaktır.

Kendi varlığını görmesi ve nefsin isteklerine uymuş olması insanı vücut zindanına sokar...

Fâni olmayacak bir izzetle şeref ister isen; fâni olacak bir izzet ile azîz olmak isteme!.

ALLAH ile bâki olacak bir izzeti ihtiyar edersen, hiç bir kimse, seni zelil edemez.

Harunu Reşid devrinde bir salih zât Harunu Reşide adaletle hareket etmesini söylemiş.

Âdil hükümdar fena hâlde hiddetlenip, gazaba gelerek o zâtı azgın bir katıra bağlatmış.

Fakat katır hiç bir azgınlık göstermemiş.

Bunun üzerine kilitli bir odaya hapsedtirmiş.

Adamı hariçte, bahçede gezerken görüyor ve hükümdara haber veriyorlar. Harunu Reşid huzuruna tekrar çağırarak o zâta soruyor:

"Seni odadan kim çıkardı?"

"Beni bahçeye koyan çıkardı!"

"Bahçeye kim koydu?"

"Odadan çıkaran koydu!.."

Bunun üzerine Harunu Reşid bu zâtı bir ata bindiriyor bütün memleketi gezdiriyor.

Yanıdaki tellâllara da şöyle bağırp ilân etmelerini emrediyor:

"ALLAH'ın azîz eylediği bir kulunu Harunu Reşid zelil etmek istedi fakat gücü yetmedi!".

Muhteremler!

ALLAH'ın meşgul olduğu kimseyi ne cin taifesi, ne yırtıcı hayvan, ne kimse korkutamaz. Toprağa verildiği zaman ne yer haşeresi, ne çıkan cesedine yanaşamaz. Korkudan değil, edebten...

Toprak bile hürmeten, kendine temiz geldiği için o cesede dokunamaz. Toprakta, temiz yaratılan insan aynı temizlikle toprağa giderse, toprak ona kıyam eder ve kabrine nûr inmeye başlar.

Böyle kimselerden ne denizdeki balık, ne gökteki kuş kaçır..

Sokurlar yanına kırk yıllık dostmuş gibi...

Böylesi de bulunur mu? diye sorma.

Dünyada herkes gaflette değildir.

Gönlü, kalbi feyz-i ilâhî ve Nûr-u Resûl ile dolmuşlar vardır, dünya yüzünde onların bir tanesinin hürmetine binlerce kişi her türlü belâ ve âfetten korunmuş olur.

İş ki, biz, böyle insanların her devirde, her zaman bulunduğu imânımızı sarsmayalım.

Altın, dirhem, miskal ile,

Elmas kırat,

Öküz kilo ile,

İslâmın ölçüsü gözle görülemeyecek kadar hassas bir ölçü ile ölçülür.

Vesveseyi defet, ne kadar işin varsa kazâ-kadere teslim et!

Sıkıntıda olanı ALLAH'ın lütfü, felaha ulaştırır.

ALLAH'ın kahır, fezaı bile daraltır.

Ne dilerse öyle iş gören ALLAH'a kendini teslim et!

O anda rıza yoluna girersin.

Câhilin kalbi diline tabî'dir, dili kalbine müracaat etmeden rastgele konuşur.

Arifin dili kalbini takip eder, bir şey söylemek istediği zaman kalbine dalar, söyleyeceği şey lehine ise konuşur, yoksa susar.

Dünya binek taşıdır, binebilirsen seni taşır, o sana yüklenecek olursa öldürür.

ALLAH'a itaat eden kimseyi sevmek zorundasın, iyi kimseyi seven ALLAH'ı sevmiş olur...

Maraz : Hastalık, illet, dert. Belâ.

Filozof : Felsefe ile uğraşan, felsefeci. (İlm-i hikmetle meşgul olan mütefennin. Dinle münasebeti olmayan gayr-ı müslim. L.R.) (Bak: Hükemâ)

Hükemâ : (Hakim. C.) Âlimler. Çok bilgili kimseler

Materyalist : Fr. Maddecî. Her şeyi madde ile kıymetlendiren. (Bak: Maddiyyun)

Nefh : Rüzgâr esmek. * Güzel kokunun yayılması. Kokmak. * Vurmak. * Def'etmek, kovmak. * Vuruşmak, kat'etmek.

İktiza : Lâzım gelme, gerekme. * Lâzım, ihtiyaç. Gerek. * İşe yarama.

Te'sirat-ı hariciye : dış te'sirler, dış etkenler.

Telebbüs : Giymek. Giyinmek. * İki şeyi birbirine benzeterek ayırtedememek. * Örtülü olmak.

Kompleks : Fr. Bir anda kavranamıyacak şekilde çeşitli sebeplerden, unsurlardan meydana gelmiş. * Basit olmayan. Mürekkep. * İnsanların davranışlarına, ruh hâllerine yön veren birbirine bağlı şuuraltı hayallerinin bütünü.

Bilbedahe : Açıktan. Aşikâr olarak. Meydanda olarak. Besbelli.

Hodbin : f. Başkasına hak tanımayıp, kendi lezzet ve menfaatını tâkib eden. Bencil. Enaniyetli. Kibirli.

Prensip : Fr. Umde. İlk unsur. Temel kanaat, temel düşünce. Temel bilgi * Man: Her çeşit münakaşanın dışında olan.

وَالنَّيْنِ وَالزَّيْتُونِ وَطُورِ سَيْنِينَ وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ

“Vettiyni vezzeytuni. Ve turi siyniye. Ve hazelbeledil'emiyni. Lekad halaknel'insane fiy ahseni takviym. Sümme redednahü esfele safiliyne : İncire, zeytine, Sina dağına ve şu emîn beldeye yemin ederim ki, biz insanı en güzel biçimde yarattık. Sonra onu aşağıların aşağısına indirdik.” (Tîn 95/1-5)

Fitri haslet :Yaratılıştan gelen; Huy. Ahlâk. Yaradılıştan olan tabiat.

Müdafi : Müdafaa eden. Koruyan. Def eden.

Tenezzülen : Alçak gönüllülükle, tevâzu ve mahviyet içinde, kibirsizlikle.

Bâkir : Tâze. El sürülmemiş. Bozulmamış. * Erken

Esfele : En sefil, çok sefil, en alçak, en aşağı, çok fenâ.

Galebe : Üstün gelmek. Yenmek. Bozmak. Çokluk. * Bastırmak. * Yeğîn olmak.

İbtidai : İlkel,pejmürde olan.

Âdet : Usul, görenek, alışılmış davranış. Huy, tabiat. Toplumda nesiller boyunca uyulan ve kamuoyunda (umumî efkârda) saygı ve müeyyideye sahip hareket kaideleri (Sosyoloji). İslâm cemiyetinde âdetler de İslâmî olur, İslâma uygun olur. Müslüman, İslâma aykırı âdetlere uymaz. Cemiyetin yabancı âdetlerle bozulmamasına gayret gösterir.

An'ane : Âdet, örf. * Ağızdan nakledilen söz, haber. * Ist: Bir haberin veya bir hadis-i şerifin "an filân, an filan" diye râvileri bildirilmek suretiyle olan nakil. * Silsile. * Müezzin ezân okurken "teganni" ederse; ona da "An'ane" denir.

İtikâl : (Ekl. den) Kemirme, kemirerek yeme. * Dalgaların, deniz kenarlarındaki karaları döğerek aşındırması. * Tıb: Yaranın, vücudu yemesi. Yaranın büyümesi.

Gayri kabil-i tecezzi : Parçalara ayrılma ve bölünme, Ufalanması imkansız olma.

Restorasyon : Fr. Tarihi eserlerin aslına uygun tarzda tamiri.

Sun'î : İnsan yapısı, uydurma, takma, sahte, yaradılıştan olmayan.

Klasik : Fr. Çok eskiden yazıldığı hâlde değerini kaybetmeyen eser veya san'at eseri. * Âdet hâline gelmiş usul.

Sanduka : Türbelerde mezarların üzerine tahtadan sandık şeklinde yapılan ve üstüne yeşil çuha örtülen yerin adıdır. Kadın sandukaları düz olduğu halde, erkek sandukalarının baş tarafına bir ağaç konarak üzerine kavuk, taç, sikke gibi sağlığında giydikleri başlık konurdu. Açık mezarlıklarda sandukalar taştan yapılır, baş ve ayak uçlarına taş dikilerek baştağının üzerine kitabe yazılırdı. (O.T.D.S.) Mürâi :

Mütevazi' : Gururlu olmayan, alçak gönüllü, kendi fakrını bilen. * Gösterişsiz.

Alâyîş : f. Bulaşıklık, bulaşma. * Debdebe, tantana, gösteriş.

Hayat-ı hususiye : Özel hayat.

Mühlik : Helâk eden. Öldüren. Öldürücü. İfsad eden. Bozan. Kıtâl.
Kalbetmek : Değişirmek.

Doktrin : yun. Hatt-ı hareket. Hareket tarzı. Düstur, tarik. Re'y. * Fls: Bir sistem meydana getiren fikir ve kanaatlerin hepsi. Bir felsefe veya edebiyat okulunun fikirlerinin tümü.

Efdal : (Fazl. C.) Ziyadeler, fazlalar, çoklar. * İhsanlar, ikramlar, iyilikler, meziyetler, h nerler.

أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَسَمِعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ الْغَافِلُونَ

“ laikellezine tabeallah  ala kulubihim ve sem'ihim ve ebsarihim ve  laike h m l  afilun : İ te onlar Allah'ın, kalplerini, kulaklarını ve g zlerini m h rledi i kimselerdir. Ve onlar gafillerin kendileridir.” (Nahl 16/108)